

Großadens.

In Mandzurien Magon' Pao D. Surina.

Föhrer. 1907.

Officer & Secretary to the
Provost Master and Tutor
of a University.
Officer in the Royal Navy, Army or
Royal Engineers, Garrison or
Naval Forces, and Admiralty
or Adjutant General's Department
or any other Officer of the Royal
Armed Forces.

Ο ΓΕΡΟΣΤΑΘΗΣ

Ή

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΜΟΥ ΗΛΙΚΙΑΣ,

ΥΠΟ

ΔΕΟΝΤΟΣ ΜΕΛΑ.

« Κειμένα ἐσθλὰ καὶ νέοισι χρήσιμα. »

(Εὔφεπίδου.)

ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΡΙΤΗ ΜΕΤΑ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΩΝ.

ΣΥΛΛΟΓΗ
ΔΕΟΝΤΟΣ ΜΕΛΑ ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ

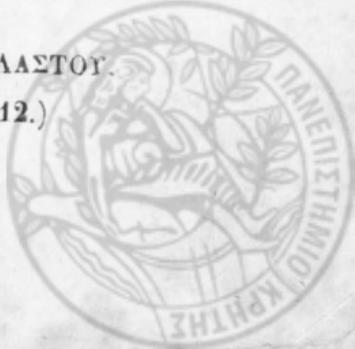
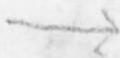
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Σ. Κ. ΒΛΑΣΤΟΥ.

(Κατὰ τὴν ἐδὴν Ἐρμοῦ, ἀριθ. 212.)

1862.

123544

Ο ΓΕΡΟΣΤΑΘΗΣ.

« Θεῶν ὑπηρεσίαν ἡγήσατο τὴν ἐπιμέλειαν καὶ σωτηρίαν τῶν νέων. »
(Πλουτάρχου.)

ΕΙΣ ΤΙΝΑ | κωμόπολιν τῆς Ἡπείρου, πλησίον τῶν Ἰωαννίνων, ἔζη πρὸ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως ὁ Γεροστάθης, γέρων ἑδομηκοντούτης περίπου, ἀλλ' εὔρωστος καὶ ὑγιής. Αἱ παρειαί του ἦσαν, πάντοτε ῥιδοκόκκινοι, οἱ ὁφθαλμοί του ζωηροί καὶ ἐκφραστικώτατοι, | γλυκύτατον τὸ μειδίαμά του, καὶ ὡς χιών κατάλευκος ἡ περικοσμοῦσα τὴν κεφαλήν του κόμη.

Ἀλλ' ἡ φρόνησις καὶ καλοκαγαθία ἦσαν τὰ οὖσια δεστερα χαρακτηριστικὰ τοῦ ἀνδρός. Πάντες δὲ καθ' ὅλην τὴν Ἡπειρον, ὡς κοινὸν πατέρα ἡγάπων καὶ ἐσέβοντο αὐτόν. |

Τὴν παιδικήν του, ἥλικίαν διῆλθε σπουδάζων εἰς τὰ σχολεῖα τῶν Ἰωαννίνων· διεκρίθη δὲ πάντοτε μεταξὺ τῶν συμμαθητῶν του διὰ τὴν φιλότιμον αὐτοῦ ἐπιμέλειαν,

(ΓΕΡΟΣΤ. ΜΕΡΟΣ Α.)

διὰ τὴν δρθὴν χρίσιν του, διὰ τὸ καλὸν μνημονικόν του,
καὶ ἴδιως διὰ τὴν ἄκραν τῶν ήθῶν του χρηστότητα.

Ότε περὶ τὸ δέκατον ὅγδοον ἔτος τῆς ἡλικίας του ἐτελίωσε τὰς σπουδάς του, ἀποχαιρετήσας τὴν σεβασμίαν
μητέρα του καὶ τὴν τυραννούμενην πᾶτρίδα του, ἀνεγώρησεν εἰς τὰ ξένα, ὅπου πρὸ χρόνων ἔζη ἐμπορευόμε-
νος ὁ πατέριος του.

Εἰς τοιαύτην ἔκουσίαν ἀλλὰ πικρὰν ἐξορίαν ἡναγκά-
ζοντο νὰ ὑποβάλλωνται πολλοὶ τῶν Ἡπειρωτῶν, ὅπως
ἀναπνεύσωσιν ἀέρα ἐλεύθερον, ἀποκτήσωσι δὲ καὶ ἐ-
ξασφαλίσωσι περιουσίαν τινὰ χρηματικὴν πρὸς περί-
θαλψιν τῶν οἰκογενειῶν των καὶ τῆς δυστυχούσης πα-
τρίδος των.

Ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἔζησεν ὁ Γεροστάθης εἰς τὰ ξένα, πε-
ριελθὼν διαφέρους πόλεις τῆς Ψώσσιας, Αὔστριας, Γαλ-
λίας καὶ Ἰταλίας. Φιλομαθὴς δὲ πάντοτε, φιλόπονος, καὶ
φιλότιμος, οὕτε τὸν καιρὸν ἐπὶ ματαίῳ ἔχανεν, οὕτε τὰ
σεμνὰ ἥθη τοῦ ἔφθειρεν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ ἐμπόριον του
μετὰ ζήλου ἐνησχολεῖτο, καὶ Εὐρωπαϊκὰς γλώσσας μετ'
ἐπιμελείας ἐσπούδαζε, καὶ εἰς τὴν μελέτην ἡθικῶν, ἴσο-
ρικῶν καὶ φιλολογικῶν σύγγραμμάτων εὐχαρίστως κα-
τεγίνετο, καὶ τὰς ἀληθεῖς κοινωνικὰς προόδους τοῦ Εὐ-
ρωπαϊκοῦ βίου μετὰ προσοχῆς παρετήρει.

Η τερπνοτέρα ὅμως ἐγασχόλησις τοῦ Γεροστάθου ἦτο

ἡ ἀνάγνωσις τῶν ὡραίων Ἑλληνικῶν συγγραμμάτων. Καθ' ὅλας τὰς περιηγήσεις του οἱ Παράλληλοι Βίοι τοῦ ἀγαθοῦ Πλουτάρχου, τὰ Ἀπομνημονεύματα τοῦ γλυκυτάτου Ξενοφῶντος, καὶ τὸ Ἀνθολόγιον τοῦ φιλόπαιδος Στοθαίου ἦσαν πάντα τοιούτα οἵ ἀχώριστοι σύντροφοι του.

Ἀδύνατον δὲ ἦτο ν' ἀπαντήσῃ νέον Ἑλληνα, καὶ νὰ μὴ συστήσῃ θερμῶς εἰς αὐτὸν τὴν μελέτην τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων.

Ταμεῖα Σοφίας καὶ Ἀρετῆς ἀπεκάλει ὁ γέρων τὰ Ἑλληνικὰ συγγράμματα τὴν δὲ Ἑλληνικὴν γλῶσσαν κλεῖδα τῶν πολυτίμων τούτων ταμείων. Όποια δὲ ἀφροσύνη, ἔλεγε, νὰ κρατῶμεν τὴν κλεῖδα ἄχρηστον, καὶ νὰ μὴ ὡφελώμεθα ἐξ τῶν ἀνεξαντλήτων θησαυρῶν, τοὺς δποίους αὕτη περικλείει! Δικαίως λοιπὸν ἐταλάνιζεν ὅσους, ἀφοῦ κοπιάσωσιν εἰς τὰ σχόλεῖα πρὸς ἐκμάθησιν τῆς Ἑλληνικῆς, παρχμελοῦν ἀκολούθως τὴν ἀνάγνωσιν καὶ μελέτην τῶν Ἑλληνικῶν συγγραμμάτων.

Δεν ἔθεωρει δὲ Ἐλληνισμὸν τὴν ἀπλῆν γνῶσιν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς, ἀλλὰ τὴν ἀπόκτησιν τῶν σοφῶν ἴδεων, καὶ τὴν ἐξάσκησιν τῶν μεγάλων κοινωνικῶν ἀρετῶν, αἵτινες ἐν τῷ μέσῳ τοῦ παλαιοῦ καὶ νέου κόσμου ἀπηθανάτισαν τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα.

Διὰ τῆς σπουδῆς τῶν Ἑλλήνων ἀς μορφώσωμεν Ἑλληνικῶς τὸ φρόνημα καὶ τὴν καρδίαν, καὶ τότε, ἔλεγεν δ

γέρων, θέλομεν ἀναφανῆ ἄξιοι ἀπόγονοι τῶν ἐνδόξων προγόνων μας, καὶ τέκνα ἄξια νέας Ἑλλάδος!

Πολλοὶ οἱ λεγόμενοι *Xριστιαροί*, ἀλλὰ δύστυχῶς ὅλιγοι οἱ ἀληθῶς *Xριστιαροί*, οἱ οὐχὶ μόνον πιστεύοντες, ἀλλὰ καὶ πράττοντες τὰ τοῦ Χριστοῦ. Ἐκ τῶν δλίγων δὲ τούτων ἦτο καὶ δ ἀγαθὸς Γεροστάθης. Πιστὸς εἰς τὰ δόγματα τῆς ὁρθοδόξου Ἑκκλησίας μετ' εὐλαβείας πάντοτε ἔξεπλήρου ὅλα τὰ ἔξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ καθήκοντα, τοῦ ἀληθοῦς Χριστιανοῦ. Πολλάκτις δὲ ἔλεγεν ὅτι, ἐὰν ἔκ νεαρᾶς ἡλικίας ἐσυνειθίζαμεν πάντες εἰς τὴν ἀκριβῆ ἐκπλήρωσιν τῶν ὀραίων τοῦ Χριστοῦ παραγγελμάτων, ὥστε χριστιανικῶς νὰ διάγωμεν, οὐχὶ μόνον ἐντὸς τοῦ ναοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῶν βιωτικῶν ἀσχολιῶν μας, ἡ ἀρμονία, ἡ τόσον θαυμασίως διέπουσα δλα τὰ οὐράνια σώματα, ἥθελε βεβαίως βασιλεύει καὶ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ τῆς γῆς.

Ἀν καὶ ἐγήρασεν ἐπὶ τῆς ξένης γῆς δ Γεροστάθης, οὐδεμίαν ὅμως στιγμὴν ἔπαυσεν ἐνθυμούμενος τὴν φίλην πατρίδα του καὶ τὴν γραῖαν μητέρα του, ἥτις πρὸ ἐτῶν ἥδη ἔχλαιε καὶ τοῦ συζύγου της τὸν θάνατον, καὶ τοῦ οἰοῦ της τὴν στέρησιν.

Οὔτε τοῦ χρυσίου ἡ δίψα, οὔτε τῆς Εύρωπαϊκῆς ζωῆς τὰ θέλγητρα ἐμπόδισαν τὸν Γεροστάθην τοῦ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν γεννήσασαν αὐτὸν κωμόπολιν· διότι, καὶ τὸ

καθῆκον τοῦ νὰ παρηγορήσῃ τὴν ἀσθενῆ του. μητέρα ζωηρῶς συνησθάνετο, καὶ χρέος ἱερὸν αὐτοῦ ἔθεώρει νὰ συντελέσῃ κατὰ δύναμιν εἰς τῆς πατρίδος του τὴν βελτίωσιν.

Άμα λοιπὸν διὰ τῆς φιλοπονίας, οἰκονομίας καὶ τιμιότητος ἀπέκτησε χρηματικήν τινα κατάστασιν, δι' ᾧς καὶ αὐτὸς ἀνέτως ἤδυνατο νὰ ζήσῃ, καὶ τὴν πατρίδα του ἀποχρώντως νὰ περιθάλψῃ, ἐξησφάλισεν αὐτὴν εἰς Ῥωσσικὴν Τράπεζαν, καὶ εἰπὼν τὸ χαῖρε εἰς τὰ ἀναιμημιγμένα καλὰ καὶ κακὰ τῆς πολιτισμένης Εὐρώπης, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν κωμόπολίν του, ὅπου μετὰ δακρύων χαρᾶς ἐνηγκαλίσθη καὶ τὴν φιλτάτην μητέρα του, καὶ τῆς νεότητός του τοὺς φίλους.

«Πολλῶν δὲ ἀνθρώπων ἴδειν ἀστεα καὶ νόον ἔγρω» λέγει δὲ ὁ Ὅμηρος περὶ τοῦ πολυπείρου Ὀδυσσέως, ὅστις χρόνον πολὺν περιεπλανήθη μακρὰν εἰς πατρίδος του Ίθάκης.

Πολλῶν ἀνθρώπων ἴδων τὰς πόλεις καὶ γνώρισας τὰς ἴδεις, πολύπειρος ἐπανῆλθε καὶ δὲ Γεροστάθης μετὰ μαχροχρόνιον ἀπουσίαν εἰς τὴν φίλην πατρίδα του.

Ἐξετάσας δὲ μετὰ τὴν ἐπιστροφήν του περὶ τοῦ Ιατροῦ, τοῦ Ἱερέως, καὶ τῶν διδασκάλων τῆς κωμοπόλεως, ἐπληροφορήθη ὅτι δὲν εἶχον εἰμὴν ἐμπειρικὸν Ιατρὸν καὶ ἀπαίδευτον ἐφημέριον, ὅστις συγχρόνως ἦτο καὶ δὲ διδά-

σκαλος του σχολείου ἐπειδὴ δὲ τοιουτοτρόπως καὶ τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς ή ὑγεία διεκινδύνευον, ἐθεώρησε χρέος του ὁ καλοκάγαθος γέρων νὰ φροντίσῃ περὶ τῆς θεραπείας τῆς διπλῆς ταύτης ἐλλείψεως.

Οὕτεν ἐπροσπάθησεν ἀποκαταστήση ἀμέσως εἰς τὴν χωμόπολιν ἐπιστήμονα καὶ εὔποληπτον ἱατρόν, καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἔγραψεν εἰς διάφορα μέρη· ἀλλ’ αἱ προσπάθειαι του δυστυχῶς ἀπέτυχον.

Συμφωνήσας λοιπὸν μετά τινος σεμνοῦ καὶ ἀξιοτίμου νέου, διστις εὐδοκίμως εἶχε τελειώσει τὰς σπουδάς του εἰς Ἰωάννινα, ἀπέστειλεν αὐτὸν δι’ ἔξόδων του εἰς Ἰταλίαν, δπως, σπουδάσας τὴν ἱατρικὴν, ἐπανέλθη ἱατρὸς ἐπιστήμων εἰς τὴν χωμόπολιν, συγχρόνως δὲ καὶ διδάσκαλος τῶν Ὑγιεινῶν παραγγελμάτων, καὶ τῶν στοιχειῶδῶν γνώσεων τῆς Φυσικῆς, τῆς Χημείας, καὶ Φυσικῆς Ἰστορίας.

Εἰς τὴν τερπνοτέραν δὲ καὶ ὑγιεστέραν θέσιν τῆς χωμοπόλεως ἔκτισε δι’ ἴδιων ἔξόδων σχολεῖον εὐρύχωρον, προσκαλέσας συγχρόνως καὶ δύο ἵκανοὺς καὶ φιλοτίμους διδασκάλους πρὸς ἐκπαίδευσιν τῆς νεολαίας. Τὸν δὲ ἀπαίδευτον ἐφημέριον ἀντικατέστησε διά τινος πεπαιδευμένου καὶ κατὰ πάντα σεβασμίου ἱερέως, διστις οὐχὶ μόνον εἰς τὸν ναὸν σεμνοπρεπῶς ἱερούργει, ἔξηγῶν πάντοτε σαφέστατα καὶ γλυκῶτατα τὰ θεῖα τοῦ Εὐαγγελίου πα-

ραγγέλματα, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ σχολεῖον ἐδίδασκε, προσπαθῶν πάντοτε νὰ ἐνσπείρῃ εἰς τὰς τρυφερὰς τῶν τέκνων καρδίας τοὺς σωτηρίους σπόρους τῶν Χριστιανικῶν ἀρετῶν καὶ καθηκόντων.

Ἄλλ’ ἡ καλοκαγαθία τοῦ Γεροστάθου δὲν περιωρίσθη ἔως ἐδῶ. Διὰ τῆς γλυκύτητος καὶ ζωηρότητος τοῦ διμιλητικοῦ χαρακτῆρός του κατώρθωσεν ἐντὸς ὀλίγου νὰ προσελκύσῃ τὴν ἀφοσίωσιν καὶ τὴν ἀγάπην ὅλων τῶν παιδίων τῆς κωμοπόλεως. Πολλάκις ἐπροσκάλει αὐτὰς εἰς τὴν οἰκίαν του, εἰς τὸν κῆπον του, εἰς τὸ γεῦμά του. Συγνάκις δὲ ἐξήρχετο μετ’ αὐτῶν εἰς πρωΐνοὺς καὶ δειλινοὺς περιπάτους· καὶ πάντοτε εῦρισκεν ἀφορμὴν νὰ εἴπῃ ἢ νὰ διηγηθῇ εὐάρεστόν τι καὶ ὡφέλιμον πρὸς τοὺς μικροὺς αὐτοὺς φίλους του, οἵτινες ἐπομένως καὶ ὡς πατέρα γλυκύτατον τὸν ἐσέβοντο, καὶ ὡς φίλον ἐπιστήθιον τὸν ἥγαπων.

· Όλοι οἱ γέροντες ἀγαπῶσι συνήθως τὰς διηγήσεις, ὡς ἥγαπα αὐτὰς καὶ δι γέρων Ὁμηρος, δτε περὶ τὴν δύσιν τοῦ βίου του ἐποίει τὴν Ὀδύσσειάν του. Τὰς διηγήσεις λοιπὸν ἥγαπα καὶ δι Γερόσταθης, δστις, ἐπιθυμῶν νὰ καταστήσῃ τοὺς μικροὺς φίλους του εὐτυχεῖς εἰς τὸ στάδιον τοῦ βίου των, καὶ νὰ προετοιμάσῃ, εἰ δύνατόν, εἰς τὴν πατρίδα τέκνα ἐνάρετα καὶ φιλόστοργα, διὰ καταλήλων διηγημάτων ἐπροσπάθει νὰ κατορθώσῃ τοῦτο,

μιμούμενος τοὺς γέροντας τῆς Σπάρτης, οἵτινες, παρευρισκόμενοι πάντοτε καὶ εἰς τὰ συσσίτια καὶ εἰς τὰ γυμνάσια τῶν νέων, ἐδιηγοῦντο πρὸς αὐτοὺς τὰς ἀρετὰς καὶ τὰ λαχμπρὰ ἔργα τῶν προγόνων των πρὸς μόρφωσιν Σπαρτιατῶν ἐναρέτων.

Συχνὰ ἀνέφερεν δὲ γέρων τὸ τοῦ Ἰσοκράτους· « ὅτι τὰ καλὰ ἀκούσματα εἴησι καλήτερα πολλῷ χρημάτων, διότι τὰ μὲν χρήματα εὐκόλως χάρονται, ἐνῷ τὰ καλὰ ἀκούσματα παράγουν τὴν Παιδείαν καὶ τὸν Ἀρετήν, τὰ μόρα διαρκεῖ καὶ ἀθάρατα κτήματα τῶν ἀνθρώπων. »

Τέκνον τῆς κωμοπόλεως, μαθητὴς τοῦ σχολείου, καὶ εἰς τῶν μικρῶν φίλων τοῦ Γεροστάθου ἦτο καὶ δὲ γράφων τὰ παρόντα. Ὅσα δὲ κατὰ τὴν παιδικήν μου ἡλικίαν ἤκουσα, συναναστρεφόμενος τὸν σεβάσμιον καὶ ζωηρὸν ἐκεῖνον γέροντα, ἀποτελοῦν τὰς γλυκυτέρας καὶ ὡραιοτέρας ἀναμνήσεις ὅλου τοῦ βίου μου· αὐταὶ μὲν κατέστησαν εὐδαίμονα καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ζωῆς μου, διότι πάντοτε καὶ σωματικῶς μὲν ὡφέλησαν, καὶ διανοητικῶς μὲν ἔτεροφαν, καὶ ἥθικῶς μὲν καθαρήγησαν.

Τὰς ἀναμνήσεις μου λοιπὸν ταύτας ἀπεφάσισα νὰ ἔχθεσω καὶ δημοσιεύσω, διότι δσα παρὰ τοῦ Γεροστάθου ἡκροάσθην ἐθεώρησα ὡς ἀποτελοῦντα τὸ Ἀλφάβητον τῆς μεγάλης τέχνης τοῦ βίου, ἀλφάβητον ἀναγκαιότατον

εἰς πάντα Ἑλληνόπαιδα, ὅπως δὶ' αὐτοῦ εὐχαρίστως διέλθῃ τὴν δύσκολον βίβλον τῆς ζωῆς του. Εἰμὶ δὲ εὔελπις ὅτι ἡ δημοσίευσίς των θέλει εὐχαριστήσει τὴν μακαρίαν ψυχὴν τοῦ φιλοπάτριδος ἐκείνου ἀνδρός, διότι οὕτω καὶ μετὰ θάνατον θέλει συντελεῖ εἰς τὴν ἥθικὴν καὶ πατριωτικὴν διάπλασιν τῶν Ἑλληνοπαίδων, τοὺς δποίους τόσον ἡγάπα, καὶ ἐπὶ τῶν δποίων ἐστήριζε τὰς περὶ εὐτυχεστέρου μέλλοντος γλυκείας ἐλπίδας του.

Ταπεινὸς καὶ μετριόφρων ὁ Γεροστάθης δὲν ἔκαυχᾶτο οὔτε τὴν Ἀμερικὴν ὅτι ἀνεκάλυψεν, οὔτε τὴν πυρίτιδα ὅτι ἐφεῦρε. Μᾶς ἔλεγε δὲ καὶ μᾶς ἐδιηγεῖτο ἐξ ὅσων ἤκουεν ή ἀνέγνωσεν, ή ή πολυχρόνιος πεῖρα τὸν ἐδίδαξε. Δὲν ἦσαν λοιπὸν τὰ παρ' αὐτοῦ λεγόμενα νεοφανῆ καὶ πρωτότυπα· ἀπ' ἐναντίας, τὰ πλεῖστα ἦσαν ἀρχαῖα καὶ εἰς πολλοὺς γνωστά, ἀλλὰ τερπνά καὶ ωφέλιμα πάντοτε.

Ἀρχαῖος καὶ πασίγνωστος εἶναι καὶ ὁ ἥλιος· ἀλλὰ πόσον εὐεργετεῖ καὶ τέρπει τοὺς πάντας, καὶ ἴδιως ὅσους ἐντὸς ὑγρᾶς καὶ σκοτεινῆς φυλακῆς ἐστερήθησαν τῶν ζωογόνων ἀκτίνων του!

Πασίγνωστος καὶ κοινότατος ἐπίσης εἶναι καὶ ὁ ἄρτος, τὸν δποῖον καθ' ἡμέραν γευδμεθα, ἀλλὰ πόσον γλυκὺν καὶ σωτήριον εύρισκουν αὐτὸν οἱ πεινῶντες! ὅτε δὲ καὶ ἡμεῖς, μικρὰ παιδία, ἤκούαμεν τὸν Γεροστάθην, ἐστερούμεθα τῶν εὐεργετικῶν ἀκτίνων τῆς παιδείας· πει-

νῶντες δὲ πρόδον καὶ βελτίωσιν, εἰς τὸ σκότος τῆς νεανικῆς ἀπειρίας ἐκυλιόμεθα. Τὰ λόγια λοιπὸν καὶ αἱ διηγήσεις του, φωτίζουσαι τὸν νοῦν καὶ τρέφουσαι τὴν καρδίαν, δικαίως καὶ μᾶς ἔτερπον καὶ μᾶς ὡφέλουν.

Τὸ κάλλος τῆς Ἀρετῆς, ἐν καὶ ἀρχαιότατον, διαμένει πάντοτε νέον, τερπνὸν, καὶ ἀμάραντον· ή δὲ ἔξις καὶ ὁ χρόνος ἀντὶ νὰ ἐλαττώσωσιν, ἔτι μᾶλλον αὐξάγουν τὴν λάμψιν τῶν ἀκτίνων του. Τὰ ἀμάραντα δὲ κάλλη τῶν Ἑλληνικῶν ἀρετῶν ἐπαρουσίαζε συνήθως ὁ Γεροστάθης ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν μας.

Εἰς τὴν ἔκθεσιν τῶν Ἀναμνήσεών μου ἐπροσπάθησα νὰ διατηρήσω τὸ ἀπλοῦν, τὸ εὔληπτον, τὸ ἀφελὲς ὄφος τοῦ Γεροστάθου· ἀλλὰ πρέπει νὰ δμολογήσω ὅτι δὲν ή-δυνήθην νὰ ἐντυπώσω εἰς τὸν ἄψυχον χάρτην τὴν ἔμψυχον γλυκύτητα καὶ ἐκφραστικωτάτην ζωηρότητα τῆς προφορικῆς διμιλίας τοῦ ἀγαθοῦ ἐκείνου ἀνδρός.

Ἐπειδὴ δὲ τριπλοῦς ἦτο ὁ σκοπὸς τοῦ Γεροστάθου, ἥτοι ἡ ὑγεία τοῦ σώματος, τοῦ νοὸς, καὶ τῆς καρδίας, εἰς τρία μέρη διήρεσα καὶ ἐγὼ τὰς Ἀναμνήσεις μου ταύτας, προτάξας ὅσα περὶ Θεοῦ ἤκουσαμεν παρ' αὐτοῦ, διότι, τὴν εὐσέβειαν θεωρῶν δὲ γέρων ὡς τὸ πρῶτον θεμέλιον σάσης καλῆς ἀγωγῆς, καὶ ὡς τὴν βάσιν τῆς τε παρούσης καὶ τῆς μελλούσης ἡμῶν εὐδαιμονίας, ἀπὸ Θεοῦ ἤρξατο.

ΑΝΑΜΝΗΣΕΩΝ

ΤΗΣ

ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΜΟΥ ΗΛΙΚΙΑΣ ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ.

ΥΓΕΙΑ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ.

.....

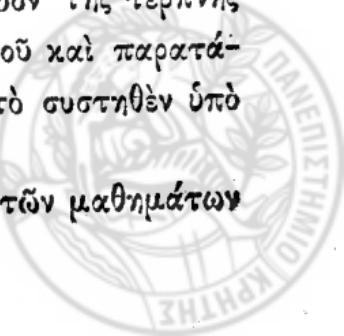
ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΘΕΜΕΛΙΟΝ.

« Τρεῖς εἰσὸν ἀρεταὶ τὰς χρεῶν σ' ἀσκεῖν, τέχνον.
» Θεούς τε τιμῆν, τούς τε θρέψαντας γονεῖς,
» Νόμους τε κοινοὺς Ἑλλάδος· καὶ ταῦτα δρῶν,
» Κάλλιστον ἔξεις στέφανον εὐκλείας ἀεί. »

(Εὔριπίδου.)

ΤΑ μελαγχολικὰ σύννεφα τοῦ χειμῶνος εἶχον ἥδη διασκεδασθῆ ὅτι καὶ πεδιάδες καὶ τὰ βουνὰ εἶχον ἀρχίσει νὰ ἐνδύωνται τὰς ἀνθηρὰς στολάς των, καὶ μελῳδικὰ τὰ ἀνδόνια ἐκελάδουν τὴν ἐπάνοδον τῆς τερπνῆς ἀνοίξεως, ὅτε μετὰ δοξολογίας, ἀγιασμοῦ καὶ παρατάξεως ἥνοιξεν εἰς τὴν κωμόπολίν μας τὸ συστηθὲν ὑπὸ τοῦ Γεροστάθου σχολεῖον.

Ολίγας δὲ ἡμέρας μετὰ τὴν ἔναρξιν τῶν μαθημάτων

μᾶς ἐπροσκάλεσεν ἀφ' ἑσπέρας δὲ γέρων νὰ συνέλθωμεν
ὅλοι εἰς τὴν οἰκίαν του τὴν αὐγήν, πρὶν ἔξημερώσῃ, διὰ
νὰ μᾶς ὁδηγήσῃ ἐκεῖθεν εἰς τινα ἔξοχήν.

Όλοι ἐπροσπαθήσαμεν νὰ ἔξυπνήσωμεν ἐγκαίρως, διὰ
νὰ μὴ στερηθῶμεν καὶ τῆς ἔξοχῆς τὴν διασκέδασιν, καὶ
τοῦ Γεροστάθου τὴν ζωηρὰν καὶ εὐχάριστον συναναστρο-
φήν· κατὰ τὴν προσδιωρισμένην δὲ ὥραν, εύπειθεῖς εἰς
τὴν πρόσκλησίν του, παρευρέθημεν ἀπαντες εἰς τὴν οἰ-
κίαν του.

Μόνον οἱ συμμαθηταί μας Ἰωάννης καὶ Ἀθανάσιος δὲν
ἐφάνησαν· διότι, ἀγαπῶντες πολὺ τὸν πρωϊὸν ὅπνον, δὲν
ήμπέρεσσαν ν' ἀποσπασθῶσιν ἐγκαίρως ἀπὸ τὰς δολίας
ἀγκάλας τοῦ φίλου των.

Εὔθυμος καὶ ζωηρὸς μᾶς ὡδήγει δὲ γέρων διὰ μέσου
ἀνθοστολίστου πεδιάδος εἰς λόφον τινα πλησίον τῆς κω-
μοπόλεως, ὅπου, ως ἔλεγεν, ἀναβαίνοντες ἐπρόκειτο νὰ
ἴδωμεν θέαμα ὡραιότατον.

Βῆμα ταχύ! μᾶς ἐφώναζε καθ' ὁδόν, διὰ νὰ προφθά-
σωμεν ἐγκαίρως τὸ θέαμα. Ἀξιοθαύμαστος δὲ ᾧτο ἡ
εὐκινησία του Γεροστάθου, διότι καὶ ῥυάκια καὶ χανδά-
κια ως νέος ἐπήδα, καὶ τοὺς ἀνηφόρους μὲν ἐλαφρότατον
βῆμα ἀνέβαινεν.

Η ΑΝΑΤΟΛΗ.

Ότε ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ λόφου ἐφθάσαμεν, ὡραία καὶ

ἐκτεταμένη πεδιάς ἀπροσδοκήτως ἐπαρουσιάσθη ἐνώπιον τῶν δφθαλμῶν μας. Εἰς τὸ ἄκρον τῆς πεδιάδος, ἔκει δπου δ οὐρανὸς ἐφαίνετο ἐγγίζων τὴν γῆν, μᾶς ἔδειξεν δ Γεροστάθης λίμνην τινά, καὶ πρὸς τὴν λίμνην αὐτὴν, μᾶς εἶπε, νὰ προσηλώσωμεν τὰ βλέμματα καὶ τὴν προσοχὴν μας. Μετ' εὐλαβείας λοιπὸν καὶ σιωπῆς περιέργους πρὸς τὴν λίμνην ἐστρέψαμεν τοὺς δφθαλμούς.

Ο δρίζων ἐφαίνετο μᾶλλον μελαγχολικός· ἀλλὰ μετ' ὀλίγον δ οὐρανὸς ἥρχισε βαθμηδὸν νὰ φωτίζεται, καὶ τὰ σύννεφα νὰ ἐπιχρυσόνωνται· ἐκ τῶν ὑδάτων δὲ τῆς λίμνης ἡσύχως καὶ μεγαλοπρεπῶς ἀνεφάνη βαθμηδὸν ἐξερχόμενος κατάχρυσος δ δίσκος τοῦ ἥλιου, μεταβάλλων τὰ ὕδατα τῆς λίμνης εἰς στιλπνότατον ἄργυρον, φαιδρότητα δὲ καὶ λάμψιν ἐπιχέων ἐπὶ τῆς φύσεως ὅλης.

— Τί λαμπρόν! τί ώραῖον θέαμα! δμοφώνως ἐκράξαμεν ὅλοι, διότι προηγουμένως δὲν εἶχομεν παρατηρήσει τὸ ἐξαίσιον τοῦτο τῆς φύσεως θέαμα.

— Παρατηρήσατε καὶ θαυμάσατε, παιδία μου, μᾶς εἶπε τότε δ γέρων, μὲ πόσην μεγαλοπρέπειαν στέλλει δ Θεὸς καθ' ἑκάστην αὐγὴν τὸν λαμπρὸν αὐτὸν ἀστέρα τῆς ἥμέρας, διὰ νὰ φωτίσῃ μὲ τὸ ωραῖόν του φῶς, καὶ διὰ νὰ ζωογονήσῃ μὲ τὰς θερμάς του ἀκτῖνας καὶ ήμας, καὶ τὰ ζῶα, καὶ τὰ φυτά. Μαύρη καὶ σκοτεινή, μαραμένη καὶ νεκρὰ ἥθελεν εἰσθαι ἡ φύσις ὅλη, ἀν δ Θεὸς διὰ τοῦ

ἥλιου δὲν ἐφώτιζε, δὲν ἐθέρμανε, δὲν ἔζωογόνει αὐτήν. Τόσον δὲ μεγαλοπρεπὲς, τόσον εὔεργετικὸν εἶναι αὐτὸ τὸ μέγα πλάσμα τοῦ Θεοῦ, ὥστε πολλοὶ λαοὶ ἐν τῇ ἀπλότητί των ἔξέλαβον τὸ πλάσμα ἀντὶ τοῦ Πλάστου, καὶ ἀντὶ νὰ λατρεύσωσι τὸν ἀληθινὸν Θεὸν, τὸν πλάσαντα καὶ τὸν ἥλιον καὶ πάντα τὰ ἐν τῷ κόσμῳ, ἐλάτρευσαν ως Θεόν των αὐτὸν τὸν ἥλιον.

Μᾶς ὑπενθύμισε τότε δ Γεροστάθης Δῆμόν τινα, ὅσις πρὸ τινῶν ἡμερῶν εἶχεν ἐπιστρέψει εἰς τὴν κωμόπολιν, ἐλευθερωθεὶς ἀπὸ τὰς φυλακὰς τῶν Ιωαννίνων· ἦτο δ ἄθλιος κατάχλωμος ώς τὸ κηρίον, μαραμένος ώς τὸ φύλλον τοῦ φθινοπώρου, ἴσχυός, ἀδύνατος, καὶ ἡμιθανής.

— Καὶ διατί; διότι κατάκλειστος ὑπὸ τοῦ Ἀλῆ Πατέα ἐντὸς ὑπαγείου καὶ σκοτεινῆς φυλακῆς, δέκα δλόκληρα ἔτη ἐστερήθη τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἥλιου, διὰ τῶν δποίων δ πανάγαθος Θεὸς ζωογονεῖ τὰ πλάσματά του.

Καθ' ἐκάστην λοιπὸν αὐγὴν πρὸς Ἀνατολάς, ώς *Ara tolíkoi Xriostíaroi*, ἃς σρέφωμεν τοὺς ἀφθαλμούς, καὶ ἃς εὐχαριστῶμεν τὸν Φύστον, τὸν ζωογονοῦντα διὰ τοῦ λαμπροῦ τούτου ἀστέρος τὴν ὑπαρξίαν, τὴν δποίαν ἐπὶ τῆς γῆς μᾶς ἔδωκεν.

Ἀλλ' ἐξ Ἀνατολῶν δὲν ἔζέρχεται μόνον δ εὔεργετικὸς ἥλιος, ἐπρόσθεσεν δ γέρων ἐξ Ἀνατολῶν ἐξηλθον, καὶ διὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ εἰς τὴν Δυτικὴν Εύρώπην μετέβη-

βησαν τὰ Γράμματα, ἡ Ποίησις, ἡ Φιλοσοφία, ἡ Καλλιτεχνία, δὲ Πολιτισμός, ἡ Ἑλευθερία, καὶ ἐπὶ τέλους δὲ Χριστιανισμός, αὐτὴν ἡ θεία καὶ ἀληθής θρησκεία τῆς Πίστεως, τῆς Ἐλπίδος, τῆς Ἀγάπης, καὶ τῶν Καλῶν ἔργων.

Ἄς ἐμμένωμεν λοιπόν, παιδία μου, πιστοὶ καὶ ἀκραδαντοι εἰς τὴν Ἀνατολικὴν τοῦ Χριστοῦ μας Ἐκκλησίαν, οἰκτείροντες τοὺς προσπαθοῦντας νὰ ὑποσκάψωσι τὰ θεοστήρικτα θεμέλια αὐτῆς. Ἄν δὲ ώς Χριστιανοί, καὶ Χριστιανοὶ Ἀνατολικοί, πάσχωμεν καὶ καταδιωκώμεθα, ἃς ὑπομένωμεν μὲ καρτερίαν τὰ πάντα, καὶ ἐπὶ τέλους θέλομεν σωθῆ, θέλομεν θριαμβεύσει. «Οὐ υπομείνεις εἰς τέλος οὗτος σωθήσεται,» μᾶς εἶπεν δὲ Ιησοῦς· δὲ οὐδὲ τοῦ Θεοῦ δὲν εἶπεν ἐπὶ τῆς γῆς εἰμὴν ἀληθείας, καὶ ἀληθείας μεγάλας!

ΤΑ ΔΝΘΗ.

Ἀφοῦ ἐπὶ τοῦ λόφου ἐθαυμάσαμεν τὴν ὁραίαν τοῦ ἥλιου ἀνατολήν, ἡρχίσαμεν νὰ καταβαίνωμεν πρὸς τὰν πεδιάδα, ἥτις, καταπράσινος καὶ καταστόλιστος ἀπὸ ἄνθη, ἔτι λαμπροτέρα ἐφαίνετο τότε, ὅτε αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἥλιου διέλυον τὴν λεπτὴν δρόσον τῆς νυκτός.

— Παρατηρήσατε, μᾶς εἶπεν δὲ Γεροστάθης, αὐτὸ τὸ πράσινον χρῶμα τῆς πεδιάδος πόσον γλυκύτατον εἴναι, καὶ πόσον τέρπει τὰ δόμιματά μας! Στρέψατε τοὺς δόφιαλμούς καὶ πρὸς τὸν οὐρανόν, καὶ παρατηρήσατε πόσον εὐ-

χαριστεῖ, πόσον ἔξημερόνει τὴν καρδίαν μας τὸ γαλανὸν καὶ ἡμερὸν χρῶμά του! Ἡθελεν εἰσθαι βεβαίως ἀδύνατον νὰ ἐπιθυμήσωμεν, ἀντὶ τοῦ πρασίνου τῆς πεδιάδας καὶ τοῦ γαλανοῦ χρώματος τοῦ οὐρανοῦ, ἄλλα καταλληλότερα καὶ γλυκύτερα χρώματα. Τόσον δὲ ἀληθὲς εἶναι τοῦτο, ὥστε καὶ ὅσοι ὑποφέρουν δφθαλμίαν εἰς πράσινα ἢ γαλανὰ χρώματα καταφεύγουν πρὸς παρηγορίαν τῶν πασχόντων δφθαλμῶν των.

Θεωρήσατε καὶ αὐτὰ τὰ ποικίλα καὶ τερπνότατα ἄνθη! Δι’ αὐτῶν δὲ Ψιστος ἡθέλησε νὰ διακόψῃ τὴν μονοτονίαν τῆς πρασίνης πεδιάδος, καὶ νὰ καταστήσῃ αὐτὴν ὠραιοτέραν εἰς τοὺς δφθαλμούς μας. Τρέξατε λοιπὸν, παιδία μου, καὶ εὐγνώμονα πρὸς τὸν Πανάγαθον Θεόν, ὅστις ἔπλασε καὶ σᾶς, καὶ τοῦ ἀγροῦ τὰ ἄνθη, συνάξατε ἔξ αὐτῶν, καὶ δοξολογήσατε τὸν Πλάστην.

Ο Γεροστάθης ἐκάθησεν ὑπὸ τὴν σκιὰν δένδρου, ἥμετς δὲ ἀμέσως ἐσκορπίσθημεν εἰς τὴν πεδιάδα, συνάζοντες ἄνθη.

Ἀφοῦ δὲ ἔκαστος ἐσύναξεν ὅσα ἤρεσεν, ἡρχίσαμεν νὰ φιλονεικῶμεν τίνος ἦσαν τὰ ὠραιότερα ἀλλ’ ἐπειδὴ ἡ φιλονεικία, ἀντὶ νὰ διαλυθῇ, ἐγίνετο ζωηροτέρα, ἐπανήλθομεν δλοι πρὸς τὸν γέροντα, διὰ ν’ ἀποφασίσῃ ἐκεῖνος τίς ἐσύναξε τὰ ὠραιότερα.

Ἐχαμογέλασεν δὲ Γεροστάθης, καὶ εὔκόλως διέλυσε τὰν

φιλονεικίαν εἰπών· ὅτι ὅλα εἶναι ἐπίσης ὡραῖα καὶ ἀξιοθαύμαστα, διότι εἰς ὅλα ἀνευρίσκομεν καὶ θαυμάζομεν τὴν Σοφίαν, τὴν Ἀγαθότητα καὶ τὴν Παντοδυναμίαν τοῦ Πλάστου.

Ο γέρων μᾶς ἔδειξε τότε τὴν μηχανὴν τοῦ ὡρολογίου του, καὶ μᾶς ἡρώτησεν ἀν νομίζωμεν ὅτι ἡ μηχανὴ αὕτη ἐγένετο μόνη της καὶ κατὰ τύχην.

— Οχι βέβαια, ἀπεκρίθημεν δμοφώνως, ὁ ὡρολογᾶς τὴν ἔκαμε, καὶ ὅχι ἡ τύχη.

Ο δὲ Γεροστάθης μᾶς ἡρώτησε πάλιν ἀν ὡρολογᾶς, μὴ ἔχων νοῦν καὶ δύναμιν, ἥδυνατο νὰ κατασκευάσῃ τὴν μηχανὴν τοῦ ὡρολογίου.

— Οχι βέβαια, ἀπεκρίθημεν καὶ εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην τοῦ γέροντος, ὅστις ἔξηκολούθησε λέγων τὰ ἔξης·

— Άλλ' ὁ μηχανισμὸς τοῦ ἀπλουστέρου ἄνθους εἶναι ἀσυγκρίτως τελείωτερος καὶ πολὺ πλέον ἀξιοθαύμαστος ἀπὸ τὴν μηχανὴν τοῦ ὡρολογίου μου. Εὰν σκεφθῶμεν πῶς ἔκαστον ἄνθος γεννᾶται ἀπὸ τὸν σπόρον του, πῶς αὐξάνει καὶ τρέφεται διὰ τῶν βιζῶν καὶ λεπτοτάτων σωλήνων του, πῶς χρωματίζεται, πῶς εύωδιάζει, βεβαίως θέλομεν πεισθῆ ὅτι ἡ τύχη καὶ τὸ αὐτόματον δὲν ἥδυναντο νὰ γεννήσωσι τοιοῦτον δργανικὸν ὅν, καὶ ὅτι Διάνοια καὶ Δύναμις ἀσυγκρίτως ἀνωτέρα ἀπὸ τὸν νοῦν καὶ τὴν δύναμιν τοῦ ὡρολογοποιοῦ ἔπλασαν τὰ ἄνθη ταῦτα.

Άλλ' δ ὁργανισμὸς τῶν ζώων, ἐπρόσθεσεν δ γέρων,
πόσον ἀνώτερος, πόσον τελειότερος εἶναι!

Πόσον δὲ καταπληκτικὴ καὶ θαυμασία ἡ μεγάλη μη-
χανὴ τοῦ ὥρολογίου ἐκείνου, τὸ δποῖον ὄνομάζομεν *Κό-
σμορ!* Οἱ ἥλιος, οἱ πλανῆται, οἱ δόρυφόροι αὐτῶν, καὶ
ὅλα ἐν γένει τὰ οὐράνια σώματα, κινούμενα εἰς ὥρισμέ-
νας γραμμὰς καὶ χρονικὰ διαστήματα, ἀρμονικώτατα δὲ
καὶ ἄνευ δισκοπῆς περιστρεφόμενα ἐντὸς τοῦ Στερεώμα-
τος, ἀποτελοῦντα αὐτὸν τὸ μέγα καὶ ἔξαίσιον τοῦ Κόσμου
ὥρολόγιον.

Βεβαίως οὔτε ἡ τύχη καὶ τὸ αὐτόματον, οὔτε δ πε-
ριωρισμένος νοῦς καὶ αἱ μικραὶ δυνάμεις τοῦ ἀνθρώπου
ἡδύναντο ποτὲ νὰ παράξωσι τοιούτους ἐκπληκτικοὺς ὁρ-
γανισμούς, τοιαύτην θείαν καὶ ὑπεράνθρωπον ἀρμονίαν.

Νοῦς λοιπὸν ὑπεράνθρωπος, Σοφία ὑπερτάτη, καὶ Δύ-
ναμις ἀκαταμέτρητος ἐδημιούργησε ταῦτα πάντα· καὶ
διὰ τοῦτο *Πάτερος* καὶ *Πατεροδύναμος* ἀποκαλοῦμεν
τὸν Θεόν, τὸν δημιουργὸν τοῦ παγτός.

Οἱ Δαυΐδ, ψάλλων τὴν σοφίαν καὶ μεγαλουργίαν τοῦ
Πλάστου, δρθότατα ἔλεγε· « *Πόσον μεγάλα καὶ θαυ-
μαστὰ εἴραι τὰ ἔργα Σου, Κύριε! Πάτα ἐρ Σοφία
ἐποίησας.* »

Καὶ αὐτὸς δ Ὅμηρος, δ ἀρχαιότερος καὶ μεγαλύτερος
Ποιητὴς τῶν προγόνων μας, σπουδάσας τὴν φύσιν ὡς

ούδεις ἄλλος, συνησθάνθη, καὶ εἰς τὴν Ὁδύστειάν του ἐκήρυξε τὴν παντοδυναμίαν τοῦ Ὑψίστου, εἰπών· « Θεός, . . . γὰρ δύναται ἄπαντα. »

Ἄφοῦ δὲ ὁ Θεὸς, ὡς πανάγαθος πατήρ, ἐπρονόησεν ὅλα τὰ πρὸς τροφήν, ἐνδυμασίαν, κατοικίαν καὶ διατήρησίν μας ἀναγκαῖα, ἥθέλησε διὰ τῆς ἀπείρου ποικιλίας τῶν ἀνθέων καὶ τὰ αἰσθητήριά μας ἀθώως νὰ τέρπη, καὶ τὰς καρδίας μας νὰ ὠραΐζῃ.

Τὰ ἄνθη μᾶς ὑπενθυμίζουν τὴν ἐπὶ τῆς γῆς πανάγαθον παρουσίαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐπομένως τὰ χρέη τῆς πρὸς αὐτὸν ἀγάπης καὶ εὐγνωμοσύνης. Άλλὰ καὶ ἀπασα ἡ φύσις τὴν ὑπαρξίαν καὶ παρουσίαν τοῦ Πλάστου μᾶς παριστᾷ.

Τί ἄλλο εἶναι τῷ ὄντι ἡ φύσις αὕτη, πάρα ναὸς ἀπέραντος καὶ μεγαλοπρεπής, τὸ ἄπειρον μεγαλεῖον τοῦ Θεοῦ παριστάνων; Θόλος τοῦ μεγάλου τούτου ναοῦ εἶναι ὁ ἀπέραντος θόλος τοῦ οὐρανοῦ· λαμπάδες δὲ αὐτοῦ ἀσθεστοι τὰ ἀσθεστα φῶτα τοῦ ἥλιου καὶ τῶν ἀπείρων ἀστέρων! Εὔρισκόμενοι δὲ πάντοτε ἐντὸς αὐτοῦ ἄς μὴ παύωμεν σεβόμενοι καὶ δοξολογοῦντες τὸν Ὑψίστον!

Πάντα τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ ἡγάπα καὶ ἐθαύμαζεν ὁ ἀγαθὸς γέρων, ἀλλ' ἴδιαιτέραν κλίσιν εἶχε πρὸς τὰ ἄνθη, τὰ δόποια καὶ εἰς τὸν κηπόν του ἐπιμελῶς ἐκαλλιέργει καὶ ἐπεριποιεῖτο. Ή πρὸς τὰ ἀθώα δὲ καὶ ὠραῖα ἄνθη

ἀγάπη τοῦ γέροντος ἀποχρώντως ἀπεδείχνυε τὴν ὥραιότητα καὶ ἀγαθότητα τῆς ψυχῆς του. Διότι ὅσις θαυμάζει τὸ μεγαλεῖον τῆς φύσεως, καὶ ἀγαπᾷ τὴν ὥραιότητα αὐτῆς, ἀναγκαῖως ἀγαπᾷ καὶ σέβεται τὸν Θεόν, ἀναγκαῖως μορφόνει ἀγαθὴν καὶ ἐνάρετον τὴν ψυχήν του, καὶ εὔτυχη τὸν βίον του.

ΤΑ ΠΤΕΡΑ.

Τπὸ τὸ δένδρον, ὅπου δ Γεροστάθης ἐκάθητο, εῦρομεν πτερά τινα ὥραιά, τὰ δποῖα τῷ ἐπαρουσιάσαμεν, ὅπως θαυμάσῃ καὶ ἐκεῖνος τὸν ζωηρὸν καὶ ποικίλον χρωματισμόν των.

— Ὡραιότατα τῷ ὄντι εἶναι τὰ χρώματα ταῦτα, μᾶς εἶπε, καὶ χαίρω διότι ἀρχίζετε ἡδη νὰ παρατηρῆτε καὶ νὰ θαυμάζετε τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ. Διὰ τῶν λαμπρῶν αὐτῶν χρωμάτων καὶ τὰ πτηνὰ καταστολίζει δ Ὑψιστος, καὶ τοὺς δρθαλμοὺς ἡμῶν συγχρόνως τέρπει. Άλλὰ τὰ πτερά, ἐκτὸς τοῦ ὥραίου χρωματισμοῦ των, ἔχουν καὶ ἄλλας ἴδιότητας πολὺ πλέον ἀξιοθαυμάστους, αἵτινες σαφέστατα ἀποδεικνύουν τὴν Σοφίαν, τὴν Πρόνοιαν, τὴν Ἀγαθότητα τοῦ Πλάστου των, καὶ τὴν Σκοπιμότητα τῶν ἔργων αὐτοῦ.

Τὰ πτερὰ εἶναι τὸ ἔνδυμα, τὸ δποῖον δ Θεὸς ἔδωκεν εἰς τὰ πτηνά· διὰ νὰ διατηρῇ λοιπὸν αὐτὰ θερμὰ ἐν

καιρῷ χειμῶνος παρατηρήσατε τὴν ὥλην τοῦ ἐνδύματος τούτου, καὶ θέλετε εὑρεῖ αὐτὴν δμοιάζουσαν τὸ βαμβάκιον καὶ τὸ μαλλίον, καὶ ἐπομένως ἐπίσης θερμόν.

Δὲν ἐφρόντισε λοιπὸν ὁ Πλάστης μόνον περὶ τῆς ἔξωτερης λαμπρότητος τοῦ ἐνδύματος, ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς ἀναγκαίας αὐτοῦ θερμότητος.

Διὰ τῶν πτερῶν προσέτι ἐπρόκειτο τὰ πτηνὰ νὰ πετῶσιν. Ἐὰν λοιπὸν τρίχες μαλακαὶ, ἢ ὁστραχοδέρματα σκληρὰ ἐκάλυπτον τὰ πτηνά, δὲν οἷθελον ἐμπορεῖ βεβαίως δὶ' αὐτῶν νὰ διασχίζωσι τὸν ἀέρα· οὗτον καὶ ἐλαστικὰ καὶ συγχρόνως στερεὰ ἔπλασεν ὁ Θεὸς τὰ πτεράτων, ὅπως δύνανται εὔκόλως νὰ πετῶσιν ἀπὸ κλῶνον εἰς κλῶνον, καὶ ἀπὸ τόπου εἰς τόπου πρὸς ἀνεύρεσιν τροφῆς, κατοικίας καὶ καταλλήλου κλίματος.

Εἰς δλα, εἰς δλα τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ παρουσιάζεται ἡ Θεία Πρόνοια, ἡ ἀνωτάτη σκοπιμότης καὶ ἡ ἄκρα αὐτοῦ ἀγαθότης! δικαίως λοιπὸν πιστεύομεν καὶ δμολογοῦμεν ὅτι πανταχοῦ παρὼν εἶται ὁ παράγαθος Θεός!

Μετὰ δὲ τοὺς λόγους τούτους δὶ' ἵκανὴν ὥραν ἐσιώπησε, θέλων φαίνεται νὰ δώσῃ κακιὸν εἰς μὲν τὸν μικρὸν νοῦν μας νὰ συλλάβῃ καὶ χωνεύσῃ τὰς παρατηρήσεις του, εἰς δὲ τὴν καρδίαν μας ν' ἀναπτύξῃ τὰ πρὸς τὸν Πλάστην διφειλόμενα αἰσθήματα.

ΤΑ ΑΚΑΡΠΑ ΔΕΝΔΡΑ.

Προχωροῦντες σιωπηλοὶ εἰς τὸν περίπατον ἐπλησιάσαμεν ὡραιότατον πλάτανον, περὶ τὰς βίζας τοῦ ὅποιου ἥσυχως ἔδρεε διαύκιον διαυγέστατον.

Δὲν ἐνθυμοῦμαι δὲ τίς ἐκ τῶν συμμαθητῶν μας εἶπε τότε πρὸς τὸν Γεροστάθην· — Ἄν αὐτὸς ὁ πλάτανος ἦτο δένδρον κάρπιμον, ήθέλαμεν φάγει τώρα δλίγους καρπούς· Μιατί ὁ Θεὸς ἔκαμεν αὐτὰ τὰ ἀκαρπα δένδρα; καὶ αὐτὸς τὸ διάκιον τί χρησιμεύει ἐδῶ εἰς τὴν ἐρημίαν; πέσον καλήτερον θὰ ἦτο ἂν εἴχαμεν αὐτὸς εἰς τὴν κωμόπολιν!

— Οὐ Θεός, παιδίον μου, ἀπήντησεν ὁ γέρων, ὁ Θεός, δοτις ἐδημιούργησε καὶ τὸν πλάτανον, καὶ τὸ διάκιον, καὶ σέ, καὶ τὸν κόσμον ὅλον, ἐγνώριζε καὶ γνωρίζει πολλὰ περισσότερα καὶ ἀπὸ σέ, καὶ ἀπὸ ἐμέ, καὶ ἀπὸ τοὺς σοφωτέρους τῶν ἀνθρώπων. Παρατήρησε ἐν τούτοις πόσαι φωλεαὶ πουλίων εἶναι πλεγμέναι ὑπὸ τοὺς κλάδους τοῦ πλατάνου τούτου! Ἅκουσε πόσα πουλάκια, ἀναπαυόμενα ἐπὶ τῶν κλάδων τοῦ ἀκάρπου τούτου δένδρου, κελαδοῦν ἄρμονικάτατα, ὑμνοῦντα τὴν ὡραιότητα τῆς ἀνοίξεως, καὶ θέλγοντα τὰς ἀκοάς μας! Ἐνθυμήσου δι: ὑπὸ τὰ φύλλα τοῦ πλατάνου αὐτοῦ προφυλάττονται τὰ μικρὰ πτηνὰ καὶ ἀπὸ τὴν βροχὴν τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἀπὸ τὴν καῦσιν τοῦ ἥλιου, καὶ ἀπὸ τοὺς ὅνυχας τῶν ἀρπακτικῶν δρνέων. Πόσοι δὲ βοσκοί, γεωργοί, καὶ ταξιδιώται, δταν ὁ ἥλιος

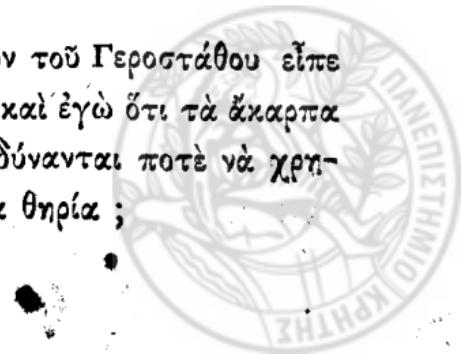
τοῦ θέρους φλογίζη, ἔρχονται καὶ ἀναπαύονται ὑπὸ τὴν παχεῖαν σκιὰν τοῦ δένδρου τούτου, καὶ δροσίζοντες τὴν δίψαν των εἰς τὸ διαυγὲς ἐκεῖνο ρυάκιον δοξολογοῦν τὸν Θεόν! Πόσα δὲ ποίμνια καὶ πόσα πτηνὰ τοῦ οὐρανοῦ δὲν ποτίζει προσέτι τὸ δροσερὸν αὐτὸν ρυάκιον τῆς ἐρήμου!

Αἱ οἰκίαι, ἐντὸς τῶν δποίων κατοικοῦμεν, τὰ θρανία, ἐπὶ τῶν δποίων ἀναπαύμεθα, καὶ τὰ τραπέζια, ἐπὶ τῶν δποίων γευόμεθα καὶ γράφομεν καὶ ἀναγινώσκομεν, εἴναι κατεσκευασμένα ἐκ ξύλων καὶ σανίδων, κομμένων ἀπὸ δένδρα ἄκαρπα, δποῖος εἶναι αὐτὸς ὁ πλάτανος. Πόσον δὲ ἥθελαμεν τρέμει ἐν καιρῷ χειμῶνος, ἐὰν τὰ ξύλα τῶν ἀκάρπων τούτων δένδρων, καὶ οἱ ἐξ αὐτῶν ἄνθρακες δὲν ἐθέρμαινον τὴν ἐστίαν μας!

Μετὰ τοὺς λόγους αὐτούς, ἥρωτησεν δ Γεροστάθης τὸν συμμαθητήν μας ἀν ἐπιμένη θεωρῶν ἀνωφελῆ καὶ πειττὰ τὰ ρυάκια καὶ τὰ ἄκαρπα δένδρα· τὸ δὲ παιδίον ἀπεκρίθη ὅτι καλῶς ἥδη ἐννόησεν ὅτι καὶ αὐτὰ τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ εἶναι ἀναγκαῖα καὶ ὡφέλιμα.

ΤΑ ΑΓΡΙΑ ΘΗΡΙΑ.

Ἄλλος δὲ ἐκ τῶν μικρῶν φίλων τοῦ Γεροστάθου εἶπε μετ' ὀλίγον πρὸς αὐτόν·—Ἐννοῶ καὶ ἐγὼ ὅτι τὰ ἄκαρπα δένδρα χρησιμεύουν, ἀλλ' εἰς τί δύνανται ποτὲ νὰ χρησιμεύσωσι τὰ ἄγρια καὶ αἰμοβόρα θηρία;

Δύσκολος ἦτο ἡ ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην. Ἀλλ᾽ δὲ Γεροστάθης, ἀντὶ νὰ δείξῃ δυσαρέσκειαν, ὑπέδειξε μάλιστα διὰ λεπτοῦ μειδιάματος ὅτι ἡ ἐρώτησις εὐχαρίστησεν αὐτόν. Καὶ πραγματικῶς εὐχαριστεῖτο δὲ γέρων, δσάκις οἱ μικροί του φίλοι διὰ τῶν παρατηρήσεων ἢ ἐρώτησεών των ἐδείκνυον ὅτι ἔθετον εἰς ἐνέργειαν τὸν νοῦν, τὴν κρίσιν, τὴν σκέψιν των, καὶ ὅτι ἐπομένως ἡ ψυχὴ των δὲν ἔκοιματο.

— Δὲν εἶναι εὔκολος ἡ ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην ~~τοῦ~~ συμμαθητοῦ σας, μᾶς εἶπε τότε δὲ Γεροστάθης· διότι δὲν εἶναι εὔκολον εἰς τὸν μικρὸν καὶ περιωρισμένον νοῦν τοῦ ἀνθρώπου νὰ εἰσχωρήσῃ εἰς ὅλας τὰς ἀνεξερευνήτους βουλὰς τοῦ Τύπιστου, καὶ νὰ ἀνεύρῃ τοὺς σκοποὺς ὅλων τῶν δημιουργημάτων αὐτοῦ.

Πόσα βότανα, πόσαι βίζαι ἔθεωροῦντο ποτὲ ἄχρηστοι καὶ περιτταί, καὶ ὅμως διὰ τῆς σπουδῆς καὶ διὰ τῆς πείρας δὲ ἀνθρώπινος νοῦς ἀνεῦρεν ἥδη ὅτι εἶναι διαφόρων ἀσθενειῶν ἴατρικὰ θαυμάσια!

* * * Πόσαι βρύσεις, ἀναβρύουσαι θερμά, πικρά, ή ἀλμυρὰ ὕδατα, ἔθεωροῦντο ἀλλοτε καὶ περιτταὶ καὶ ἐπιβλαβεῖς, ἐνῷ σήμερον δι᾽ αὐτῶν θεραπεύονται πλεῖσται ἀσθένειαι!

Ποῖος μεταξὺ τῶν ἀρχαίων ἐφαντάζετο ὅτι διὰ τοῦ γνωστοῦ των μαγνήτου ἥθελεν δδηγηθῆ ποτὲ δὲ Κολόμβος εἰς τὴν ἀνακάλυψιν τῆς Ἀμερικῆς, καὶ ὅτι οἱ ἀνθρω-

ποι ήθελον σήμερον ταξιδεύει τους ἀπεράντους ὥκεσ-
νοις, μὴ βλέποντες· παρὰ οὕτων καὶ θάλασσαν, μόνον
δὲ δύνησιν ἔχοντες μίκραν μαγνητικὴν βελόνην!

Ποῖος ἔξεύρει, ἔξηκολούθησεν δὲ γέρων, τί θέλει ἀνα-
καλύψει μετὰ χρόνους δὲ ἀνθρώπινος νοῦς καὶ περὶ τῶν
ἄγριων θηρίων, τὰ δποῖα σήμερον δχι μόνον περιττά,
ἀλλὰ καὶ ἐπιβλαβῆ θεωροῦνται!

Καὶ ὅμως τὰ ἄγρια θηρία μὲν ἐνθυμίζουν τους μεθυ-
σμένους Εἴλωτας τῶν Σπαρτιατῶν.

— Ποῖοι ἦσαν οἱ μεθυσμένοι Εἴλωτες; ἡρωτήσαμεν
ἀμέσως τὸν γέροντα· ὅστις ἀπήντησε τὰ ἔξης.

— Οἱ ἀρχαῖοι Σπαρτιάται, διὰ νὰ προδιαθέτωσι τὰ
παιδία των κατὰ τῆς μέθης, ἐσυνείθιζον νὰ μεθῶσι τους
δούλους των Εἴλωτας, καὶ οὕτως ἔχοντας νὰ δεικνύωσιν
αὐτοὺς εἰς τὰ τέκνα τῆς Σπάρτης.

Τὸ αὐτὸ πράττουν καὶ οἱ φιλοπάτριδες συγγραφεῖς
τραγῳδῶν καὶ κωμῳδῶν, ὁσάκις παρουσιάζωσιν ἐπὶ τῆς
σκηνῆς τοῦ θεάτρου ἀποτρόπαιόν τινα τύραννον, ἢ δο-
ξομανῆ θασιλέα δικαίως τιμωρούμενον, ἢ γελοῖόν τινα
ἄσωτον ἢ φιλάργυρον δικαίως ἐμπαιζόμενον.

Οἱ ἀνθρώποι, δχι μόνον διὰ τῶν καλῶν παραδειγμά-
των γίνονται καλήτεροι, ἀλλὰ πολλάκις καὶ τὴν δυ-
σμορφίαν καὶ τὰς ὀλεθρίας συνεπείας τῆς κακίας βλέ-
ποντες ἀποστρέφονται αὐτήν, καὶ βελτιοῦνται.

Θέσας λοιπὸν δὲ Θεὸς τὰ ἄγρια θηρία ἐπὶ τῆς γῆς,
 ἵσως ἡθέλησε δι' αὐτῶν νῦν μᾶς εἰπεῖ «Σεῖς, ἀνθρώποι,
 » τοὺς δόποίους καθ' ὅμοιώσιν μου ἐπλασα, καὶ μὲ φυχὴν
 » λογικὴν καὶ ἀθάνατον ἐπροίκισα, ἐνθυμούμενοι τὰς
 » τίγρεις, τὰς παρδάλεις καὶ τὰ λοιπὰ αἴμονδόρα θηρία
 » ἀποστραφῆτε τοὺς σπαραγμούς, τὰ αἴματα, τὴν σκλη-
 » ρότητα γίνετε δὲ ἡμεροι, γλυκεῖς καὶ πρᾶοι! Βλέ-
 » ποντες τοὺς λύκους καὶ τὰ ἀρπακτικὰ ὅρνεα, ἀποστρα-
 » φῆτε τὰς ἀρπαγάς, τὰς κλοπάς, τὰς ληστείας· γίνετε
 » δὲ τίμοι, ἐνάρετοι καὶ δίκαιοι! Μὴ ἦσθε φαρμακεροὶ
 » ὡς οἱ ὅφεις! Μὴ ἦσθε δόλιοι ὡς αἱ ἀλώπεκες! Ἀπο-
 » φεύγετε τὰς κακίας, καὶ ἐκλέγετε τὰς ἀρετὰς, μιμού-
 » μενοι τὰς μελίσσας· ἀκολουθοῦντες δὲ τὸ παράδειγμα
 » τῶν μυρμήκων, ἀγαπήσατε τὴν ἔργασίαν νέοι, διὰ νὰ
 » μὴ πεινάσσετε γέροντες!»

Η ἀπάντησις αὗτη ἀρκετὰ εὐχαρίστησε καὶ τοῦ συμ-
 μαθητοῦ μας τὴν ἀπορίαν, καὶ τὴν ἴδιαν μας περιέρ-
 γειαν περὶ τοῦ σκοποῦ τῶν ἀγρίων ζώων ἐπὶ τῆς γῆς.

Ο ΛΙΝΝΑΙΟΣ ΚΑΙ Η ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΟΥ.

Τὰ φυτὰ καὶ τὰ ἄνθη, τὰ δόποια σήμερον ἰδομεν, μᾶς
 εἶπεν δὲ Γεροστάθης ὅτε ἐπεστρέφαμεν ἐκ τοῦ περιπάτου,
 μ' ἐνθύμισαν, παιδία μου, τὸν περίφημον βοτανικὸν Διγ-
 ναῖον καὶ τὴν Βιβλιοθήκην του.

Ο Λινναῖος ἐγεννήθη εἰς τὴν Σουηδίαν, ἀφιέρωσε δὲ

ὅλην του τὴν ζωὴν εἰς τὴν σπουδὴν τῶν φυτῶν. Όσον δὲ περισσότερον τὰ ἐσπούδαζε, τόσον περισσότερον ἔθαύμαζεν αὐτά, ἀνευρίσκων τὴν ἀπανταχοῦ παρουσίαν τῆς σοφίας καὶ παντοδύναμίας τοῦ Θεοῦ.

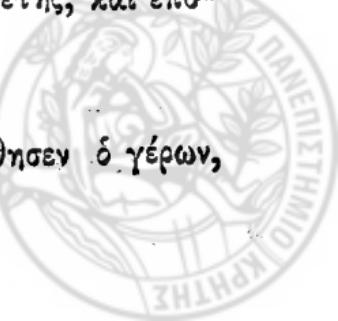
Θεωρήσας δὲ ὅτι εἶναι σωτήριον εἰς τὴν διαγωγὴν παντὸς ἀνθρώπου νὰ ἐνθυμῇται πάντοτε τὴν ἀπανταχοῦ παρουσίαν τοῦ Γύριστου, ἔγραψε μὲ μεγάλα γράμματα ἐπὶ τῆς βιβλιοθήκης του τὰς λέξεις αὐτᾶς· «*Ἐσο ἐράρετος, δ Θεὸς πάρων*».

Τὰς φρονίμους αὐτὰς λέξεις ἀς ἐγγράψωμεν καὶ ἡμεῖς μὲ χαρακτῆρας ἀνεξαλείπτους εἰς τὸν νοῦν καὶ εἰς τὴν καρδίαν μας. Καὶ καθὼς τὸ ἥλιοτρόπιον τρέπεται πάντοτε πρὸς τὸν ἥλιον, ἐξ οὗ καὶ φῶς καὶ θερμότητα καὶ αὔξησιν λαμβάνει, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἀς ἔχωμεν πάντοτε προσηλωμένον τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν εἰς τὸν Θεόν, καὶ ἡ ζωὴ μας τότε θέλει διέλθει εὐτυχής.

α' Αγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν ἐρ ὅλη τῇ καρδίᾳ σου, καὶ ἐρ ὅλη τῇ ψυχῇ σου, καὶ ἐρ ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου· αὕτη ἔστι πρώτη καὶ μεγάλη ἐρτολή· διὰς εἶπεν δὲ Ἰησοῦς. Ναὶ, τέκνα μου, η πρὸς τὸν Θεόν ἀγάπη εἶναι τὸ πρῶτον θεμέλιον τῆς ἀρετῆς, καὶ ἐπομένως τῆς ἀληθοῦς εὐδαιμονίας.

Ο ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΠΕΡΙ ΘΕΟΥ.

Ο Λινναῖος ἦτο χριστιανός, ἔζηκολούθησεν δὲ γέρων,

ἀλλὰ καὶ αὐτὸς δὲ Σωκράτης, δὲ φιλόσοφος τῶν ἀρχαίων Ἀθηνῶν, ἀν καὶ ἔζη πολλὰ ἔτη πρὸ Χριστοῦ, ἐν τῷ μέσῳ τῆς πολυθείας καὶ εἰδωλολατρείας, ὁ δηγούμενος ὅμως ἀπὸ τὸν δρθὸν λόγον, καὶ παρατηρῶν τὴν ἀξιοθαύμασον σκοπιμότητα τῶν ἔργων τοῦ Θεοῦ, ἀνεγνώριζε καὶ ὡμολόγει τὴν σοφίαν, τὴν παντοδυναμίαν, τὴν πρόνοιαν καὶ τὴν ἀγαθότητά του. Διαλεγόμενος ποτὲ μετά τινος Ἀθηναίου Ἀριστοδήμου, ἐδίδασκεν αὐτὸν ὅτι ὁ Θεὸς βλέπει τὰ πάντα, εἴται πανταχοῦ παρὼν, καὶ περὶ πάντων φροντίζει, προσόντα, τὰ δποῖα καὶ πᾶς εὔσεβῆς χριστιανὸς ἀποδίδει εἰς τὸν Θεόν. Ἐπομένως δρθότατα ἐσυμβούλευεν ὅτι· « Ὁχι μόρον δσάκις μᾶς βλέπωσιν » οἱ ἄρθρωποι, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ἐρημίαν ἐὰρ « εὑρισκώμεθα, πρέπει ν' ἀποφεύγωμεν τὰ ἄδικα, τὰ διαισχρὰ, καὶ τὰ ἀρόσια, διότι καὶ ἦρ ἄλλος τις δὲρ δ μᾶς βλέπῃ, μᾶς βλέπει ὅμως ὁ Θεὸς, ὁ πατεπόντης καὶ πανταχοῦ παρὼν. »

Τοιαῦτα φρονῶν καὶ τοιαῦτα διδάσκων δὲ Σωκράτης περὶ Θεοῦ, ἀνεφάνη καθ' ὅλον τὸν βίον του καὶ κατ' αὐτὸν τὸν θάνατόν του δὲ ηθικώτερος καὶ ἐναρετώτερος ἦντος τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος.

ΑΙ ΣΥΝΕΠΕΙΑΙ ΤΟΥ ΠΕΡΙΠΑΤΟΥ.

Μετὰ τὸν πρῶτον ἔκεινον περίπατον πρώτην φορὰν καὶ ἔγώ καὶ οἱ ἄλλοι μικροὶ σύντροφοί μου ἡσθάνθημεν

εἰς τὸ βάθος τῶν καρδιῶν μας τὰ γλυκύτατα αἰσθήματα τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν εὔεργετικὸν Πλάστην μας; πρὸς τὸν πανάγαθον Πατέρα μας. Εἴως τότε δὲν ἡσθανόμεθα, δσάκις δ λόγος ἦτο περὶ Θεοῦ, εἰμὴ αἰσθημά τι φόβου καὶ τρόμου· ἀλλ' ἔκτοτε οὐδὲ μίαν στιγμὴν ἐπαύσαμεν ἀγαπῶντες, δοξάζοντες καὶ εὐγνωμονοῦντες τὸν Ὑψιστον. ἔχοντες δὲ πάντοτε κατὰ νοῦν τὸν πανάγαθον καὶ παντεπόπτην Θεὸν, προσείχομεν ποτὲ νὰ μὴ εἴπωμεν, νὰ μὴ πράξωμεν, μηδὲ νὰ συλλογισθῶμεν τὶ, τὸ δποῖον ἤδύνατο νὰ δυσαρεστήσῃ τὸν οὐράνιον ἥμῶν Πατέρα.

Πρὸς ἀκούσωμεν κατὰ τὸν πρωϊνὸν ἔκεινον περίπατον τοὺς λόγους τοῦ καλοῦ Γεροστάθου, καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Ἐκκλησίαν δσάκις εὑρισκόμεθα, μόνον τὸ σῶμα μας ἦτο παρόν, μόνον τὰ αὐτία μας ἤκουον, μόνον τὰ χεῖλη μας ἐπρόφερον τὰς θείας προσευχάς, ἢ δὲ εὐλάβειά μας δὲν ἦτο εἰμὴ ἀπλῇ ἐξωτερικὴ συνήθεια. Μετὰ τοὺς λόγους ὅμως τοῦ γέροντος, οὐχὶ μόνον τὸ σῶμα, ἀλλὰ καὶ ἡ ψυχὴ μας παρευρίσκετο εἰς τὸν Ναόν. ἔκτοτε αὐτὴ ἤκουεν, αὐτὴ παρεκάλει, αὐτὴ ηὔχετο καὶ ἐδοξολόγει τὸν Ὑψιστον, καὶ ἐντὸς καὶ ἔκτὸς τοῦ Ναοῦ.

Ο Γεροστάθης μᾶς ἔδωκε κατὰ τὴν ἡμέραν ἔκεινην ν' ἀντιγράψωμεν δύο στίχους.

Συχνάκις δὲ μᾶς ἔδιδεν δ ἀγαθὸς γέρων τοιούτους στί-

χους, οὐχὶ βεβαίως διὰ νὰ κάμνῃ ἐπίδειξιν ποιητικῆς φαντασίας, ἢ στιχουργικῆς ἵκανότητος, διότι οὔτε τὰ προτερήματα τῆς ποιήσεως καὶ στιχουργίας εἶχεν, οὔτε τὴν ἐπίδειξιν ἡγάπα· ἀλλὰ διότι ἐνόμιζεν ὅτι διὰ τοῦ δυθμοῦ, καὶ τῆς ὁμοιοκαταληξίας ἥθελον ἐντυπώνεσθαι εύκολώτερα εἰς τὴν μνήμην μας τὰ ὡφέλιμα παραγγέλματα. Καὶ οἱ Κρῆτες καὶ ὁ νομοθέτης τῶν Ἀθηνῶν Σόλων ἔστιχούργουν τοὺς νόμους των, ὅπως οἱ πολῖται ἐνθυμῶνται αὐτοὺς εύκολώτερα.

Ἴδοὺ οἱ στίχοι, τοὺς ὄποιους μετὰ τὸν ὄρατον ἐκεῖνον πρωϊνὸν περίπατον μᾶς ἔδωκεν·

» *Ἄρ εἰς τὴν καρδίαν ἔχης κ' εἰς τὸν νοῦν τὸν Θεόν,*
» *Ηλήρης πάντοτε θὰ ἥσαι οὐρανίων ἀγαθῶν.*

ΑΙ ΚΟΚΚΙΝΑΙ ΠΑΡΕΙΑΙ.

« Εὖ τὸ σῶμα ἔχειν καὶ τὴν ψυχὴν »
(Κλεοβούλου.)

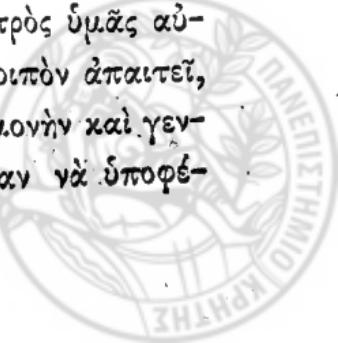
ΚΑΤΑ τὸν πρῶτον πρωϊνὸν περίπατον ἴδομεν τὸν Γεροστάθην πηδῶντα χάνδακας καὶ δυάκια, περιπατοῦντα καὶ τρέχοντα ὡς νέον, καὶ ἐλαφρότατα ἀναβαίνοντα τοὺς ἀνηφόρους. Εγνωρίζαμεν δὲ ὅτι ὁ γέρων ἦτο ἥδη ἔβδομηκοντούτης, ἀν καὶ αἱ παρειαὶ του ἦσαν πάντοτε ἔρδοκόκινοι.

Οθεν ἡμέραν τινὰ δ συμμαθητής μας Κωνσταντίνος ἡρώτησεν αὐτὸν πῶς, ἀν καὶ προθεσμικῶς τὴν ἥλικίαν, ἔξη-
κολούθει ὅμως νὰ ἦναι τόσον ὑγιής, δυνατὸς καὶ ἀκού-
ραστος; Ἐγέλασεν δ γέρων, καὶ ἀντὶ ν' ἀπαντήσῃ, ἡρώ-
τησεν αὐτὸς ἡμᾶς ἀν ἡ ὑγεία μᾶς ἀρέσκῃ.—Βεβαίως, τῷ
ἀπεκρίθημεν.—Καὶ διατί; ἐπρόσθεσε.—Διὰ νὰ μὴ ἀσθε-
νῶμεν, τῷ εἴπομεν.—Καὶ ποῖα τὰ κακὰ τῶν ἀσθενειῶν;
μᾶς ἡρώτησε πάλιν δ γέρων.

— Οσάκις ἀσθενῶμεν, μᾶς περιορίζουν εἰς τὸ χρεββά-
τιον, καὶ χάνομεν τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὰς διασκεδάσεις·
μᾶς ποτίζουν ιατρικὰ πικρὰ καὶ ἄνοστα, καὶ δὲν μᾶς
δίδουν τὴν συνήθη τροφήν. Ἰδοὺ τὰ κακὰ τῶν ἀσθενειῶν,
εἴπομεν πρὸς τὸν γέροντα.

Ἀλλ' αὐτὸς μᾶς παρετήρησεν ὅτι ἐλησμονήσαμεν καὶ
ἄλλα κακὰ, τὰ δποῖα παρακολουθοῦν τὰς ἀσθενείας.

— Όταν ἀσθενῆτε, καὶ τὸ σῶμά σας ὑποφέρει, μᾶς
εἴπε, καὶ δ νοῦς σας δὲν φωτίζεται· καὶ οἱ μὲν γονεῖς
σας, μελαγχολικοὶ καὶ ἀνήσυχοι, ἀγρυπνοῦν πολλάκις νύ-
κτας δλοκλήρους πλησίον σας, σεῖς δὲ κινδυνεύετε καὶ
ν' ἀποθάνετε πάρωρα, πρὶν δυνηθῆτε νὰ ἐκπληρώσετε
ὅσα χρεωστεῖτε καὶ πρὸς τοὺς γονεῖς, καὶ πρὸς ὅμιλος αὐ-
τούς, καὶ πρὸς τὴν πατρίδα. Ή φρόνησις λοιπὸν ἀπαιτεῖ,
δσάκις ἀσθενῶμεν, καὶ τὰ ιατρικὰ μὲ ὑπομονὴν καὶ γεν-
ναιότητα νὰ λαμβάνωμεν, καὶ τὴν νηστείαν νὰ ὑποφέ-

ρωμεν, καὶ ὅλας τὰς παραγγελίας τοῦ ἰατροῦ προθύμως νὰ ἐκτελῶμεν, διὰ ν' ἀνακτῶμεν οὕτω ταχέως τὴν ὑγείαν.

Άλλὰ πρὸ πάντων ἡ φρόνησις ἀπαιτεῖ, ἐπρόσθεσεν ὁ γέρων, νὰ προλαμβάνωμεν τὰς ἀσθενείας, καὶ ἀντὶ νὰ ἐνθυμώμεθα τὴν ἀξίαν τῆς ὑγείας μόνον δσάκις ἀσθενῶμεν, πολὺ φρονιμώτερον εἶναι νὰ ἐνθυμώμεθα, τὰ δεινὰ τῶν ἀσθενειῶν ἐνόσῳ ὑγιαίνομεν.

Δὲν εἶναι εὔτυχες καὶ μακάριον τὸ λαμπροστολισμένον σῶμα, ἔλεγε πολὺ φρονήμως ὁ ἀρχαῖος φιλόσοφος τῆς Εὐλαΐδος Ἀριστοτέλης, ἀλλὰ τὸ χαῖρον ὑγείαν. Άς ἐπιθυμῶμεν λοιπὸν τὸν στολισμὸν τῆς ὑγείας, καὶ οὐχὶ τοὺς ἔξωτερικοὺς στολισμοὺς τοῦ σώματος, οἵτινες εἶναι ὅλως περιττοί.

Τότε δὲ μᾶς ἐδιηγήθη τὸ ἔξῆς ἀνέκδοτον.

Ο ΖΑΧΑΡΙΑΣ ΚΑΙ Ο ΠΑΡΑΛΥΤΙΚΟΣ ΠΛΟΥΤΙΟΣ.

Νέος τις Ζαχαρίας καλούμενος, ὅστις εἶχε μείνει ὀρφανὸς πατρός, ἐτοποθετήθη ὑπὸ τῆς μητρός του παρά τινι κηπουρῷ, ὃπου μετ' ἐπιμελείας ἐργαζόμενος ἐκέρδιζε καὶ δι' ἔαυτὸν καὶ διὰ τὴν ἀγαθήν του μητέρα τὸν ἐπιούσιον ἄρτον.

Εὕρωστος ὧν καὶ ὑγιὴς πάντοτε, οὐδὲ τὴν ἐργασίαν, οὐδὲ τοὺς κόπους ἀπεστρέφετο· ἀλλ' ἐπιστρέφων τὸ ἐσπέρας εἰς τὴν μητρικὴν καλύβην, κατακουρασμένος ἀπὸ τὰς κηπουρικὰς ἀσχολίας, συνείθιζε νὰ παραπονῇται ὁ Ζα-

χαρίας κατὰ τῆς τύχης, ἵτις αὐτὸν μὲν κατεδίκασεν εἰς πτωχείαν, εἰς ἄλλους δὲ ἀφθόνως ἐπέχυσε τὰ ἀγαθά της.

Εἰς μάτην ἡ σεβασμία γρατα ἀντέκρουε τὰ παράπονα ταῦτα τοῦ οὐρανοῦ τῆς, προσπαθοῦσα νὰ καταπείσῃ αὐτὸν ὅτι τὸ πρώτιστον δῶρον τῆς τύχης εἶναι ἡ καλὴ ὑγεία, καὶ ὅτι ἔχων αὐτὴν πρέπει νὰ ἔναι εὐχαριστημένος, καὶ νὰ δοξάζῃ τὸν Γάιον, διότι πολὺ εὔτυχέστερος εἶναι διπλωχὸς καὶ ὑγιὴς, παρὰ δὲ πλούσιος καὶ ἀσθενής.

Οἱ Ζαχαρίας ἔμενεν ἀκατάπειστος ἐξηκολούθει δὲ τὴν μὲν καλλίστην ὑγείαν του νὰ μὴ ἐκτιμᾷ προσηκόντως, νὰ ζηλεύῃ δὲ τὰ πλούτη, τὰ δποῖα δὲν εἶχεν.

Άλλ' ἐσπέραν τινα ἐπιστρέφων εἰς τὴν κατοικίαν του, καὶ ἴδων μακρόθεν τὴν μητέρα του καθημένην ἐνώπιον τῆς θύρας, ἥρχισε νὰ τρέχῃ πρὸς αὐτὴν φωνάζων μεγαλοφώνως:

— Ἐνίκησες, ἐνίκησες, ὡς μῆτερ, διμολογῶ ὅτι ἔχεις δίκαιον καλήτερα πτωχὸς καὶ ὑγιὴς, παρὰ πλούσιος καὶ ἀσθενής!

— Τί ἔπαθες; τὸν ἥρωτησεν ἡ μήτηρ του, πῶς ἐπὶ τέλους μετέβαλες γνώμην;

Ο δὲ Ζαχαρίας ἐδιηγήθη πρὸς τὴν μητέρα του τὰ ἔξτις.

— Ἐρχόμενος τώρα ἀπὸ τὸ περιβόλιον ἐπέρασα ἔμπροσθεν τοῦ μεγάλου ξενοδοχείου. Ἐκεῖ ἦτο κόσμος πολὺς συνηγμένος. Ἐπλησίασα καὶ ἐγὼ διὰ νὰ ἴδω περὶ τίνος πρόκειται. Παρετήρησα λοιπὸν εἰς τὴν θύραν τοῦ ξενο-

(ΓΕΡΟΣΤ. ΜΕΡΟΣ Α').

δοχείου μεγάλην καὶ λαμπρὰν ἀμαξῖαν, καὶ τέσσαρας λαμπροφορεμένους ὑπηρέτας προσπαθοῦντας νὰ ἔκβάλωσι τι ἐκ τῆς ἀμάξης. Ἐπὶ τέλους ἔξήγαγον ἔνα δυστυχῆ, τὸν δποῖον ὡς νεκρὸν μετέφερον ἐπὶ τῶν βραχιόνων των ἐντὸς τοῦ ζενοδοχείου. ᾩτο δ ἀθλιος ἴσχυντος καὶ κατάχλωμος, οἱ δρθαλμοὶ του νεκροὶ, αἱ χεῖρες καὶ οἱ πόδες του ἀναίσθητοι καὶ παραλελυμένοι.

Ἔκουσα δὲ ὅτι ἦτο βαθύπλουτος εὐγενὴς τῆς Ἀγγλίας, ὅστις δι' αὐτὸ τοῦτο μὴ ἀφιερωθεὶς εἰς ἐργασίαν τινα καὶ ἐνασχόλησιν ὠφέλιμον, παρεδόθη ἐκ νεότητός του εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς παραλυσίας, καὶ βαθμηδὸν κατήντησεν ἀσθενὴς καὶ παραλυτικὸς, ὥστε τώρα οὔτε τὰς χεῖρας, οὔτε τοὺς πόδας του νὰ μεταχειρισθῇ, ἀλλ' οὐδὲ νὰ κοιμηθῇ ἢ νὰ φάγῃ εὐχαρίστως δύναται.

Ἀμέσως, ἐπρόσθεσεν δὲ Ζαχαρίας, ἐνθυμηθην τοὺς λόγους σου, ὃ μῆτερ, καὶ ἐνῷ ἔτρεχα πρὸς σὲ δρομαίως, ἐλυπούμην τὸν δυστυχῆ ἐκεῖνον, ὅστις ὅχι μόνον νὰ τρέξῃ, ἀλλ' οὐδὲ νὰ σταθῇ εἰς τοὺς πόδας του δύναται.

Ο Ζαχαρίας ἔκτοτε ἀνεγνώρισεν ὅτι ή ὑγεία εἶναι τὸ πρώτιστον τῶν ἐπιγείων ἀγαθῶν, καὶ ἐπομένως ἤρχισε νὰ ἔκτιμῃ καὶ νὰ προσέχῃ αὐτὴν, νὰ δοξάζῃ δὲ καὶ νὰ εὐχαριστῇ τὸν Θύμιστον, ὅστις, ἀν δὲν τῷ ἔδωκε πλούτη, τῷ ἔχάρισεν ὅμως ὑγείαν, δι' ἣς τὰ πλούτη ἀποκτῶνται.

ΤΟ ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ.

Ἐὰν ποτὲ, μᾶς εἰπεν ἀκολούθως δ Γεροστάθης, σᾶς χαρίσω ἐν καθαρὸν καὶ χρυσοδεμένον βιβλίον ὃς δεῖγμα τῆς ἀγάπης μου, καὶ μετά τινας ἡμέρας τὸ ἵδω ἐφριμένον κατὰ γῆς, δυπαρὸν, καὶ ἐσχισμένον, νομίζετε ὅτε ἥθελα εὐχαριστηθῆ;

— Ὁχι βέβαια, ἀπεκρίθημεν, οὐθέλατε δυσαρεστηθῆ, καὶ δικαίως ηθέλατε ἀγανακτήσει καθ' ὑμῶν διὰ τὴν ἀκαταστασίαν μας, καὶ διὰ τὴν περιφρόνησιν τοῦ δώρου σας.

— Άλλ' ὁ Θεὸς, ἐπανέλαβεν δ γέρων, μᾶς ἔχαρισε δῶρα ἀσυγκρίτως πολυτιμότερα· αὐτὸς μᾶς ἐπροίκισε μὲ σῶμα θαυμάσιον, καὶ μὲ ψυχὴν ἀθάνατον. Άν λοιπὸν δὲν φροντίζωμεν περὶ τῆς ὑγείας τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς, βεβαίως ἀμαρτάνομεν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ δυσαρεστοῦμεν αὐτόν.

"Ἐχοτες ψυχὴν ὄγια ἐντὸς σώματος ὄγιοῦς, ἔχομεν τὴν πολύτιμον κλεῖδα, διὰ τῆς ὁποίας δυνάμεθα νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὰν κηπον τῆς ἐπιγείου εύτυχίας.

Ἐνῷ λοιπὸν διὰ τῶν γραμμάτων καὶ διὰ τῆς θρησκείας προσπαθοῦμεν νὰ φωτίζωμεν τὸν νοῦν, νὰ ἐνδυναμώνωμεν τὴν κρίσιν, καὶ νὰ μορφόνωμεν εἰς τὴν ἀρετὴν τὴν ψυχήν, ἀς μὴ λησμονῶμεν καὶ τὸ σῶμα, τὸ δπότιον εἶναι τὸ ὅργανον τῆς ψυχῆς.

Οταν τὸ ὅργανον τῆς γραφῆς ἔναι κακόν, κακὰ θέ-

λουν εἰσθαι βεβαίως καὶ ὅσα δι' αὐτοῦ γράψετε. Τοιουτοτρόπως καὶ ὅταν τὸ σῶμα ἦναι ἀσθενὲς καὶ ἄθλιον, ἄθλιαι καὶ ἀσθενεῖς θέλουν εἰσθαι καὶ τῆς ψυχῆς σας αἱ ἐνέργειαι.

Διὰ τοῦ ἐγκεφάλου ἡ ψυχὴ σκέπτεται, διὰ τῶν νεύρων αἰσθάνεται, καὶ διὰ τῶν μυώνων κινεῖ τὰ διάφορα μέλη τοῦ σώματος εἰς τὴν ἐργασίαν καὶ εἰς τῆς πατρίδος τὴν ὑπεράσπισιν.

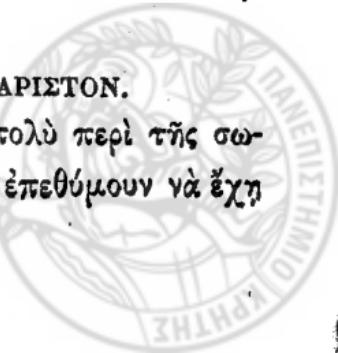
Ἀλλ' ὅταν τὸ σῶμα ἀσθενῇ καὶ πάσχῃ, τότε καὶ ὁ ἐγκέφαλος, καὶ τὸ νευρικὸν σύστημα, καὶ οἱ μυῶνες συνασθενοῦν καὶ συμπάσχουν ἐπομένως καὶ ἡ σκέψις τότε χωλαίνει, καὶ ἡ αἴσθησις ἔξασθενεῖ, καὶ ἡ ἐργασία παύει, καὶ ἡ πατρὶς ὑποφέρει.

Τὸ ἀνθρώπινον σῶμα εἶναι ναός, ἐντὸς τοῦ δποίου δ Θεὸς ἔθεσε τὴν ψυχήν, ὃς εἰκόνα αὐτοῦ. Άς φροντίζωμεν λοιπὸν καὶ περὶ τοῦ ναοῦ καὶ περὶ τῆς ἐν αὐτῷ εἰκόνος. Ποτὲ δὲ ἀς μὴ πράττωμεν, ἡ διανοώμεθά τι, δυνάμενον νὰ βεβηλώσῃ τὴν ἱερότητα τοῦ ναοῦ, ἡ τὴν ἀγιότητα τῆς εἰκόνος!

Μετά τινα δὲ διακοπὴν μᾶς ἐδιηγήθη τὰ ἔξης περὶ τῶν ἀρχαίων Σπαρτιατῶν.

ΜΗΔΕΝ ΑΓΑΝ. — ΠΑΝ ΜΕΤΡΟΝ ΑΡΙΣΤΟΝ.

Οἱ ἀρχαῖοι Σπαρτιαταὶ ἐφρόντιζον πολὺ περὶ τῆς σωματικῆς ὑγείας τῶν τέκνων των, διότι ἐπεθύμουν νὰ ἔχῃ

ἡ πατρὶς τέκνα ὑγιῆ καὶ ἀνδρεῖα, ἄξια νὰ τὴν ὑπηρετῶσι πρεπόντως.

Άρχίζοντες δὲ τὰς φροντίδας των ἀπὸ τὴν βρεφικὴν ἡλικίαν ἔλουν μὲν κρασίον τὰ βρέφη των, διὰ νὰ ἐνδυναμώνωσιν αὐτά· δὲν μετεχειρίζοντο σπάργανα, ὅπως τὰ μέλη των ἀναπτύσσωνται ἐλεύθερα· τὰ ἐπυνείθιζον δὲ εἰς δίαιταν ἀπλουστάτην, καὶ εἰς τὴν ἀφοβίαν τοῦ σκότους καὶ τῆς μοναξίας. Άλλὰ δυστυχῶς οἱ Σπαρτιᾶται τόσον πολὺ ἐφρόντιζον περὶ τῆς ὑγείας καὶ τῆς ἀνδρίας, ὥστε κατήντησαν εἰς ἐγκληματικὴν ὑπερβολὴν διότι διηγοῦνται δτι, ἀμα γεννώμενον τὸ βρέφος εἰς τὴν Σπάρτην, ἐφέρετο καὶ ἔξετάζετο εἰς τινα Λέσχην· καὶ ἀν μὲν ἐφαίνετο δωματέον καὶ καλῶς μορφωμένον, ἐπεστρέφετο εἰς τοὺς γονεῖς, ὅπως φροντίσωσι περὶ αὐτοῦ· ἀν δὲ εὑρίσκετο ἀδύνατον καὶ παραμορφωμένον, ἐρρίπτετο ἐντὸς βαράθρου εἰς τὸ δρός τοῦ Ταϋγέτου. Όποια σκληρότης! δποία ἀπανθρωπία! ἐλησμόνουν οἱ Σπαρτιᾶται δτι καὶ αὐτὰ τὰ ἀδύνατα καὶ παραμορφωμένα βρέφη ἦσαν ἔμψυχα πλάσματα τοῦ Θεοῦ!

Η ὑπερβολὴ, ἐπρόσθεσεν δ γέρων, εἶναι πάντοτε κακόν, καὶ πρέπει νὰ τὴν ἀποφεύγωμεν. Τὰ ωραιότερα προτερήματα, δταν καταντήσωσιν εἰς ὑπερβολὴν, μεταβάλλονται εἰς ἐλαττώματα καὶ δυστυχίας.

Ο καθ' ὑπερβολὴν φροντίζων περὶ τῆς ὑγείας του κα-

ταντᾶς ὑποχονδριακὸς, φιλάσθενος, καὶ ἐπὶ τέλους ἀσθε-
νῆς, ἢ ἐγκληματίας.

Ἄς ἐνθυμώμεθα λοιπὸν πάντοτε τὰς δύο ὡραίας καὶ
σωτηρίους συμβουλὰς τῶν σοφῶν ἡμῶν προπατόρων·
«Μηδὲρ ἄγαρ,» καὶ «Πᾶρ μέτρον ἄριστον,» καὶ ἂς
ἀποστρεφώμεθα πᾶσκαν ὑπερβολήν.

Καὶ δὲ μέγας φιλόσοφος Ἀριστοτέλης λέγων· «ἡ σω-
φροσύνη υπὸ τῆς μεσότητος σώζεται» μᾶς συμβου-
λεύει ν' ἀποφεύγωμεν τὰ ἄκρα, καὶ ν' ἀκολουθῶμεν τὴν
μέσην δδόν, ως τὴν μόνην σωτήριον.

Ο ΦΙΛΟΣ ΚΑΙ ΛΙ ΤΡΕΙΣ ΦΙΛΑΙ ΤΟΥ ΓΕΡΟΣΤΑΘΟΥ.

Οἱ ἀνωτέρω λόγοι τοῦ Γεροστάθου μᾶς ἔκαμψαν νὰ
αἰσθανθῶμεν ἔτι μᾶλλον τὴν ἀνάγκην τῆς ὑγείας, καὶ
ἐπομένως ηὔξησαν τὴν περιέργειαν τοῦ νὰ μάθωμεν πῶς
ἐνῷ ἦτο τόσον γέρων, διετηρεῖτο τόσον ὑγιὴς καὶ φω-
μαλέος.

Ἐπανελάθομεν λοιπὸν τὴν ἐρώτησιν, εἰς τὴν ὁποίαν
προηγουμένως δὲν εἶχεν ἀποκριθῆ.

Ο δὲ Γεροστάθης μᾶς ἀπήντησεν ὅτι τὴν καλήν του
ὑγείαν, τὰς κοκκίνας παρειάς του, καὶ τὴν διατήρησιν
τῶν σωματικῶν του δυνάμεων χρεωστεῖ εἰς ἕτα φίλοιν
καὶ τρεῖς φίλας, εἰς τὴν φιλίαν τῶν ὁποίων ἔχ πατιδικῆς
του ἥδικίας ἀείποτε ἔμεινε καὶ μένει παστάς.

Παρεκαλέσαμεν τότε τὸν γέροντα νὰ μᾶς εἴπῃ τίς ὁ φίλος καὶ τίνες αἱ τρεῖς φίλαι αὐτοῦ;

Αὐτὸς δὲ μειδιάσας μᾶς ὑπεσχέθη ὅτι θέλει προσπαθήσει νὰ συμφιλιώσῃ καὶ τὴν μετ' αὐτῶν, διὰ νὰ ζήσωμεν καὶ ημεῖς ὑγιεῖς καὶ εὔρωστοι ὡς ἐκεῖνος.

—Κατὰ τὸ παρὸν δὲ μάθετε μόνον ὅτι ὁ μὲν φίλος μου εἶναι ἀδρατος, ἀλλ' εἰς ἄκρον εὐάρεστος ἐξ δὲ τῶν τριῶν, ἡ μὲν πρώτη φίλη μου εἶναι καθαρὰ ὡς ἡ χιών, ἡ δευτέρα ἐλαφρά, εὐκίνητος καὶ ἀνδρεία, ἡ δὲ τρίτη σκεπτική, κρατοῦσα εἰς τὰς χεῖρας χαλινὸν ὡς σύμβολόν της.

Εἶπὼν δὲ ταῦτα ὁ καλὸς γέρων μᾶς ἀπεχωρίσθη διὰ τοῦ ἀκολούθου διστίχου:

«Ψυχῆς καὶ σώματος ἡ ύγεια
»Εἰν' ἡ ἐπίγειος εὐτυχία!»

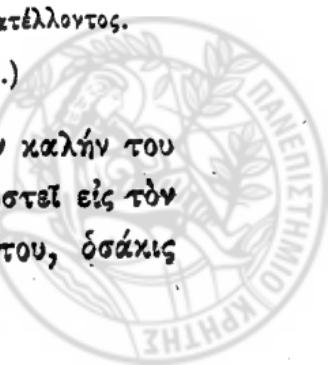

Η ΑΟΡΑΤΟΣ ΤΡΟΦΗ.

Οἱ τῶν παιδῶν διδάσκαλοι ἀνοιγέτωσαν
τὰ σχολεῖα τοῦ ἡλίου ἀνατέλλοντος.

(Σόλωνος.)

Αφόρ δ Γεροστάθης μᾶς εἶπεν ὅτι καὶ τὴν καλήν του ὑγείαν καὶ τὰς σωματικάς του δυνάμεις χρεωστεῖ εἰς τὸν ἀδρατὸν φίλον του καὶ εἰς τὰς τρεῖς φίλας του, δσάκις

έβλέπομεν αὐτόν, δὲν ἐπαύομεν παρακαλοῦντες νὰ μᾶς φανερώσῃ καὶ τὸν φίλον καὶ τὰς φίλας του.

Ἐσκιρτήσαμεν δὲ ἀπὸ χαράν, δτε, μετὰ τὸ μεσημέριον τῆς προσεχοῦς Κυριακῆς, ἐνῷ μᾶς ὡδήγει ἐπὶ τινος καταπρασίου καὶ κατασκίου βουνοῦ, μᾶς ὑπεσχέθη δτε κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐσκόπευε νὰ μᾶς γνωστοποιήσῃ τίς δ ἀδρατος φίλος τῆς καλῆς του ὑγείας.

Οτε ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ βουνοῦ ἐφθάσαμεν, ἡσθάνθημεν ἐσωτερικήν τινα εὐχαρίστησιν, ἐλαφρότερον τὸ σῶμα, καὶ ζωηροτέραν τὴν ἀναπνοήν μας· εὐθυμοὶ δὲ καὶ ζωηροὶ ἐπηδῶμεν καὶ ἐτρέχομεν.

— Πόθεν αὐτὴ ἡ εὐθυμία καὶ ἡ ζωηρότης; μᾶς ἡρώτησεν δ γέρων.

— Δὲν ἡζεύρομεν καὶ ἡμεῖς, ἀπεκρίθημεν, ἀλλ' ἡ κορυφὴ τοῦ βουνοῦ πολὺ μᾶς εὐχαριστεῖ.

— Δὲν σᾶς εὐχαριστεῖ ἡ κορυφὴ τοῦ βουνοῦ, ἐπανέλαβεν. δ Γεροστάθης, ἀλλ' δ ἀδρατος φίλος μου, δστις κατοικεῖ ἐπὶ τῆς κορυφῆς ταύτης.

Οἱ λόγοι αὐτοὶ τοῦ γέροντος μᾶς ἐξίππασαν, καὶ οἱ διφθαλμοί μας ἀνεπαισθήτως ἐστράφησαν δλόγυρα διὰ νὰ ἀνεύρωσι τὸν ἀδρατον φίλον ἢ τὴν κατοικίαν αὐτοῦ.

Ο δὲ Γεροστάθης μᾶς εἶπε. — Μὴ τρομάζετε, παῖδες μου, δ ἀδρατος αὐτὸς φίλος μου εἶναι δ καθαρὸς ἀήρ, τὸν δποῖον ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ βουνοῦ τούτου ἀ-

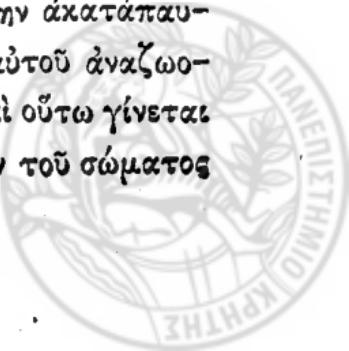
ναπνέετε· αὐτὸς σᾶς εὐχαριστεῖ, αὐτὸς καθιστᾷ τὰ μέλη σας ἐλαφρὰ καὶ εὐχίνητα, καὶ τὴν ἀναπνοήν σας τόσον εὐφρόσυνον. Ἄν συμφιλιωθῆτε καὶ σεῖς μετὰ τοῦ καθαροῦ ἀέρος, ἂν τὸν ἀγαπήσετε ὅσον τὸν ἡγάπησα καὶ τὸν ἀγαπῶ, βεβαιωθῆτε ὅτι διὰ τῆς φιλίας αὐτοῦ θέλετε ἀποφύγει κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ζωῆς σας πολλὰς ἀσθενεῖς, πολλὰ ἱατρικά, καὶ πολλὰ βάσανα.

ΑΙ ΑΝΑΘΓΜΙΑΣΕΙΣ.

— Άλλ' ὅποιαν σχέσιν ἔχει ὁ ἀὴρ μὲ τὴν ὑγείαν; ἢ ρωτήσαμεν τὸν Γεροστάθην.

— Οἱ ἀὴρ, μᾶς ἀπήντησεν, εἶναι ἡ πρωτίστη καὶ ἀναγκαιοτέρα τροφὴ τοῦ ἀνθρώπου. Πολλοὶ ἔζησαν καὶ ζῶσι τρώγοντες μόνον χόρτα, καὶ ἀποφεύγοντες τὴν κρεωφαγίαν ώς σκληρὰν καὶ θηριώδη. Πολλοὶ ἡμπόρεσαν καὶ ἐμποροῦν νὰ ζήσωσι καὶ ἀνευ οὐδεμιᾶς τροφῆς ἐπὶ ίκανὰς ἥμέρας· ἀλλ' οὐδεὶς δύναται νὰ ζήσῃ οὐδὲ μίαν μόνη ὥραν, ἐὰν παύσῃ γευόμενος τὴν ἀόρατον αὐτὴν τροφήν, ἐὰν δηλαδὴ παύσῃ ἀναπνέων ἀέρα.

Ἀπὸ τὴν στιγμὴν καθ' ἣν γεννώμεθα, μέχρι τῆς στιγμῆς καθ' ἣν ἀποθνήσκομεν, ἔχομεν ἀνάγκην ἀκατάπαυστον τοῦ ἀέρος, διότι διὰ τῆς ἀναπνοῆς αὐτοῦ ἀναζωγονεῖται ἐντὸς τῶν πνευμόνων τὸ αἷμα, καὶ οὕτω γίνεταις κατάλληλον πρὸς διατροφὴν καὶ διατήρησιν τοῦ σώματος καὶ τῆς ζωῆς.

Άν λοιπὸν ἀναπνέωμεν καθαρὸν ἀέρα, καὶ τὸ αἷμα τότε γίνεται καθαρόν, καὶ ἡ κυκλοφορία του ζωηροτέρα, καὶ τὸ σῶμα ἐπομένως ἀποκαθίσταται ὑγιές, ζωηρὸν, καὶ εὔθυμον. Άν δὲ ἀναπνέωμεν ἀκάθαρτον, ὑγρὸν, ἢ μολυσμένον ἀέρα, καὶ τὸ σῶμα ἐξ ἀνάγκης μολύνεται, καὶ ἡ ὑγεία μας πάσχει καὶ ἀφανίζεται, ἀπαράλλακτα καθὼς ὅταν τρώγωμεν βλαβερὰς καὶ ἀκαθάρτους τροφάς.

Τότε δὲν ἐνθυμοῦμαι τίς ἐξ ἡμῶν ἔκαμε τὴν παρατήρησιν ταύτην.—Ἄφοῦ δὲν ἀήρ εἶναι ἀόρατος, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ διακρίνωμεν τὸν καθαρὸν ἀπὸ τὸν ἀκάθαρτον, διὰ ν' ἀναπνέωμεν τὸν καθαρὸν καὶ ν' ἀποφεύγωμεν τὸν ἀκάθαρτον;

— Ό! βέβαια, ἀπεκρίθη ὁ γέρων, διὰ τῶν διφθαλμῶν δὲν δυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν τὰς ἀκαθαρσίας καὶ τὰ μολύσματα, τὰ δποῖα πολλάκις ὑπάρχουν εἰς τὸν ἀέρα· ἀλλὰ πολὺ καλὰ δυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν τὰ ἀντικείμενα, τῶν δποίων αἱ κακαὶ ἀναθυμιάσεις μολύνουν αὐτόν.

Άφ' ὅλα σχεδὸν τὰ σώματα ἀποχωρίζονται μικρὰ καὶ ἀφανῆ μόρια, τὰ δποῖα ἀναμιγνύονται μὲ τὸν πέριξ τῶν σωμάτων αὐτῶν ἀέρα· αὐτὰ δὲ τὰ ἐξατμιζόμενα μόρια λέγονται ἀραθυμιάσεις.

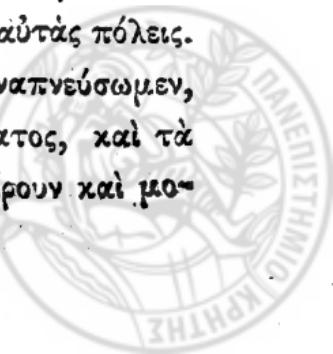
Πολλάκις αἱ ἀναθυμιάσεις αὗται εἶναι ἐπικίνδυνοι, βλαβεραὶ καὶ θανατηφόροι εἰς τὴν ὑγείαν. Τοιαύτας ἐπικίνδυνοις καὶ θανατηφόροις ἀναθυμιάσεις προξενοῦν αἱ

βάλτοι καὶ ὅλα τὰ ἀκίνητα καὶ λιμνάζοντα ὕδατα, τὰ πτώματα τῶν ζώων, τὰ νεκροταφεῖα, τὰ ὀπωρικὰ καὶ ὅλαι αἱ φυτικαὶ οὐσίαι ὅταν σήπωνται, καὶ ἐν γένει πᾶσα ἀκαθαρσία καὶ δυσωδία ἐπιβλαβῆ καθιστᾶ εἰς τὴν ὑγείαν τὸν πέριξ αὐτῆς ἀέρα.

Εἰς τὰς ἔξοχάς, εἰς τὰς ὑψηλὰς θέσεις, | καὶ μάλιστα ὅπου εἶναι δένδρα, ὁ ἀήρ εἶναι καθαρώτερος, καὶ ἐπομένως ὑγιέστερος, παρὰ εἰς τὰς πόλεις, ὅπου συνήθως καὶ τὰ δένδρα εἶναι σπανιώτερα, καὶ αἱ ἀκαθαρσίαι περισσότεραι. Δι' αὐτὸν ἐν γένει οἱ χωρικοὶ εἶναι ὑγιέστεροι καὶ πλέον ῥοδοκκόκινοι παρὰ τοὺς κατοίκους τῶν πόλεων· δι' αὐτὸν οἱ ἀσθενοῦντες εἰς τὰς πόλεις στέλλονται ὑπὸ τῶν ἱατρῶν εἰς τὰς ἔξοχὰς διὰ νὰ ἀναλάβωσιν.

Εἰς ὅσας δὲ πόλεις οἱ δρόμοι εἶναι ἀκάθαρτοι καὶ στενοί, καὶ ἐπομένως αἱ βλαχεραὶ ἀναθυμιάσεις πολλαί, καὶ ἡ ἀνανέωσις τοῦ ἀέρος δύσκολος, τὰ δὲ σφαγεῖα τῶν ζώων καὶ τὰ νεκροταφεῖα κείνται ἐντὸς αὐτῶν, αἱ δὲ ἀκαθαρσίαι δὲν ἔξερχονται δι' ὑπογείων ὑπονόμων, ἐκεῖ δὲ ἀήρ μολύνεται, οἱ κάτοικοι πάσχουν, ἀσθένειαὶ δὲ ἐπιδημικαὶ καὶ θάνατοι συχνὰ ἐπισκέπτονται τὰς δυστυχεῖς αὐτὰς πόλεις.

Καὶ δὲ ἀήρ, τὸν δποῖον ἐκπνέομεν ἀφοῦ ἀναπνεύσωμεν, καὶ αἱ ἀναθυμιάσεις τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, καὶ τὰ πολλὰ φῶτα, ἐπρόσθετον ὁ γέρων, διαφθείρουν καὶ μολύνουν τὸν ἀέρα.

ΥΓΙΕΙΝΑ ΠΑΡΑΓΓΕΛΜΑΤΑ.

Διὰ νὰ διατηρῶ τὴν ὑγείαν μου διὰ τοῦ καθαροῦ ἀέρος, ίδού, μᾶς εἶπεν δ Γεροστάθης, τί ἔξακολουθῶ νὰ κάμνω ἐκ τῆς παιδικῆς μου ἡλικίας κατὰ συμβουλὴν σοφοῦ ἰατροῦ, δστις κατεγίνετο μᾶλλον νὰ προλαμβάνῃ, παρὰ νὰ θεραπεύῃ τὰς ἀσθενείας τῶν φίλων του.

Ἐνθυμήθη τότε, καὶ μᾶς ἀνέφερεν ὅτι εἰς τὴν Κίναν, διὰ νὰ εὑρίσκωσιν οἱ ἰατροὶ συμφέρον εἰς τὴν πρόληψιν τῶν ἀσθενειῶν, καὶ οὐχὶ εἰς τὴν γέννησιν καὶ προμάκρυνσιν αὐτῶν, πληρόνονται μόνον δι' ὅσας ἡμέρας τοῦ χρόνου οἱ πελάται των περάσωσιν ὑγιεῖς· οὐδὲμίαν δὲ χρηματικὴν ἀμοιβὴν λαμβάνουν διὰ τὴν θεραπείαν τῶν ἀσθενειῶν, καὶ ἐνόσῳ αὗται διαρκοῦν.

Κατὰ συμβουλὴν λοιπὸν τοῦ φίλου μου ἰατροῦ, ἐπανέλαβεν δ γέρων,

1) Προσέχω πάντοτε ὥστε ἡ κατοικία μου νὰ ἦναι εἰς ὑψηλὸν καὶ σύνδενδρον μέρος, μακρὰν ἀπὸ λιμνάζοντα ὄδατα καὶ ἀπὸ πᾶν εἴδος ἀκαθαρσίας.

2) Ἀποφεύγω νὰ κοιμῶμαι, ὅπου κοιμῶνται καὶ ἄλλοι, καὶ σβύνω πρὶν πέσω εἰς τὴν κλίνην τὸ φῶς, διὰ νὰ μὴ φθείρῃ καιόμενον τὸν ἀέρα τοῦ κοιτῶνός μου.

3) Ἄμα τὴν αὔγην ἔξυπνήσω, νιφθῶ, καὶ ἐνδυθῶ, ἀνοίγω τὸ παράθυρον τοῦ κοιτῶνός μου, διὰ νὰ εἰσέλθῃ νέος καθαρὸς ἀήρ, καὶ νὰ ἔξελθῃ δ διαφθάρεις καὶ μο-

λυνθεὶς ὑπὸ τῆς ἀναπνοῆς μου κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς νυκτός.

4) Πρὶν ἀερισθῶσι καλὰ τὰ σινδόνια καὶ ἐφαπλώμαται δὲν συγχωρῷ νὰ στρώσωσι τὴν χλίνην μου, τῆς δποίας καὶ τὸ στρῶμα καὶ τὸ προσκέφαλον εἶναι μᾶλλον σκληρά, διότι τὰ τοιαῦτα εἶναι πολὺ ὑγιεινότερα τῶν μαλακῶν καὶ μαλθακῶν.

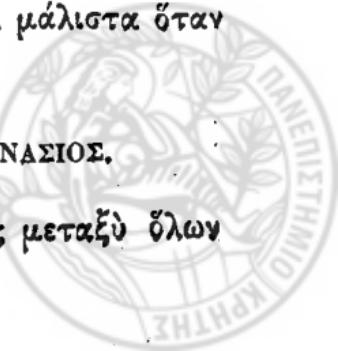
5) Συγχὰ καὶ ταχτικὰ κάμνω ἐκτεταμένους περιπάτους εἰς τὴν ἔξοχήν, διου ἀναπνέω ἀέρα καθαρώτερον ἀπὸ τὸν ἀέρα τῶν πόλεων καὶ κωμοπόλεων.

6) Ἐπὶ τέλους, διὰ νὰ ἥμαι πάντοτε ὑγιὴς καὶ εὔρωστος, ἐσυνείθισκ ἐκ παιδικῆς ἡλικίας νὰ ἔξυπνῷ καθ' ἥμέραν πολὺ πρωῒ, ἀμέσως δὲ νὰ εύρισκωμαι ἐκτὸς τῆς χλίνης μου.

Τὴν τελευταίαν αὐτὴν παραγγελίαν μ' ἐσύσταινε θερμῶς ὅχι μόνον ὁ ἰατρὸς, ἀλλὰ καὶ ὁ μακαρίτης πατήρ μου, καὶ εἶχον πολὺ δίκαιον, διότι τὴν αὐγὴν πάντοτε ὁ ἀὴρ εἶναι καθαρώτερος· τὸ νὰ μένῃ δέ τις, ἀφοῦ ἔξυπνήσῃ, ἐντὸς τῶν ἀναθυμιάσεων τῆς χλίνης του, εἶναι πραγματικῶς δλέθριον εἰς τὸ σῶμα, καὶ μάλιστα ὅταν ἦναι νεανικόν.

Ο ΠΕΤΡΟΣ, Ο ΙΩΑΝΝΗΣ, ΚΑΙ Ο ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ.

Μᾶς ἡρώτησε τότε ὁ Γεροστάθης, τίς μεταξὺ ὅλων

ἥμῶν τῶν μικρῶν φίλων του μᾶς ἐφαίνετο δὲ ὑγιέστερος καὶ εὔρωστότερος.

Όλοι δὲ ἀμέσως ἐσυμφωνήσαμεν ὅτι δὲ ὑγιέστερος καὶ δυνατώτερος πάντων ἦτο δὲ συμμαθητής μας Πέτρος, διὸ τοῦ ἴερέως. Οὐδὲ Γεροστάθης, παραδεχθεὶς τὴν περὶ τοῦ Πέτρου γνώμην μας ὡς δρθῆν, μᾶς ἡρώτησε ποῖον ἐκ τῶν συμμαθητῶν μας νομίζομεν ὅτι εἶναι δὲ πλέον φιλάσθενος καὶ ἀδύνατος.

Παρετηρήθημεν μεταξύ μας, καὶ μετά τινα σκέψιν ἐκ συμφώνου πάλιν εἴπομεν ὅτι οἱ πλέον φιλάσθενοι, χλωμοὶ, καὶ ἀδύνατοι μεταξὺ ἥμῶν ἐφαίνοντο δὲ Ἰωάννης καὶ δὲ Ἀθανάσιος.

Μετὰ τὴν ἀπάντησίν μας ταύτην ἡρώτησεν δὲ Γεροστάθης τὸν βοδοκόκκινον καὶ ζωηρὸν Πέτρον, ποίαν ὄραν ἔξυπνᾳ τὴν αὐγήν.

— Καθ' ἥμέραν πρὸν ἔξημερώσῃ, εἴπεν δὲ Πέτρος, διὰ νὰ βοηθῶ τὸν πατέρα μου εἰς τὴν ἀκολουθίαν τοῦ Ὁροθρου. Οὐδεὶς δὲ ἄλλος ἐξ ἥμῶν ἔξύπνα τότε τόσον πρωΐ.

— Σεις δὲ, Ἰωάννη καὶ Ἀθανάσιε, εἴπεν δὲ γέρων, ποίαν ὄραν ἔξυπνάτε;

— Δύο ὄρας μετὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἥλιου, ἀπήντησαν μὲ συστολὴν. Οὐδεὶς δὲ ἐξ ἥμῶν ἔξύπνα τόσον ἀργά!

— Δι' αὐτὸ λοιπὸν δὲν ἔλθετε καὶ εἰς τὸν πρῶτον πρωῒν περίπατον, κατὰ τὸν διποῖον ἐθαυμάσαμεν τὴν ἀνα-

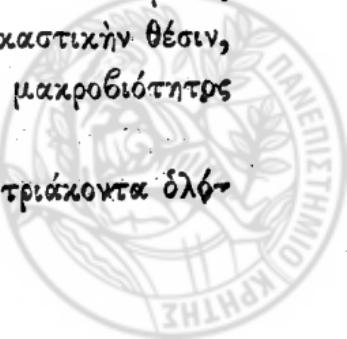
τολὴν τοῦ ἡλίου καὶ τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ; εἶπε πρὸς αὐτοὺς ὁ Γεροστάθης. Ἐκεῖνοι δὲ ἀπήντησαν κινοῦντες τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ κάτω.

— Προσπαθήσατε λοιπὸν, φίλοι μου, ἐξηκολούθησεν ὁ γέρων, νὰ ἐξυπνᾶτε καὶ σεῖς ἐνωρὶς ὡς ὁ Πέτρος, ἀνθέλετε νὰ γίνετε ὑγιεῖς καὶ εὔρωστοι ὡς αὐτὸς, καὶ νὰ ζήσετε χρόνους πολλοὺς καὶ εύτυχεῖς ὡς ἐγώ. Παρακαλέσατε τὸν πατέρα, ἢ τὴν μητέρα σας, ἢ τὴν ἀδελφήν σας, ἢ τὸν ὑπηρέτην σας, νὰ σᾶς ἐξυπνῶσιν ἅμα ἀνατέλλοντος τοῦ ἡλίου, καὶ, ἀν δὲ πνος σᾶς κυριεύῃ, ν' ἀποσύρωσι καὶ τὰ ἐφαπλώματα καὶ τὰ προσκέφαλα διὰ νὰ σᾶς ἀναγκάζωσι νὰ ἐξέλθετε τῆς κλίνης. Κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας θέλετε ἵσως δυσαρεστηθῆνετε ἀλλ' ἀκολούθως θέλετε συνειθίσει νὰ ἐξυπνᾶτε μόνοι σας, καὶ θέλετε μαγαρίζει τὸν φίλον σας Γεροστάθην. Μᾶς παρήγγειλε δὲ ὁ γέρων νὰ διηγηθῶμεν εἰς τοὺς γονεῖς μας τὸ ἀκόλουθον ἀνέκδοτον, διὰ νὰ τοὺς καταπείσωμεν νὰ μᾶς ἐξυπνῶσιν ἐνωρίς.

ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ ΤΗΣ ΜΑΚΡΟΒΙΟΤΗΤΟΣ.

Ἐζη πρό τινων χρόνων εἰς τὴν Ἀγγλίαν πεπαιδευμένος τις νομικὸς, ὅστις, ἅμα διορισθεὶς εἰς δικαστικὴν θέσιν, ἦθελησε νὰ ἐξιχνιάσῃ τὸ μυστήριον τῆς μακροβιότητος καὶ τῆς καλῆς ὑγείας.

Ἐνώπιον τοῦ δικαστοῦ τούτου, ὅστις τριάκοντα ὅλη-

χληρα ἔτη διετήρησε τὴν θέσιν του, ἐπαρουσιάζετο καθ' ἡμέραν πλῆθος διαδίκων καὶ μαρτύρων πάσης ἡλικίας καὶ πάσης τάξεως.

Ἐξ αὐτῶν ὅλους τὸν ὑγιεῖς γέροντας ἔξταζῶν ὁ δικαστὴς, ἥρωτα καὶ περὶ τῆς διαιτῆς των.

Εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην ἀποκρινόμενοι, ἂν καὶ εἰς πολλὰ διέφερον, διότι δὲν ἐσυνείθιζον ὅλοι τὴν αὐτὴν τροφὴν, τὰ αὐτὰ ποτὰ, τὴν αὐτὴν ἐργασίαν, ἢ τὴν αὐτὴν ἐνδυμασίαν, εἰς ἐν ὅμως ὅλοι ἐσυμφώνουν, καταθέτοντες ἀπαντες ὅτι ἐκ τερατῶν τῷρις ἡλικίας ἐσυρείθειζον γὰρ ἐξυπήρωσι πολὺ πρωτ.

— Ἰδοὺ λοιπὸν, εἶπεν ὁ Δικαστὴς, τὸ μυστήριον τῆς μακροβιότητος καὶ τῆς καλῆς ὑγείας!

ΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ.

Φαίνεται, ἐπρόσθεσεν ὁ Γεροστάθης, ὅτι καὶ ὁ σοφὸς Σόλων, ὁ ἀρχαῖος νομοθέτης τῶν Ἀθηνῶν, ἐγνώριζε τὸ μυστήριον τοῦτο τῆς καλῆς ὑγείας καὶ μακροβιότητος· διότι μεταξὺ τῶν ἄλλων διέταξε τὸν διδασκάλους τῶν παίδων ν' ἀνοίγωσι τὰ σχολεῖα ἀμα ἀνατέλλοντος τοῦ ἥλιου· τοιουτοτρόπως, ὑποχρεόνων τὰ παιδία νὰ ἐγείρωνται ἐνωρίς, προητοίμαζεν εἰς τὴν πατρίδα πολίτας ὑγιεῖς καὶ εὔρωστους.

Εἶχε δίκαιον ὁ Σόλων· ὁ πολὺς ὕπνος, καὶ μάλιστα ἡ περιφερίγη, καὶ τὴν ὑγείαν βλάπτει, καὶ τὴν ζωὴν τοῦ ἀν-

Θρώπου σμικρύνει, καὶ τὸν νοῦν ἀδυνατίζει, καὶ τὸ σῶμα παραλύει, καὶ πτωχείαν καὶ ἀμάθειαν προξενεῖ, διότι ἀφαιρεῖ ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον τὰς καταλληλοτέρας διὰ τὴν σπουδὴν καὶ τὴν ἐργασίαν ὥρας.

Ἀλλ' ἔὰν δὲν συνειθίσετε ἀπὸ τώρα, ὅτε εἴσθε παιδία μικρὰ, νὰ ἔξυπνᾶτε πρωτ, δυσκόλως θέλετε τὸ κατορθώσει ὅταν μεγαλώσετε. Τὸ δένδρον, ἐν ὅσῳ εἶναι νέον καὶ τρυφερὸν, εὔκόλως λυγίζει καὶ ἴσαζει· ἀφοῦ ὅμως μεγαλώσει στραβὸν, σπάνει ἀλλὰ δὲν λυγίζει.

Προσπαθήσατε λοιπὸν, ἐν ὅσῳ εἴσθε παιδία νέα, ν' ἀποκτήσετε ἔξεις καλὰς, καὶ ν' ἀποθάλετε τὰς κακάς. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἡλικία ἡ ἐπιδεκτικὴ βελτιώσεως. Ἐν τὴν ἀφήσετε νὰ παρέλθῃ ἀμελοῦντες τὸ δένδρον σας, στραβὸν θέλει μεγαλώσει, καὶ ἀνεπίδεκτον διορθώσεως θέλει κατασταθῆ.

Ο σοφὸς Εὔριπίδης, ὁ τραγικὸς ποιητὴς τῶν ἀρχαίων Ἀθηνῶν, μᾶς εἰπεν ὅτι·

«Κακῆς ἀπ' ἀρχῆς γίνεται τέλος κακόν.»

Κατὰ τὴν ἡμέραν ἔκεινην μᾶς ἐδιηγήθη ὁ γέρων καὶ τὰ ἔξης περὶ τοῦ Ἀριστοτέλους, καὶ τοῦ Βυφῶνας.

Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΚΑΙ Ο ΓΥΝΟΣ ΤΟΥ.

Ο Ἀριστοτέλης, ὁ μέγας φιλόσοφος τῆς Ἑλλάδος ἐγεννήθη εἰς τὰ Στάγειρα, πόλιν τῆς Μακεδονίας. Ὅτε ὁ πατέρας του Νικόμαχος, ιατρὸς τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας,

ἀπέθανεν, δὲ Ἀριστοτέλης, νέος ὧν, μετέβη εἰς Ἀθήνας διὰ νὰ σπουδάσῃ εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τοῦ Πλάτωνος.

Δυστυχῶς δὲ Ἀριστοτέλης οὗτο κράσεως πολὺ ἀδυνάτου καὶ ἐπομένως φιλάσθενος· ὥστε οὔτε εἰς τῆς σπουδῆς τοὺς κόπους ήθελεν ἀνθέξει, οὔτε ἔξηκοντα καὶ δύο ἔτη ήθελε ζῆσει, οὔτε ὅσα συνέγραψεν ήθελε δυνηθῆ νὰ συγγράψῃ, ἐὰν ἐκ νεανικῆς του ἡλικίας δὲν ἡσπάζετο, ἵσως κατὰ συμβούλην τοῦ ἰατροῦ πατρός του, καὶ δίαιταν ἀπλουστάτην, καὶ ὅπον μέτριον.

Διηγοῦνται μάλιστα ὅτι διὰ ν' ἀποφεύγη τὸν ὅπον κατὰ τὰς πρωϊνὰς καὶ νυκτερινὰς μελέτας του, ἐσυνείθιζε νὰ κρατῇ χαλκίνην σφαῖραν, ητις πίπτουσα ἐπὶ χαλκίνης λεκάνης, ἀμα δὲ ὅπονος ἡρχιζε νὰ τὸν καταλαμβάνῃ, τὸν ἔξυπνα διὰ τοῦ κρότου της, καὶ οὕτως ἐπανήρχετο εἰς τὴν μελέτην του.

Ἀλλ' εἴτε οὕτως εἴτε ἄλλως, δὲ ἀδύνατος καὶ φιλάσθενος Ἀριστοτέλης, ἀποφεύγων τὸν πολὺν ὅπον, ἀκολουθῶν δίαιταν ἀπλουστάτην, καὶ σπουδάζων μετ' ἐπιμελείας καὶ τάξεως, κατώρθωσεν ὅχι μόνον ὑγιὴς καὶ μακρόβιος νὰ ζῆσῃ, ἀλλὰ καὶ δὲ μεγαλύτερος καὶ πολυμαθέστερος γόνος τοῦ ἀρχαίου καὶ νεωτέρου κόσμου ν' ἀναφανῇ πρὸς δόξαν τοῦ Ἑλληνικοῦ ὀνόματος.

Οἱ βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας Φίλιππος τὸν ἐπροσκάλεσε διδάσκαλὸν τοῦ γένος του Ἀλεξανδρού, δοτὶς ἡγάπα καὶ

έσέβετο τὸν διδάσκαλόν του Ἀριστοτέλην καὶ ὑπὲρ αὐτὸν τὸν πατέρα του Φίλιππον, λέγων ὅτι « ἐὰν εἰς τὸν πατέρα του ἔχρεώστει τὸ ζῆν, εἰς τὸν διδάσκαλόν του δῆμως ἔχρεώστει τὸ εῦ ζῆν » ἀλλ᾽ ἐλησμόνει ὁ νέος Ἀλέξανδρος ὅτι καὶ τὸ εῦ ζῆν ἔχρεώστει εἰς τὸν πατέρα του, διότι αὐτὸς τῷ εἶχε προμηθεύσει διδάσκαλον τὸν φιλόσοφον Ἀριστοτέλην.

Οἱ Ἀριστοτέλης ἐδίδαξε καὶ εἰς τὸ Λύκειον τῶν Ἀθηνῶν. Ή δὲ φιλοσοφική του σχολὴ ἐπωνομάσθη Περιπατητητικὴ, διότι συνήθως εἰς ἑωθινοὺς καὶ δειλινοὺς περιπάτους τοῦ Λυκείου περιδιαβάζων μετὰ τῶν μαθητῶν του ἐδίδασκεν αὐτούς.

Ἀλλ᾽ ὁ μέγας οὗτος ἀνὴρ τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος δὲν ἐδίδαξε μόνον τὸν μέγαν Ἀλέξανδρον καὶ τοὺς συγχρόνους του Ἐλληνας· διὰ τῶν σοφῶν καὶ πολλῶν συγγραμμάτων του, τὰ δποῖα ἄλλοι μὲν λέγουν ὅτι ἡσαν βιβλία τετρακόσια, ἄλλοι δὲ συγγραφαὶ χίλιαι, ἐδίδαξε καὶ ἐφώτισε καὶ τοὺς μεταγενεστέρους του Ἐλληνας, καὶ τοὺς Ρωμαίους εἰς τὴν Ἰταλίαν, καὶ τοὺς Ἀλεξανδρινοὺς εἰς τὴν Αἴγυπτον, καὶ αὐτοὺς τοὺς Ἀραβίς, οἵτινες, μεταφράσαντες τὰ συγγράμματά του Ἀραβιστί, ἐδίδασκον αὐτὰς εἰς τὰ σχολεῖα, τὰ δποῖα εἰς τὸ Βαγδάτιον τῆς Ἀσίας εἶχον συστήσει.

Οτε δὲ οἱ Ἀραβίς ἐκυρίευσαν τὴν μεσημβρικὴν Ισπα-

νίαν, ἔφερον μεθ' ἔαυτῶν καὶ τὰ συγγράμματα καὶ τὰς διδασκαλίας τοῦ Ἑλληνος Ἀριστοτέλους. Ἐκ τῆς Ἰσπανίας δὲ περὶ τὸ χιλιοστὸν διακοσιοστὸν (1200) ἔτος μετὰ Χριστὸν ἐγνωστοποιήθησαν εἰς τὴν Γαλλίαν, Ἰταλίαν, καὶ τὴν λοιπὴν Δυτικὴν Εὐρώπην, ὡς τότε βάρβαρος καὶ ἀμαθεστάτη, διὰ τῶν Ἀριστοτελικῶν συγγραμμάτων ἥρχισε κατὰ πρῶτον νὰ φωτίζεται καὶ νὰ ἐκπαιδεύεται.

Άλλὰ καὶ σήμερον, μ' ὅλα τὰ φῶτα, τὰ ὅποια λαμπρύνουν τοὺς σοφοὺς τῆς Εὐρώπης, τὰ δλέγα συγγράμματα τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν σοφωτέρων θαυμάζονται ώς τόσα ἀριστουργήματα τοῦ ἀνθρωπίνου νοός.

Οποία λοιπὸν τιμὴ καὶ δόξα εἰς τὸν φιλάσθενον καὶ ἀδύνατον νέον Ἀριστοτέλην, τὸν διατηρήσαντα φρονίμως τὴν ὑγείαν του, διὰ νὰ φωτίσῃ, ώς ἄλλος φωτεινὸς ἀστὴρ, καὶ τὸν ἀρχαῖον καὶ τὸν νεώτερον κόσμον, ἀπαθανατίζων οὕτω καὶ ἔαυτὸν καὶ τὴν γεωνήσασαν αὐτὸν Ἕλλαδα!

Ο ΒΥΦΩΝ ΚΑΙ Ο ΓΠΗΡΕΤΗΣ ΤΟΥ ΙΩΣΗΦ.

Ο Ἀριστοτέλης, δοτις ἐθαυμάσθη καὶ δλονὲν θαυμάζεται ώς δ ἄριστος ζωολόγος τῆς ἀρχαιότητος, μ' ἐνθυμίζει, ἐπρόσθεσεν δ Γεροστάθης, ἄλλον νεώτερον ζωολόγον, τὸν ἔνδοξον Βυφῶνα τῆς Γαλλίας· ή δὲ χαλκίνη σφαῖρα, ὡς ἔξηπνα τὸν Ἀριστοτέλην, μ' ἐνθυμίζει τὸν ὑπηρέτην τοῦ Βυφῶνος Ἰωσήφ.

Ο Βυφῶν ἔγινεν δγδούχοντα καὶ θν ἔτος, συνέγραψε

δὲ γλαφυρώτατον καὶ ὡραιότατον σύγγραμμα περὶ Φυ-
σικῆς Ἰστορίας, συγκείμενον ἐκ τριάκοντα καὶ ἔξι τόμων.
Ἐλεγεῖ δὲ ὅτι εἰς τὸν ὑπηρέτην του Ἰωσὴφ ἔχρεώστει
κατὰ μέγχ μέρος τὸ σύγγραμμά του αὐτό· διότι, ὅτε
ἦτο νέος, ἥγαπα πολὺ τὸν ὕπνον, ὅστις καὶ τὴν ὑγείαν
του ἔβλαπτε, καὶ ἀπὸ τὰς μελέτας του τὸν ἐμπόδιζεν,
ὅθεν ὑπεσχέθη εἰς τὸν ὑπηρέτην του Ἰωσὴφ χρηματικήν
τινα ἀμοιβὴν, ὅσάκις κατώρθουε νὰ τὸν ἔξυπνῷ τὴν αὐ-
γὴν ἐνωρίει.

Κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας ὁ πτωχὸς Ἰωσὴφ ἀπέτυχε,
διότι, θέλων νὰ ἔξυπνήσῃ τὸν κύριόν του, παρώργιζεν αὐ-
τόν, καὶ αὐστηρῶς ἐπιπληττόμενος ἔζηρχετο ἔντρομος
τοῦ κοιτῶνος, ὅπου δ νέος Βυφῶν ἔξηκολούθει ἐν ἡσυχίᾳ
τὸν πρωϊνόν του ὕπνον.

Ο δὲ Βυφῶν, συναισθανόμενος ἔτι μᾶλλον τὴν ἀνάγ-
κην τοῦ νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὸ δλέθριον ἐλάττωμα τοῦ
πρωϊνοῦ ὕπνου, παρήγγειλεν αὐστηρῶς τὸν ὑπηρέτην του
νὰ μὴ ἐνδίδῃ εἰς τὸν θυμὸν, καὶ εἰς τὰς ἐπιπλήξεις του,
ἀλλ᾽ ἐνθυμούμενος τὴν δποίαν τῷ ὑπεσχέθη ἀμοιβὴν, νὰ
ἐπιμένῃ πάσαν αὔγην, καὶ βίαν δὲ νὰ μεταχειρίζεται,
ὅπως ἐγείρῃ αὐτὸν ἐκ τῆς κλίνης του ἐνωρίει.

Ο Ἰωσὴφ, συμμορφωθεὶς μὲ τὴν αὐστηρὰν ταύτην πα-
ραγγελίαν, ἐπέτυχε νὰ ἔξυπνῷ τὸν κύριόν του, καὶ νὰ
λαμβάνῃ καθ' ἔκάστην παρ' αὐτοῦ τὴν χρηματικὴν ἀ-

μοισθήν. Ό δὲ Βυφών κατώρθωσεν οὗτω νὰ εύρισκεται τακτικώτατα καθ' ἐκάστην αὐγὴν περὶ τὰς ἀνατολὰς τοῦ ἥλιου ἐντὸς τοῦ σπουδαστηρίου του, καὶ νὰ συγγράψῃ τόσα πολλὰ καὶ συγχρόνως τόσον ώραῖα, καὶ νὰ φθάσῃ εἰς γῆρας βαθὺ καὶ ἔνδοξον.

ΤΓΙΕΙΝΑ ΕΡΓΑ.

Ο Γεροστάθης ἐσυνείθιζε πάντοτε διὰ τοῦ παραδείγματος καὶ τῶν ἔργων του νὰ ἐπιβεβαιοῖ τοὺς λόγους καὶ τὰς συμβουλάς του ἐκτὸς δὲ τούτου ἐφρόντιζεν ὅστε αἱ καλαὶ σύμβουλαί του νὰ μὴ παρέρχωνται ἀνευ τινὸς ὠφελίμου ἀποτελέσματος, ἐπιμελούμενος νὰ πραγματοποιῶνται ὑπὸ τῶν φίλων ἀκροατῶν του.

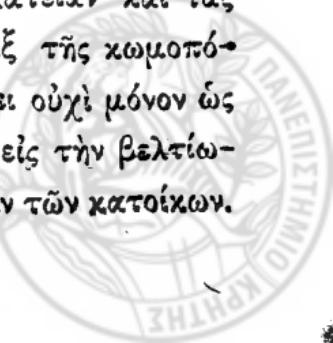
Ἐπειδὴ δὲ ἀνέφερε ἐνταῦθα ὅσα περὶ τῆς ἀνάγκης τοῦ καθαροῦ ἀέρος μᾶς εἶπε, θεωρῶ κατάλληλον νὰ προσθέσω καὶ τινα ἐκ τῶν ἔργων, τὰ δποῖα κατὰ διαφόρους καιροὺς ἐνήργησε πρὸς βελτίωσιν τοῦ καθαροῦ ἀέρος τῆς κωμοπόλεως μας.

Πλησίον τῆς κωμοπόλεως, μεταξὺ μικρῶν τινων λόφων, ἐσχηματίζετο λάκκος, ἐντὸς τοῦ δποίου συβρέοντα τὰ ὄδατα τῶν βροχῶν ἔμενον ἐπὶ τινας μῆνας τοῦ χρόνου λιμνάζοντα καὶ σεσηπότα. Ο Γεροστάθης παρετήρησεν ὅτι ἐκ τῶν κακῶν ἀναθυμιάσεων τοῦ λιμνάζοντος ἐκείνου γεροῦ, οἱ περισσότεροι κάτοικοι τῆς κωμοπόλεως, καὶ μάλιστα τὰ παιδία, ὑπέφερον συγνόνις πυρετούς.

Τὴν παρατήρησιν ταύτην τοῦ γέροντος ἐδυσκολεύθησαν κατ' ἄρχας νὰ πιστεύσωσιν οἱ προεστῶτες καὶ οἱ λοιποὶ κατοίκοι τῆς χωμοπόλεως. Ἀλλ' ἐπὶ τέλους, ὑπείκοντες εἰς τὰς συμβουλὰς καὶ προτροπὰς τοῦ Γεροστάθου, ἀπεφάσισαν νὰ συνεργήσωσι μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν ἀποξήρανσιν τοῦ μικροῦ ἔκεινου βάλτου.

Οὕτεν κατὰ τὴν διάρκειαν ἐνὸς μηνὸς μικροὶ καὶ μεγάλοι, γέροντες καὶ παιδία, γυναῖκες καὶ κοράσια, ἀκολουθοῦντες καθ' ἡμέραν εἰς τακτικὴν ὥραν τὸν γέροντα προπορευόμενον καὶ κρατοῦντα πτυάριον, ἐδιευθυνόμεθα εἰς τὸν βάλτον· βίπτοντες δὲ κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Γεροστάθου, λίθους καὶ χώματα ἐντὸς αὐτοῦ, καὶ ἀνοίξαντες μικρά τινα αὐλάκια, ἀπεξηράναμεν διὰ παντὸς τὰ λιμνάζοντα ἔκεινα ὄνδατα. Εἴκοτε δὲ πραγματικῶς ἐξέλιπεν ἀπὸ τὴν χωμόπολιν ὁ πυρετὸς, καὶ οἱ γονεῖς βλέποντες ὑγιῆ καὶ ροδοκόκκινα τὰ τέκνα τῶν ἐμακάριζον τὸν ἀγαθὸν γέροντα.

Οἱ Γεροστάθης προσέτι καὶ διὰ τῶν προσωπικῶν του κόπων, καὶ διὰ τῶν ἐπανειλημμένων προτροπῶν του κατώρθωσε νὰ καταστολίσῃ καὶ τὴν πλατεῖαν καὶ τὰς βρύσεις καὶ τὸ κοιμητήριον καὶ τὰ πέριξ τῆς χωμοπόλεως μὲ διάφορα δένδρα, τὰ δποῖα ἐθεώρει οὐχὶ μόνον ὡς στολισμὸν, ἀλλὰ καὶ ὡς ἀναγκαιότατα εἰς τὴν βελτίωσιν τοῦ ἀέρος, καὶ ἐπομένως εἰς τὴν ὑγείαν τῶν κατοίκων.

Εὐχαρίστως δ' ἐνθυμοῦμαι μὲ πόσην χαρὰν καὶ ζωηρότητα οἱ μικροὶ ἡμεῖς φίλοι του ἐφυτεύσαμεν ὑπὸ τὰς δδηγίας του πολλὰ ἐκ τῶν δένδρων ἔκεινων, εἰς τινὰ τῶν δποίων μάλιστα εἶχε δώσει καὶ τὰ ὄνδυματά μας.

Πολλάκις τὸν ἥκούσαμεν συσταίνοντα εἰς τοὺς συμπολίτας του τὴν καθαριότητα τῶν ὁδῶν καὶ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς κωμοπόλεως. « Ὅσοι δὲν καθαρίζουν, ἔλεγε, τὸν δρόμον των, ἀναγκάζονται ἐπὶ τέλους νὰ καθαρίζωσι τὸ σῶμά των διὰ πικρῶν ιατρικῶν. »

Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον εἶχε κατορθώσει ὥστε πτωχός τις ν' ἀφήσῃ τὴν ἀργίαν καὶ τὴν ζητείαν, καὶ νὰ καταγίνεται εἰς τὴν κάθαρσιν τῶν ὁδῶν, λαμβάνων παρὰ τοῦ κοινοῦ μικρὰν χρηματικὴν βοήθειαν.

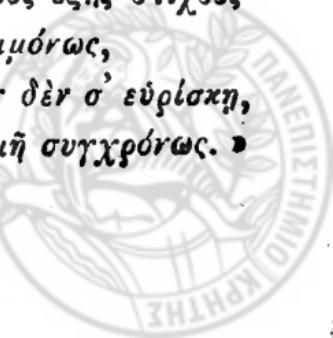
Ἐνθυμοῦμαι προσέτι ὅτι, δσάκις εἰς τὴν ἐξοχὴν περιπατοῦντες μετὰ τοῦ Γεροστάθου ἔτυχε ν' ἀπαντήσωμεν πτῶμά τι ζώου, κατὰ παραγγελίαν τοῦ ἡνοίγετο ἀμέσως λάκκος πρὸς ἀπόκρυψιν τοῦ πτώματος. « Ὅστις, ἔλεγεν ὁ γέρων, ἀνοίγει λάκκους εἰς τὰ πτώματα τῶν ζώων, αὐτὸς ἐλαττόνει τοὺς τάφους τῶν ἀνθρώπων. »

Συχνάκις δὲ ἥκούαμεν παρ' αὐτοῦ τοὺς ἐξῆς στίχους:

« Ἀρ ἀγαπᾶς τὸν καθαρὸν ἀέρα ἐπιμόρως,

» Κι' δὴ λιος ἐὰρ ποτὲ c' τὴν κλίνην δὲρ σ' εὔρεσκη,

» Βιορ μακρὸν σ' ὑπόσχομαι καὶ υγιῆ συγχρόγως. »

Ο ΥΓΙΕΙΝΟΣ ΣΤΟΛΙΣΜΟΣ.

« Εἶναι βούλου φιλόκαλος, ἀλλὰ μὴ καλλωπιστής. »
(Ισοκράτους.)

ΕΝΩ ήμέραν τινὰ εἰς τὴν πλατεῖαν τῆς κωμοπόλεως ἐφυτεύομεν μικροὺς πλατάνους ὑπὸ τὰς ὁδηγίας καὶ τὴν ἐπιστασίαν τοῦ ἀγαθοῦ Γεροστάθου, οἱ συμμαθηταὶ μας Πέτρος καὶ Νικόλαος κατελάσπωσαν καὶ τὰ πρόσωπα καὶ τὰς χεῖράς των.

Καὶ δὲ μὲν Πέτρος ἔτρεξεν ἀμέσως εἰς τὴν βρύσιν τῆς πλατείας, ὅπου νίψας καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὸ πρόσωπον, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν συνήθη του καθαριότητα, δὲ Νικόλαος ἐθεώρησεν εὐκολώτερον νὰ σφογγίσῃ καὶ τὸ πρόσωπον καὶ τὰς χεῖράς του μὲ τὴν ἄκραν τοῦ ἐνδύματός του.

Ο Γεροστάθης, δστις παρετήρησε ταῦτα, ἀντὶ νὰ ἐπιτάξῃ τὸν μικρὸν Νικόλαον, περιωρίσθη νὰ ἐπαινέσῃ ἐνώπιον αὐτοῦ τὸν Πέτρον ὡς φίλον τῆς καθαριότητος.

— Εὖγε, φίλε Πέτρε, τῷ εἶπε, χαίρω πολὺ βλέπων δτι ἀγαπᾶς τὴν καθαριότητα, προτιμήσας νὰ νιφθῆς, παρὰ νὰ μεταφέρῃς τὴν λάσπην ἀπὸ τὰς χεῖρας καὶ τὸ πρόσωπόν σου εἰς τὴν ἄκραν τοῦ ἐνδύματός σου.

Η καθαριότης εἶναι ή φίλη μου ἔκεινη, ή λευκοτάπην ὡς ή χιὼν, τὴν δποίαν ἐκ νεότητός μου ἦγάπησα, καὶ

εἰς τὴν δποίαν χρεωτῶ κατὰ μέγα μέρος τὴν καλήν μου ὑγείαν, ὡς ἀλλοτε σᾶς εἶπα.

— Καὶ ἐγὼ, ἐπρόσθεσεν ὁ Πέτρος, προσπαθῶ νὰ ἦ-
μαι πάντοτε καθαρὸς, διὰ νὰ μὴ μὲ ἀηδιάζωσιν ὅσοι μὲ
βλέπουν, ἀλλὰ δὲν ἐννοῶ πῶς ἡ καθαριότης δύναται νὰ
ἀφελήσῃ τὴν ὑγείαν;

— Εὖακολούθησε πάντοτε, φίλε Πέτρε, εἶπε πρὸς αὐ-
τὸν ὁ Γεροστάθης, νὰ ἴσαι καθαρὸς κατά τε τὸ σῶμα
καὶ τὰ ἐνδύματα, καὶ ἔσο βέβαιος ὅτι θέλεις διατηρήσει
οὗτῳ καὶ τὴν καλήν σου ὑγείαν. Ἡ καθαριότης δὲν χρη-
σιμεύει μόνον διὰ νὰ μὴ μᾶς ἀηδιάζωσιν οἱ ἀνθρώποι,
ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ μᾶς προφυλάττῃ ἀπὸ πολλὰς ἀσθενείας·
διὰ τοῦτο μὲ ἀρέσκει νὰ τὴν ὀνομάζω στολισμὸν ὑγι-
ειὸν, διότι καὶ μᾶς στολίζει καὶ τὴν ὑγείαν μᾶς προ-
φυλάττει.

Παρεκκαλέσαμεν τότε τὸν καλὸν γέροντα νὰ μᾶς ἐξη-
γήσῃ ποίαν σχέσιν ἔχει ἡ καθαριότης μὲ τὴν ὑγείαν· ὁ
δὲ Γεροστάθης μᾶς εἶπε τὰ ἐξῆς·

ΤΑ ΑΦΘΟΝΑ ΔΩΡΑ.

Ἡ τροφὴ, τὴν δποίαν τρώγομεν, χρησιμεύει βεβαίως
πρὸς διατροφὴν καὶ συντήρησιν τοῦ σώματος· ἀλλὰ μέγα
μέρος τῆς τροφῆς μεταβάλλεται ἐντὸς τοῦ σώματος εἰς
ἀτμοὺς, οἱ δποῖοι δχι μόνον δὲν χρησιμεύουν εἰς τὸ σῶ-

μα, ἀλλὰ καὶ τὸ βλάπτουν οὐσιωδῶς, ἐὰν μείνωσιν ἐντὸς αὐτοῦ.

Ο Θεὸς λοιπὸν, ὅστις ἐφρόντισε περὶ πάντων, ἐκάλυψε τὸ σῶμα μὲ ἐπιδερμίδα πορώδη, ὥστε διὰ τῶν μικρῶν καὶ ἀφανῶν πόρων αὐτῆς νὰ ἔξερχωνται οἱ ἐπιβλαβεῖς ἀτμοί· ή ἔξατμισις δὲ αὕτη τῶν ἐσωτερικῶν ἀναθυμιάσεων ὄνομάζεται ἀδηλος διαπτοὴ, πρὸς διάκρισιν τῆς γινομένης διὰ τοῦ σώματος φανερᾶς ἀναπνοῆς.

Όταν λοιπὸν η ἐπιδερμὶς τοῦ σώματος ἦναι ἀκάθαρτος, η ἀκάθαρσία κλείει τοὺς πόρους τῆς ἐπιδερμίδος· ἐπομένως η ἄδηλος διαπνοὴ ἐμποδίζεται, καὶ οἱ ἐπιβλαβεῖς ἀτμοὶ δὲν δύνανται νὰ ἔξελθωσι· μένοντες δὲ ἐντὸς τοῦ σώματος προξενοῦν διαφόρους ἀσθενείας. Ιδοὺ η σχέσις τῆς καθαριότητος μὲ τὴν ὑγείαν· ίδού διατί η ἀκάθαρσία τοῦ σώματος ἀφανίζει τὴν ὑγείαν αὐτοῦ.

Τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἄδηλου διαπνοῆς φαίνονται ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ἐνδύματων, τὰ δποῖα ἐφόρεσέ τις ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας. Καθὼς δὲ η ἀκάθαρσία τῆς ἐπιδερμίδος κλείει τοὺς πόρους, τοιουτοτρόπως καὶ τὰ ρυπαρὰ ἐσωτερικὰ ἐνδύματα, προσκολλώμενα ἐπὶ τῆς ἐπιδερμίδος, κλείουν διὰ τοῦ λίπους των τοὺς πόρους αὐτῆς, ἐμποδίζουν τὴν ἄδηλον διαπνοὴν, καὶ βλάπτουν τὴν ὑγείαν.

Ιδοὺ διατί, ὡς φίλος τῆς καθαριότητος, διετήρησα καὶ διατηρῶ δι' αὐτῆς τὴν ὑγείαν μου. Άγαπῶ ἐπομένως καὶ

τὸ καθαρὸν νερὸν, ὅσον ἀγαπῶ καὶ τὸν καθαρὸν ἀέρα· διότι ἐὰν δὲ καθαρὸς ἀὴρ ἦναι δὲ πατήρ τῆς ψυχῆς, διὰ τοῦ καθαροῦ νεροῦ ἀποκτᾶται ἡ καθαριότης, ἥτις εἶναι ἡ τροφὸς τῆς ψυχῆς.

Οὐ ἀὴρ καὶ τὸ ὕδωρ εἶναι τὰ πλέον ἄφθονα δῶρα, ἀφ' ὅσα δὲ προνοητικὸς Θεὸς μᾶς ἔχάρισεν ἐπὶ τῆς γῆς, διότι ἐγνώριζεν ὅτι αὐτὰ εἶναι καὶ τὰ ἀναγκαιότερα εἰς τὴν ζωὴν καὶ τὴν ὑγείαν τῶν ἀνθρώπων.

ΤΓΙΕΙΝΑ ΠΑΡΑΓΓΕΛΜΑΤΑ.

Ιδοὺ δὲ, ἐπρόσθεσεν δὲ Γεροστάθης, πῶς διατηρῶ τὴν υγείαν μου διὰ τῆς καθαριότητος.

1) Νίπτω συχνὰ τὰς χεῖρας καὶ τὸ πρόσωπον, τακτικώτατα δὲ κάμνω τοῦτο ἅμα ἐξυπνήσω τὴν αὔγην, καὶ πρὶν κοιμηθῶ τὸ ἐσπέρας.

2) Λούω καθ' ἑκάστην αὔγην τὴν κεφαλήν μου ὅλην μὲν ψυχρὸν νερὸν, τὸ δποῖον καὶ τὴν καθαρίζει, καὶ ἀπὸ κρυολογήματα τὴν προφυλάττει. Τοιουτοτρόπως δὲ ἐκπληρῶ τὸ πρῶτον ἐκ τῶν τριῶν μεγάλων παραγγελμάτων τοῦ σοφοῦ Ἰατροῦ Βοερχαβίου. « Ἐχε τὴν κεφαλὴν δροσερὰν, — τὸν σιδύμαχον ἐλαφρὸν, — καὶ τὸν πόδας θερμούς. »

3) Πλύνω καλὰ καὶ τὴν αὔγην, καὶ ὁσάκις ἀποτρώγω, καὶ τακτικώτατα τὸ ἐσπέρας πρὶν κοιμηθῶ τοὺς ὁδόντας, διότι ἡ ὅλη τοῦ φαγητοῦ, ἥτις προσκολλᾶται εἰς

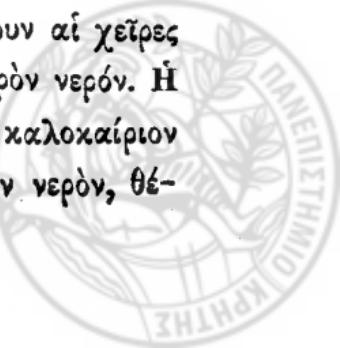
τοὺς ὀδόντας, ἐὰν δὲν ἔκπλυνθῇ, σήπεται καὶ φθείρει αὐτούς. Οἱ δὲ ἀκάθαρτοι καὶ διεφθαρμένοι ὀδόντες, ὅχι μόνον ἀηδῆ ἀποφορὰν πρὸς τοὺς πλησιάζοντας μεταδέδουν, ἀλλὰ καὶ πόνους δριμυτάτους προξενοῦν. Προσέτι δὲ διαφθείρουν τὸν σίελον, ὅστις κατερχόμενος δυσώδης εἰς τὸν στόμαχον γεννᾷ ἀσθενείας· ἐμποδίζουν δὲ καὶ τὴν καλὴν μάσησιν τῶν φαγητῶν, ἀναγκαιοτάτην εἰς τὴν ὑγείαν, ὡς ἀποτελοῦσαν τὴν πρώτην χώνευσιν.

4) Λούω προσέτι μὲν ψυχρὸν νερὸν διά τινος σφογγαρίου ἢ διά τινος μαλλίνου χειροκτίου δλόκληρον τὸ σῶμα, καὶ ἀμέσως τριβόμενος διά τινος ὑφάσματος μὲν πολλὴν δύναμιν, στεγνόνω καὶ θερμαίνω αὐτό· διὰ τῆς ψυχρολουσίας δὲ ταύτης καὶ τὸ σῶμα ἐνδυναμοῦται, καὶ ἡ ὑγεία διατηρεῖται.

5) Ἀλλάζω ἐπὶ τέλους συχνὰ τὰ ἐνδύματά μου, καὶ μάλιστα ὅσα κατάσαρκα φορῶ, διὰ νὰ μὴ ἐμποδίζεται ἐκ τοῦ ῥύπους αὐτῶν ἡ ἄδηλος διαπνοή.

Οτε ἡκούσαμεν ὅτι ὁ Γεροστάθης ἔλουεν ὅλον τὸ σῶμά του μὲν ψυχρὸν νερὸν, ἀνετριχιάσαμεν, ἡρωτήσαμεν δὲ αὐτὸν πῶς ἤδυνατο νὰ ὑποφέρῃ τὸ ψῦχος.

— Τὸ ὑποφέρω, εἶπε, καθὼς τὸ ὑποφέρουν αἱ χεῖρες καὶ τὸ πρόσωπόν σας, ὅταν νίπτεσθε μὲν ψυχρὸν νερόν. Ή συνήθεια τὰ πάντα διευκολύνει! Εάν ἀπὸ τὸ καλοκαίριον ἀρχίσετε νὰ λούετε ὅλον τὸ σῶμα μὲν ψυχρὸν νερὸν, θέ-

λετε συνειθίσει τὸ ψῦχος, καὶ θέλετε ἔξακολουθήσει εὐ-
χαρίστως καὶ ἐν καιρῷ χειμῶνος πράττοντες τὸ αὐτό.
Εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ἐπρόσθεσεν δὲ γέρων, ὑπάρχουν τὰ ὑγιέ-
στερα παιδία τοῦ κόσμου, ὅχι μόνον διότι καθ' ἡμέραν
τὰ ἐκθέτουν εἰς τὸν ἀνοικτὸν καὶ καθαρὸν ἀέρα, ἀλλὰ
προσέτι διότι καθ' ἐκάστην αὔγην ἢ ἐσπέρας τὰ λούουν
μὲ ψυχρὸν ὄδωρο.

Ἐκτοτε καὶ ἐγὼ καὶ οἱ συμμαθηταί μου, ἀκολουθοῦν-
τες τὰς συμβουλὰς τοῦ Γεροστάθου, καὶ πολλὰ τρωτὰ ἐσυ-
νειθίσαμεν νὰ ἔξυπνῶμεν, καὶ τὴν καθαριότητα ἡγαπή-
σαμεν, καὶ τὴν ψυχρολουσίαν τροχίσαμεν. Πραγματικῶς
δὲ, τριβόμενοι διά τινος ὑφάσματος μετὰ τὸ λούσιμον
δγλίγωρα καὶ σφιγχτὰ, διὰ νὰ στεγνώνωμεν ἀμέσως καλὸ-
τὸ σῶμα, ὅχι μόνον δὲν ἐκρυόναμεν, ἀλλὰ μάλιστα ἐθερ-
μαινόμεθα, καὶ ἡσθανόμεθα ἡμᾶς αὐτοὺς καὶ ὑγιεστέρους
καὶ εὐρωστοτέρους.

Ο ΡΥΠΑΡΟΣ ΣΙΔΗΡΟΔΕΣΜΙΟΣ.

Ἐνῷ συνωμιλοῦμεν εἰς τὴν πλατεῖαν τῆς κωμοπόλεως
περὶ τῶν καλῶν ἀποτελεσμάτων τῆς καθαριότητος, ἴδο-
μεν ἔξαίφνης τέσσαρας ὁπλοφόρους, συνοδεύοντας σιδη-
ροδέσμιον τινά. Ο σιδηροδέσμιος αὐτὸς ἐφαίνετο νέος,
ἀλλ' ἦτο εἰς ἄκρον ἴσχυντος καὶ κατάχλωμος· τόσον δὲ
ρυπαρὸς κατά τε τὸ πρόσωπον, καὶ τὰς χεῖρας, καὶ τὰ

ένδυματα ἦτο, ὥστε ἡ θέα του ἐπροξένει ἀηδίαν καὶ ἀποστροφήν.

Ο Γεροστάθης, πλησιάσας ἵνα τῶν ὄπλοφόρων, ἦρώ-
τησεν αὐτὸν τί ἔπραξεν δὲ ἀλυσοδεμένος, τὸν ὅποιον ἐσυ-
νόδευαν.

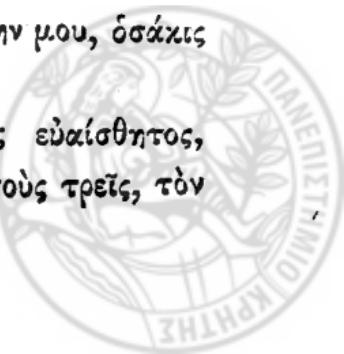
Ο δὲ ὄπλοφόρος ἀπήντησεν δτι συνελήφθη κλέπτων
τὰ ἱερὰ σκεύη, τῆς ἐκκλησίας χωρίου τινὸς, καὶ δτι τὸν
συνοδεύουν ἦδη εἰς τὰς φυλακὰς τῶν Ἰωαννίνων.

Ο Γεροστάθης, στραφεὶς τότε πρὸς ἡμᾶς, ἵδοὺ μᾶς
εἶπε, καὶ ἄλλο μάθημα περὶ καθαριότητος. Ο ῥυπαρὸς
κατὰ τὸ σῶμα καὶ κατὰ τὰ ἐνδύματα ἔχει ὡς ἐπὶ τὸ
πλεῖστον καὶ τὰ ἥθη ῥυπαρὰ, καὶ τὴν καρδίαν ἀκάθαρτον.
Οστις ἀμελεῖ τὴν καθαριότητα τοῦ σώματος, ἀμελεῖ καὶ
τὴν καθαριότητα τῆς ψυχῆς. Άς ἀγαπῶμεν λοιπὸν τὴν
καθαριότητα, δχι μόνον ὡς ἀναγκαίαν εἰς τὴν ὑγείαν,
ἄλλα καὶ ὡς ὑποδεικνύουσαν ἀγνὴν τὴν καρδίαν μας.

ΤΑ ΤΡΙΑ ΚΑΘΑΡΑ ΠΑΙΔΙΑ.

Πρὶν μᾶς ἀποχωρισθῇ κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὁ Γε-
ροστάθης, ἐδιηγήθη τὸ ἀκόλουθον ἀνέκδοτον, τὸ ὅποιον
ζωηρὸν πάντοτε ἐπανέρχεται εἰς τὴν μνήμην μου, δσάκις
ἀπαντάσω ἀκάθαρτα παιδία.

Πατήρ τις πλούσιος, ἀλλὰ συγχρόνως εὐαίσθητος,
ἔχων τρεῖς υἱούς, ἔχασεν δὲ συστυχῆς καὶ τοὺς τρεῖς, τὸν

ένα μετά τὸν ἄλλον. Οἱ πικρότατοι αὐτοὶ θάνατοι τὸν ἐβύθισαν εἰς ἄκραν μελαγχολίαν. Ἀλλ' ἐν τῷ μέσῳ τῆς μελαγχολίας του ἐσκέφθη ὅτι μόνον διὰ τῆς γλυκύτητος, τὴν ὅποιαν ἡ ἀγαθοεργία προζενεῖ, ἦδύνατο νὰ μετριάσῃ τὴν πικρίαν τῆς τεθλιψμένης ψυχῆς του.

Μεταξὺ δὲ τῶν διαφόρων καλῶν ἔργων, τὰ δποῖα ἐσχεδίασεν, ἀπεφάσισε νὰ ἐκλέξῃ καὶ τρία πτωχὰ παιδία, νὰ τὰ υἱοθετήσῃ, καὶ νὰ φροντίσῃ περὶ τῆς ἀνατροφῆς καὶ τῆς εὔτυχοῦς ἀποκαταστάσεώς των.

Μεταβαίνει λοιπὸν εἰς τὸ δημοτικὸν σχολεῖον τῶν πτωχῶν παιδίων, ἔξηγει εἰς τὸν διδάσκαλον τὸν σκὸπὸν τῆς ἐπισκέψεώς του, καὶ ζητεῖ νὰ ἐπιθεωρήσῃ τὸν μαθητάς του.

Ἄμεσως δὲ, κατὰ διαταγὴν τοῦ διδασκάλου, παρουσιάζονται ὅλα τὰ παιδία, τὸ ἐν κατόπιν τοῦ ἄλλου, ἐνώπιον τοῦ μελαγχολικοῦ ἐκείνου ἀνδρὸς, δστις, ἀφοῦ μετὰ προσοχῆς τὰ παρετήρησεν, ἔχλεξεν ἐξ αὐτῶν τὰ τρία, τὰ δποῖα ἐπρόκειτο νὰ υἱοθετήσῃ.

Λαβὼν δὲ σημείωσιν τῶν δνομάτων αὐτῶν καὶ τῆς κατοικίας τῶν γονέων των, εἶπε καὶ πρὸς τὸν διδάσκαλον καὶ πρὸς τὰ παιδία τοῦ σχολείου, ὅτι ἐπροτίμησε τὰ τρία ἐκεῖνα, διότι τὰ εὗρε καθαρώτερα ὅλων τῶν ἄλλων καὶ κατὰ τὸ σῶμα καὶ κατὰ τὰ ἐνδύματα, ὡς ἐκ τούτου δὲ συμπεράσινε ὅτι θέλουν ἔχει καὶ τὴν ψυχὴν των καθαρωτέραν τῶν ἄλλων.

Ο διδάσκαλος ἔνεβαίωσε τότε τὸν ἀγαθὸν ἄνδρα ὅτι πραγματικῶς τὰ ἐκλεχθέντα παρ' αὐτοῦ παιδία διεκρίνοντο πάντοτε εἰς τὸ σχολεῖον καὶ διὰ τὴν ἐπιμέλειαν καὶ διὰ τὴν χρηστούθειαν τῶν.

Τοιουτοτρόπως διὰ τῆς καθηριότητός των ἀποκατέστησαν εὔτυχη τὰ τρία πτωχὰ παιδία, δι' αὐτῶν δὲ συνευτύχησαν καὶ αἱ τρεῖς πτωχαὶ οἰκογένειαι τῶν.

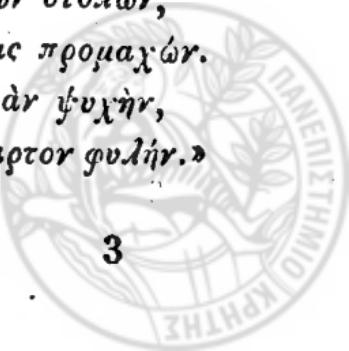
— Θαιμασία συστατικὴ εἶναι, φίλοι μου, ἡ καθαριότης, ἐπρόσθεσεν δὲ γέρων· δεστις φέρει μεθ' ἑαυτοῦ τοιαύτην συστατικὴν, ἀπανταχοῦ μὲ θάρρος καὶ μὲ ἐλπίδα εὔμενεστάτης ὑποδοχῆς δύναται νὰ εἰσέλθῃ.

Διὰ τοῦτο καὶ ὁ γέρων Ἰσοκράτης, ὁ ἔνδοξος βῆτωρ τῶν ἀρχαίων Ἀθηνῶν, μᾶς συμβουλεύει ν' ἀποφεύγωμεν τοὺς καλλωπισμοὺς, οἵτινες δὲν ἀποδεικνύουν παρὰ ἐλαφρόνοικν, καὶ ν' ἀγαπῶμεν τὴν φιλοκαλίαν, ἥτις ἀποδεικνύει εὐγένειαν ψυχῆς. Φιλοκαλία ὅμως ἄνευ καθαριότητος δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ.

Ο Γεροστάθης γράψας τότε καὶ ἐγχειρίσας εἰς τὸν Νικόλαον τοὺς ἀκολούθους στίχους, μᾶς ἀπεχαιρέτησεν.

« Ἡ καθαριότης εἴραι η καλλιστὴ τῶν στολῶν,
 » Καὶ κατὰ τῆς ἀσθετείας εἴραι μέγας προμαχών.
 » Ο δὲ ρυπαρὸς τὸ σῶμα ἔχει ρυπαρὰν ψυχήν,
 » Καὶ ἀνήκει εἰς τῶν χοίρων τὴν ἀκάθαρτον φυλήν. »

.....

Η ΜΗΤΗΡ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΝΔΡΙΑΣ.

« Τά τε ὑπερβάλλοντα γυμνάσια καὶ τὰ
ἐλλείποντα φθείρει τὴν ἰσχύν. »
(Ἀριστοτέλους.)

ΕΞΕΡΧΟΜΕΝΟΙ ήμέραν τινὰ ἀπὸ τὸ σχολεῖον ἀπηντήσαμεν ἐμβαίνοντα εἰς τὴν αὐλὴν τὸν Γεροστάθην, συνοδευόμενον ὑπὸ τοῦ ξυλουργοῦ τῆς κωμοπόλεως, ὃστις ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ διάφορα ξύλα πελεκημένα; κοντάρια, καὶ στύλους.

Ολ' αὐτὰ παράδοξα μᾶς ἐφάνησαν, καὶ τὴν περιέργειάν μας ἐκίνησαν· ὅθεν περικυκλώσαντες τὸν ἀγαθὸν γέροντα ἡρωτήσαμεν αὐτὸν εἰς τί θέλουν χρησιμεύσει τὰ ξύλα, τὰ κοντάρια, καὶ οἱ στύλοι.

Ο δὲ Γεροστάθης ἀπεκρίθη ὅτι, ἀφοῦ μᾶς ἐσυμφιλίωσε μὲ τὸν καθαρὸν ἀέρα καὶ τὴν καθαριότητα, ἐτοιμάζεται νὰ μᾶς συμφιλιώσῃ καὶ μὲ τὴν φίλην του, τὴν καλουμένην Σωμασκίαν, ἥτις εἶναι ἡ μήτηρ τῆς ὑγείας καὶ τῆς ἀνδρίας, καὶ ὅτι δι' αὐτῶν τῶν ξύλων καὶ στύλων θέλομεν γνωρίσει τὴν φίλην του ταύτην.

Η ἀπάντησις τοῦ γέροντος δὲν εὐχαρίστησε τὴν περιέργειάν μας· ἐζητήσαμεν λοιπὸν νέας ἐξηγήσεις· ἀλλ' ἐκεῖνος μᾶς εἶπεν ὅτι τὴν ἀκόλουθον ήμέραν θέλομεν ἐνοήσει τὰ πάντα.

Τὴν ἐπιοῦσαν ἴδομεν τὴν αὐλὴν τοῦ σχολείου ἐστρω-

μένην μὲς ἀρκετὴν ἄμμον, καὶ διαφόρους στύλους καὶ
ξύλα στερεωμένα ἐντὸς τῆς αὐλῆς· ἀλλὰ καὶ τότε δὲν
ἐννούσαμεν πρὸς τί ὅλα ταῦτα. Κατὰ τὴν ἀπόλυτιν ὅμως
τῶν μαθημάτων ὁ Γεροστάθης, ὅστις μᾶς ἐπερίμενεν εἰς
τὴν αὐλὴν, μᾶς εἶπεν ὅτι τὸ μὲν ὀνομάζεται *μορόζυγος*,
τὸ δὲ *διζυγος*, τὰ δὲ *ιστοὶ* καὶ *ἀραβάθραι*, καὶ συγ-
χρόνως μᾶς ὑπέδειξε διαφόρους κινήσεις, στροφὰς, καὶ
γυμνάσματα ἐπ' αὐτῶν, διὸ τῶν ὅποιων ἐπρόκειτο ν' ἀ-
ναπτύξωμεν καὶ ἐνδυναμώσωμεν τοὺς μυῶνας, καὶ νὰ
καταστήσωμεν ὅλον ~~τὸ θώρακα~~ εὐλύγιστον, ἐλαστικόν,
εὔρωστον, καὶ ὑγιές.

Τὰ διασκεδαστικάτατα αὐτὰ μαθήματα τῆς γυμνασί-
ᾶς εἰς ἀκρον μᾶς εὐχριστησαν, καὶ ὁ ἐνθουσιασμός μας
ὑπὲρ τοῦ ἀγαθοῦ γέροντος ἐκορυφώθη κατὰ τὴν ἡμέραν
ἐκείνην. Πολὺ δὲ ἔχαρημεν καὶ ὅτε τὸν ἡκούσαμεν νὰ μᾶς
προσκαλῇ τὸ ἐσπέρας εἰς τὴν οἰκίαν του, διότι ἡμεθα
βέβαιοι ὅτι ἥθελε μᾶς διηγηθῆ εὐχάριστόν τι. Ιδοὺ δὲ
ἐν συντόμῳ ὅσα ἐνθυμοῦμαι ὅτι κατὰ τὴν ἐσπέραν ἐκεί-
νην μᾶς εἶπε περὶ σωμασκίας.

Η ΔΕΞΙΑ ΧΕΙΡ ΤΟΥ ΣΙΔΗΡΟΥΓΡΟΥ.

Εἶναι παρατηρημένον ὅτι ὅσον τις γυμνάζει μέλος τι
τοῦ σώματός του, τόσον πλέον τὸ ἀναπτύσσει, τόσον
πλέον ὑγιές καὶ εὔρωστον τὸ καθιστᾶ. Ή κίνησις καὶ ἡ
γέμικασις προξενεῖ περισσοτέραν συρροὴν αἷματος, διὸ δὲ

τοῦ αἵματος τρέφονται καὶ ἐνδυναμόνονται τὰ διάφορα μέρη τοῦ σώματος.

Συγκρίνετε τὸ ἀριστερὸν μὲ τὸ δεξιὸν χέριόν σας, καὶ θέλετε ἴδει ὅτι τὸ δεξιὸν εἶναι καὶ δυνατώτερον καὶ χονδρότερον ἀπὸ τὸ ἀριστερόν· καὶ διατί; διότι μεταχειρίζεσθε, καὶ ἐπομένως γυμνάζετε, τὸ δεξιὸν πολὺ περισσότερον τοῦ ἀριστεροῦ.

Παρατηρήσατε τὴν δεξιὰν χεῖρα τοῦ σιδηρουργοῦ, καὶ θέλετε θαυμάσσει πόσον εὔρωστοτέρα ἀπὸ τὴν ἀριστεράν του εἶναι· διότι αὐτὴν γυμνάζει χρατῶν τὴν σφῆραν καὶ σφυρηλατῶν τὰ σίδηρά του.

Τὸ ἐναντίον δὲ προξενεῖ ἡ ἀκινησία καὶ ἀγυμνασία· ἔξ αὐτῆς, ὅχι μόνον τὰ μέλη τοῦ σώματος καὶ οἱ μυῶνες, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ κόκκαλα ἔξασθενοῦν, μαλακύνονται, καὶ φθείρονται.

Ο πατὴρ τῆς Ἰστορίας, ὁ Ἡρόδοτος, ἐπισκεφθεὶς τὸ πεδίον μάχης τινὸς, ἦτις μεταξὺ Αἰγυπτίων καὶ Περσῶν εἶχε συγκροτηθῆ, διέκρινε τὰ κρανία τῶν Αἰγυπτίων ἀπὸ τὰ κρανία τῶν Περσῶν, διότι τὰ μὲν, ὡς ἐκ τῆς λιτότητος καὶ τῆς γυμναστικῆς τῶν ἀρχαίων Αἰγυπτίων, ἦσαν δυνατὰ καὶ σκληρὰ, τὰ δὲ Περσικὰ ἦσαν εὐθραυστά καὶ ἀδύνατα ὡς ἐκ τῆς μαλθακῆς ζωῆς τῶν Περσῶν.

Ἐὰν ἐπιθυμῶμεν λοιπὸν νὰ ἔχωμεν ὄλοκληρον τὸ σῶμα ὑγιὲς καὶ εὔρωστον, πρέπει ταχτικῶς νὰ γυμνάζωμεν

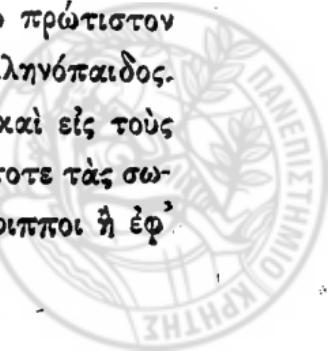
αὐτόν ἐνδυναμόνοντες δὲ οὕτω τὸ σῶμα, ὅχι μόνον ἀπὸ ἀσθενείας προφυλαττόμεθα, ἀλλὰ καὶ ἣν ποτὲ ὑποπέσωμεν εἰς τινα ἀσθένειαν, εὔκολώτερον ἀντέχομεν, καὶ ὅγλιγωρότερα ἀναλαμβάνομεν.

Οἱ μέγας ἰατρὸς τῆς Γερμανίας Βοερχάντιος, ἐπρόσθετεν ὁ Γεροστάθης, ἐσυμβούλευε τοὺς φίλους του δύω ὥρῶν σωματικὴν γύμνασιν καθ' ἡμέραν.

Ἐις ὅλα δὲ τὰ πολιτισμένα ἔθνη ἡσθάνθησαν ἦδη τὴν μεγίστην ἀνάγκην καὶ ὠφέλειαν τῆς γυμναστικῆς· ὥστε ὅχι μόνον εἰς ὅλα τῶν τὰ σχολεῖα ἔχουν καὶ τὸ μάθημα τῆς σωματικίας, ἀλλ' ὑπάρχουν καὶ ἐπίτηδες σχολεῖα ἴδιαίτερα γυμναστικῆς καὶ διὰ τοὺς νέους καὶ διὰ τὰς νέας. Πολλάκις δὲ εἰς αὐτὰ ἴδον καὶ ἄνδρας καὶ γυναικας να γυμνάζωνται χάριν τῆς πασχούσης ὑγείας των κατὰ παραγγελίαν ἰατρῶν.

Ο ΣΟΛΩΝ ΚΑΙ Ο ΑΡΕΙΟΣ ΠΑΓΟΣ.

Μεταξὺ τῶν πολλῶν καλῶν, ἐξηκολούθησεν ὁ Γεροστάθης, τὰ δποῖα οἱ νεώτεροι· Εὑρωπαῖοι ἐδιδάχθησαν ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας, εἶναι καὶ ἡ Γυμναστική. Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἔθεώρουν τὴν γυμναστικὴν ὡς τὸ πρώτιστον μάθημα παντὸς καλῶς ἀνατεθραμμένου Ἑλληνόπαιδος. Εἰς τὰ γυμνάσιά των οἱ παῖδες καὶ οἱ νέοι, καὶ εἰς τοὺς δημοσίους ἀγῶνας οἱ ἄνδρες ἐγύμναζον πάντοτε τὰς σωματικάς των δυνάμεις, τρέχοντες πεζοὶ, ἔφιπποι· ἢ ἐφ-

70 Η ΜΗΤΗΡ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΝΔΡΙΑΣ.

ἀμάξης, παλαίοντες, πηδῶντες, βίπτοντες. δίσκον ἡ ἀκόντιον, καὶ κατὰ διαφόρους ἄλλους τρόπους ἔξασκούμενοι.

Ο Σόλων, ὅστις διὰ τῶν φρονίμων νόμων του ἐφρόντισε πρὸ πάντων περὶ τῆς ἀνατροφῆς τῶν νέων, ἐσυστησεν εἰς αὐτοὺς τὴν γυμναστικὴν, ὡς ἀναγκαιάτατον μάθημα, πρὸς μόρφωσιν πολιτῶν ὑγιῶν, ἀνδρείων, καὶ μεγαλοψύχων.

Τὴν ἐπιτήρησιν δὲ τῆς διαγωγῆς καὶ τῶν νέων καὶ ὄλων τῶν πολιτῶν ἀνέθεσεν εἰς τὸ σοφὸν δικαστήριον τοῦ Ἀρείου Πάγου.

Ἐκ τῶν χρεῶν δὲ τοῦ Ἀρείου Πάγου ἦτο τοὺς μὲν εὐπόρους νέους νὰ προτρέπῃ εἰς ἴππασίαν, εἰς κυνήγια, εἰς γυμνάσια, καὶ εἰς ἄλλας σωματικάς, ὅπως καὶ τὴν ἀργίαν ἀποφεύγωσι, καὶ τὰ σώματά των ἀποκαθιστῶσιν ὑγιῆ καὶ ἀνδρεῖα τοὺς δὲ πτωχοὺς καὶ ἀργαὺς νὰ ἐνσχολῇ εἰς ἐργασίαν τινα, ἥτις καὶ τὰ σώματά των ἐγύμναζε, καὶ ἀπὸ τὰ δλέθρια κακὰ τῆς ὀκνηρίας καὶ τῆς πτωχείας ἐπρεφύλαττεν αὐτούς.

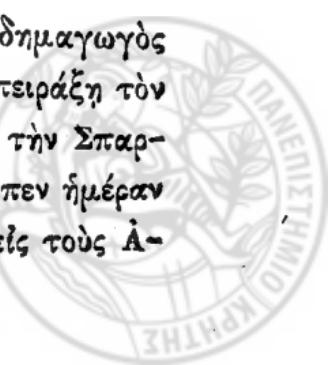
Ο ΦΩΚΙΩΝ ΚΑΙ Ο ΓΙΟΣ ΤΟΥ ΦΩΚΟΣ.

Ο Φωκίων ὁ Ἀθηναῖος, ὅστις ἦτο εἰς ἐκ τῶν πλέον φρονίμων, ἐναρέτων, καὶ ἐνδόξων ἀνδρῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, εἶχεν υἱὸν ἀνομαζόμενον Φῶκον. Ἀλλὰ διστυχῶς δὲ νέος Φῶκος δὲν ὠμοίαζε τὸν ἀγαθὸν πατέρα του, διότι καὶ ἀτακτος, καὶ ὀκνηρὸς, καὶ φιλαπάτης ἦτο.

Ἐπιθυμῶν ὁ Φωκίων τὴν βελτίωσιν τῶν ἡθῶν τοῦ οἰού του, μεταξὺ τῶν ἄλλων παρήγγειλεν αὐτὸν ν' ἀγωνισθῆ καὶ εἰς τοὺς ἀγῶνας, οἵτινες ἐτελοῦντο κατὰ τὴν μεγάλην ἑορτὴν τῶν Ἀθηνῶν, τὴν δημοφαζομένην Παναθήναια· τὸν διέταξε δὲ ν' ἀγωνισθῆ, οὐχὶ διὰ τὴν δόξαν καὶ τὸν στέφανον τῆς νίκης, καθὼς μᾶς λέγει ὁ Πλούταρχος, ἀλλὰ διότι ἔλπιζεν δτι, ἀναγκαζόμενος νὰ ἐπιμεληθῇ καὶ προγυμνάσῃ τὸ σῶμά του, πρὶν ἡ παρουσιασθῇ εἰς τοὺς ἀγῶνας, ἡθελε βελτιώσει τοιουτοτρόπως καὶ τὰ ἡθη του.

Τόσον δὲ ἀναγκαίαν εἰς τὴν ἡθικὴν μόρφωσιν τῶν νέων ἔθεώρει ὁ φρόνιμος Φωκίων τὴν γυμναστικὴν καὶ τὴν αὐστηρὰν δίκιταν, ὥστε ἀπεφάσισε ν' ἀποχωρισθῇ τὸν οἰον του Φῶκον, καὶ ν' ἀποστείλῃ αὐτὸν εἰς τὴν Σπάρτην, ὅπου, κατὰ τοὺς νόμους τοῦ Λυκούργου, ἔξηκολούθουν οἱ νέοι καὶ σωματικῶς νὰ γυμνάζωνται, καὶ ὑπὸ αὐστηρὰν δίκιταν νὰ ζῶσιν, ἐνῷ εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ οἱ νόμοι τοῦ Σόλωνος εἶχον τότε παραμεληθῆ, καὶ τὰ ἡθη ἐπομένως τῶν νέων εἶχον παραλύσει.

Τότε ἔζη εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ ὁ Δημάδης, δημαγωγὸς διεφθαρμένος καὶ κακοήθης, ὅστις, θέλων νὰ πειράξῃ τὸν Φωκίωνα ὡς προτιμήσαντα διὰ τὸν οἰον του τὴν Σπαρτιατικὴν ἀπὸ τὴν Ἀθηναϊκὴν ἀνατροφὴν, εἴπεν ἡμέραν τινα εἰρωνικῶς πρὸς αὐτόν· «Ἄν προτείνῃς εἰς τοὺς Ἀ-

θηναίους νὰ παραδεχθῶσι τὴν νομοθεσίαν τοῦ Λυκούργου, εἴμαι ἔτοιμος νὰ ὑποστηρίξω τὴν πρότασίν σου.» Ἄλλ' ὁ Φωκίων ὀρθῶς ἀπήντησε πρὸς αὐτόν· « Ἡθελεν » εἶσθαι πολὺ γελοῖον νὰ ὑποστηρίξῃς τοὺς νόμους τοῦ » Λυκούργου σὺ, ὁ ἀλειμμένος μὲ τόσα μυρωδικὰ, καὶ » ὁ φορῶν χλαμύδα τόσον πολυτελῆ! »

Ἄφοῦ ὁ Γεροστάθης ἐδιηγήθη τὰ ἀνωτέρω, παρεκκλέσαμεν αὐτὸν νὰ μᾶς εἴπῃ τίς ἦτο ὁ Λυκούργος, τὸν ὅποῖον ἀνέφερεν. Ὁ δὲ καλὸς γέρων μᾶς εἶπεν·

Ο ΛΥΚΟΥΡΓΟΣ ΚΑΙ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΗΣ ΣΠΑΡΤΗΣ.

Ο Λυκούργος ἐγεννήθη εἰς τὴν Σπάρτην περὶ τὰ ἑπτακόσια ἑβδομήκοντα ἔτη πρὸ Χριστοῦ. ᾧτοι οἱδὲ τοῦ βασιλέως τῆς Σπάρτης Εὐνόμου, τὸν ὅποῖον διεδέχθη εἰς τὸν θρόνον ὁ μεγαλύτερος ἀδελφὸς τοῦ Λυκούργου.

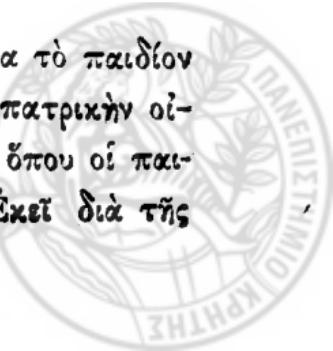
Οτε δὲ ὁ ἀδελφὸς του ἀπέθανεν, ὁ Λυκούργος, ἢν ἦτο ἄδικος καὶ φιλόδοξος, εὔκόλως ἥδυνατο ν' ἀναβῆ ἐπὶ τοῦ θρόνου· ἀλλὰ, φίλος τῆς ἀληθείας καὶ τῆς δικαιοσύνης, ἐπαρουσίασεν εἰς τὸν Σπαρτιατικὸν λαὸν τὸν νεογεννηθέντα ἀνεψιόν του Χαρίλαον ὡς τὸν νόμιμον βασιλέα των, αὐτὸς δὲ ἀνεχώρησε μακρὰν τῆς πατρίδος του.

Ἐπομένως περιηγήθη τὴν Κρήτην, τὴν Αἴγυπτον, καὶ διαφόρους πόλεις τῆς Ἀσίας σπουδάζων τοὺς νόμους αὐτῶν, καὶ συναναστρεφόμενος τοὺς τότε σοφοὺς, διότι πολὺ ἐπεθύμει: ν' ἀναφανῇ ὡφέλιμος εἰς τὴν φίλην πα-

τρίδα του, καὶ νὰ προικίσῃ αὐτὴν μὲν νόμους, διὰ τῶν ὅποιων οἱ συμπολῖται του νὰ κατασταθῶσιν οἱ ἀνδρειότεροι καὶ ἐναρετώτεροι τῶν Ἕλλήνων. Ή εὐγενῆς δὲ αὗτη ἐπιθυμία τοῦ Λυκούργου πληρέστατα ἔξεπληρώθη.

Ἐπιστρέψας εἰς τὴν Σπάρτην ἐπροσπάθησε διὰ τῶν νόμων νὰ κανονίσῃ πρὸ πάντων τὴν ἀνατροφὴν τῶν παιδίων. Ἐγνώριζεν ὁ Λυκούργος ὅτι, ἐὰν ὁ κηπουρὸς δὲν φροντίσῃ ἐν καιρῷ τὰ μικρά του δένδρα, θέλουν μεγαλώσει σραχᾶ καὶ ἀδιόρθωτα. Ἐπειδὴ δὲ ἡ Σπάρτη κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἐπερικυκλοῦτο ὑπὸ πολλῶν ἔχθρῶν, καὶ ἐπομένως εἶχεν ἀνάγκην ἀνδρείων πολιτῶν, διέταξεν ὁ Λυκούργος ὅλα τὰ τέκνα τῆς Σπάρτης ν' ἀνατρέφωνται εἰς τὴν γυμναστικὴν, εἰς τὴν σκληραγγίαν, εἰς τὴν λιτότητα, εἰς τὰς στρατιωτικὰς ἀσκήσεις, εἰς τὴν πρὸς τοὺς ἀνωτέρους των πειθαρχίαν, καὶ εἰς τὴν ἀγάπην τῆς πατρίδος. Τοιουτοτρόπως δὲ κατώρθωσεν ὥστε οἱ Σπαρτιῆται νὰ γίνωσι μετά τινας χρόνους ἀνδρεῖοι καὶ μεγαλόψυχοι, ἐνάρετοι καὶ φιλοπάτριδες, ἔτοιμοι πάντοτε νὰ θυσιάζωσι τὸ πᾶν πρὸς ὑπεράσπισιν καὶ δόξαν τῆς πατρίδος των.

Κατὰ τοὺς νόμους τοῦ Λυκούργου, ἂμα τὸ παιδίον ἐγίνετο ἐπτὰ ἔτῶν, ἐλαμβάνετο ἀπὸ τὴν πατρικὴν οἰκίαν καὶ ὠδηγεῖτο εἰς τὰ δημόσια σχολεῖα, ὅπου οἱ παιδιῶντοι ἀνεδέχοντο τὴν ἀνατροφὴν του. Ἐκεῖ διὰ τῆς

74 Η ΜΗΤΗΡ ΤΗΣ ΤΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΝΔΡΙΑΣ.

γυμναστικής, διὰ τῆς ἀπλῆς διαιτης, διὰ τῆς σκληρα-
γωγίας, διὰ τῆς λιτότητος, καὶ τῆς πειθαρχίας, ἐμορφό-
νοντο νέοι ὑγιεῖς, ἀνδρεῖοι, μεγαλόψυχοι, ἐνάρετοι, εὐ-
πειθεῖς, καὶ ἔτοιμοι νὰ ὑποφέρωσιν ὑπὲρ πατρίδος ὅλας
τὰς κακουχίας τῶν ἐκστρατειῶν καὶ τῶν πολέμων.

Εἰς τὰ σχολεῖα καὶ τὰ γυμνάσιά των ἔκουον προσέτι
συχνάκις οἱ νέοι τοὺς γέροντας, διηγουμένους τὰς ἀρε-
τὰς καὶ τὰ ἀνδραγαθήματα τῶν προγόνων των, καὶ τοι-
ουτοτρόπως ἡ φιλοτιμία τῶν παίδων ἥρεθίζετο εἰς ἔργα
ἔνδοξα καὶ πατριωτικά.

Καὶ εἰς αὐτοὺς δὲ τοὺς χοροὺς, καὶ εἰς αὐτὰ τὰ τρα-
γῳδιά των τὴν ἀνδρίαν καὶ τὸν πατριωτισμὸν ἐδιδά-
σκοντο τὰ τέκνα τῆς Σπάρτης. Χορεύοντες, οἱ μὲν γέ-
ροντες τραγῳδοῦντες ἔλεγον·

« Ἀμμες ποκ' ἦμες ἄλκιμοι νεαριαι. »

οἱ δὲ νέοι,

« Ἀμμες δὲ γ' εἰμὲν, ἀρ δὲ λῆτε πεῖρατ λάβε. »

οἱ δὲ παῖδες,

« Ἀμμες δὲ γ' ἐσόμεθα πολλῷ κάργορες »

Μὴ ἐννοήσαντες τοὺς Ἑλληνικοὺς αὐτοὺς στίχους πα-
ρεκαλέσαμεν τὸν Γεροστάθην νὰ τοὺς ἐξηγήσῃ· ὁ δὲ γέ-
ρων ἥρμήνευε τὸ νόημα αὐτῶν οὕτως:

Οἱ γέροντες

Ω ! ἦμεθα κ' ἦμεῖς ποτὲ ἀγθρεῖα παλληκάρια !

Οἱ νέοι.

Πλὴν τώρα εἴμεθα ἡμεῖς· δοκίμαπορ ἀν θέλησ.

Οἱ παιδεῖς.

Ἡμεῖς δὲ θέλομεν φανῆ πολὺ καλήτεροὶ σας.

Ο ΛΥΚΟΥΡΓΟΣ ΚΑΙ Ο ΟΜΗΡΟΣ.

Εἰς τὰ σχολεῖα, ἔξηκολούθησεν δὲ Γεροστάθης, ἡχροάζοντο οἱ παιδεῖς τῶν Σπαρτιατῶν καὶ τὰ ἡρωϊκὰ ποιήματα τοῦ Όμηρου . . .

Διεκόψαμεν τότε τὴν διήγησιν τοῦ γέροντος, ἐρωτήσαντες αὐτὸν ποῖος ἦτον δὲ Όμηρος, τὸ δόνομα τοῦ δποίου καὶ ἀλλοτε μᾶς εἶχεν ἀναφέρει. Οὐ δὲ Γεροστάθης ἀπεκρίθη.

Χό Όμηρος ἔζη περίπου ἕκατὸν ἔτη πρὸ τοῦ Λυκούργου· εἶναι δὲ δια μεγαλήτερος ποιητὴς ὅχι μόνον τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, ἀλλὰ καὶ ὅλου τοῦ κόσμου· οὐδεὶς ἀλλος ἡδυνήθη ὥχρι τῆς σήμερον νὰ φθάσῃ τὸ ὄφος, τὸ μεγαλεῖον, καὶ τὸ κάλλος τοῦ Όμηρου. Δύο δὲ εἶναι τὰ μεγάλα ποιήματά του, ἡ Ἰλιάς καὶ ἡ Ὀδύσσεια, μὲν δποία πρὸ τρισχιλίων περίπου ἐτῶν ἀναγινώσκονται καὶ θέλουν ἀναγινώσκεσθαι πάντοτε μετὰ θαυμασμοῦ καὶ ἀγαλλιάσεως.

Τὰ ώραῖα αὐτὰ ποιήματα ἦσαν ὀλίγον γνωστὰ εἰς τὴν Ἑλλάδα κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Λυκούργου. Λέγεται δὲ ὅτι αὐτὸς εύρων τὸ χειρόγραφον τῆς Ἰλιάδος καὶ τῆς Ὀδύσσειας εἰς τὰς περιπήσεις του κατὰ τὴν μικρὰν Ἀ-

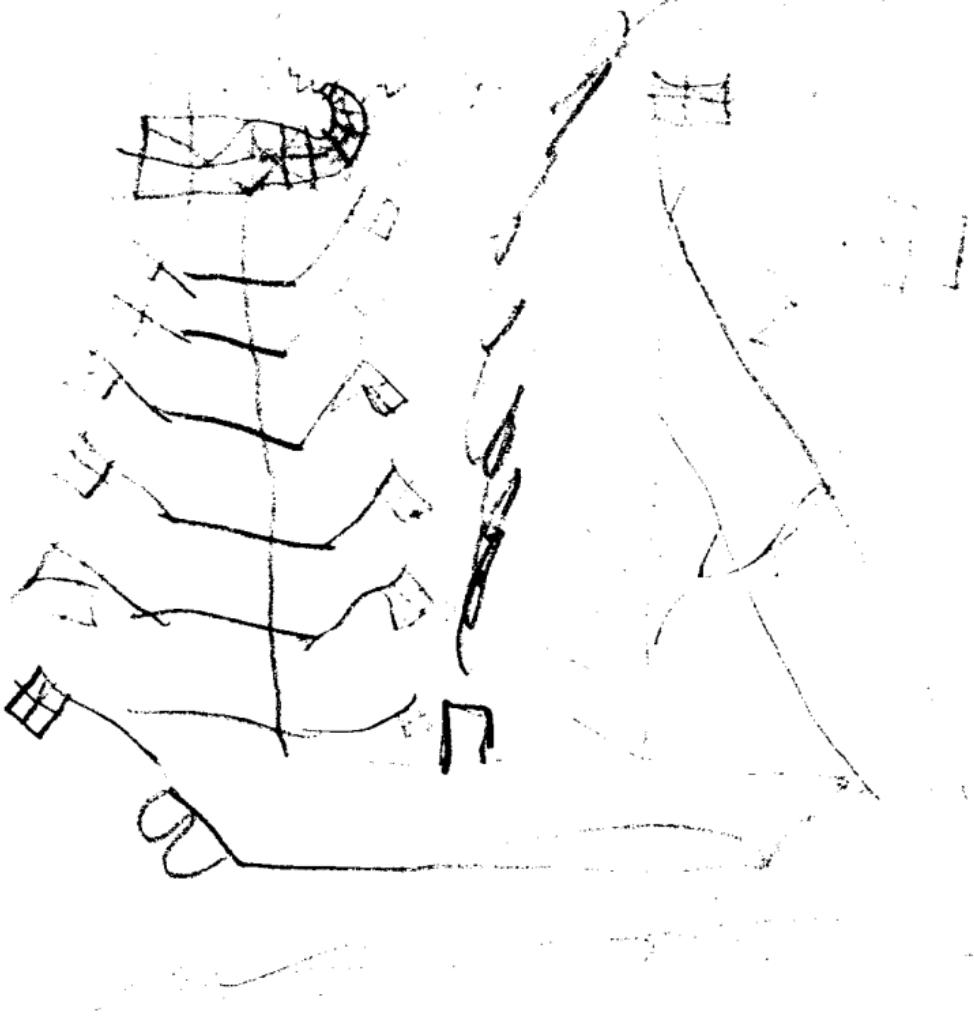
σίαν, πρώτος ἔκοινοποιήσεν εἰς τοὺς Ἑλληνας αὐτὰς τὰς δύο ἀμιμήτους καὶ ἀθανάτους θυγατέρας τοῦ μεγάλου ποιητοῦ.

Εἰς τὴν Ἰλιάδα του δ Ὀμηρος ψάλλει τὴν ἀνδρίαν, τὰς νίκας καὶ τὰ ἡρωϊκὰ κατορθώματα τῶν Ἕλλήνων κατὰ τῶν Ἀσιανῶν, θέτων τοὺς μὲν Ἑλληνας ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Παλλάδος Ἀθηνᾶς, ἦτοι τῆς ἀνδρίας ὁδηγουμένης ὑπὸ τῆς φρονήσεως, τοὺς δὲ Ἀσιανοὺς Τρωαδίτας ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ἀφροδίτης, ἦτοι τῶν ἡδονῶν καὶ τῆς μαλθακότητος.

Οὕτεν δ Λυκοῦργος ἐθεώρησε κατάλληλον ν' ἀκροάζωνται τὸ ἡρωϊκὸν αὐτὸ ποίημα τὰ τέχνα τῆς Σπάρτης, ὅπως ἔξαπτεται ἡ Ἑλληνικὴ φιλοτιμία των πρὸς ἀπομίμησιν τῶν Ὀμηρικῶν ἡρώων καὶ τῶν κατωρθωμάτων αὐτῶν.

Ο ΛΥΚΟΥΡΓΟΣ ΚΑΙ ΑΙ ΣΠΑΡΤΙΑΤΙΑΣ.

Κατὰ τὴν νομοθεσίαν τοῦ Λυκούργου, καὶ αὗται κινέαι Σπαρτιάτιδες χρεώστουν νὰ γυμνάζωσι τὰς σωματικάς των δυνάμεις, διὰ νὰ προετοιμάζωνται μητέρες καὶ τροφοὶ ὑγιεῖς καὶ εὔρωστοι εύρωστων καὶ ὑγιῶν τέκνων. Προσέτι δὲ ἀνετρέφοντο αἱ νέαι τῆς Σπάρτης μὲ τὰ ὑψηλότερα καὶ εὐγενέστερα αἰσθήματα τοῦ πατριωτισμοῦ· ὡστε ἐνώπιον τῆς ἀγάπης τῆς πατρίδος πᾶν ἄλλο αἴσθημα ἢ το δευτερεῦον· Καὶ δι' αὐτὸ βλέπομεν

"H τὰν, ἢ εἰπὲ τόν.

S. WAIN.

C3

εἰς τὴν Σπάρτην καὶ τὰς συζύγους καὶ τὰς μητέρας γὰρ προτρέπωσι πάντοτε τοὺς συζύγους καὶ τοὺς υἱούς των εἰς ἔργα ἡρωϊκὰ καὶ πρὸς τὴν πατρίδα ὠφέλιμα, ἀποστρεφομένας δὲ τοὺς δειλοὺς καὶ κακοήθεις, ὡς ἀνάξια τέκνα τῆς Σπάρτης.

Οὐτε ἡ Σπαρτιάτις Γοργὼ ἔστελλε τὸν υἱόν της εἰς τὸν πόλεμον, δὲν ἐλυπεῖτο, δὲν ἔκλαιε, δὲν ἔτρεμεν ἀλλὰ, ἐγχειρίζουσα εἰς αὐτὴν τὴν ἀσπίδα, λακωνικῶς τῷ ἔλεγεν «ἢ τάρ, ἢ ἐπὶ τάρ,» ἦτοι «ἢ νὰ φέρης τὴν ἀσπίδα σου αὐτὴν δπίσω νικητής, ἢ ἐπ’ αὐτῆς νὰ σὲ φέρωσι πεσόντα ὅπερ πατρίδος.» Ἀλλοίμονον εἰς τὸν Σπαρτιάτην, ὅστις ἀπὸ δειλίαν ἢ φόβον ἔδριπτε τὴν ἀσπίδα καὶ τὰ ὅπλα του εἰς τὴν μάχην διὰ νὰ σωθῇ! Ο δειλὸς καὶ βέψαπις ἦτο τὸ ἀντικείμενον τῆς γενικῆς περιφρονήσεως καὶ ἀποστροφῆς.

Μαθοῦσα ἡ Σπαρτιάτις Ἀργιλεωνὶς ὅτι ὁ υἱός της Βρασίδας ἐφονεύθη εἰς τὴν μάχην τῆς Ἀμφιπόλεως, ἀντὶ νὰ κλαύσῃ, ἡρώτησεν ἐὰν ὁ Βρασίδας ἀπέθανεν ἐνδόξως καὶ ἀξίως τῆς Σπάρτης. Οὐτε δὲ οἱ ἐπιστρέψαντες ἐκ τῆς μάχης ἐπαινοῦντες τὸν ἄνδρα ἔλεγον πρὸς αὐτὴν, «ὅτι ἄλλον τοιοῦτον δὲν ἔχει ἡ Σπάρτη,» ἡ μετριόφρων καὶ φιλόπατρις Ἀργιλεωνὶς, «μὴ λέγετε, εἴπε, τοῦτο, ὃ φίλοι· ταὶ μὲν καλὸς καὶ ἀγαθὸς ἦτο ὁ Βρασίδας, ἀλλ᾽ ἡ πατρὶς ἔχει πολλοὺς ἄγρας καλητέρους ἐκείτου.»

Τοιαύτας γυναικας ἔχουσα ἡ Σπάρτη, δὲν ἦδύνατο παρὰ νὰ εὔτυχήσῃ καὶ νὰ λαμπρυνθῇ. Ἀπὸ τὴν ἀνατροφὴν τῶν γυναικῶν κρέμαται κατὰ μέγα μέρος ἡ εὔτυχία η̄ φακοδαιμονία τῶν ἐθνῶν καὶ τῶν πόλεων. ὅταν αἱ γυναικες ἦνται ὑγιεῖς, ἀνδρεῖαι, καὶ γενναιῖαι, ὑγιῆ, ἀνδρεῖαι, καὶ μεγαλόψυχαι ἀνατρέφουν ἐπίσης καὶ τὰ τέκνα των· ὅταν αἱ γυναικες ἦνται ἐνάρετοι, φιλόπονοι, οἰκονόμοι, καὶ ἔχθραὶ τῆς φθοροποιῆς πολυτελείας, τὰ δημόσια ἦθη διατηροῦνται ἀγνὰ, καὶ αἱ κοινωνίαι ἐπομένως εὐδαιμονοῦν καὶ ἀχμάζουν.

ΑΝΑΤΡΟΦΗ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΔΕΞΑΝΔΡΟΥ.

Σπαρτιατικῶς, ἐπρόσθεσεν δὲ Γεροστάθης, ἀνετράφη καὶ δὲ Ἄλεξανδρος, δὲν υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας Φιλίππου, καὶ δι' αὐτὸ ήξιώθη νὰ πράξῃ ἔργα μεγάλα, καὶ Μέγας ἐπομένως νὰ ἐπονομασθῇ. Ο Μέγας Ἄλεξανδρος ἦτο συγγενής μας

— Συγγενής μας! καὶ πῶς! ἐκστατικοὶ εἴπομεν. Ο δὲ Γεροστάθης ἐπανέλαβε — Ναὶ συγγενής μας· εἶχε φλέβα Ἡπειρωτικὴν, διότι ἡ μήτηρ του Ὁλυμπιάς ἦτο θυγάτηρ του Νεοπτολέμου, Βασιλέως τῆς ποτὲ ἐλευθέρας καὶ βασιλευομένης, ἀλλὰ σήμερον δυστυχοῦς καὶ δούλης Ἡπείρου. Ο δὲ παιδαγωγὸς, ὅστις σπαρτιατικῶς ἀνέθρεψε τὸν Ἄλεξανδρον, ἦτο δὲ Λεωνίδας, συγγενὴς τῆς μητρός του Ὁλυμπιάδος.

Νέος όν δ Ἀλέξανδρος ἐγυμνάζετο εἰς τὴν ἵππασίαν καὶ εἰς τὸ κυνήγιον τῶν ἀγρίων ζώων· ἐσυνείθιζε δὲ νὰ ἥνξι ἐγκρατῆς εἰς τὸ φαγητὸν, λιτὸς περὶ τὴν δίαιταν, καὶ νὰ ὑπομένῃ ἀταράχως τὴν σκληραγωγίαν καὶ τοὺς κόπους· τοιουτοτρόπως δὲ κατέστη ὑγιὴς, δραστήριος, ἀνδρεῖος, καὶ μεγαλόψυχος.

Δι’ αὐτῶν καὶ ἄλλων προτερημάτων, τὰ δποῖα παρὰ τοῦ παιδαγωγοῦ του Λεωνίδου καὶ τοῦ διδασκάλου του Ἀριστοτέλους ἀπέκτησε, κατώρθωσεν, ὅτε εἰκοσαετής διεδέχθη τὸν πατέρα του Φίλιππον ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Μακεδονίας, νὰ ἐκλεχθῇ εἰς τὴν Κόρινθον Αὐτοκράτωρ στρατηγὸς τῆς Ἑλλάδος κατὰ τῷ βαρβάρων τῆς Ἀσίας, καὶ νὰ καθυποτάξῃ ἐντὸς δώδεκα ἑτῶν ὑπὸ τὸ σκῆπτρον τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ τὴν βάρβαρον Ἀσίαν, ἐκτείνων τὸ κράτος του ἀπὸ τὴν Μακεδονίαν μέχρι τοῦ Ἰνδικοῦ Ωκεανοῦ.

Óτε δ μέγας Ἀλέξανδρος παρετήρησεν ὅτι τινὲς τῶν στρατηγῶν του ἤρχισαν νὰ ἀρέσκωνται εἰς τὴν μαλθακὴν ζωὴν τῶν Ἀσιανῶν βαρβάρων, μὲ πολλὴν προβτητα εἴπε πρὸς αὐτούς· « Δὲν βλέπετε, φίλοι, ὅτι οἱ μὲν βάρβαροι, ὅντες μαλθακοὶ καὶ ἀνανδροὶ, εὐκόλως νικῶνται, » ἡμεῖς δὲ οἱ Ἑλληνες, ἀγωνιζόμενοι, κοπιάζοντες, καὶ « σκληραγωγούμενοι, καθ’ ἡμέραν νικῶμεν αὐτούς; δὲν » ἐνθυμεῖσθε πόσον γλυκὺς μετὰ τὸν κόπον. εἴναι δ ὕπνος;

80 Η ΜΗΤΗΡ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΝΔΡΙΑΣ.

» δὲν συγχρίνετε τὸν Ἑλληνα μὲν τὸν Ἀσιανὸν, διὰ νὰ
» πεισθῆτε ἀμέσως ὅτι ἡ μὲν τρυφὴ εἶται δουλικώτα-
» τορ, δὲ κόπος βασιλικώτατος ; »

Εἶχε πολὺ δίκαιον διάγας Ἀλέξανδρος, καὶ οἱ φρόνι-
μοι αὐτοὶ λόγοι του ἡδύναντο καὶ σήμερον νὰ σωφρονί-
σωσι τινὰς, οἵτινες, λησμονοῦντες τὰς προγονικὰς ἀρε-
τὰς, ἀπομιμοῦνται πολλὰ Ἀσιανὰ ἐλαττώματα, ώς τὴν
δύνηντιαν καὶ μαλθακότητα, τὴν πολυτέλειαν καὶ ἀκρα-
σίαν, τὴν ὑπεροφίαν καὶ τὸν ἐγωῖσμόν.

Οἱ ἔνδοξοι πρόγονοι μας, ἔξασκοῦντες τὸ μὲν σῶμα
διὰ τῆς γυμναστικῆς καὶ τῶν κόπων, τὴν δὲ ψυχὴν διὰ
τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς παιδείας, ὅχι μόνον ἐπὶ Ἀλεξάνδρου
ἡμπρέσσαν νὰ κατακτήσωσι τὴν Ἀσίαν καὶ τὴν Ἀφρικὴν,
ἀλλὰ καὶ πρὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου κατώρθωσσαν νὰ διασώ-
σωσι τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὸν πολιτισμὸν τῆς Ἕλλαδος,
κατατροπώσαντες καὶ εἰς τὸν Μαραθῶνα, καὶ εἰς τὰς
Θερμοπύλας, καὶ εἰς τὴν Σαλαμίνα, καὶ εἰς τὰς Πλα-
ταιὰς τοὺς ἀπείρους βαρβαρικοὺς στρατοὺς, οἵτινες ἐκ
τῆς Ἀσίας εἶχον ἐλθεῖ πρὸς ὑποδούλωσιν τῆς ἐλευθέρας
Ἐλλάδος !

Οἱ ἀγαθὸι Γεροστάθης, ὁσάκις ὡμίλει περὶ τῶν προ-
γόνων μας, ἐθερμαίνετο καὶ ἐνθουσιάζετο· διὰ τῶν ζωη-
ρῶν δὲ ὁ φθαλμῶν του, διὰ τῶν ἐκφραστικῶν χειρονομιῶν
καὶ τῆς ἐνθέρμου φωνῆς του μετέδιδε καὶ εἰς τὰς ἀπα-

λάς ήμῶν καρδίας τὸν ἡλεκτρισμὸν, τὴν θέρμην καὶ τὸν ἐνθουσιασμὸν τῆς εὐγενοῦς του ψυχῆς. Παρεκαλέσαμεν δὲ τότε αὐτὸν νὰ μᾶς διηγηθῇ τὰ τοῦ Μαραθῶνος καὶ τῶν Θερμοπυλῶν, διότι εἰς τὸ μάθημα τῆς Ἑλληνικῆς ιστορίας δὲν εἶχομεν φθάσει ἀκόμη εἰς τῶν Περσικῶν πολέμων τὴν ἐποχήν. Ο δὲ Γεροστάθης, διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ τὴν περιέργειάν μας, ἐδιηγήθη τὰ ἔξης.

Ο ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ ΚΑΙ Ο ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΜΑΡΑΘΩΝΑ.

Ο μέγας βασιλεὺς τῆς Περσίας Δαρεῖος, ἀποφασίσας νὰ ὑποδουλώσῃ τὴν μικρὰν Ἑλλάδα, ἔστειλε κατ' αὐτῆς ἐκ τῆς Ἀσίας ἔξαχόσια πλοῖα καὶ ἑκατὸν εἴκοσι χιλιάδας στρατοῦ. ὅτε δὲ ὁ Περσικὸς οὗτος στρατὸς ἀπεβίβασθη εἰς τὸν Μαραθῶνα, πεδιάδα τῆς Ἀττικῆς, οἱ Ἀθηναῖοι, ἀντὶ νὰ περιμένωσι τοὺς ἔχθροὺς εἰς τὰς Ἀθήνας, ἀπεφάσισαν ν' ἀντικρούσωσιν χύτους ἀμέσως εἰς τὸν Μαραθῶνα, ἃν καὶ ἐναντίον τόσης πολυαρίθμου δυνάμεως δὲν εἶχον ν' ἀντιπαρατάξωσι παρὰ δέκα χιλιάδας ἀνδρῶν.

Δέκα στρατηγοὶ Ἀθηναῖοι ἐδιοίκουν τὰς δέκα ταύτας χιλιάδας· ἔκαστος δὲ τῶν δέκα στρατηγῶν εἶχεν ἀνὰ μίαν ἡμέραν κατὰ σειρὰν τὴν γενικὴν ἀρχιστρατηγίαν τοῦ ὅλου στρατοῦ.

Τὸ σύστημα τοῦτο τῆς κατὰ σειρὰν ἀρχιστρατηγίας, εὐχαρίστει μὲν τὴν φιλαρχίαν, τὴν φιλοπρωτίαν, καὶ τὴν

φιλοδοξίαν ὅλων, δὲν ἔρεσεν ὅμως εἰς τὸν φρόνιμον Ἀριστείδην, ἀν καὶ ᾧτο εἰς ἐκ τῶν δέκα.

Εὔτυχῶς δὲ Ἀριστείδης δὲν ἐμολύνετο ἀπὸ τὸ δλέθριον πάθος τῆς φιλαρχίας καὶ φιλόπρωτίας. Οἱ ἀληθῶς φιλόπατρεις, δὲν ᾧτο καὶ φιλόπρωτος. Οἱ φιλόπρωτος εἶναι φίλος τοῦ ἑαυτοῦ του, καὶ οὐχὶ τῆς πατρίδος του. Οἱ δὲ ἀγαπῶν ἀληθῶς τὴν πατρίδα του δὲν ἀνέχεται ποτὲ νὰ πρωτεύῃ αὐτὸς, ἀν καὶ ἀνίκανος, ἀλλ᾽ ἐπιθυμεῖ νὰ πρωτεύῃ ὁ ἵκανώτερος διὰ νὰ εὐδοκιμῇ ἡ πατρίς.

Οἱ Ἀριστείδης λοιπὸν, ἀντὶ νὰ εὐχαριστηθῇ εἰς τὴν κατὰ σειρὰν ἀρχιστρατηγίαν, ὅπως διοικῇ καὶ αὐτὸς τὴν ἡμέραν του, ἐπρότεινεν ὅτι τὸ συμφέρον τῆς πατρίδος ἀπαιτεῖ νὰ θυσιάσωσι πᾶν αἴσθημα φιλαρχίας καὶ φίλοπρωτίας, καὶ ν' ἀναθέσωσι διαρκῶς τὴν ἀρχιστρατηγίαν εἰς τὸν ἵκανώτερον καὶ ἐμπειρότερον μεταξὺ τῶν δέκα.

Ἐπ' ἀγαθῷ δὲ τῶν Ἀθηνῶν, τῆς Ἑλλάδος, καὶ δλης τῆς ἀνθρωπότητος ἡ ἔμφρων καὶ πατριωτικὴ πρότασις τοῦ Ἀριστείδου ἐγένετο δεκτὴ, καὶ δὲ Μιλιάδης, ὅστις ᾧτο τότε ὁ ἵκανώτερος καὶ ἐμπειρότερος στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων, ἀνέλαβε τὴν ἀρχιστρατηγίαν, καὶ διὰ τῆς λαμπρᾶς νίκης του ἐδόξασε τὴν πεδιάδα τοῦ Μαραθῶνος.

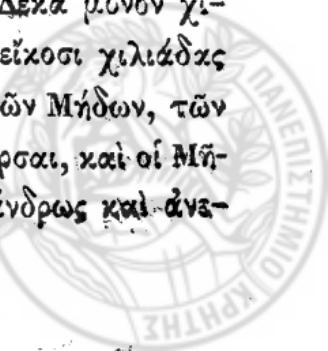
Ἐξ χιλιάδες Περσῶν ἐθυσιάσθησαν κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην πρὸς ταπείνωσιν καὶ σωφρονισμὸν τοῦ ὑπερηφάνου Δαρείου. Ἐπτὰ δὲ ἐκ τῶν Περσικῶν πλοίων προφθά-

σαντες οι Ἑλληνες εἰς τὸ παράλιον κατέκαυσαν ὡς ὁλοκαύτωμα ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τῆς Ἑλληνικῆς ἐλευθερίας· ἐκ τῶν Ἑλλήνων δὲ μόνον ἔκατὸν ἐννεγήκοντα ἔπεισαν ἐνδόξως ὑπὲρ πατρίδος.

Μεταξὺ τῶν ἐνδόξως πεσόντων ἦτο καὶ ὁ Κυραίγειρος, ἀδελφὸς τοῦ Αἰσχύλου, τοῦ ἀρχαιοτέρου τραγικοῦ ποιητοῦ τῆς Ἑλλάδος.

Οἱ ἀνδρεῖος Κυραίγειρος, προφθάσας νὰ συλλάβῃ διὰ τῆς ἀριστερᾶς του χειρὸς ἐν ἐκ τῶν Περσικῶν πλοίων ἔτοιμον ν' ἀποπλεύσῃ, κατέσφαξε διὰ τῆς δεξιᾶς του τοὺς ἐν τῷ πλοίῳ ἔχθρούς· ὅτε δὲ οἱ Πέρσαι ἔκοψαν τὴν κρατοῦσαν τὸ πλοῖον στιβαρὰν χεῖρα τοῦ Κυραίγειρου, ὁ μεγαλόψυχος Ἑλλην δὲν ἐδειλίασε, δὲν ὠπισθοδρόμησεν· ἀλλὰ προσπαθῶν, ὡς ἄλλος λέων, διὰ τῶν ὀδόντων νὰ κρατήσῃ τὸ πλοῖον, εὗρεν ἐπὶ τέλους τὸν ὑπὲρ πατρίδος ἡρωϊκὸν θάνατον, τὸν γλυκύτερον καὶ ἐνδόξότερον παντὸς ἄλλου θανάτου.

Ιδοὺ, παιδία μου, ἐπρόσθεσεν ὁ Γεροστάθης, τὰ ἐξαίσια ἀποτελέσματα τῆς καλῆς ἀνατροφῆς, τῆς ἀνδρίας, τῆς ἐλευθερίας, καὶ τοῦ πατριωτισμοῦ! Δέκα μόνον χιλιάδες Ἑλλήνων κατατροπόνουν ἔκατὸν εἴκοσι χιλιάδας Περσῶν, καὶ νικῶσιν οὕτω τοὺς νικητὰς τῶν Μῆδων, τῶν Λυδῶν, τῶν Βαζυλωνίων! Ἀλλὰ καὶ οἱ Πέρσαι, καὶ οἱ Μῆδοι, καὶ οἱ Βαζυλώνιοι ἦσαν Ἀσιανοὶ ἀνάνδρως καὶ ἀν-

λευθέρως ἀνατρεφόμενοι, ἐνῷ οἱ Ἑλληνες παιδιόθεν ἔξήσκουν τὸ μὲν σῶμα εἰς τὴν ἀνδρίαν, τὸ δὲ φρόνημα εἰς τὴν ἐλευθερίαν, τὴν δὲ καρδίαν εἰς τὴν ἀγάπην τῆς πατρίδος.

Ἐν τούτοις ᾧς μὴ λησμονήσωμεν ὅτι ἀν ὁ Ἀριστείδης δὲν ἔθυσίαζεν εἰς τὸν βωμὸν τῆς πατρίδος τὸ αἰσθήμα τῆς φιλοπρωτίας, ἀν αὐτὸς πρῶτος δὲν παρεχώρει τὴν ἀρχιστρατηγίαν εἰς τὸν Μιλτιάδην, λέγων ὅτι «τὸν ὑποτάσσεται τις καὶ ρ' ἀκολουθῇ τοὺς ικαρωτέρους καὶ ἐμπειροτέρους του δὲρ εἴραι αἰσχρὸν, ἀλλὰ μάλιστα σεμνὸν καὶ σωτήριον», οὐσας ή Ἐλλὰς ὅλη ἔξανδραποδιζομένη θήθελεν ἐκβαρβαρωθῆ, ή δὲ Εύρώπη δὲν θήθελεν εἶσθαι δποία σήμερον εἶναι.

Ο ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΕΙΣ ΤΑΣ ΘΕΡΜΟΠΥΛΑΣ.

Καταστροφὴ τοῦ Περσικοῦ στρατοῦ εἰς τὴν πεδιάδα τοῦ Μαραθῶνος, ἔξηκολούθησε διῃγούμενος ὁ γέρων, ἀντὶ νὰ σωφρονίσῃ καὶ ταπεινώσῃ τὸν ὑπερήφανον Δαρεῖον, ἔτι μᾶλλον ἔξηγρίωσεν αὐτὸν κατὰ τῆς Ἑλλάδος. Ἀμέσως λοιπὸν ἤρχισε νὰ προετοιμάζῃ στρατοὺς μεγάλους, σκοπεύων νὰ ἐκστρατεύσῃ αὐτοπροσώπως, διὰ νὰ ἐκπλύνῃ τὸ Μαραθώνιον αἰσχός του. Ἄλλ' ἐπελθὼν ὁ θάνατος ἐματίσωσε τὰ φιλόδοξα καὶ ὑπερήφανα σχέδιά του· τὴν πραγματοποίησιν δμως αὐτῶν ἀνέλαβεν ὁ Σέρενης, ὁ οἵδις καὶ διάδοχός του.

Δέκα δὲ ἔτη μετὰ τὴν μάχην τοῦ Μαραθῶνος ἔξεστρά-
τεισεν δὲ Ξέρξης κατὰ τῆς Ἑλλάδος φέρων κατ' αὐτῆς δύο
ἔκατομμύρια στρατοῦ, ὑπὲρ τὰ χίλια τετρακόσια πολε-
μικὰ πλοῖα, χίλια πλοῖα φορτηγὰ, καὶ τρία περίπου ἔκα-
τομμύρια δούλων.

Άφοῦ διέβη ἀπὸ τὴν Ἀσίαν εἰς τὴν Εὐρώπην διὰ τοῦ
Ἐλλησπόντου, ἐπροχώρησε διὰ τῆς Θράκης εἰς τὴν Μα-
κεδονίαν, καὶ διὰ τῆς Μακεδονίας εἰς τὴν Θεσσαλίαν· ἦνει
δὲ ἀντιστάσεως ἔφθασε μέχρι τῶν Θερμοπυλῶν, διὰ τῶν
ὅποίων ἐπρόκειτο νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν κυρίως λεγομένην
Ἐλλάδα.

Άλλ' οἱ Ἕλληνες εἶχον προκαταλάβει τὸ στενὸν τῶν
Θερμοπυλῶν, στείλαντες πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς θέσεως
ταύτης τὸν βασιλέα τῆς Σπάρτης Λεωνίδαν, ὅδηγοῦντα
ἢ χιλιάδας Ἕλλήνων, ἐκ τῶν ὅποίων τριακόσιοι ἦσαν
Σπαρτιάται.

Οτε δὲ Ξέρξης ἐπληροφορήθη ὅτι τόσον δλίγοις Ἕλληνες
ἐπρόκειτο νὰ διαφιλοεικήσωσιν εἰς τοὺς πολυαριθμούς
στρατούς του τὴν δίοδον, ἐγέλασε διὰ τὴν αὐθάδη αὐτῶν
ἀπόφασιν· ἀλλὰ συγχρόνως ἐθαύμασε μαθὼν ὅτι μὲ ἄκραν
ἀταραξίαν ἐπερίμενον τὴν μάχην, κτενίζοντες τὰς μα-
χράς των κόμας, καὶ ἔξασκούμενοι εἰς τὰ ἀγαπητά τῶν
γυμνάσια.

Τεσσάρων ἡμερῶν προθεσμίαν ἔδωκεν ὁ Ξέρξης πρὸς

τὸν Λεωνίδαν διὰ νὰ σκεφθῇ τὸν μέγαν κίνδυνον καὶ τὸν βέβαιον ἀφανισμόν του, καὶ ἐπομένως ν' ἀναχωρήσῃ ἔκειθεν, ἀφίνων τὴν εἰσοδὸν τῶν Θερμοπυλῶν ἐλευθέραν· ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Λεωνίδας καὶ οἱ ὑπ' αὐτὸν Ἕλληνες ἔμενον σταθεροὶ εἰς τὴν θέσιν των, ὁ Ξέρξης ἀπέστειλε πρέσβεις διὰ νὰ ζητήσῃ τὴν παράδοσιν τῶν Ἕλληνικῶν ὅπλων. «Ἐθὼρ λαβέτω,» ἀπήντησε λακωνικῶς καὶ γενναίως ὁ ἀτρόμητος Λεωνίδας.

Οὐδὲ τις τῶν πρέσβεων διὰ νὰ ἐκφοβίσῃ τοὺς Ἕλληνας εἶπεν, ὅτι τόσα πολλὰ εἴναι τὰ ἐχθρικὰ στρατεύματα, ὡστε τὰ βέλη των ῥιπτόμενα θέλουν ἀποκρύψει τὸν ἥλιον, «τόσον καλήτερα,» ἀπήντησαν οἱ Σπαρτιάται, «θέλομεν πολεμήσει υπὸ σκιάρ.»

Οὐ περήφανος βασιλεὺς μαθὼν ταῦτα ὠργίσθη, καὶ ἀμέσως διέταξε τοὺς στρατούς του νὰ ὅρμήσωσι καὶ νὰ συλλάβωσι ζῶντας τοὺς ὀλίγους ἐκείνους αὐθάδεις Ἕλληνας, δεσμίους δὲ νὰ παρουσιάσωσιν αὐτοὺς ἐνώπιόν του.

Ἀλλ' ἐπὶ δύῳ ἐλοκλήρους ἡμέρας ὅλαις αἱ ἀπειράριθμοι δυνάμεις τῆς Ἀσίας δὲν ἦδυνήθησαν νὰ κλονίσωσι τὴν καρτερίαν καὶ τὴν ἀνδρίαν τῶν ὀλίγων Ἕλληνων Ἀντικρούοντες γενναίως οἱ Ἕλληνες, καὶ σωρηδὸν κατασφάζοντες τοὺς ἐφορμῶντας βαρβάρους, διετηρήθησαν εἰς τὴν θέσιν των στερεοὶ καὶ ἀκλόνητοι, ὡς οἱ βράχοι τῶν Θερμοπυλῶν, υπὸ τοὺς ὅποιους ἐμάχοντο. Ἐπὶ τέλους δὲ

ἥθελον θριαμβεύσει, ἐὰν αἰσχρὸς προδότης, ὁ ἐπικατάρατος Ἐφιάλτης, δὲν ὠδήγει δι’ ἀγνώστου μονοπατίου τοῦ ὄρους Οἴτης εἴκοσι χιλιάδας Περσῶν πρὸς περικύκλωσιν τῶν Ἑλλήνων.

Οἱ Λεωνίδας, ἵδων τὴν προδοσίαν, καὶ ἐπομένως τὸν θάνατον βέβαιον, ἀπέστειλεν ἀμέσως εἰς τὰς πόλεις των τοὺς ὑπὸ τὰς ὁδηγίας του Ἑλληνας, διὰ νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς ἄλλην καταλληλοτέραν περίστασιν. Ἐκράτησε δὲ μεθ’ ἔχυτοῦ τοὺς τριακοσίους ἀθανάτους Σπαρτιάτας, εἰπὼν ὅτι αὐτοὶ, κατὰ τοὺς νόμους τῆς Σπάρτης, δὲν δύνανται ν’ ἀφήσωσι τὴν θέσιν των, ἀλλὰ χρεωστοῦν νὰ τὴν ὑπερασπισθῶσι μέχρι τελευταίας ἀναπνοῆς. Ἐκτὸς δὲ τούτου χρησμός τις εἶχεν ἀναγγείλει: ὅτι κατὰ τὸν πόλεμον ἐκεῖτορ ἢ ἡ Σπάρτη ἔπρεπε νὰ χαθῇ, ἢ εἰς ἐκ τῶν βασιλέων της νὰ φορευθῇ. Ὡθεν ὁ βασιλεὺς Λεωνίδας προθύμως ἀπεφάσισε νὰ θυσιασθῇ εἰς τὰς Θερμοπύλας πρὸς σωτηρίαν καὶ δόξαν τῆς πατρίδος του.

Ἄμα λοιπὸν ἐπῆλθε τὸ σκότος τῆς νυκτὸς, ὡς κεραυνὸς μετὰ τῶν τριακοσίων του ἐπιπίπτει κατὰ τοῦ Περσικοῦ στρατοῦ. Τρόμος καὶ φρίκη καταλαμβάνει τοὺς βαρβάρους, τὸ δὲ σκότος τῆς νυκτὸς ἔτι μᾶλλον αὐξάνει τὴν ταραχὴν των. Δύο ἀδελφοὶ τοῦ Εέρζου καὶ εἴκοσι χιλιάδες ἀστανῶν πίπτουν ὑπὸ τὰ στιβαρὰ ξύφη τῶν τριακοσίων ἥρωών μας: ἀλλ’ ἀπαυδήσαντες αφάζοντες καὶ

νικῶντες, ἔπεισαν καὶ αὐτοὶ ἐπὶ τέλους, ἀνταλλάξαντες τὴν πρόσκαιρον ζωὴν μὲ δόξαν ἀθάνατον, ἵτις αἰωνίως θέλει λαμπρύνει καὶ τὸν Λεωνίδαν, καὶ τοὺς τριακοσίους του, καὶ τὴν γεννήσασαν αὐτοὺς Σπάρτην.

Ἐπὶ τοῦ μνημείου δὲ τῶν ἡρώων τούτων οἱ Σπαρτιᾶται, διὰ νὰ παραδώσωσιν εἰς τὰς ἐπερχομένας γενεὰς τὸν πατριωτισμὸν τῶν πεσόντων, ἔχάραξαν δίστιχον τοῦ δοπίου ἵδοις ἡ ἔννοια·

«*Εἶπε ἐς τὴν φίλην Σπάρτην μας, ὃ ξέρε διαβάτα,*
»*Οὐι πιστοὶ τοὺς Νόμους τῆς κειτόμεθα ἐνταῦθα.*»

Ἀλλ' ὁ Λεωνίδας καὶ οἱ τριακόσιοί του, ἐπρόσθεσεν ὁ Γεροστάθης, βεβαίως δὲν ἦθελον ἀπαθάνατισθῆ ὡς ἡρωες εἰς τὰς Θερμοπύλας, ἀν παιδιόθεν δὲν ἐφρόντιζον νὰ καταστήσωσι τὰ μὲν σώματά των ὑγιῆ καὶ εὔρυστα, τὰς δὲ ψυχάς των ἀνδρείας καὶ γενναίας, ἀν παιδιόθεν δὲν ἐσυνείθιζον εἰς τὴν πειθαρχίαν, καὶ πρὸ πάντων ἀν δὲν ἐμάνθανον ν' ἀγαπῶσι μετὰ Θεὸν τὴν Πατρίδα.

Μόλις ὁ ἀγαθὸς γέρων ἐτελείωσε τὴν διήγησίν του, καὶ ἀμέσως, δὲν ἐνθυμοῦμαι τίς ἐκ τῶν συμμαθητῶν μας, μὲ φωνὴν ἐνθουσιῶσαν εἶπε· — Λοιπὸν καὶ ἡμεῖς πρέπει νὰ γυμναζώμεθα διὰ νὰ γίνωμεν ἀνδρεῖοι καὶ μεγαλόψυχοι ὡς οἱ ἔνδοξοι προπάτορές μας.

Ἀλλ' ὁ συμμαθητής μας Ἀθανάσιος, ὅστις ἡγάπα δλίγον τὴν ἀντιλογίαν, ψυχρὰ, ψυχρὰ ἀπήντησε· — Καὶ εἰς

τί θέλει χρησιμεύσει ή ίδική μας ἀνδρία; ἡμεῖς, ὄντες δοῦλοι, δὲν ἔχομεν πατρίδα ἐλευθέραν νὰ ὑπερασπισθῶμεν.

Οἱ ψυχροὶ αὐτοὶ λόγοι τοῦ Ἀθανασίου ἐπροξένησαν εἰς τὴν συναναστροφὴν γενικὴν κατάφειαν καὶ βαθυτάτην σιωπὴν· ὅλοι δὲ ἐστρέψαμεν φελαγχολικὰ τὰ βλέμματα πρὸς τὸν Γεροστάθην, περιμένοντες ἀπὸ ἐκεῖνον παρηγορίαν. Ἄλλὰ δυστυχῶς καὶ ὁ γέρων ἐφαίνετο ἔχων ἀνάγκην παρηγορίας· ποτὲ ἄλλοτε δὲν ἴδομεν αὐτὸν τόσον σκυθρωπὸν ὅσον κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην· δι’ ἵκανην ὥραν ἔμεινε σιωπηλὸς, καὶ ἐν δάκρυον ἔβρεξε τὰς παρειάς του· στενάξας δὲ βαθέως διέκοψεν ἐπὶ τέλους τὴν σιωπὴν διὰ τῶν ἀκολούθων λόγων του.

— Εἶναι τῷ ὄντι πικρὰ ἀλήθεια, τέκνα μου, ὅτι σήμεροι δὲν ἔχομεν ἐλευθέραν πατρίδα, καὶ ἐπομένως οὔτε αὐτονομίαν, οὔτε φῶτα, οὔτε πολιτισμὸν, διότι οὐδὲν τῶν ἀγαθῶν τούτων δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἀνευ ἐλευθέρας καὶ εὐνομούμενης πατρίδος. Ἄλλ’ ἂν δὲν ἔχωμεν πατρίδα ἐλευθέραν νὰ ὑπερασπισθῶμεν, ἔχομεν πατρίδα δούλην νὰ ἐλευθερώσωμεν, καὶ ἴδοὺ η μεγάλη ἀνάγκη τῆς ἀρετῆς, τοῦ πατριωτισμοῦ, καὶ τῆς ἀνδρίας!

— Βέβαια, βέβαια, ἔχομεν πατρίδα δούλην νὰ ἐλευθερώσωμεν! ἐπανελάβομεν ὅλοι δμοφώνως, τὴν δὲ μελαγχολίαν μας διεδέχθη ἀμέσως ἐνθουσιασμὸς ζωηρότα-

τος, καὶ οἱ ὄφθαλμοί μας ἐσπινθηροβόλησαν σπινθῆρας ἐλπίδος καὶ χαρᾶς.

Μετά τινα διακοπὴν ὁ Γεροστάθης μᾶς εἶπεν, ὅτι καὶ ἡ ἀρχαία καὶ ἡ νεωτέρα ἴστορία μᾶς διδάσκει, ὅτι ἡ ἔλλειψις τῆς σωματικίας καὶ ἡ μαλθακὴ δίαιτα παραλύουν καὶ ἐκνευρίζουν καὶ τὰς σωματικὰς καὶ τὰς ψυχικὰς δυνάμεις τῶν πολιτῶν· καὶ ὅτι ἀνανδρὸν καὶ ἐκνευρισμένον ἔθνος εἶναι ἀνεπίδεκτον γενναίων φρονημάτων καὶ ἐλευθέρων αἰσθημάτων, ἀνίκανον ἐπομένως ν' ἀποκτήσῃ, ἢ νὰ διατηρήσῃ καὶ ὑπερχεσπισθῇ τὰς ἀποκτηθείσας ἐλευθερίας του, καὶ ὅτι τοιαῦτα δυστυχῆ ἔθνη δγλίγωρα ἢ ἀργὰ ἐξευτελίζονται, παρακυάζουν, καὶ καταστρέφονται.

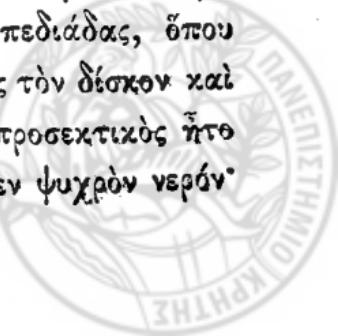
Ἅμεις δὲ οἱ Ἕλληνες ἔχομεν πολὺ περισσοτέραν ἀνάγκην τῆς σωματικίας παρὰ οἱ κάτοικοι τῶν ψυχρῶν κλιμάτων. Εἰς τὸ ἴδικόν μας μεσημβρινὸν κλίμα αἱ θερμαὶ ἀκτῖνες τοῦ ἥλιου ἐκνευρίζουν τὰς σωματικὰς δυνάμεις μᾶλλον παρὰ εἰς τὰ ψυχρὰ, ὅθεν διὰ τῆς σωματικίας πρέπει νὰ ἐνισχύωμεν καὶ ν' ἀναπληρῶμεν αὐτάς. Ἐκτὸς τούτου τὰ δεινὰ, καὶ τὰ βασανιστήρια, καὶ αἱ σφαγαὶ τετρακοσίων χρόνων κατήντησαν δυστυχῶς τὸ ἔθνος μας ὀλιγάριθμον· ἡ ὀλιγανθρωπία μας δὲ αὕτη ἀπαιτεῖ ὥστε πᾶς νέας Ἕλλην, ὃποιας δήποτε καταστάσεως καὶ ἐπαγγέλματος καὶ ἀνὴν ἦναι, ν' ἀποκαθίσταται διὰ τῆς γυμναστικῆς καὶ δηλασκίας ἄξιος πρόμαχος τῆς πατρίδος.

Έκτὸς δὲ τῶν γυμνασμάτων, τὰ δποῖα εἰς τὸ σχολεῖον μᾶς ἔδειξεν, εἶπεν ὅτι ὑπάρχουν καὶ διάφοροι ἄλλαι σωματικά, καθὼς ὁ περίπατος, τὸ τρέξιμον, τὸ πήδημα, ἡ πάλη, ὁ δίσκος, τὸ ἀκόντιον, ἡ ἵππασία, τὸ κολύμβημα, ἡ κωπηλασία, ὁ χορὸς, ἡ δράσικα, τὸ κυνήγιον.

Άλλ' εἰς δλας τὰς γυμνάσεις, ἐπρόσθεσεν, ἔχετε πάντοτε κατὰ νοῦν τὸ Μηδέρι ἄγαρ καὶ τὸ Πᾶρ μέτρον ἀριστοτο. Τὰ γυμνάσιά σας πρέπει πάντοτε νὰ ἔναι μέτρια καὶ ἀνάλογα τῶν δυνάμεών σας· διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ἀριστοτέλης λέγει ὅτι, καθὼς ἡ ἔλλειψις πάσης σωματικῆς βλάπτει, τοιουτοτρόπως καὶ ἡ ὑπερβολικὴ κούρασις ἔχεται τὰς δυνάμεις.

Μή λησμονῆτε δὲ ποτὲ ὅτι τὸ σῶμα εἶναι τὸ ὄργανον τῆς ψυχῆς, ἐποιένως ποτὲ μὴ καταδεχθῆτε χάριν τοῦ σώματος νὰ παραμελήσετε τὴν ψυχήν. Μόνον οἱ ἔξ ἐπαγγέλματος βάναυσοι καὶ ὅλως ἀνωφελεῖς εἰς τὴν πατρίδα ἀθληταὶ ἀφοσιώνυνται ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν σωματικάν, παραμελοῦντες τὸν φωτισμὸν τοῦ νοὸς, καὶ τῆς καρδίας τῶν τὴν διάπλασιν.

Αὐτὰ εἶπεν ὁ ἀγαθὸς γέρων· συχνάκις δὲ μᾶς ὠδήγει εἰς τὰς ἔκτὸς τῆς κωμοπόλεως ὥραιάς πεδιάδας, ὅπου μᾶς ἐγύμναζε καὶ εἰς τὸ τρέξιμον, καὶ εἰς τὸν δίσκον καὶ εἰς τὸ πήδημα. Ἐνθυμοῦμαι δὲ πόσον προσεκτικὸς ἦτο μήπως κουρασμένοι καὶ ἴδρωμένοι πίωμεν ψυχρὸν νερόν·

μᾶς ἐνέβαίσανεν ὅτι ἔγνώρισε πολλὰ παιδία, τὰ δόποῖα ὡς ἔχ τούτου ἡσθένησαν, καὶ ἐνέσανίσθησαν, καὶ ἐπὶ τέλους ἀπέθανον, μὴ δυνηθέντα νὰ γίνωσι χρήσιμα μήτε εἰς τοὺς γονεῖς των, μήτε εἰς τὴν πατρίδα των.

Πρὶν δὲ διαλυθῶμεν κατὰ τὴν ἑσπέραν ἔκείνην, μᾶς ἐπροσκάλεσε νὰ ὑπάγωμεν τὸ προσεχὲς Σάββατον, εἰς τὴν οἰκίαν του, διὰ νὰ ἴδωμεν πῶς αὐτὸς ἐξακολουθεῖ πάντοτε γυμνάζων τὰς σωματικάς του δυνάμεις· μᾶς ἐκαλούκτισε δὲ διὰ τοῦ ἀκολούθου διστίχου·

«Ταχτικὰ ἀσκῶν τὸ σῶμα γίνεσαι καὶ ὑγιῆς,
»Καὶ ἀρδετον τῆς πατρίδος τέκνον κ' ὑπερασπιστή!»

.....

Η ΖΩΗ ΚΑΙ Ο ΘΑΝΑΤΟΣ.

«Ἀργὸς μὴ ἵσθι, μηδὲ ἄν πλουτήσ.»
(Πιττακοῦ.)

ΚΑΤΑ τὴν πρόσκλησιν τοῦ καλοῦ φίλου μας Γεροστάθου τὸ προσεχὲς Σάββατον, ἀμα τελειώσαντες τὰ μαθήματα τοῦ σχολείου, ὑπήγαμεν εἰς τὴν οἰκίαν του. Ο γέρων ζωηρὸς καὶ εὔθυμος μᾶς ὑπεδέχθη εἰς τὸν κῆπόν του, εἰς τὸν δόποιον τότε κατὰ πρῶτον ἐμβήκαμεν.

Ο κῆπος δὲν ᾏτο πολὺ ἐκτεταμένος, ἀλλ' ᾏτο ὥραιότατος καὶ χαριέστατος. Ποτὲ δὲν εἶχομεν ἴδει τόσον ἐπιμελῶς καλλιεργημένον, καὶ τόσον κομψῶς κατεστολισμέ-

νον περιβόλιον· τὰ πάντα ἦσαν ζωηρὰ καὶ ἀνθηρότατα· πανταχοῦ καθαριότης, χάρις, καὶ φιλοκαλία.

Άφοῦ ἴκανὴν ὥραν ἐμείναμεν θαυμάζοντες τὸν ὥραζον κῆπον τοῦ γέροντος, ἡρωτήσαμεν αὐτὸν τίς ἦτο δὲ κηπουρός του;

Οἱ Γεροστάθης χαμογελάσας ἀπέκριθη, ὅτι κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην ἐπερίμενεν αὐτὸν, καὶ ὅτι ὅταν ἔλθῃ θέλομεν τὸν γνωρίσει.

Περιτρέχοντες μετὰ ταῦτα τοὺς διαφέροντας ἐλικοειδεῖς δρόμους τοῦ περιβόλιού ἔχάσαμεν τὸν Γεροστάθην· ἀλλὰ μετ' ὀλίγον, ἐκ τινος μικρᾶς καλύβης, κειμένης εἰς γωνίαν τοῦ κήπου, βλέπομεν ἐξερχόμενον γέροντα, ἐνδυμένον χιτῶνα ἐλαφρὸν, φέροντα δὲ μεθ' ἑαυτοῦ διάφορα κηπουρικὰ ἔργα λεῖα· αὐτὸς δὲ ἦτο δὲ Γεροστάθης.

Ἴδοὺ δὲ κηπουρὸς τοῦ Γεροστάθου! μᾶς ἐφώναξε, καὶ ἀμέσως ἤρχισε τὴν καλλιέργειαν καὶ ἐπιμέλειαν τοῦ ἀγαπητοῦ κήπου του. Ή τάξις, ή προσοχὴ, ή καθαριότης, καὶ ή ταχύτης ἐχαρακτήριζον ὅλας τὰς ἔργασίας του. Ἐκλάδευσεν, ἐσκάλισεν, ἐσκαψεν, ἐξεφύτευσεν, ἐπότισε, καὶ ἐπὶ τέλους καθαρίσας καὶ τακτοποιήσας τὰ πάντα ἀπεσύρθη μετὰ τῶν ἔργαλεών του εἰς τὴν καλύβην, ἐνθρηφθη, ἐνεδύθη πάλιν τὸ σύνηθες ἐνδυμά του, καὶ ἐπανῆλθεν ἐντὸς τοῦ κήπου, ὅπου τὸν ἐπεριμένομεν.

Ἴδοὺ, καλοί μου φίλοι, μᾶς εἶπε τότε, διατί, ἀν καὶ

γέρων ἔθδομηκοντούτης, εἴμαι πάντοτε ὑγιὴς καὶ εὔρωστος, ζωηρὸς καὶ εὐθυμος, διότι καθ' ἡμέραν μίαν ὀλόκληρον ὥραν κοπιάζω καλλιεργῶν τὸν κῆπόν μου. Κόψας δὲ διάφορα διπλαρικὰ ὕριμα ἀπὸ τὰ ὠραῖα του δένδρα μᾶς ἐπροσκάλεσεν ὑπὸ τὴν σκιὰν μεγάλης ἀμυγδαλέας, καὶ ἐκεῖ καθήσας ν' ἀναπαυθῇ ἐπρόσφερε πρὸς δλούς ἡμᾶς ἐκ τῶν διπλαρικῶν του.

Ήμεῖς δὲ τὸν εὐχαριστήσαμεν, καὶ γευθέντες τὰ διπλαρικάτου ἐπήνεσαμεν τὴν γλυκύτητά των, οἵτις πραγματικῶς ἦτο ἔξαισία. Άφοῦ δὲ καὶ δ Γεροστάθης μὲ πολλὴν ὅρεξιν ἔφαγεν δλίγα, μᾶς εἶπεν ὅτι εἰς ἐκείνον προξενοῦν πολὺ μεγαλητέραν ἥδονὴν καὶ γλυκύτητα παρὰ εἰς ἡμᾶς.

— Καὶ διατί; ήρωτήσαμεν.

— Διὰ δύο λόγους, ἀπήντησε πρῶτον διότι ἐγὼ τὰ γεύομαι ἀφοῦ ἐκοπίασα, τὸ δὲ φαγητὸν μετὰ τὸν κόπον καὶ τὴν ἐργασίαν εἶναι γλυκύτερον παρὰ ποτέ· καὶ δεύτερον διότι θεωρῶ τοὺς καρποὺς αὐτοὺς ὡς τόσα βραβεῖα, διὰ τῶν δποίων ή εὐεργετικὴ φύσις ἀνταμείθει τὴν φιλοπονίαν μου. Ο δὲ κοπιάσας καὶ βραβευθεὶς εὐχαριστεῖται καὶ χαίρει πολὺ περισσότερον ἀπὸ τὸν δκνηρὸν καὶ ἀθράβευτον.

Τότε δὲ ἐπρόσθεσε καὶ τὰ ἔξητα περὶ τοῦ Πιτταχοῦ καὶ τοῦ Διονυσίου.

Ο ΠΙΤΤΑΚΟΣ ΚΑΙ Ο ΜΥΛΟΣ ΤΟΥ.

Διηγοῦνται ὅτι ὁ Πιττακὸς, ὁ σοφὸς ἡγεμὼν τῆς Μιτυλήνης, διὰ νὰ γυμνάζῃ ταχτικὰ τὰς σωματικάς του δυνάμεις, ἐσυνείθιζε καθ' ἡμέραν, γυρίζων διὰ τῆς χειρός του τὸν μύλον του, ὃ ἀλέθη τὸ ἀναγκαῖον πρὸς τροφὴν του σιτάριον.

Μὴ ἀμφιβάλλετε δὲ, ὅτι ὁ Πιττακὸς, ἀλέθων μόνος τὸν σῖτόν του, εὔρισκε τὸν ἄρτον του πολὺ γλυκύτερον καὶ νοστιμώτερον παρὰ τοὺς τρώγοντας αὐτὸν ἄνευ προτιγουμένου κόπου.

Τόσον δὲ ἀναγκαῖαν ἐθεώρει τὴν ἔργασίαν ὁ σοφὸς αὐτὸς Ἑλλην, ὥστε καὶ αὐτοὺς τοὺς πλουσίους ἐσυμβούλευε νὰ μὴ μένωσιν ἀργοί. « Ἀργὸς μὴ ἵσθι μηδὲ ἀρ πλουτῆς », ήσαν λόγοι σοφοὶ τοῦ σοφοῦ Πιττακοῦ.

Ο ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΚΑΙ Ο ΜΑΓΡΟΣ ΖΩΜΟΣ.

Διηγοῦνται προσέτι ὅτι Διονύσιος, ὁ τύραννος τῶν Συρακουσῶν, γευματίζων ποτὲ εἰς Σπαρτιατικὴν τράπεζαν, εἶπεν ὅτι εὔρισκει ἀνοστότατον τὸν μαῦρον ζωμὸν, τὸν δποτὸν οἱ Σπατιᾶται ἐσυνείθιζον εἰς τὰ λιτὰ γεύματά τῶν. — Νοστιμώτατον ἦθελες εὑρεῖ τὸν μαῦρον ζωμόν μας, ἀπήντησαν πρὸς τὸν Διονύσιον οἱ δμοτράπεζοί του Σπαρτιᾶται, ἀν πρὶν γευθῆς αὐτὸν ἐκοπίαζες καὶ ἐγυμνάζεσο καὶ σὺ ὡς ἥμεῖς.

Ο κόπος, ἐπρόσθεσεν ὁ γέρων, εἶναι τῷ ὅντι τὸ νοστι-

μώτερον καὶ γλυκύτερον ἄρτυμα τοῦ φαγητοῦ. Δι' αὐτὸν καὶ δὲ βασιλέπαις Κύρος, καθὼς λέγει δὲ Εενοφῶν, οὔτε ἐγεύετο ποτὲ, οὔτε ἐδείπνει, ἐὰν προηγουμένως δὲν ἔκοπίαζε μέχρις ἴδρωτος.

Ἄν δὲ δὲ κόπος καθίστανεν εἰς τοὺς Σπαρτιάτας νόστιμον καὶ αὐτὸν τὸν μαῦρον ζωμόν των, φαντασθῆτε πόσον νοστιμώτερα καθιστᾷ εἰς ἐμὲ τὰ δπωρικὰ τοῦ κήπου μου!

Η ΠΛΗΓΗ ΤΟΥ ΓΕΡΟΣΤΑΘΟΥ.

Ἐκ νεαρᾶς μου ἡλικίας, μᾶς εἶπεν δὲ Γεροστάθης, ἔλαθον εὐτυχῶς ἀφορμὴν ν' ἀγαπήσω τὴν κίνησιν καὶ τὴν ἐργασίαν, καὶ ν' ἀποστραφῶ τὴν δκνηρίαν, τὴν ἀκινησίαν, καὶ τὴν μαλθακότητα. Καὶ ἵδον πῶς·

Ἵμην ἔξι περίπου ἑτῶν παιδίον, ὅτε εἰς τὸν ἀντίχειρα τῆς δεξιᾶς μου χειρὸς ἐφάνη μικρὸν ἔξάνθημα, τὸ δποῖον, ἐπειδὴ ἀπὸ ἀρχῆς δὲν ἐπεμελήθην νὰ θεραπεύσω κατὰ τὴν συμβούλην τῆς καλῆς μου μητρὸς, κατήντησε βαθμηδὸν πληγὴ, ἥτις μ' ἐβασάνισεν δλοκλήρους μῆνας. Ο χειρούργος, ὅστις ἐθεράπευε τὴν πληγὴν μου, καθ' ὅλον αὐτὸν τὸ διάστημα μὲ διώρισε νὰ κρατῶ πάντοτε δεμένην καὶ ἀκίνητον τὴν δεξιάν μου.

Ἀλλ' ὅτε ἐπὶ τέλους ἡ πληγὴ οὐλώθη, καὶ τὸ χέριόν μου ἐλευθερώθη ἀπὸ τὰ δεσμά του, ἥτο τόσον ἴσχυὸν καὶ ἀδύνατον, τόσον δὲ εύκολα ἐκουράζετο, ὥστε συγκάκις

τηναγκαζδρένην ἀντ' αὐτοῦ νὰ μεταχειρίζωμαι τὸν ἀριστερόν. Παραπονούμενος ἐσπέρχων τινὰ πρὸς τὸν καλόν μου πατέρα διὰ τὴν μεγάλην ταύτην ἀδυναμίαν ἥτης δεξιᾶς μου χειρὸς, οἶδον τί ἤκουσα παρ' αὐτοῦ.

— Ή ἀδυναμία τῆς χειρός σου προηλθεν ἀπὸ τὴν ἀκινησίαν, εἰς τὴν δποίαν ὁ ἱατρὸς εἶχε καταδικασμένην αὐτὴν, διὰ νὰ εὔκολύνῃ τὴν θεραπείαν τῆς πληγῆς σου. Ἀν βαθμηδὸν γυμνάζης καθ' ἡμέραν τὴν χειρά σου, θέλει ἐνδυναμώσει καὶ θέλει ἐπανέλθει εἰς τὴν προτέραν της ὑγείαν καὶ εύρωστίχν. Ἐν τούτοις ὁ Θεὸς, ὅστις σ' ἔστειλε τὴν πληγὴν αὐτὴν, φαίνεται ὅτι σὲ ἀγαπᾷ, καὶ εὔχομαι ἐκ ψυχῆς νὰ σ' ἀγαπᾷ πάντοτε καὶ νὰ σὲ ὀδηγῇ εἰς τὸ καλόν!

— Πῶς! εἶπον ἐκστατικὸς πρὸς τὸν μακαρίτην πατέρα μου, ἀν ὁ Θεὸς μὲ τὴν πληγήν, δὲν ἦθελε μὲ βασανίσει τόσον καιρὸν μὲ τὴν πληγὴν αὐτήν.

Ο δὲ πατήρ μου ἀπήντησε — Καὶ δὲν ἔξεύρεις παιδίον μου, ὅτι δι' ἀγαπᾶ Κύριος παιδεύει; Δὲν ἔξεύρεις ὅτι διὰ τῆς πληγῆς αὐτῆς ὁ πανάγαθος Θεὸς τὴν ἔθελησε νὰ σὲ δώσῃ δύο μεγάλα καὶ ὡφελιμώτατα εἰς τὴν ζωὴν σου μαθήματα; — Καὶ ποῖα εἶναι τὰ μαθήματα ταῦτα; τὴρώτησα τὸν πατέρα μου· αὐτὸς δὲ μὲ εἶπεν — Ή ὑπάκοη εἰς τὰς συμβουλὰς τῷ γορέωρ σου εἶναι τὸ πρῶτον, καὶ ἡ ἀγάπη τῆς ἐργασίας εἶναι τὸ δεύτερον.

Ἄν, ὅτε εἶχες τὸ ἔξανθημα, ἤκουες τὰς συμβουλὰς τῆς
(ΓΕΡΟΣΤ. ΜΕΡΟΣ Ά.)

μητρός σου, τὸ ἔξανθημά σου ἥθελεν ἀμέσως ἵατρευθῆ, δὲν ἥθελε καταντήσει πληγὴ, καὶ οὕτε σὺ ἥθελες ὑποφέρει τόσους πόνους καὶ βάσανα, οὕτε ἡμεῖς τόσην ἀνησυχίαν καὶ ἔξοδα. Ἡ πληγὴ σου λοιπὸν ἂς σὲ διδάξῃ νὰ συμμορφόνεσαι εἰς τὸ ἔξης μὲ τὰς συμβουλὰς καὶ προτροπὰς τῶν γονέων σου, οἵτινες ὡς ἐκ τῆς ἡλικίας καὶ τῆς πείρας των προβλέπουν πολλὰ, τὰ δποῖα, σὺ μικρὸς καὶ ἀπειρος ὡν, δὲν δύνασαι νὰ προΐδης.

Ἡ δὲ ἀθλία καὶ ἀδύνατος κατάστασις τῆς δεξιᾶς σου χειρὸς ἂς σὲ διδάξῃ ν' ἀγαπᾶς τὴν ἐργασίαν. Ἡ ὀκνηρία, κρατοῦσα δλόκληρον τὸ σῶμά σου εἰς ἀργίαν καὶ ἀκινησιαν, θέλει φθείρει καὶ μαράνει αὐτὸ, ὡς ἐμαράνθη ἡ δεξιά σου, μείνασσα ἀκίνητος ἐντὸς τῶν δεσμῶν της. Φοβοῦ, τέκνον μου, μοὶ ἐπρόσθεσεν ὁ μακαρίτης πατήρ μου, τὴν ὀκνηρίαν, διότι δὲν φθείρει μόνον τὸ σῶμα, ἀλλὰ καὶ τὴν ψυχήν· ἡ ὀκνηρία μᾶς κάμνει πτωχοὺς καὶ δυστυχεῖς, καὶ ἐπὶ τέλους κακούργους.

— Πολὺ δίκαιον εἶχεν ὁ μακαρίτης πατήρ σας, εἴπε τότε ὁ συμμαθητής μας Πέτρος, διότι καθὼς μ' ἐδιηγήθη καὶ ὁ ἴδικός μου πατήρ, ἐκ τῆς ὀκνηρίας κατήντησε κακούργος καὶ ἱερόσυλος ὁ ῥυπαρὸς ἐκεῖνος σιδηροδέσμιος, τὸν δποῖον πρό τινων ἡμερῶν ἴδομεν εἰς τὴν πλατεῖαν τῆς κωμοπόλεως. *

— Καὶ πῶς; γνωρίζεις ὁ ἱερεὺς τὸν σιδηροδέσμιον ἐκεῖ-

νον; ἡρώτησεν δὲ Γεροστάθης. — Μάλιστα, τὸν γνωρίζει, ἀπεκρίθη δὲ Πέτρος, καὶ προχθὲς μὲν ἐδιηγήθη ὅλην τὴν ἱστορίαν του.

Ο Γεροστάθης τότε παρεκάλεσε τὸν Πέτρον νὰ μᾶς εἴπῃ τὴν ἱστορίαν τοῦ ἱεροσύλου· δὲ Πέτρος ἐδιηγήθη τὰ ἔξι.

Ο ΚΑΚΟΥΡΓΟΣ ΝΑΣΟΣ.

Ο κακούργος αὐτὸς ὀνομάζεται Νάσος. Ο πατήρ του εἶναι βάπτης εἰς τὰ Ἰωάννινα. Ότε δὲ Νάσος ἦτο μικρὸν παιδίον, δὲ πατήρ του ἐφρόντισε νὰ τὸν στείλῃ εἰς τὸ σχολεῖον· ἀλλὰ τόσον ἀμελῆς, ἀτακτος, καὶ κακογένθης ἦτο, ὥστε μετὰ ἓνα χρόνον ὁ διδάσκαλος τὸν ἐδίωξε. Τότε δὲ πατήρ του ἤναγκάσθη νὰ τὸν ἔχῃ εἰς τὸ ἐργαστήριόν του, διὰ νὰ τὸν μάθῃ τὴν τέχνην του. Ἀλλ’ δὲ Νάσος, ὃν εἰς ἔχρον νωθρὸς καὶ δικυρὸς καὶ φίλος τοῦ ὑπνου, οὔτε τὴν βαπτικὴν ἥθελε νὰ μάθῃ, οὔτε βούθειαν τινὰ εἰς τὸν πατέρα του ἐδιδεν.

Ο δυστυχὴς πατήρ του, ἔχων τοιοῦτον υἱὸν, πολλάκις ἀνεστέναζε, καὶ δάκρυα πικρὰ ἔχυνεν. Ἀφοῦ δὲ χρόνους τινὰς μὲν ὑπομονὴν τὸν ὑπέφερεν, ἐπὶ τέλους ἡ ὑπομονὴ του ἐτελείωσε, καὶ ἀπεφάσισε νὰ τὸν ξενιτεύσῃ, ἐλπίζων ὅτι ἵσως ἡ ξενιτεία τὸν σωφρονίσῃ. Τῷ κύριῳ λοιπὸν δλίγα χρήματα καὶ τινὰς καλὰς συμβουλὰς, καὶ τὸν ἔστειλε νὰ εῦρῃ πόρον ζωῆς.

Ἀλλ’ δὲ Νάσος καὶ τὰ χρήματα τοῦ πατρός του ἐπα-

τάλευσε, καὶ τὰς πατρικὰς συμβουλὰς ὅγλίγωρα ἐλησμόνησεν· ἀρχίσας δὲ νὰ πεινᾷ ἡναγκάσθη νὰ γίνη ὑπηρέτης.

Τότε δὲ πατήρ μου τὸν προσέλαβεν ὑπηρέτην. Ήτο δὲ εἰκοσιδύον ἔτῶν ὁ Νάσος· ἀλλ' εἰς αὐτὴν τὴν ἡλικίαν, καθὼς μὲ εἶπεν ὁ πατήρ μου, ἦτο πολὺ δύσκολον ν' ἀπομάθῃ τὰς κακὰς ἕξεις τῆς ἡυπαρότητος καὶ ὀκνηρίας, τὰς ὅποιας παιδιόθεν εἶχεν ἀποκτήσει. Ὁθεν ὁ πατήρ μου ἤναγκάσθη νὰ τὸν ἀποβάλῃ, ἀφοῦ εἰς μάτην ἐπροσπάθησε νὰ τὸν διορθώσῃ.

Ο Νάσος τότε, κυλιόμενος ἡμέραν καὶ νύκτα εἰς τὰ καπηλεῖα, ὅγλίγωρα ἐτελείωσεν ὅσα χρήματα εἶχε λάβει παρὰ τοῦ πατρός μου· ἥρχισε λοιπὸν νὰ ζητῇ δανεικά· ἀλλὰ ποῖος τὸν δανείζει; Ὁθεν κατήντησε ψωμοζήτης εἰς τὴν θύραν τῆς ἐκκλησίας· ἐπειδὴ ὅμως ὅλοι τὸν ἐγνώριζον ὑγιῆ, ὅλοι τῷ ἡροῦντο τὴν ἐλεημοσύνην των. Τότε ἔγεινε χοιροβοσκός· ἀλλ' ἀντὶ νὰ προσέχῃ τοὺς δποίους ἔβοσκε χοίρους, ἐπροτίμα νὰ ἔξαπλόνεται καὶ νὰ κδιμᾶται, μιμούμενος τὸ παράδειγμα τῶν χοίρων του. Ήμέραν δέ τινα ἐνῷ ἐκοιμᾶτο ἔχασε τινὰς ἔξ αὐτῶν. Ο κύριος τῶν χοίρων ἐφοβέρισε τότε τὸν Νάσον ὅτι θέλει τὸν φυλακίσει διὰ τὴν ζημίαν αὐτήν. Ο δὲ Νάσος ἔκτοτε ἔγινεν ἄφαντος, μέχρις οὗ τὸν συνέλαβον κλέπτοντα τὰ ἵερὰ σκεύη τῆς ἐκκλησίας, καὶ τώρα, Κύριος οἶδε, πῶς θέλει τελειώσει εἰς τὰς φυλακὰς τοῦ Ἀληπασᾶ!

Η διήγησις αὕτη τοῦ Πέτρου ἥρεσε πολὺ εἰς τὸν Γεροστάθην. Ἐπήνεσε λοιπὸν τὸν Πέτρον διὰ τὴν τάξιν καὶ εὐχρίνειαν τῆς διηγήσεώς του· συγχρόνως δὲ κόψας κεράσια ὡραῖα τῷ ἐπρόσφερεν· ἡμᾶς δὲ παρήγγειλε νὰ ἔκθεσωμεν ἐγγράφως, ἕκαστος ὅσον δύναται καλήτερα, τὴν ἴστορίαν τοῦ Νάσου, καὶ τὸ προσεχὲς Σάββατον νὰ δείξωμεν πρὸς αὐτὸν τὰς συνθέσεις μας.

Μᾶς ὡδήγησεν ἀκολούθως ἔκτὸς τῆς κωμοπόλεως διὰ νὰ γυμνάσωμεν καὶ ἡμεῖς τὰς σωματικάς μας δυνάμεις, καθὼς ἔκεινος ἐγύμνασε τὰς ἴδιας του, ἐργασθεὶς ἐντὸς τοῦ κήπου του.

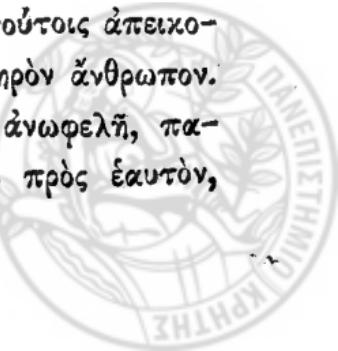
ΤΑ ΛΙΜΝΑΖΟΝΤΑ ΓΔΑΤΑ.

Οὐτε ἔξηλθομεν εἰς τὸν περίπατον, ὁ Γεροστάθης μᾶς ἔδειξε λιμνάζοντά τινα καὶ δυσώδη ὄδατα, τὰ ὅποια ἐσήποντο πλησίον τῆς κωμοπόλεως, καὶ μᾶς εἶπε·

— Βλέπετε, παιδία μου, τὰ δυσώδη ἔκεινα νερά, τὰ ὅποια σαπίζουν ἔκει κάτω; Ἐλπίζω ὅτι δγλίγωρα θέλομεν τὰ ἀποξηράνει, διότι ὅχι μόνον εἶναι ὅλως διόλου ἄχρηστα καὶ ἀνωφελῆ, ἀλλὰ μάλιστα βλάπτουν καὶ φθείρουν τὴν ὑγείαν μας διὰ τῶν ἀναθυμιάσεών των.

Αὐτὰ τὰ ἀκίνητα καὶ δυσώδη νερά ἐν τούτοις ἀπεικονίζουν πληρέστατα τὸν ἀργὸν καὶ τὸν ὀκνηρὸν ἄνθρωπον.

Καθὼς αὐτὰ εἶναι ὅλως ἄχρηστα καὶ ἀνωφελῆ, παρομοίως καὶ ὁ ἀργὸς καὶ ὁ ὀκνηρὸς οὗτε πρὸς ἔαυτὸν,

οῦτε πρὸς τοὺς ἄλλους γίνεται χρήσιμος καὶ ὡφέλιμος.

Καθὼς αὐτὰ ὡς ἐκ τῆς ἀκινησίας των φθείρονται καὶ σαπίζουν, παρομοίως καὶ ὁ ἀργὸς, ὡς ἐκ τῆς ἀκινησίας καὶ ἀπραξίας του, καὶ τὸ σῶμά του καὶ τὰ ἥθη του διαφθείρει καὶ καταστρέφει.

Καθὼς δὲ τὰ βαλτώδη νερὰ ἀναδίδουν ἀναθυμιάσεις δυσώδεις καὶ θανατηφόρους, ἀπαραλλάκτως καὶ ἡ ἀργία τοῦ ὀκνηροῦ ἀναδίδει ἐλαττώματα δυσειδῆ καὶ κακίας ἐπιβλαβεστάτας εἰς τὴν κοινωνίαν ἐκείνην, ἵτις ἔχει τὸ δυστύχημα νὰ τὸν τρέφῃ.

Ἡ ἀργία δικαίως ἐπωνομάσθη *Mήτηρ τῶν Κακιῶν*. Οἱ ἀργὸς καὶ ὀκνηρὸς εὔκόλως καταντᾶ πτωχὸς, καὶ ἐπομένως ἐπαίτης, κόλαξ, ψεύστης, ἀπατεών, κλέπτης, καὶ κακοῦργος. Ιδοὺ αἱ δυσώδεις ἀναθυμιάσεις τῆς ἀργίας, αἱ δποῖαι καὶ τὸν ἀργὸν καταστρέφουν, καὶ τοὺς πλησίον τοῦ ἀργοῦ βλάπτουν.

Καθὼς λοιπὸν, ἐπρόσθεσεν ὁ Γεροστάθης, θέλομεν προσπαθήσει νὰ ἔξαλείψωμεν διὰ παντὸς αὐτὰ τὰ θαγατηφόρα νερά, τοιουτοτρόπως προσπαθήσατε καὶ σεῖς νὰ ἔξαλείψετε ἀπὸ τὴν καρδίαν σας πᾶσαν κλίσιν πρὸς τὴν θανατηφόρον ἀργίαν. Αγαπήσατε δὲ ἔξ ολης ψυχῆς καὶ καρδίας τὴν ἐργασίαν καὶ τὸν κόπον, ἐὰν θέλετε νὰ ζήσετε εὐτυχεῖς.

«Δέν δύνασαι νὰ εὐδαίμονήσῃς ἐὰν δὲν κοπιάσῃς, εἴ-

ναι δὲ αἰσχρὸν τὸ νὰ μὴ θέλῃ τις νὰ κοπιάζῃ νέος ὄν. » Αὐτὰ εἶπεν ὁ διδακτικώτατος ποιητὴς Εὔριπίδης, διὰ τῶν ἔξης στίχων του·

« *Oὐκ ἀρ δύραιο, μὴ καμὼρ, εὐδαιμορεῖν.* »

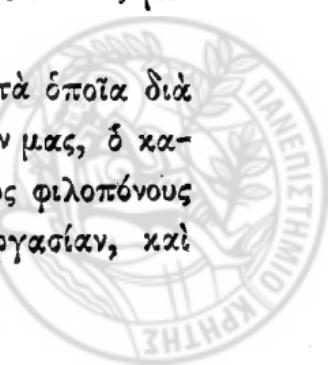
» *Aἰσχρόν τε μοχθεῖν μὴ θέλειν reariar.* »

ΟΙ ΜΥΡΜΗΚΕΣ ΚΑΙ ΑΙ ΜΕΛΙΣΣΑΙ.

Ἐνῷ δὲ ἐπροχωροῦμεν μετὰ τοῦ Γεροστάθου εἰς τὴν ἔξοχὴν, παρετήρησεν ὁ γέρων φωλεὰν μυρμήκων πολλῶν, ἐκ τῶν δποίων ἄλλοι εἰσῆρχοντο καὶ ἄλλοι ἔξῆρχοντο.

— Ιδοὺ, εἶπε τότε, καὶ ἄλλο ὡφελιμώτατον μάθημα, τὸ δποίον μᾶς διδάσκουν οἱ μύρμηκες οὗτοι. Ιδέτε δποία κίνησις, δποία ζωὴ, δποία φιλοπονία! Ιδέτε πόσον μακρὰν ὑπάγουν διὰ νὰ ἀνεύρωσι τὰ ἀναγκαῖα των! Ιδέτε δτι δσοι ἐπανέρχονται φέρουν συγχρόνως καὶ τι χρήσιμον καὶ ἀναγκαῖον! Παρατηρήσατε, καὶ μὴ λησμονήσατε ποτὲ πῶς αὐτὸς δ μικρὸς μύρμηξ, μὴ δυνάμενος νὰ μεταφέρῃ μόνος τὸν μεγάλον αὐτὸν σπόρον, βοηθεῖται προθύμως εἰς τὸ ἔργον του ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς δύο ἄλλους μικροὺς συμπολίτας του!

Ἀφοῦ δὲ παρετηρήσαμεν ὅλ' αὐτὰ, εἰς τὰ δποία διὰ τῆς βακτηρίας του ἐπροσκάλει τὴν προσοχὴν μᾶς, δ καλὸς γέρων μᾶς εἶπεν· — Άς μιμηθῶμεν τοὺς φιλοπόνους αὐτοὺς μύρμηκας, άς ἀγαπήσωμεν τὴν ἔργασίαν, καὶ

προθύμως ἃς βοηθώμεθα ἀμοιβαίνως, ὅπως ἡ πατρὶς εὐ-
τυχῆ, καὶ ἡμεῖς συνευτυχῶμεν μετ' αὐτῆς.

Ἐπρόσθεσε δὲ ὅτι καὶ ἡ Θεία Γραφὴ, ἀποστρεφομένη
τὴν ὄκνηρίαν, πρὸς τοὺς μύρμηκας καὶ τὰς φιλοπόνους
μελίσσας παραπέμπει τοὺς ὄκνηροὺς, λέγουσα πρὸς αὐ-
τούς· « "Ἐως πότε κοιμᾶσαι, ὡς ὄκρηψὲ, πότε θέλεις
» ἐγερθῆ ἐκ τοῦ ὕπτου; "Ὕπαγε πρὸς τὸν μύρμηκα,
» καὶ ζήλευσε τοὺς δρόμους αὐτοῦ, καὶ γίρου σοφώ-
» τερος ἐκείνου. "Ὕπαγε πρὸς τὴν μέλισσαν, καὶ
» μάθε πόσον εἶται ἐργατικὴ, καὶ πόσον ὥραιαρ κά-
» μει τὴν ἐργασίαν της! »

Δὲν ἀρκεῖ νὰ ἐργαζόμεθα ἐνόσῳ εἴμεθα νέοι, διὰ νὰ
μὴ πεινῶμεν εἰς τὸ γῆρας, καθὼς ἐργάζεται ὁ προνοητι-
κὸς μύρμηξ ἐν καιρῷ θέρους διὰ νὰ μὴ πεινᾷ ἐν καιρῷ
χειμῶνος· ἀλλὰ καὶ εὐεργετικὰ καὶ ὡφέλιμα καὶ εὐάρε-
στα εἰς τοὺς ἄλλους ἀπαιτεῖται νὰ ἔναι τὰ ἔργα μας.
Δι' αὐτὸ καὶ ἡ Θεία Γραφὴ, ἐκτὸς τῶν μυρμήκων, ὑπεν-
θυμίζει καὶ τὰς φιλοπόνους μελίσσας, αἵ δποῖαι κατα-
σκευάζουσαι μέλι καὶ κηρίον, διὰ μὲν τοῦ μέλιτος μᾶς
γλυκαίνουν, διὰ δὲ τοῦ κηρίου μᾶς φωτίζουν.

Ο ΜΥΡΜΗΞ ΚΑΙ Ο ΤΕΤΤΙΞ.

Ο Γεροστάθης μᾶς ἐδιηγήθη τότε τὸν ἀκόλουθον μῦθον
τοῦ Αἰσώπου.

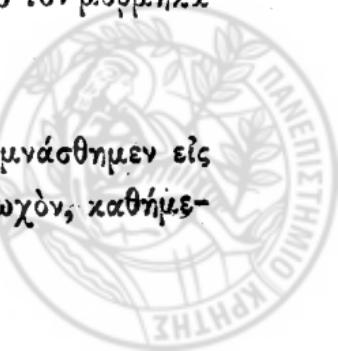
« Ψῦχος καὶ χειμῶν δρῦμὺς ἐπέπεσαν ποτὲ εἰς τὸν

Όλυμπον· ὁ δὲ Μύρμηξ ἡσύχαζεν ἐντὸς τῆς φωλεᾶς του, προμηθευθεὶς ἐν καιρῷ θέρους τὰς ἀναγκαίας διὰ τὸν χειμῶνα τροφάς του. Άλλ' ὁ Τέττιξ, τρέμων ἀπὸ τὸ ψῦχος καὶ τὴν πεῖναν, παρεκάλει τὸν Μύρμηκα νὰ δώσῃ καὶ εἰς αὐτὸν μέρος ἐκ τῶν τροφῶν του διὰ νὰ μὴ ἀποθάνῃ τῆς πείνης. Οἱ Μύρμηκες ἤρωτησε τότε τὸν Τέττιγα, ποῦ ἦτο τὸ καλοκαίριον, καὶ δὲν ἐσύναξε τότε τροφὰς διὰ τὸν χειμῶνα; — Ἐψαλλα, ἀπεκρίθη ὁ Τέττιξ, καὶ παίζων τὸν αὐλόν μου διεσκέδαζα καὶ ἐμχυτὸν καὶ τοὺς ὅδοιπόρους. Οἱ δὲ Μύρμηκες γελῶν διὰ τὴν ἀπρονοησίαν τοῦ Τέττιγος εἶπε πρὸς αὐτὸν — Λοιπὸν χόρευε τὸν χειμῶνα, ἀφοῦ σὲ ἀρέσκῃ νὰ τραγουδῇς τὸ καλοκαίριον.»

Ἄς ὡφεληθῆμεν λοιπὸν καὶ ἀπὸ τὸν σοφώτατον αὐτὸν μῆθον τοῦ Αἰσώπου· ἄς μάθωμεν νὰ μὴ χάνωμεν τοὺς πολυτίμους χρόνους τῆς νεότητός μας εἰς τοὺς κόλπους τῆς ἀργίας καὶ τῶν διασκεδάσεων, διὰ νὰ μὴ κατανήσωμεν νὰ τρέμωμεν, ως ὁ τέττιξ, γυμνοὶ καὶ πεινῶντες, ἐξευτελίζόμενοι, ως ἐκεῖνος, διὰ τῆς ζητείας, καὶ ἀκούοντες παρὰ τῶν πλουσίων τὴν πικροτάτην ἀρνητικὴν ἀπάντησιν, τὴν ὄποιαν ὁ τέττιξ ἀπὸ τὸν μύρμηκα ἤκουσεν.

Ο ΨΩΜΟΖΗΤΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ.

Ἀφοῦ ἐπηδήσαμεν, ἐτρέξαμεν, καὶ ἐγυμνάσθημεν εἰς τὴν ἔξοχὴν, ἐπιστρέφοντες ἴδομεν νέον πτωχὸν, καθήμε-

γον εἰς τὸν δημόσιον δρόμον, καὶ ζητοῦντα ἀπὸ τοὺς διαβάτας ἐλεημοσύνην.

Ο Γεροστάθης, παρατηρήσας μακρόθεν τὸν νέον αὐτὸν ψωμοζήτην, μᾶς εἶπεν. — Ίδού καὶ ἄλλος ὀκνηρὸς Νάσος! ἂς προσπαθήσωμεν νὰ τὸν σώσωμεν! Τίσως εἴμεθα εἰς γαιρόν! Τίσως ἡ φθοροποιὰ ἀσθένεια τῆς ὀκνηρίας δὲν ἐπροχώρησεν ἀκόμη ἔως εἰς τὰ κόκκαλά του.

Ο νέος ἐφαίνετο κατὰ πάντα ὑγιῆς, ἢ δὲ φυσιογνωμία του ἦτο μᾶλλον συμπαθητικῆ.

Ο Γεροστάθης πλησιάσας τὸν ἡρώτησε πῶς ὀνομάζεται.

— Χρῆστος, ἀπεκρίθη, ζητῶν συγχρόνως δι' εὐχῶν καὶ εὐλογιῶν ἐλεημοσύνην.

Ο Γεροστάθης δύμως, ἀντὶ νὰ τῷ δώσῃ ἐλεημοσύνην, ἡρώτησεν αὐτὸν ἐὰν ὑποφέρῃ ἀπὸ κάλυμμας ἀσθένειαν· ἂν οἱ πόδες, αἱ χεῖρες, τὰ κόκκαλα, ἢ οἱ ὁφθαλμοί του ἔπασχον.

— Ό! εἶμαι πόλὺ καλά, ἀπεκρίθη. — Λοιπὸν διατί ζητεύεις; ἡρώτησεν διὸ Γεροστάθης. — Διότι εἶμαι πτωχὸς, εἶπεν διὸ Χρῆστος. — Καὶ διατί δὲν ἐργάζεσαι διὰ νὰ ζήσῃς; διὰ τῆς ἐργασίας ἐμπορεῖς νὰ παύσῃς μίαν ἥμέραν τοῦ νὰ ἴσαι πτωχὸς, ἀλλὰ διὰ τῆς ζητείας παντοτε πτωχὸς καὶ ἀθλιός θέλεις ζήσεις. Ο Θεὸς σοὶ ἔδωκε τὰς χεῖρας διὰ νὰ ἐργάζεσαι, καὶ ὅγις διὰ νὰ ζητῇς ἐλεημοσύνην. Εἶναι ἐντροπὴ μεγάλη ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων,

καὶ ἀμερτία ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ νὰ ψωμοζητῇ τις, ὡν
ῦγιὴς καὶ νέος.

Αὐτὰ μὲ πατρικὴν ἀγαθότητα εἶπεν ὁ γέρων πρὸς τὸν
Χρῆστον, δστις μετὰ συστολῆς ἀπήντησεν ὅτι δὲν εὑρί-
σκει ἔργασίαν. Ο δὲ Γεροστάθης τῷ εἶπεν — ἔργασίαν
δὲν εὑρίσκουν μόνον ὅσοι εἰναι ὀκνηροί· Ἐὰν δὲ ἡ ὀκνηρία
τὲ κατάντησε ψωμοζήτην, μὴ ἀμφιβάλλῃς ὅτι αὐτὴ ἐμ-
πορεῖ εὔκόλως νὰ σὲ καταντήσῃ καὶ εἰς τὴν κρεμάλαν. Ο
Θεὸς μᾶς ἔπλασε διὰ νὰ ἔργαζώμεθα· «'Er iδρῶτε τοῦ
προσώπου σου φαρῇ τὸν ἄρτον σου,» εἶπεν ὁ Θεὸς πρὸς
τὸν προπάτορά μας Ἀδάμ· ὁ δὲ Ἀπόστολος Παῦλος μᾶς
λέγει ὅτι ἀνθρωπος μὴ ἔργαζόμενος δὲν πρέπει νὰ τρώγῃ·
ο μὴ θέλωκ ἔργαζεσθαι μὴ ἐσθιέτω. » Ἐὰν λοιπὸν,
Χρῆστε, δὲν θέλης καὶ σὺ νὰ ἔργαζεσαι, πρέπει νὰ μὴ
θέλης μήτε νὰ τρώγῃς μήτε νὰ ζῆς.

|| Ο νέος ψωμοζήτης ἐφάνη συγκινηθεὶς ἀπὸ τοὺς λόγους
τοῦ Γεροστάθου, καὶ δακρύων εἶπε πρὸς αὐτὸν ὅτι τὸν
παρακκλεῖ νὰ τῷ εῦρῃ ἔργασίαν.

Ο ἀγαθὸς γέρων τῷ ἐξήγησε τότε ποῦ εἰναι ἡ κατοι-
κία του, καὶ τὸν παρήγγειλε νὰ μπάγῃ τὴν ἐπιοῦσαν πρὸς
ἐντάμωσίν του. ||

Ἐμάθημεν δὲ ἀκολούθως ὅτι ἐφρόντισε νὰ συστήσῃ τὸν
νέον Χρῆστον ὡς μαθητεύομενον εἰς ῥάπτην τινὰ τῆς κω-
μοπόλεως, καὶ ὅτι μετά τινας χρόνους, προοδεύσας διὰ

τῆς τιμιότητος καὶ τῆς φιλοπονίας του, ἀποκατέστη ῥά-
πτης εὔυπόληπτος καὶ εὔκατάστατος εἰς Ἰωάννινα, εὐλο-
γῶν καὶ μακαρίζων τὸν Γεροστάθην, δοτις τὸν ἔσωσεν
ἀπὸ τὴν ὁδὸν τῆς ἀργίας καὶ τῆς δυστυχίας.

Οὐτε δὲ κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐπρόκειτο νὰ χωρι-
σθῶμεν ἀπὸ τὸν Γεροστάθην, μᾶς ὑπεσχέθη ὅτι τὴν ἐπιοῦ-
σαν, ἡμέραν Κυριακὴν, μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν, θέ-
λει μᾶς διηγηθῆ ἀνέκδοτά τινα εὐάρεστα:

— Ἐντούτοις μὴ λησμονήσατε ποτὲ, μᾶς εἴπε, τὸν
ὅκνηρὸν καὶ κακοῦργον Νάσον· αὐτὸς ἀς σᾶς ὑπενθυμίζῃ
πάντοτε ὅτι ἡ ὕκνηρία εἶναι μήτηρ ὅλων τῶν κακῶν,
ὅτι ἡ ἀργία εἶναι θάνατος, καὶ ἡ ἐργασία ζωὴ.

Ἄνευ τῆς ἐργασίας οὔτε ἄρτον ἡθέλομεν ἔχει, οὔτε
ἐνδύματα, οὔτε κατοικίαν. Ἡ ἐργασία ἡλευθέρωσε τὸν
ἄνθρωπον ἀπὸ τὴν κατάστασιν τοῦ ἀγρίου, καὶ ἐπολίτι-
σεν αὐτόν. Ἡ ἐργασία μετέβαλε τὰς ἐρήμους εἰς καλλιερ-
γημένας καὶ καρποφόρους γαίας. Ἡ ἐργασία ἔκάλυψε τὴν
γῆν μὲ πόλεις, καὶ τοὺς ὡκεανοὺς μὲ πλοῖα. Ἡ ἐργασία
θεραπεύει τὰς ἀνάγκας μᾶς ὅλας, μεταβάλλοντα εἰς χρή-
σιμα καὶ πολύτιμα τὰ ἀκατέργαστα προϊόντα τῆς φύ-
σεως. Ἡ ἐργασία ἀποκαθιστᾷ τὸν πτωχὸν εὔκατάστατον,
καὶ τὸν βάρδικρον ἔξευγενισμένον.

Οἱ λόγοι αὐτοὶ τοῦ γέροντος μᾶς ἐπροξένησαν βαθυ-
τάτην ἐντύπωσιν. Ἐκτοτε ἡγαπήσαμεν τὴν εὐεργετικὴν

έργασίαν, καὶ ἐφοβήθημεν, ὡς τὰς μεγαλητέρας δυστυχίας, τὴν ἀργίαν καὶ τὴν ὀκνηρίαν. Ἐκτοτε ἐπροσπαθήσαμεν νὰ μὴ ἀφίνωμεν νὰ παρέρχεται μήτε μία στιγμὴ τῆς ζωῆς μας, χωρὶς νὰ ἔνασχολῶμεν τὸν νοῦν ἢ τὸ σῶμα εἰς τι ὠφέλιμον. Ἀν δὲ ἐμένομέν ποτε ἀργοὶ, ἀμέσως ἐζητοῦμεν ἔνασχόλησίν τινα, διότι ὁ Γεροστάθης καὶ οἱ ἀκόλουθοι στίχοι, τοὺς δόποίους πολλάκις ἤκουόσαμεν παρ’ αὐτοῦ, ἥρχοντο εἰς τὸν νοῦν μας.

« Ἡ φιλοποιία εἴραι εὐτυχία καὶ ζωή·

» Θάρατος ἡ ὀκρηρία καὶ τῷρ κακιῶν πηγή. »

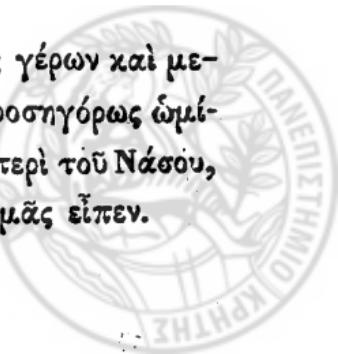

ΤΟ ΠΑΤΡΙΚΟΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ.

• Ἐργον δ' οὐδὲν ὅνειδος, ἀεργίη δὲ τ' ὅνειδος. »
(Ἅσιόδου.)

ΤΗΝ ἑπομένην Κυριακὴν, μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν, ἐδιευθύνθημεν κατὰ τὴν πράσκλησιν τοῦ Γεροστάθου εἰς τὴν οἰκίαν του· ἐκεῖ ἦλθον καὶ τινες ἐκ τῶν γερόντων, οἱ δόποιοι κατὰ τὰς ἑορτὰς ἐπεσκέπτοντα τὸν εὐεργέτην τῆς κωμοπόλεως.

Ἀφοῦ δὲ φιλοφρόνως ὑπεδέχθη ὁ ἀγαθὸς γέρων καὶ μεγάλους καὶ μικροὺς, καὶ πρὸς ἔκαστον εὔπροστηγόρως ὠμίλησεν, ἐγένετο λόγος μεταξὺ ἄλλων, καὶ περὶ τοῦ Νάσου, καὶ περὶ τοῦ Χρήστου. Οἱ δὲ Γεροστάθης μᾶς εἶπεν.

— Ἐνθυμοῦμαι τὴν ὑπόσχεσίν μου, καὶ θέλω ἐκπληρώσει αὐτήν. Θέλω σᾶς διηγηθῆ ἴστορίας τινας, αἱ δποῖαι θέλουν σᾶς δεῖξει ὅτι οἱ ἀληθῶς μεγάλοι ἄνδρες, ἡγάπων τοὺς κόπους καὶ τὴν ἔργασίαν, καὶ δὲν ἐντρέποντο ποσῶς ἔργαζόμενοι. Τὰ κα.λὰ κόπω κτῶνται, ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι μης· καὶ βεβαίως οὐδεὶς ἥδυνατο, οὔτε δύναται, νὰ γίνη εὔτυχὴς, μέγας, καὶ ἔνδοξος ἄνευ κόπου, ἄνευ φιλοπονίας. Μόνον οἱ κακοήθεις καὶ μοχθηροὶ προτιμῶσι τὰ καπηλεῖκ ἀπὸ τὴν ἔργασίαν· μόνον οἱ ἀνόητοι καὶ κουφόνοες ἐντρέπονται τὴν ἔργασίαν· δὲν αἰσχύνονται ὅμως κατασηπόμενοι εἰς τὰ καφενεῖα, καὶ γινόμενοι οὕτως δηληρὰ βάρη, καὶ ἐπικίνδυνα μολύσματα εἰς τοὺς συμπολίτας καὶ εἰς τὴν πατρίδα των. — Ἐξηκολούθησε δὲ διηγούμενος τὰ ἔξτις.

Ο ΜΕΓΑΣ ΠΕΤΡΟΣ ΣΙΔΗΡΟΥΡΓΟΣ.

Εἰς τὸν αὐτοκράτορα Πέτρον γρεωστεῖ ἡ Ρώσσια τὸ σημερινὸν μεγαλεῖόν της, τὸν πολιτισμὸν, καὶ τὰς τέχνας της, καὶ δι' αὐτὸν δικαίως ἐπωνομάσθη Μέγας ὁ αὐτοκράτωρ αὐτός. Ἀναβὰς περὶ τὸ δέκατον ἔβδομον ἔτος τῆς ἡλικίας του τὸν αὐτοκρατορικὸν θρόνον, ἥθελησεν ὅχι μόνον νὰ κυβερνήσῃ, ἀλλὰ καὶ νὰ διδάξῃ, καὶ νὰ πολιτίσῃ τοὺς τάτε βαρβάρους καὶ ἀμαθεῖς ὑπηκόους του.

Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἀπεφάσισε νὰ διδαχθῇ πρῶτος αὐτὸς, διὰ νὰ διδάξῃ ἐπειτα τοὺς λαούς του. Οὗτον

ὑπὸ τὸ ὄνομα Πέτρος Τίμιμερμαν μετέβη τῷ 1697 εἰς τὰ ἔργοστάσια τῆς Ολλανδίας καὶ Ἀγγλίας, ὅπου ἐργαζόμενος ὡς ἀπλοῦς ἐργάτης ἐδιδάχθη τὴν ἔυλουργίαν, σιδηρουργίαν, ναυπηγίαν, ναυτικὴν, ὁχυρωματικὴν, καὶ ἄλλας ἀναγκαῖας εἰς τὴν πρόδον τῆς πατρίδος του τέχνας καὶ ἐπιστήμας.

Ἐξύπνα δὲ πάντοτε πολὺ ἐνωρίς, ἵναπτε μόγος τὴν ἑστίαν του, καὶ πολλάκις ἐμαγείρευε μόνος τὸ λιτὸν φαγητόν του. Ζῶν δὲ ὡς ἀπλοῦς ἐργάτης ὑπεβάλλετο εὐχαρίστως εἰς ὅλας τὰς βαρείας τῶν ἔργοστασίων ὑπηρεσίας. Καὶ εἰς τὴν Ολλανδίαν καὶ εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἀπαντες ἐγνώριζον ὅτι ὁ ἐπιμελής ἐκεῖνος ἐργάτης ἦτο ὁ αὐχράτωρ τῆς Ρωσσίας ἀλλ' ὁ ἀληθῶς μέγας ἀνὴρ δὲν ἐντρέπετο ποσῶς ἐργαζόμενος καὶ κοπιάζων ἐπ' ἀγαθῷ τῆς πατρίδος του.

Ἐπανελθὼν εἰς τὴν Ρωσσίαν ἐσυνείθιζεν ὁ Μέγας Πέτρος νὰ ἐπισκέπτεται ὅλα τὰ ἔργοστάσια καὶ τσχνουργεῖα τῆς αὐτοκρατορίας του. Ἐπεσκέφθη λοιπὸν καὶ τὸ πλησίον τῆς Μόσχας σιδηρουργεῖον τοῦ Μύλλερ. ἦθελησε δὲ ἐντὸς τοῦ σιδηρουργείου τούτου νὰ ἐργασθῇ καὶ αὐτὸς ὡς ἀπλοῦς ἐργάτης, διὰ νὰ διδάξῃ τοὺς ὑπηκόους του ὅτι ἡ ἐργασία, ὅχι μόνον τοὺς ἀπλοῦς πολέτας δὲν ἀτιμάζει, ἀλλ' οὐδὲ αὐτοὺς τοὺς αὐτοκράτορας.

Ἐργασθεὶς λοιπὸν ἡμέρας τινας, καὶ σφυρηλατήσας σί-

δηρον 18 πουτίων βάρους, ἐπαρουσίασεν αὐτὸς εἰς τὸν Μύλλερ, καὶ ἔζήτησεν, ώς ἐργάτης, τὴν πληρωμὴν τῶν κόπων του. Λαβὼν δὲ τὴν ἀντιμισθίαν του ἡγόρασεν ἀμέσως ἐν ζεῦγος ὑποδημάτων· καὶ τὰ ὑποδήματα ταῦτα δεικνύων συχνάκις εἰς τοὺς περὶ αὐτὸν ἔλεγεν, ὅτι ποτὲ δὲν ἔχάρη ὑποδήματα ὅσον αὐτὰ, τὰ δποῖα ἀπέκτησε διὰ τοῦ ιδρῶτος τοῦ προσώπου του.

Ο ΒΑΣΙΓΚΤΩΝ ΚΑΙ Ο ΔΕΚΑΝΕΥΣ.

Ἐνῷ διήρκει ἡ ἐπανάστασις τῶν Ἀγγλαμερικανῶν κατὰ τῆς Ἀγγλίας, εἰργάζοντο ἡμέραν τινα εἰς τι δχύρωμα δλίγοις Ἀγγλαμερικανοὶ στρατιώταις ὑπὸ τὴν ἐπιστασίαν τοῦ δεκανέως των προσπαθοῦντες δὲ νὰ ὑψώσωσι στύλον βαρύτατον, ὑπερβολικὰ ἐκοπίαζον· ἀλλ' ὁ δεκανεὺς, ἀντὶ νὰ βοηθήσῃ αὐτοὺς διὰ τῶν χειρῶν του, ἐπρότρεπεν αὐτοὺς εἰς τὸ ἔργον των διὰ τῶν ἐνθαρρυντικῶν μόνον φωνῶν του.

Ἀγνωστος δὲ διαβάτης παρατηρῶν ταῦτα πάντα, ἐρωτᾷ τὸν δεκανέα, διατί δὲν βοηθεῖ καὶ διὰ τῶν χειρῶν του τοὺς κοπιάζοντας στρατιώτας πρὸς διευκόλυνσιν τῆς ἐργασίας. Ἀλλ' ὁ δεκανεὺς ὑπερηφάνως ἀποκρίνεται·— Καὶ δὲν βλέπεις ὅτι ἐγὼ εἴμαι δεκανεύς; — Συγχωρήσατέ μοι, κύριε δεκανεῦ, λέγει ὁ ἀγνωστος, κλίνων τὴν κεφαλὴν ὑποκλινέστατα, δὲν παρετήρησα τὸν βαθμόν σας. — Καὶ πετῶν ἀμέσως τὸ σκιάδιον καὶ τὸ ἐπαγγωφό-

ριν του ἀργίζει αὐτὸς νὰ βοηθῇ τοὺς στρατιώτας εἰς τὴν ἀνύψωσιν τοῦ στύλου. Άφοῦ δὲ τὸ ἔργον διὰ τῆς ἴσχυρᾶς συνδρομῆς του ἐπερατώθη, ἐνδυθεὶς καὶ ἀποχαιρετῶν μὲ σέβας τὸν δεκανέα εἶπε πρὸς αὐτόν·

— Όσάκις, κύριε δεκανεῦ, ἔχετε ἀνάγκην ἐργασίας τινος βαρείας, δύνασθε νὰ προσκαλήτε ἐλευθέρως τὸν Γενικὸν Ἀρχηγόν σας, τὸν στρατηγὸν Βασιγχτῶνα, ἐγὼ δὲ προθύμως θέλω τρέχει πρὸς βοήθειάν σας.— Κατησχυμένος καὶ ἐμβρόντητος ἔμεινεν ὁ δεκανεὺς ἐνώπιον τοῦ μεγάλου ἀρχηγοῦ τῆς Ἀγγλαμερικανικῆς ἐπαναστάσεως.

Μικρὸς καὶ ἀσήμαντος ὁ δεκανεὺς ἀπέφευγε τὸν κόπον, καὶ δὲν κατεδάχετο τὴν ἐργασίαν· ἀλλ' ὁ μέγας Βασιγχτῶν οὔτε τὸν κόπον ἐφοβεῖτο, οὔτ' ἐντροπήν, ἀλλὰ χρέος ἐνόμιζε τὸ νὰ μεταχειρίζεται εἰς ἐργασίαν τὰς χειρας, τὰς δποίας διὰ νὰ ἐργάζεται τῷ ἔχαρισεν ὁ Θεός.

Τοιοῦτος ὡν ὁ Βασιγχτῶν ἀνεδείχθη μέγχς καὶ ἐνδόξος, λατρευόμενος ὑπὸ τῶν συμπολιτῶν του, καὶ θαυμαζόμενος παρὰ πάντων. Αὐτὸς διεύθυνε τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας πόλεμον τῆς πατρίδος του· ἐλευθερώσας δὲ καὶ κυβερνήσας αὐτὴν διὰ τῆς ἀνδρίας, διὰ τῆς φρονήσεως, καὶ τοῦ καθαροῦ πατριωτισμοῦ του, δικαίως ἐπωνομάσθη *Μέγας πολίτης τῆς Αμερικῆς, καὶ Πατὴρ τῆς πατρίδος.*

Ο ΕΠΑΜΕΙΝΩΝΔΑΣ ΤΕΛΕΑΡΧΟΣ.

Άλλαξ καὶ οἱ ἀληθῶς μεγάλοι ἐκ τῶν προγόνων μας

δὲν ἐφοβοῦντο τὸν κόπον, δὲν ἐντρέποντο τὴν ἔργασίαν. Οἱ ἀρχαιότεροι μετὰ τὸν Ὀμηρὸν ποιητὴς τῆς Ἑλλάδος, οἱ Ἁσίοδος, ἐδίδασκε τοὺς Ἑλληνας ψάλλων·

« Ἄτιμος εἶν’ ἡ ἀργία,

» Ἔργιμος ἡ ἔργασία. »

Πολλοὺς δὲ χρόνους μετὰ τὸν Ἁσίοδον δι φιλόπατρις ῥήτωρ τῶν Ἀθηνῶν Ἰσοκράτης ἐπανελάμβανε τὴν αὐτὴν ἴδεαν, κηρύττων ὅτι ἡ ἀρετὴ τὴν μὲν ὀκνηρίαν θεωρεῖ ἀξιοκατηγόρητον, τὴν δὲ ἔργασίαν ἀξιέπαινον· « Τὸν μὲν ὄκρον ψόγον, τὸν δὲ πόρον ἐπαιρον ἡγεῖται ἡ ἀρετὴ. »

Οἱ μέγας πολίτης τῶν Θηβῶν Ἐπαμεινώνδας, ὅστις ἀνεφάνη ὁ μεγαλήτερος στρατηγὸς τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, ποτὲ δὲν ἐφοβήθη τὸν κόπον, ποτὲ δὲν ἐντράπη τὴν ἔργασίαν, ὅσον εὔτελὴς καὶ ἀν ἦτο. Ἐγνώριζεν δι Ἐπαμεινώνδας τὸ τοῦ Εύριπίδου· οὐδεὶς ὀκνηρὸς ἀνεφάνη ἔνδοξος, διὰ τῶν κόπων γεννᾶται ἡ δόξα· « Οὐδεὶς ᾧρ φάθυμος εὐκλεής ἀιήρ, ἀ.λ.λ’ οἱ πόροι γεννῶσι τὴν εὐαρδρίαν. »

Φθονεροί τινες ἔχθροί του, ζηλοτυποῦντες τὴν μεγάλην του δόξαν, ἐπέτυχον διὰ τῶν ἑαδιουργιῶν των νὰ ἐκλεχθῇ πρὸς περιφρόνησιν τελέαρχος, ἢτοι ἐπιστάτης τῶν δημοσίων δδῶν.

Ἀλλ’ ὁ μέγας Ἐπαμεινώνδας δὲν ἤγανάκτησε, δὲν παρεφτήθη· ἀπ’ ἐναντίας προθύμως ἐδέχθη τὴν τελεαρχίαν

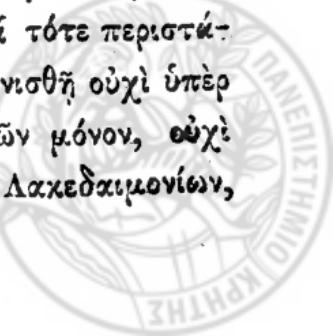
Τοιουτοτρόπως δὲ ἐδίδαξε καὶ τοὺς συμπολίτας του Θηβαίους, καὶ τοὺς συγχρόνους καὶ μεταγενεστέρους του Ἑλληνας, πρῶτον ὅτι ἔκαστος καλὸς πολίτης χρεωστεῖ νὰ ὑπακούῃ προθύμως εἰς τὰς προσκλήσεις τῆς πατρίδος του, καὶ δεύτερον ὅτι καθὼς ἡ ὑψηλὴ θέσις δὲν τιμᾶ τὸν ἀναξίως κατέχοντα αὐτὴν, οὕτω καὶ ἡ μικρὰ δὲν ἀτιμάζει τὸν ἀνώτερον αὐτῆς, ἀλλὰ τιμᾶται ὑπὸ αὐτοῦ.

Πόσον εὐτυχὴς τῷ ὅντι ἡ πολιτεία ἐκείνη, τῆς ὁποίας τὰ διάφορα δημόσια ἐπαγγέλματα εἶναι ἐμπιστευμένα εἰς ἄνδρας ἀνωτέρους τῶν θέσεών των!

Πόσον δὲ δυστυχὴς καὶ ἀθλία ἡ πολιτεία ἐκείνη, εἰς τῆς ὁποίας τὰς δημοσίους θέσεις διορίζονται ἄνδρες κατώτεροι τῶν θέσεών των!

Αὐτὰ μᾶς ἐδίδαξεν ὁ μέγας Ἐπαμεινώνδας, ὅστις, ἐγόσφι ὑπάρχει ίστορία εἰς τὸν κόσμον, θέλει μείνει ἀθανατος μετὰ τῶν δύο ἐνδόξων θυγατέρων του, αἵτινες ἦσαν αἱ δύο λαρυπραί του νίκαι εἰς τὰ Λευκτρα τῆς Βοιωτίας, καὶ εἰς τὴν Μαντινείαν τῆς Πελοποννήσου, ὅπου καὶ πληγωθεὶς ἔπεσεν ἐνδόξως.

Καὶ ὅμως, ἐπρόσθεσεν ὁ Γεροστάθης, ἐγὼ θεωρῶ τὸν μέγαν Ἐπαμεινώνδαν δυστυχῆ, διότι αἱ τότε περιστάσεις τῆς Ἑλλάδος τὸν ἡνάγκασαν ν' ἀγωνισθῇ οὐχὶ ὑπὲρ τῆς ὅλης Ἑλλάδος, ἀλλ' ὑπὲρ τῶν Θηβῶν μόνον, οὐχὶ κατὰ τῶν βαρβάρων, ἀλλὰ κατὰ τῶν Λακεδαιμονίων,

οἵτινες ἦσαν Ἑλληνες, ἐνῷ Ἑλλην ἐπίσης ἦτο καὶ ὁ ἐνδόξος Ἐπαρμεινώνδας.

Ο ΦΩΚΙΩΝ ΑΝΤΑΩΝ ΚΑΙ Η ΣΥΖΥΓΟΣ ΤΟΥ ΖΥΜΟΝΟΥΣΑ.

Εἰς ἐκ τῶν ἐνδόξοτέρων ἀνδρῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος ἦτο, ἐξηκολούθησεν ὁ Γεροστάθης, καὶ ὁ Φωκίων, ὅστις ἀνεφάνη εἰς τὰς Ἀθήνας ὁ ἐναρετώτερος καὶ φρονιμώτερος πολιτικὸς, συγχρόνως δὲ καὶ ὁ ἀξιώτερος στρατηγὸς τῆς ἐποχῆς του.

Πόρος γάρ εὐκλείας πατὴρ, εἶπεν ὁ Εὔριπίδης. Εὰν λοιπὸν ὁ κόπος εἴναι πατὴρ τῆς δόξης, ἔπειται ὅτι καὶ ὁ Φωκίων, ὅστις τοσοῦτον ἐδοξάσθη, οὕτε τὸν κόπον ἐφεύθη ποτὲ, οὕτε τὴν ἐργασίαν ἐντράπη.

Οτε οἱ πρέσβεις τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου εἰσῆλθον εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ μεγάλου πολίτου τῶν Ἀθηνῶν Φωκίωνος, φέροντες τὰ δῶρα, τὰ δποῖα ἔστελλε πρὸς αὐτὸν ὁ Ἀλέξανδρος, εὗρον τὸν μὲν Φωκίωνα ἀντλοῦντα ὕδωρ ἐκ τοῦ πηγαδίου του, τὴν δὲ ἐνάρετον σύζυγον τοῦ ἐνδόξου στρατηγοῦ ζυμόνουσαν τὸν ἄρτον τῆς οἰκίας της.

Ήρωτήσαμεν τότε τὸν Γεροστάθην, ἀν αὐτὸς δ ἴδιος Φωκίων ἦτο ὁ πατὴρ τοῦ νέου Φώκου, περὶ τοῦ δποίου ἄλλοτε μᾶς ἀνέφερε.

— Ναί, ἀπήντησεν, αὐτὸς εἴναι, καὶ περὶ αὐτοῦ τοῦ ἴδιου συγνάκις θέλω σᾶς ἀναφέρει.

Οἱ μουσικοὶ, ὁσάκις ἐπιτύχωσι μελῳδίαν τινα ὡραίαν,

ἀγαπῶσιν νὰ ἐπαναλαμβάνωσιν αὐτὴν ἐντὸς τοῦ μελοδράματός των· Ἀλλὰ καὶ τὸ λαμπρὸν μελόδραμα τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος ἔχει μελῳδίας τινας ἐξόχως ἀρμονικὰς καὶ ωραίας· τοιαῦται δὲ εἶναι ὁ Ἀριστείδης, ὁ Σωκράτης, ὁ Φωκίων, ὁ Κίμων, ὁ Ἐπαμεινώνδας. Τὰς ἐναρμονίους αὐτὰς μελῳδίας συχνάκις θέλω ἐπαναλαμβάνει καὶ ἐγώ, ὡν βέβαιος ὅτι πάντοτε θέλουν τέρπει τὰς ἀκούς σας, καὶ εὐφραίνει τὰς καρδίας σας.

Ἄλλος τότε ἔξημον παρετήρησεν ὅτι ὁ Φωκίων καὶ ἡ σύζυγός του ἴσως ἔζων κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους τῆς ἀπλοηθείας, καὶ δι' αὐτὸς ὁ μὲν Φωκίων ἔντλει, ἡ δὲ σύζυγός του ἔζύμονεν.

~~Φ~~όχι, δχι, ἀπεκρίθη ὁ γέρων. Οἱ Φωκίων δὲν ἔζην κατὰ τοὺς ἡρωϊκοὺς χρόνους τοῦ Ὁμήρου, ὅτε ἡ μὲν βασίλισσα τῆς Ἰθάκης, Πηνελόπη, ὄφαινε τὸν ἴστόν της, ἡ δὲ βασιλόπαις Ναυσικάα ἔπλυνεν εἰς τὸν ποταμὸν τὰ ἐνδύματά της, ἡ δὲ βασίλισσα τῶν Φαιάκων ἔγνεθεν ἀπὸ τὸ πρωτὶ τῆς ἡμέρας. ~~Χ~~ούτε κατὰ τοὺς πατριαρχικοὺς χρόνους τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς ἔζη ὁ Φωκίων, ὅτε ἡ Ρεθέκκα καὶ ἡ Ράχηλ ἔβοσκον μόναι τὰ ποίμνιά των.

Ἀπ' ἐναντίας ὁ Φωκίων ἔζη ὅτε ἡ πολυτέλεια, συνῳδευμένη ὑπὸ τῶν πιστῶν δορυφόρων της, τῆς διαφθορᾶς, τῆς ὑπερηφανείας, καὶ τῆς ἀναιδείας, εἶχεν εἰσχωρήσει εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ κατασκάπτουσα τὴν Ἑλληνικὴν ἀρ-

τὴν προητοίμαζε τὴν καταστροφὴν καὶ τὴν πτῶσιν τῆς Ἑλλάδος. Ἀλλ' ὁ Φωκίων δὲν παρεσύρθη ἀπὸ τὸν ὀλέθρον χείμαρρον τῆς πολυτελείας καὶ τῆς διαφθορᾶς, ὅθεν αὐτὸς μὲν ἤντλει, ἡ δὲ γυνὴ του ἐζύμονε, διαμαρτυρούμενοι οὗτοι ἀμφότεροι κατὰ τῆς φθοροποιίας πολυτελείας.

Ο ΖΗΣΗΣ ΚΑΙ Ο ΙΩΑΝΝΗΣ.

Ἐνῷ ὁ Γεροστάθης ἐτελείονε τοὺς λόγους αὐτοὺς, παρετήρησε τὸν Κύρο Ζήσον πλησιάζοντα τὸν υἱόν του Ἰωάννην, καὶ ἀποτεινόμενον πρὸς αὐτὸν μὲν φος μᾶλλον θερμὸν καὶ θυμοειδές.

— Τί ἔχεις, Κύρο Ζήσον, εἶπε τότε πρὸς αὐτὸν, καὶ φαίνεσαι θυμωμένος κατὰ τοῦ Ἰωάννου; Μήπως τὸν ἐνθυμίζης νὰ ἔξυπνῷ πρωΐ, καὶ ν' ἀγαπᾷ τὴν ἐργασίαν περισσότερον ἀπὸ τὸν ὑπνον; Ἐχεις δίκαιον, Κύρο Ζήσον, ἡ ἐργασία μᾶς τρέφει, καὶ μᾶς ἐνδύει, καὶ ὑγιεῖς μᾶς διατηρεῖ, ἐνῷ ὁ πολὺς ὑπνος καὶ ἡ ἀργία εἶναι πτωχεία καὶ πεῖνα, ἀσθένεια καὶ κακοήθεια.

— Όχι, ἀπεκρίθη ὁ Κύρο Ζήσος, εὔτυχῶς τώρα καὶ πολὺ πρωΐ ἔξυπνῷ ὁ Ἰωάννης, καὶ πολὺ ἐπιμελεῖται εἰς τὰ μαθήματά του ἀλλὰ προχθὲς ἄλλην φιλονεικίαν εἴχα μὲ αὐτόν. Μ' ἔλεγεν ὅτι ἄμα τελειώσῃ τὰ μαθήματα τοῦ σχολείου σκοπεύει νὰ ὑπάγη εἰς Ἰωάννινα ἢ Κωνσταντινούπολιν νὰ γίνη γραμματικὸς ἢ διδάσκαλος· καὶ ὅτε τὸν ἐνθύμισα τὰ χωράφια καὶ τὰ ἀμπέλια, τὰ δόποια καλ-

λιεργῶ καὶ ζῶμεν, μὲ ἀπεκρίθη ὅτι δὲν ἀρμόζει εἰς ἔνα γραμματισμένον νὰ γίνῃ γεωργὸς ἢ τεχνίτης. Τώρα δὲ τὸν ἡρώτων ἀν ἥκουσεν αὐτὰς τὰς ὥραιάς ἴστορίας, τὰς ὅποιας μᾶς ἐδιηγήθης, καὶ τὸν ἔλεγα ὅτι ὅλοι αὗτοὶ οἱ μεγάλοι ἄνθρωποι κατεδέχθησαν καὶ ξυλουργοὶ, καὶ σιδηρουργοὶ, καὶ βασάζοι νὰ γίνωσι, καὶ τοὺς δρόμους νὰ ἐπιστατῶσι, καὶ νερὸν νὰ σύρωσιν· ὁ δὲ Κύρος Ἰωάννης δὲν καταδέχεται νὰ γίνῃ γεωργός! Ἐγὼ δὲ δυσυχὴς ἄλλον υἱὸν δὲν ἔχω, ἢ ἥλικία μου προχωρεῖ· ποῖος λοιπὸν θέλει μὲ βοηθεῖ εἰς τὴν καλλιέργειαν καὶ ἐπιστασίαν τῶν κτημάτων μου; Καλὰ ἵσως εἶναι, Κύρος Γεροστάθη μου, τὰ γράμματα καὶ τὰ σχολεῖα· ἀλλὰ διὰ τὰ παιδία ἥμιν τῶν πτωχῶν νομίζω ὅτι δὲν εἶναι, διότι γεμίζουν ἀέρα αἱ κεφαλαὶ των.

— Βεβαιώσου, Κύρο Ζήση, ὅτι μόνον ὅσαι κεφαλαὶ εἶναι κοῦφαι γεμίζουν ἀέρα ἀπὸ τὰ γράμματα· ἀλλ᾽ ὅσαι ἔχουν ἐγκέφαλον, αὐταὶ διὰ τῶν γραμμάτων τρέφουν καὶ ἐνδυναμώνουν τὸν ἐγκέφαλον, καὶ τότε δὲν μένει ἐντὸς τῶν κεφαλῶν τόπος διὰ ἀέρας καὶ καπνούς.

Ο Ζήσης συλλογισθεὶς ὀλίγον· — Εἶχετε δίκαιον, εἴπε πρὸς τὸν Γεροστάθην, καλὰ καὶ ἄγια εἶναι τὰ γράμματα, καὶ ἐγὼ δὲ ἀγράμματος καθ' ἥμέραν αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκην των. Ἀλλὰ πῶς νὰ μὴ στενοχωροῦμαι, πῶς νὰ μὴ ἀγανακτῶ, ὅταν ἀκούω ὅτι δὲν Ἰωάννης θέλει νὰ μοῦ φύγῃ ἐξ αἰτίας τῶν γραμμάτων;

— Άν διώαννης, Κύρ Ζήση, ἀπεκρίθη ὁ Γεροστάθης,
ἔχη, ως ἐλπίζω, δλίγον νοῦν, βεβαιώσου ὅτι δὲν θέλει σὲ
ἀφήσει, ὅσα γράμματα καὶ ἀν μάθη, ἀλλ' ως καλὸς υἱὸς
θέλει ἀκολουθήσει τὸ ὄρατον ἐπάγγελμά σου. Οἱ ιωάννης
σου εἶναι ἀκόμη νέος καὶ ἀπειρος, καὶ δὲν γνωρίζει ὅτι
ὅλαι αἱ τέχναι, ὅλα τὰ ἔργοντα, ὅλα τὰ ἐπαγγέλματα
εἶναι ἐντιμότατα καὶ ὡφελιμώτατα, ὅταν τιμίως μετέρ-
χεται τις αὐτὰ, καὶ ὅτι μόνον ἡ ἀργία καὶ ἡ κακοήθεια
εἶναι αἰσχρὰ καὶ ἀτιμα!

Οστις ἐντρέπεται ν' ἀκολουθήσῃ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ
πατρός του, βεβαίως καὶ μάταιος εἶναι, καὶ καλὴν καρ-
δίαν δὲν ἔχει· ἀργὰ δὲ ἡ δηλίγωρα θέλει τιμωρηθῆ καὶ
μετανοήσει.

Οἱ φρόνιμοι υἱοὶ ἀκολουθοῦν πάντοτε τὸ πατρικόν των
ἐπάγγελμα, ἐκτὸς ἀν περιστάσεις ἔκτακτοι ἡ προτερή-
ματα ἔξοχα σπρώξωσιν αὐτοὺς εἰς ἀλλα ἀνώτερα ἔργα.

Τὸ πατρικὸν ἐπάγγελμα εἶναι δένδρον ἔτοιμον, φυτευ-
μένον, καλῶς ῥίζωμένον, καὶ ἥδη δίδον καρπούς· ἀλλὰ
τὸ νέον, τὸ ὅποιον ὁ μάταιος υἱὸς θέλει νὰ καλλιεργήσῃ,
εἶναι δένδρον ἄγνωστον, τὸ ὅποιον αὐτὸς πρόκειται νὰ
φυτεύσῃ, ἀβέβαιον δὲ ἀν ἐπὶ τέλους ῥίζωσῃ καὶ καρπο-
φορήσῃ· οὐδεμίαν δὲ συμβουλὴν ἢ διδηγίαν ως πρὸς τὴν
καλλιέργειαν τοῦ νέου τούτου δένδρου δύναται ὁ υἱὸς νὰ
περιμένῃ παρὰ τοῦ πατρός του.

Ἐάν, Ἰωάννη μου, ἀκολουθήσῃς τὸ ἐπάγγελμα τοῦ πατρός σου, αὐτὸς, ὅστις βεβαίως σὲ ἀγαπᾷ περισσότερον παντὸς ἄλλου, θέλει σὲ συμβουλεύει, σὲ ὁδηγεῖ, σὲ διευκολύνει εἰς τὸ ἔργον σου, καὶ οὕτως εὐκόλως καὶ συντόμως θέλεις προοδεύσει εἰς αὐτό. Ἀλλ' ἂν ζητήσῃς νέον στάδιον ζωῆς, ποιος θέλει σὲ ὁδηγεῖ καὶ σὲ συμβουλεύει μὲ τὴν προθυμίαν καὶ τὸν ζῆλον τοῦ πατρός σου; Κληρονομῶν τὸ ἐπάγγελμα τοῦ πατρός σου θέλεις κληρονομήσει συγχρόνως καὶ ὅλους τοὺς γνωρίμους, ὅλους τοὺς φίλους, τοὺς ὅποίους διὰ τοῦ ἐπαγγέλματός του ἀπέκτησεν· εἰς αὐτοὺς θέλεις προσθέσει καὶ σὺ ἄλλους νέους· προσθέτων δὲ εἰς τὴν πεῖραν τοῦ πατρός σου καὶ τὴν ἴδιαν σου, θέλεις ἀναπτύξει καὶ τελειοποιήσει βαθμοῦ δὲν τὸ πατρικόν σου ἐπάγγελμα, καὶ θέλεις καταστήσει αὐτὸν ἐπωφελέστερον.

Η ΠΡΟΟΔΟΣ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΑΣ.

Εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἡ γεωργία καὶ ὅλαι αἱ τέχναι ἐπροόδευσαν, καὶ τὸ Ἀγγλικὸν ἔθνος κατήντησε μέγα καὶ εὐτυχές, διότι ὁ υἱὸς τοῦ γεωργοῦ, ἀφοῦ σπουδάσῃ τὰ πρεποντα καθήματα, γίνεται γεωργὸς, ὅσον πλούσιος καὶ ἀνῆναι ὁ πατήρ του, ὁ υἱὸς τοῦ σιδηρουργοῦ σιδηρουργὸς, καὶ ἐν γένει διότι ἔκαστος υἱὸς ἀκολουθεῖ τὴν τέχνην ἢ τὸ ἔργον τοῦ πατρός του. Τοιουτοτρόπως καὶ αὐτοὶ πλουτίζουν καὶ βελτιοῦνται, καὶ τὰ ἔργα των τελείω-

ποιοῦνται. Πολλοὶ δὲ γεωργοὶ, τεχνῖται, ἐργοστασιάρχαι ἔφθασαν εἰς τὰς πρώτας θέσεις τῆς πατρίδος των, καὶ εἰς τοὺς ἀνωτέρους βαθμοὺς τῆς Ἀγγλικῆς ἀριστοκρατίας· διότι εἰς τὴν Ἀγγλίαν, καθὼς εἴπεν ὁ βασιλεὺς της Γεώργιος ὁ τρίτος, ἡ θύρα τῆς ἀριστοκρατικῆς εὐγενείας εἶναι ἀνοικτή εἰς πάντα Ἀγγλον, ἀναφανέντα εἰς τὴν πατρίδα ἔξοχως ὡφέλιμον, ὅποιονδήποτε καὶ ἀν ἦναι τὸ ἐργόχειρον ἢ τὸ ἐπάγγελμά του.

Διὸν νὰ προσηλόνωνται δὲ οἱ Ἀγγλόπαιδες εἰς τὴν ἐργασίαν, καὶ ἰδίως εἰς τὸ πατρικόν των ἐπάγγελμα, μεταξὺ τῶν πρώτων διηγημάτων, τὰ ὅποια ἀναγινώσκουν, εἶναι καὶ τὸ διήγημα τοῦ Μαυρικίου. Κατὰ παράκλησίν μας δὲ ἐδιηγήθη τότε ὁ γέρων καὶ τὴν ἱστορίαν αὐτήν.

Η ΔΥΣΤΙΧΙΑ ΤΟΥ ΜΑΥΡΙΚΙΟΥ.

Ο πατὴρ τοῦ Μαυρικίου ἥτο κατ' ἀρχὰς ἀπλοῦς ἐργάτης εἰς ἐν ὑφαντήριον τῆς Ἀγγλικῆς πόλεως Δέρβης· ἀλλὰ διὰ τῆς ἐπιμελείας, τῆς φιλοπονίας, καὶ οἰκονομίας του, καὶ μάλιστα διά τινος ἐφευρέσεως, τὴν ὅποιαν ἔκαμψ πρὸς βελτίωσιν τῆς ὑφαντικῆς μηχανῆς, κατώρθωσεν ἐντὸς δλίγουν ν' ἀποκατασταθῇ ἴδιοκτήτης καὶ ἐργοστασιάρχης μεγάλου ὑφαντηρίου, εἰς τὸ ὅποιον δὲν ἐπαυσεν ἐπιστατῶν καὶ ἐργαζόμενος μέχρι τοῦ θανάτου του.

Ο αἵος του Μαυρίκιος, ἀφοῦ ἐσπούδασε τὰ ἐγκύκλια εἰς τὸ σχολεῖον, εἰργάζετο ὑπὸ τὸν πατέρα του εἰς τὸ

ὑφαντήριον αὐτοῦ. Ἀλλὰ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρός του κληρονομήσας, ὡς μονογενὴς υἱὸς, διλόκληρον τὴν πατρικὴν περιουσίαν, ἐνόμισεν ὅτι ἡτο ἀνοσία, καὶ μάλιστα ἀπρεπὲς εἰς νέον ἔχοντα τόσην κατάστασιν, καὶ σπουδάσαντα γράμματα εἰς τὸ σχολεῖον, νὰ ἐξακολουθήσῃ μετερχόμενος τὴν ὑφαντικήν.

Οὕτε, πωλήσας τὸ πατρικόν του ἐργοστάσιον, μετέβη εἰς τὴν πολυέξοδον πρωτεύουσαν τῆς Ἀγγλίας, τὸ Λονδίνον, διὰ νὰ ζήσῃ ἐκεῖ ὡς εὐγενὴς εὐκατάστατος.

Ἀλλὰ μὴ γνωρίζων ὁ Μαυρίκιος νὰ διαχειρισθῇ τὴν χρηματικήν του περιουσίαν, καθὼς ἐγνώριζε τὴν ὑφαντικὴν, κατώρθωσε διὰ τῆς πολυτελείας καὶ τῶν ἀνοήτων ἐξόδων, διὰ τῆς χαρτοπαιξίας καὶ τῶν ἄλλων τυχηρῶν παιγνιδίων, ὅχι μόνον τὴν περιουσίαν του ν' ἀπωλέσῃ, ἀλλὰ καὶ εἰς χρέη πολλὰ νὰ ὑποκύψῃ, ἔνεκα τῶν ὁποίων καὶ ἐφυλακίσθη.

Κατάκλειστος ἐν τῇ φυλακῇ συνῆλθεν ἐπὶ τέλους εἰς ἑαυτὸν καὶ ἐπείσθη, ἀλλὰ δυστυχῶς πολὺ ἀργά, ὅτι φρονιμώτερον καὶ ἀξιοπρεπέστερον θίθελεν εἰσθαι εὖλούθει ἐργαζόμενος τὴν ὑφαντικὴν, τιμώμενος καὶ ἀγαπώμενος παρὰ πάντων.

Μετὰ διετῆ δὲ φυλάκισιν ἐλευθερωθεὶς ἐκ τῆς φυλακῆς, ἐπανέρχεται αὐθημερὸν εἰς Δέρβην, καὶ μετὰ πολλὰς παρακλήσεις κατορθόνει νὰ καταπείσῃ τὸν ἀγροταστὴν

τοῦ τεχνουργείου του νὰ τὸν προσλάβῃ ἐντὸς αὐτοῦ, οὐχὶ πλέον ὡς ἔργοστασιάρχην, ἀλλ' ὡς ἀπλοῦν ἔργατην ἐπὶ μετριωτάτῳ ἡμερομισθίῳ.

Τὸ ἴστορικὸν αὐτὸ συμβάν μανθάνοντες παιδιόθεν οἱ νέοι τῆς Ἀγγλίας, προσκολλῶνται εἰς τὴν ἔργασίαν καὶ εἰς τὸ πατρικόν των ἐπάγγελμα, ὅσα πλούτη καὶ ἀπέκτησαν δὶ' αὐτοῦ οἱ γονεῖς των, καὶ ὅσα γράμματα καὶ ἀν ἔμαθον αὐτοὶ εἰς τὰ σχολεῖα.

Οὐλα τὰ ἐπαγγέλματα καὶ ὄλαι αἱ τέχναι, Ἰωάννη μου, ἐπρόσθεσεν δὲ Γεροστάθης, ἔχουν ἀνάγκην γραμμάτων διὰ νὰ προοδεύσωσιν.

Ἴδες τὸν κῆπόν μου καὶ πολὺ σὲ ἤρεσεν· ἀλλὰ βεβαιώσου ὅτι, ἀν δὲν ἐγνώριζα δλίγα Ἰταλικὰ καὶ Γαλλικὰ διὰ ν' ἀναγνώσω βιβλία τινα περὶ κηπουρικῆς, δὲ κῆπός μου δὲν ηθελεν εἶσθαι διοῖον τὸν ἴδες. Ή Γεωργία, ή Κτηνοτρόφια, καὶ ὄλαι αἱ τέχναι καὶ τὰ ἐπαγγέλματα ἔχουν εἰς τὰ φωτισμένα ἔθνη τὰ βιβλία των, τὰς εἰκονογραφίας των, τοὺς κανόνας των, καὶ αὐτὰ σπουδάζοντες καὶ μελετῶντες οἱ κτηματίαι, οἱ κτηνοτρόφοι, καὶ οἱ τεχνῖται προοδεύουν καὶ καθ' ἡμέραν τελειοποιοῦνται, ὥφελοῦντες καὶ ἔαυτοὺς καὶ τὴν πατρίδα των. Άσ μὴ ζητῶμεν ποτὲ, φίλε Ἰωάννη, ν' ἀναβῶμεν ὑψηλότερα ἀφ' ὅσον δυνάμεθα, διότι ἄλλως κινδυνεύομεν νὰ πέσωμεν, καὶ ἀντὶ συμπαθείας νὰ διεγείρωμεν γέλωτα καὶ περιφρόνησιν.

Ἄς συμμορφονώμεθα μὲ τὰς περιστάσεις, μὲ τὴν τύχην, μὲ τὴν θέσιν, καὶ μὲ τὰς ἀνάγκας μας· τὰ δὲ γράμματα ἀντὶ νὰ μᾶς φουσκώσι, καὶ νὰ μᾶς ἀποσπῶσιν ἀπὸ τὰ πατρικὰ ἔργα, ἃς μᾶς διδάσκωσι τὴν ἀγάπην τῆς ἐργασίας, καὶ ἃς μᾶς καθιστῶσιν αὐτὴν γλυκυτέραν. Τὰ γράμματα τιμῶσι τὴν ἐργασίαν, δὲν ἀτιμάζονται δὲ οὐ π’ αὐτῆς.

Ο ΣΟΛΩΝ, Ο ΘΑΛΗΣ, Ο ΠΛΑΤΩΝ, ΚΑΙ Ο ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ.

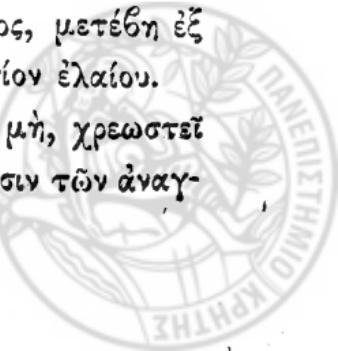
Καὶ αὐτοὶ οἱ σοφώτατοι ἄνδρες τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος δὲν ἐντράπησαν, ὡς λέγει ὁ Πλούταρχος, νὰ ἐργασθῶσι διὰ ν’ ἀποκτήσωσι τὰ ἀναγκαῖα πρὸς τὸ ζῆν, διότι δυνηθῶσιν οὕτω καὶ ἔχουσιν νὰ βελτιώσωσιν.

Ο Σόλων, ὁ νομοθέτης τῶν Ἀθηνῶν, εἰς ἐκ τῶν ἑπτὰ Σοφῶν τῆς Ἑλλάδος, σερούμενος τῶν ἀναγκαίων του, καὶ ἐντρεπόμενος νὰ ζητῇ παρὰ τῷρ ἄλλωρ, μετῆλθε τὸ ἐμπόριον.

Τὸ αὐτὸ ἐπάγγελμα μετῆλθε καὶ ὁ Θαλῆς ὁ Μιλήσιος, εἰς τῶν ἑπτὰ Σοφῶν, καὶ ὁ Ἰπποκράτης ὁ Χῖος, ὁ Ηυθαγορικὸς φιλόσοφος.

Καὶ αὐτὸς ὁ θεῖος Πλάτων, ὁ μαθητὴς τοῦ Σωκράτους, ὁ ὑψηλότερος φιλόσοφος τῆς Ἑλλάδος, μετέβη ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Αἴγυπτον διὰ νὰ πωλήσῃ φορτίον ἐλαίου.

Πᾶς ἀγαθὸς ἀνὴρ, εἴτε πολιτικὸς, εἴτε μῆτη, χρεωστεῖ νὰ μετέρχεται τίμιον τι ἔργον πρὸς ἀπόκτησιν τῶν ἀναγ-

καίων του. Αύτὰ μᾶς διδάσκει ὁ καλοκάγαθος Πλούταρχος ἐπικυρώνων τοὺς λόγους τοῦ Ήσιόδου· « ἔργον οὐδὲν ὄτειδος », καὶ τοῦ σοφοῦ Πιττακοῦ· « ἀνιαρὸν ἀργία. »

Ο Σόλων μάλιστα τόσον ἀπεστρέφετο τὴν ἀργίαν καὶ ὀκνηρίαν ὡστε, διὰ ν' ἀναγκάσῃ ἔχαστον πατέρα νὰ διδάσκῃ τέχνην τινα εἰς τὰ τέκνα του, ἐνομοθέτησεν ὅτι· « Ὁστις δὲρ φροτίσῃ ρὰ διδάξῃ τέχνην τινα εἰς τὰ τέκνα του, γηράσκωρ δὲρ θέλει ἔχει δικαιώμα ρ' αὐτῷ διατροφὴν παρὰ τῶν τέκνων αὐτοῦ. »

Ο ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΑΓΑΛΜΑΤΟΠΟΙΟΣ.

Ο Σωκράτης ὁ Ἀθηναῖος, ἔζηκολούθησε λέγων ὁ Γεροστάθης, ὅστις ἀνεφάνη ὁ ἐναρετώτερος ἀνὴρ τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, ἦτο υἱὸς τοῦ ἀγαλματοποιοῦ Σωφρονίσκου. Όν δὲ ἐκ νεότητός του υἱὸς φρόνιμος, ἤκολούθησε τὸ πατρικόν του ἐπάγγελμα, καὶ φαίνεται ὅτι εὐδοκιμησεν εἰς τὴν ἀγαλματοποίην, διότι καὶ εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ περιηγητοῦ Παυσανίου, περὶ τὰ ἔκκτην ἔζήκοντα ἔτη μετὰ Χριστὸν, διετηροῦντο ἀκόμη εἰς τὴν Ἀκρόπολιν τῶν Ἀθηνῶν αἱ τρεῖς ἐρμυμέραι Χάριτες, καλλιτεχνικὰ ἔργα τοῦ γλύπτου Σωκράτους.

Ἀφοῦ δὲ, ἀκολουθήσας φρονίμως τὴν πατρικήν του τέχνην, ἔδωκε διὰ τῆς γλυφίδος μορφὴν εἰς τὰ μάρμαρα, ἐπεθύμησε διὰ τῆς ἀρετῆς νὰ μορφώσῃ καὶ τὰς καρδίας

τῶν συμπολιτῶν του, καθ' ὅσον μάλιστα κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους εἶχον ἀρχίσει δυστυχῶς νὰ διαφθείρωνται.

Άφιέρωσε λοιπὸν τὸ ἐπίλοιπον τῆς ζωῆς του εἰς τὴν Ἡθικὴν Φιλοσοφίαν, τῆς ὁποίας καὶ θεμελιωτὴς ἐπωνομάσθη.

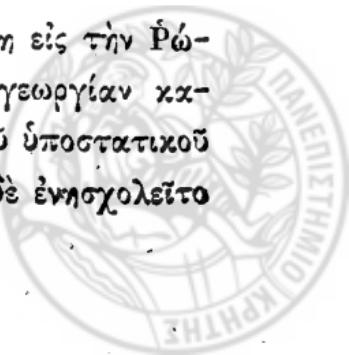
Γνωρίσας ἐξ ἴδιας πείρας τὴν ἀνάγκην καὶ τὰ καλὰ τῆς ἐργασίας, τὴν ἐργασίαν ἐσύσταινεν εἰς τοὺς συμπολίτας του, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ μαθητοῦ του Ξενοφῶντος, λέγων ὅτι ἡ ἐργασία εἴραι ἀγαθὸν καὶ ὀφέλιμον, ἡ δὲ ἀργία κακὸν καὶ βλαβερόν· ὡνδυμαζεῖ δὲ ἐργάτας μὲν τοὺς ἐργαζομένους τιμίως, ἀργοὺς δὲ, ὅχι μόνον τοὺς μηδὲν πράττοντας, ἀλλὰ καὶ τοὺς κυρεύοντας, καὶ τοὺς ἐργαζομένους τὰ πονηρὰ καὶ ἐπιζήμια.

Ἐκ τούτων βλέπεις, Ἰωάννη, ἐπρόσθεσεν δὲ γέρων, ὅτι τὸ πατρικὸν ἐπάγγελμα δὲν ἔμποδισε τὸν Σωκράτην νὰ κατασταθῇ εὐεργέτης τῆς πατρίδος του, καὶ ν' ἀπαθανατίσῃ τὸ δονομά του.

Άλλ' ἐπειδὴ, φίλε Ἰωάννη, τὸ ἐπάγγελμα τοῦ πατρός σου εἶναι ἡ γεωργία, πρέπει νὰ σὲ διηγηθῶ ὀλίγα καὶ περὶ τοῦ Ῥωμαίου Καγκιννάτου.

Ο ΚΙΓΚΙΝΝΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΑΡΟΤΡΟΝ ΤΟΥ.

Όλέγους χρόνους πρὸ τοῦ Σωκράτους ἔζη εἰς τὴν Ῥώμην δὲ Κιγκιννάτος, δστις ἀγαπῶν τὴν γεωργίαν κατεγίνετο ἡσύχως εἰς τὴν καλλιέργειαν τοῦ ὑποστατικοῦ του μακρὰν τῆς πολιτικῆς ζωῆς. Ἐνῷ δὲ ἐνησχολεῖτο

καλλιεργῶν ἴδιαις χερσὶ τοὺς ἀγρούς του, ἡ Ρώμη εὑρέθη εἰς μέγιστον κίνδυνον· ἔχθρικὸς στρατὸς εἶχε περικυκλώσει τὸν Ρωμαϊκὸν, καὶ ἡ καταστροφὴ τῆς Ρώμης ἦτο σχεδὸν βεβαία.

Κατὰ τὸν μεγάλον αὐτὸν κίνδυνον ὁ Ρωμαϊκὸς λαὸς ἐνθυμήθη τὸν Κιγκιννάτον, τὸν ὄποιον, ἃν καὶ γεωργὸν, ἐσέβοντο πολὺ καὶ ἡγάπων διὰ τε τὴν φρόνησιν, τὴν ἀρετὴν, καὶ τὴν ἀνδρίαν του. Ὡθεν ἀμέσως ἐκλέγουν αὐτὸν Δικτάτορα τῆς Ρώμης, δηλαδὴ ἀπόλυτον ἄρχοντα, δυνάμενον νὰ πράξῃ πᾶν ὅ, τι ἥθελεν ἐγκρίνει πρὸς διάσωσιν τῆς κινδυνευούσης πατρίδος.

Ο Κιγκιννάτος, ὑπακούων προθύμως εἰς τὴν φωνὴν τῆς πατρίδος, ἀφίνει τὸ ἄροτρόν του καὶ ἀποχαιρετᾷ τὴν σύζυγόν του· ἀντὶ ὅμως νὰ κομ.πάσῃ καὶ νὰ χαρῇ διὰ τὴν ὑψηλὴν θέσιν, εἰς τὴν ὄποιαν ἐπροσκαλεῖτο, σύννους ἐσυλλογίζετο τὰς δυσκολίας τῆς θέσεως ταύτης.

Ἀλλ᾽ ὁδηγήσας τοὺς συμπολίτας του καταστρέφει ἐνδόξως τὰ ἔχθρικὰ στρατεύματα, ἐλευθερόνει τὸν κινδυνεύοντα Ρωμαϊκὸν στρατὸν, καὶ σώζει τὴν Ρώμην. Ἀμέσως δέ, παραιτούμενος ἀπὸ τὴν δικτατορίαν, ἀπὸ τὰς τιμὰς, καὶ τὰς δόξας, ἐπανέρχεται εἰς τὸ ἀγαπητόν του ἄροτρον, τὸ ὄποιον πρὸ δλίγων ἡμερῶν εἶχεν ἀποχωρισθῆ. Ο Κιγκιννάτος λοιπόν, ἃν καὶ γεωργός, ἀνεφάνη σωτῆρι τῆς πατρίδος του.

Ο ΦΙΛΟΠΟΙΜΗΝ ΓΕΩΡΓΟΣ.

Καὶ δὲ Φιλοποίμην, δὲ Πελοποννήσιος, ἡγάπα τὴν γεωργίαν καὶ τὸ κυνήγιον, ὅπως δι' αὐτῶν γυμνάζῃ τὸ σῶμά του. Εἶχεν ἀγρὸν οὐχὶ μακρὰν τῆς πατρίδος του Μεγαλοπόλεως, εἰς τὸν δόποιον καθ' ἥμέραν μετὰ τὸ δεῖπνόν του περιπατῶν ἐπήγανεν. Ἐκεῖ ἀναπαυόμενος ἐπὶ ἀχυρίνου στρώματος ἐξύπνα πολλὰ πρωΐ, καὶ ἐκαλλιέργει τὰ κτήματά του ἀκολούθως ἐπέστρεφε πάλιν πεζὸς εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἐνησχολεῖτο εἰς τὰς δημοσίους ὑποθέσεις τῆς πατρίδος του.

Ἐπρεσπέλθε: δὲ νὰ προσπορθεται τὰ ἀναγκαῖα του ἐκ τῆς γεωργίας, διότι τὰ δι' αὐτῆς ἀποκτώμενα χρήματα ἔθεωρει τὰ δικαιότερα ὅλων τῶν ἄλλων. Ἐφρόνει δὲ πρέκοντα ἀποκτᾶ ἔκαστος πολίτης διὰ τῶν κόπων του τὰ ἴδιά του, διὰ τὸν ἀπέχη τοιουτορόπτως ἀπὸ τὰ ξέρα καὶ τὰ δημόσια.

Τοιοῦτος ὡν δὲ Φιλοποίμην, καὶ φιλοτιμούμενος νὰ μημηθῇ τὸν μέγαν Ἐπαμεινώνδαν κατὰ τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν στρατηγικὴν φρόνησιν, ἀνεφάνη ἄξιος στρατηγὸς τῆς Ἀχαϊκῆς συμμαχίας, καὶ τὸ τελευταῖον ἔνδοξον τέχνον, τὸ δόποιον εἰς τὰ ἔσχατά της ἐγέννησεν ἡ ἀρχαία Ἑλλὰς πρὸς παρηγορίαν τῆς παρακμαζούσης δόξης της.

Ο ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΚΑΙ Ο ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΣ ΓΙΝΕΡ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ.

Καὶ δὲ κατὰ τὸ μαντεῖον τοῦ Ἀπόλλωνος πάντων σο-
(ΓΕΡΟΣΤ. ΜΕΡΟΣ Α').

φώτατος Σωκράτης ἡγάπα τὴν γεωργίαν, καὶ πρὸς τοὺς φίλους του ἐσύσταινεν αὐτήν. Ιδοὺ δὲ δποῖα ἔλεγεν ὑπὲρ αὐτῆς εἰς τὸν Κριτόθουλον.

« Καὶ οἱ πτωχοὶ καὶ οἱ πλούσιοι ἐμποροῦν νὰ ἐνασχολῶνται εἰς τὴν γεωργίαν· διότι ὅχι μόνον εὔπορίαν φέρει ἡ ἐνασχόλησις αὕτη, ἀλλὰ καὶ ἡδονικὴ καὶ διασκεδαστικὴ συγχρόνως εἶναι. Μᾶς συνειθίζει δὲ καὶ εἰς τοὺς κόπους, καὶ εἰς τὸ ψῦχος τοῦ χειμῶνος, καὶ εἰς τὴν θέρμην τοῦ θέρους· προσέτι δὲ μᾶς συνειθίζει νὰ ἐξυπνῶμεν πρωΐ, καὶ νὰ περιπατῶμεν πολύ. Τοιουτοτρόπως ἐνδύναμόνει τὰς σωματικάς μας δυνάμεις, μᾶς καθιστᾷ πολίτας ὑγιεῖς καὶ εὐρώστους, καὶ ἴκκνους νὰ ὑπερχεσπισθῶμεν κατὰ πᾶσαν περίστασιν τὴν φίλην πατρίδα. Τὰ ψυχρὰ ὄδατα τῆς ἔξοχῆς, οἱ σύνδενδροι καὶ κατάσκιοι τόποι, καὶ οἱ δροσεροὶ καὶ καθαροὶ ἔνεμοι, ὅχι μόνον ὑγείαν, ἀλλὰ καὶ ἡδονὴν γλυκεῖαν προξενοῦν εἰς τοὺς γεωργούς. Εἴναι δὲ ἀδύνατον ἐλεύθερος ἄνθρωπος νὰ εῦρῃ ἐνασχόλησιν ὡφελιμωτέραν καὶ τερπνοτέραν. »

« Ἡ γεωργία προσέτι, ἔλεγεν δὲ Σωκράτης, μᾶς διδάσκει καὶ τὴν ἀγάπην τῆς ἐργασίας, καὶ τὴν δικαιοσύνην τοῦ Θεοῦ· διότι οἱ μὲν κόποι τοῦ ἐπιμελοῦς γεωργοῦ πλουσιοπαρόχως ἀνταμείβονται, ἡ δὲ ὀκνηρία τοῦ ἀμελοῦς διὰ τῆς δυστυχίας τιμωρεῖται. Μᾶς διδάσκει δὲ καὶ τὰ καλὰ τῆς ἐνώσεως, καὶ τὴν ἀγάπην τῆς ἀμοιβαίας

βοηθείας· διότι πρὸς καλλιέργειαν ἀγρῶν ἐκτεταμένων
ἔχομεν ἀνάγκην τῆς συμπράξεως καὶ ἄλλων. »

« Δικαίως δὲ ἐπωνομάσθη μήτηρ καὶ τροφὸς δἰωρ τῶν
ἀ.Ι.λωρ τεχρῶν· διότι ὅταν ἡ γεωργία τόπου τινὸς εὐ-
τυχῆ, καὶ αἱ ἄλλαι τέχναι συνευτυχοῦν καὶ συνακμάζουν,
ὅπου δὲ ἡ γεωργία παραμελεῖται καὶ παρακμάζει, ἐκεῖ
καὶ αἱ ἄλλαι τέχναι παρακμάζουν καὶ δυστυχοῦν. »

Ἐκτὸς τοῦ Σωκράτους καὶ ὁ γέρων Πλούταρχος κηρύτ-
τεται ὑπὲρ τῆς γεωργίας, λέγων ὅτι οἱ γεωργικοὶ λαοὶ
γίνονται φίλοι τῆς εἰρήνης, τῆς τάξεως, καὶ τῆς εὔνομίας,
ἄνδρεῖοι ὑπερασπισταὶ τῆς πατρίδος των, καὶ ἔχθροὶ τῆς
ἀδικίας καὶ τῆς πλεονεξίας. Δι’ αὐτὸ δὲ καὶ δ δεύτερος
βασιλεὺς καὶ νομοθέτης τῆς Θώμης, Νουμᾶς, ἐσύστησε
τὴν γεωργίαν εἰς τοὺς Θωμαίους ὡς φίλτρον εἰρήνης, καὶ
μᾶ.Ι.λορ ὡς ἡθοποιὸν παρὰ ὡς πλουτοποιόν.

Καὶ ἡμεῖς λοιπὸν, Ἰωάννη μου, ἐξηκολούθησεν δ Γε-
ροστάθης, χωρὶς νὰ παραμελῶμεν τὰς ἄλλας τέχνας, ἃς
ἀγαπήσωμεν ἴδιας τὴν γεωργίαν, οἵτις καὶ μᾶς τρέφει,
καὶ μᾶς ἐνδύει, καὶ φιλονόμους μᾶς καθιστᾷ. Τοσούτῳ
δὲ μᾶλλον ἃς προσκολληθῶμεν εἰς αὐτὴν, καθ’ ὅσον ἡ
γεωργία ὑπόσχεται εἰς τὰ ἔθνη αὐθυπαρξίαν, ἀνεξαρτη-
σίαν, καὶ εὐτυχίαν βεβαίαν καὶ μόνιμον.

Μόλις δ Γεροστάθης ἐτελείωσε τοὺς λόγους αὐτοὺς,
καὶ δ Ἰωάννης μὲ δάκρυα εἰς τοὺς ὁφθαλμοὺς ἔτρεξε πρὸς

τὸν πατέρα του, ἐφίλησε τὴν δεξιάν του, τὸν παρεκάλεσσε νὰ συγχωρήσῃ τὴν ἀνοησίαν του, καὶ τὸν ἔβεβαίωσεν. ὅτι προθύμως θέλει ἀφιερωθῆ εἰς τὸ γεωργικὸν ἐπάγγελμά του.

Ἀπερίγραπτος ἦτο ἡ χαρὰ καὶ ἡ συγκίνησις τοῦ γέροντος Ζήση, ὅστις, ἀφοῦ κατεφίλησε τὸν υἱόν του, δὲν ἤζευρε πῶς νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν Γεροστάθην, καὶ δποίας εὐχὰς νὰ τῷ δώσῃ.

— Νὰ ζήσουν ὡς τὰ ὑψηλὰ βουνὰ οἱ προκομμένοι! ἐφώναξεν ἐπὶ τέλους ὁ Ζήσης. Ἄν, Κύρ Γεροστάθη μου, δὲν ἐγνώριζες τόσας καλὰς ιστορίας, ἐγὼ ἥθελα χάσει τὸν υἱόν μου.

Ο Γεροστάθης, εὐχαριστημένος διὰ τὸ καλὸν ἀποτέλεσμα τῶν λόγων του, ἐσυγχάρη τὸν Ιωάννην διὰ τὴν ἀπόφασίν του, καὶ ἐπροσκάλεσεν αὐτὸν νὰ ἔρχεται τακτικὰ καθ' ἡμέραν εἰς τὸν κῆπόν του, διὰ νὰ τὸν βοηθῇ εἰς τὴν καλλιέργειαν αὐτοῦ, καὶ διὰ νὰ λαμβάνῃ συγχρόνως συμβουλάς τινας καὶ δόηγίας περὶ γεωργικῆς.

Ο δὲ Ιωάννης, πλήρης χαρᾶς διὰ τὴν πολύτιμον αὐτὴν πρόσκλησιν, εὐχαρίστησε μετὰ πολὺ πατρός του τὸν καλὸν γέροντα.

Ο Ιωάννης, ὅστις μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἦτο ἀδύνατος, χλωμὸς, καὶ φιλάσθενος, σύνειθίσεις γὰρ ἔξυπνῷ πρωῖ, καὶ ἐργαζόμενος ἔκτοτε τακτικώτατα εἰς τὸν κῆπον.

πον τοῦ Γεροστάθου, ἀποκατέστη ἐντὸς δὲ λίγου εὔρωστος, ὑγιέστατος, καὶ ῥοδοκόκκινος. Μιμούμενος δὲ τὴν στιχουργικὴν διάθεσιν τοῦ ἀγαθοῦ προστάτου μας ἐσύνθεσε τοὺς ἀκολούθους στίχους, τοὺς δποίους ἐπαινέσας ὁ Γεροστάθης μᾶς ἔδωκε πρὸς ἀντιγραφήν·

« *Tὸ πατρικὸν ἐπάγγελμα πρὸ χρόνων φυτευμένον,*
 » *Παράγει ἡδὴ τοὺς καρποὺς, βαθέως φίζωμένον.*
 » *"Αφρωτ νιὸς, δοτις αὐτὸς ἀπὸ τὴν φίζαν κόψῃ,*
 » *Κι' ἄλλο φυτεύων ἀρτ' αὐτοῦ, ἐλπίζει νὰ προκόψῃ!*»

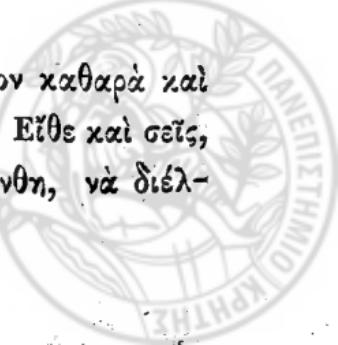
Ο ΣΩΤΗΡΙΟΣ ΧΑΛΙΝΟΣ.

« Οὐδεὶς ἐλεύθερος, ἔσυτοῦ μὴ κρατῶν. »
 (Πυθαγόρου.)

① Γεροστάθης χατὰ τὴν ἡμέραν τῶν γενεθλίων του, ἥτις συνέπεσε Κυριακὴ, μᾶς ἐπροσκάλεσεν εἰς γεῦμα, ὅπως συνεօρτάσωμεν καὶ συνευθυμήσωμεν.

Ζωηρὸς, εὔθυμος, καὶ εὐπροσήγορος μᾶς ὑπεδέχθη ὑπερευχαριστήθη δὲ ὅτε ἔκαστος ἐξ ἡμῶν τῷ ἐπέροσφερεν ἀνὰ μίαν δέσμην ὕραστων ἀνθέων, τὰ δποῖα ἐπίτηδες διὰ τὴν ἑορτὴν του εἶχομεν συνάξει.

— Πόσον ποικίλα, πόσον ὡραῖα, πόσον καθαρὰ καὶ ἀθῶα εἴναι τὰ ἄνθη σας ταῦτα! μᾶς εἶπεν. Εἴθε καὶ σεῖς, καλά μου παιδία, ποικίλα ὡς αὐτὰ τὰ ἄνθη, γὰς διέλ-

Θετε τὴν ζωήν σας μὲ αἰσθήματα ὡραῖα, καὶ νὰ διατηρηθῆτε πάντοτε ἀθῶα καὶ καθαρὰ ἀπὸ πᾶσαν φύσικὴν καὶ ἡθικὴν ρυπαρότητα!

Λαβὼν δὲ τὰς ὁποίας τῷ ἐπροσφέραμεν ἀνθοδέσμας, ἐπρόσθεσεν αὐτὰς εἰς τὰ διάφορα ἄνθη τοῦ κήπου του, μὲ τὰ ὁποῖα εἶχε κομψῶς στολισμένην τὴν ἥδη ἔτοιμην διὰ τὸ γεῦμα τράπεζάν του.

Πρὸν δὲ καθήσωμεν, παρεκάλεσε τὸν συμμαθητὴν μας Πέτρον ν' ἀπαγγείλῃ τὸ «Πάτερ ήμῶν.»

— Πόσον ὡραία προσευχὴ! εἴπεν ὁ γέρων ἅμα ἐτελείωσεν αὐτὴν ὁ Πέτρος. Αὐτὴν εἶναι ἡ προσευχὴ, τὴν ὁποίαν δὲ Ἰησοῦς αὐτολεξεὶ μᾶς συσταίνει εἰς τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιόν του, διὰτὸ νὰ ἐνθυμώμεθα πάντοτε ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι πατὴρ ὀλων ήμῶν, ὅτι ἐπομένως ὅλοι οἱ ἀνθρώποι εἴμεθα ἀδελφοὶ ὡς τέχνα τοῦ αὐτοῦ πατρὸς, καὶ ὅτι ὡς ἀδελφοὶ πρέπει νὰ ὅμονοι ἀμοιβαίως, διὰτὸ εὐχαριστῶμεν οὕτω τὸν κοινὸν μας Πατέρα.

Ἐκαθήσαμεν τότε ὅλοι περὶ τὴν τράπεζαν. Ήτο δὲ πραγματικῶς ἴδειοθαύμαστος, καὶ εἰς ἄκρον εὐχάριστος ἡ καθαριότης ὅλων τῶν ἐπὶ τῆς τραπέζης πραγμάτων.

Δὲν ἦγάπα δὲ Γεροστάθης τὴν καθαριότητα μόνον εἰς τὸν ἀέρα, τὸν ὄποιον ἀνέπνεεν, ἀλλὰ, καθὼς καὶ ἄλλοτε ἀνέφερα, ἐπεθύμει αὐτὴν καὶ εἰς τὸ σῶμά του, καὶ εἰς τὰ ἐνδύματά του, καὶ εἰς τὴν κλίνην του, καὶ εἰς τὴν οἰκίαν

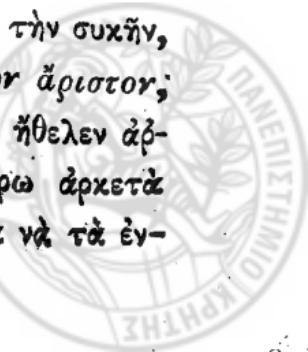
του, καὶ εἰς τὴν τροφήν του, καὶ εἰς τὴν τράπεζάν του. Καθαρὰν ἐπίσης ἐπειθύμει δὲ ἀγαθὸς γέρων καὶ τὴν χαρδίαν του, καὶ τὴν χαρδίαν ὅλων τῶν φίλων καὶ ὅλων τῶν δμαγενῶν του.

Ο ΑΣΘΕΝΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ.

Άφοῦ ἐκαθήσαμεν ὅλοι περὶ τὴν τράπεζαν, δὲ Γεροστάθης παρετήρησεν ὅτι εἰς τόπος ἔμενε κενός. — Καὶ ποῖος μᾶς λείπει; ήρώτησεν δὲ γέρων. — Ο Σταῦρος, ἀπεκρίθημεν, διότι εἶναι ἀσθενὴς εἰς τὴν κλίνην του. — Καὶ τέ ἐπαθεν δὲ ἔξαδελφός σου; ήρώτησεν δὲ Γεροστάθης τὸν Ἀθανάσιον· οὗτος δὲ ἀπεκρίθη. — Πρό τινων ἡμερῶν ἀνέβη εἰς τὴν μεγάλην συκῆν τοῦ περιβολίου των, καὶ ἔφαγε πλῆθος σύκων· ἀπὸ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐπεσε πολὺ ἄρρωστος, καὶ τώρα δὲ ιατρὸς ἀμφιβάλλει ἢν δυνηθῇ νὰ τὸν σώσῃ, διότι η ἀσθένειά του, ως λέγει, εἶναι πολὺ βαρεῖα καὶ ἐπικίνδυνος.

— Ο Θεὸς νὰ λυπηθῇ τοὺς πτωχοὺς γονεῖς του, καὶ νὰ τὸν σώσῃ! εἶπεν δὲ Γεροστάθης· ἔξακολουθῶν· δὲ νὰ μᾶς διανέμῃ τὸν ζωμὸν ἐπρόσθεσε τὰ ἔξτις·

— Άν δὲ δυστυχὴς Σταῦρος, ὅτε ἀνέβη εἰς τὴν συκῆν, ἐνθυμεῖτο τὸ *Mηδὲν ἄγαρ* καὶ τὸ *Πᾶν μέτρον ἄριστον*; βεβαίως δὲν ἦθελε φάγει πολλὰ σύκα, καὶ δὲν ἦθελεν ἄρρωστήσει. Εγὼ πταίω, δοτίς δὲν ~~τὰς~~ ἀναφέρω ἀρκετὰ συχνὰ τὰ σωτήρια αὐτὰ παραγγέλματα, διὰ νὰ τὰ ἔν-

θυμῆσθε εἰς πᾶν βῆμα τῆς καθημερινῆς ζωῆς σας. Εἰς τὸ ἔξης σᾶς ὑπόσχομαι ἀντὶ νὰ σᾶς λέγω καλὴν ἡμέραν,
καὶ καλὴν νύκταν, νὰ σᾶς λέγω Πᾶτε μέτρον ἄριστον,
καὶ Μηδὲν ἄγαρ· διότι εἴμαι βέβαιος ὅτι πραγματικῶς
θέλετε ἔχει καὶ καλὰς ἡμέρας καὶ καλὰς νύκτας, ἐὰν ἐν-
θυμῆσθε πάντοτε τὰς σοφὰς αὐτὰς συμβούλας.

Πολὺ δρθῶς ἔλεγεν ὁ καλός μου φίλος Σίμων, ὅτι κάθε
ἔλαττωμα συνεπιφέρει μεθ' ἔαυτοῦ καὶ τὴν τιμωρίαν του.

Ο δικηρὸς τιμωρεῖται ὑπὸ τῆς ἴδιας αὐτοῦ ὁκνηρίας,
γινόμενος πτωχὸς καὶ δυστυχής. Ο θυμιώδης τιμωρεῖται
ὑπὸ τοῦ θυμοῦ του, καταντῶν εἰς ἐγκλήματα καὶ εἰς τὰς
φυλακάς. Ο φιλάργυρος τιμωρεῖται ὑπὸ τῆς φιλαργυ-
ρίας του, στερούμενος τῶν ἀναγκαίων του, καὶ γινόμενος
μισητὸς καὶ ἀποτρόπαιος. Ο ψεύστης τιμωρεῖται ὑπὸ τῆς
ψευδολογίας του, μὴ πιστεύμενος καὶ δσάκις λέγει τὴν
ἀλήθειαν. Ο δὲ λαίμαργος Σταῦρος ἐτιμωρήθη ὑπὸ τῆς
λαίμαργίας του, στερηθεὶς τὴν ὑγείαν του, τὰ μαθήμα-
τά του, τὰς διασκεδάσεις σας, κινδυνεύων ἵσως νὰ στε-
θηρῇ ὁ δυστυχής καὶ αὐτὴν τὴν ζωήν του.

Ο φίλος μου Σίμων, ἐπρόσθεσεν ὁ Γεροστάθης, ἔλεγεν
ὅτι ὁ στόμαχος εἶναι ὅνος; ἐπει τοῦ ὅποίου φορτόνομεν
τὸ φορτίον μας· ἀν τὸν φορτώσωμεν ὑπὲρ τὴν δύναμίν
του σκάζει, καὶ ἐντῷ μέσῳ τοῦ δρόμου τῆς ζωῆς μᾶς
ἀφίνει. Ο δυστυχής συμμαθητής σας Σταῦρος ἔλησμα-

νησε και ἐφόρτωσε πολὺ τὸν μικρόν του ὄνον. Εἴθε νὰ σωθῇ, τὰ δὲ παθήματα νὰ τῷ γίνωσι μαθήματα!

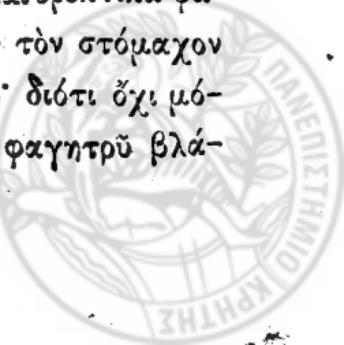
ΣΥΜΒΟΥΛΑΙ ΤΟΥ ΣΤΟΜΑΧΟΥ.

Τὸ γεῦμα τοῦ Γεροστάθου ἵτο λιτὸν και ἀπλούστατον, χωρὶς καρυκεύματα και ποικιλίαν φαγητῶν.

Οτε δὲ ἐτελειώσαμεν μᾶς εἶπε — Σήμερον, παιδία μου, ἐγνωρίσατε και τὴν τρίτην φίλην μου, τὴν κρατοῦσαν τὸν χαλινὸν εἰς τὰς χεῖρας· αὐτὴ ὀνομάζεται Ἐγκράτεια, ητις ὅμοι μὲ τὸν καθαρὸν ἀέρα, μὲ τὴν καθαριότητα, και σωματικίαν μὲ διετήρησαν και μὲ διατηροῦν πάντοτε ὑγιῆ και εὔρωστον.

Ιδετε πόσον ἀπλῆ και ὑγιεινὴ εἶναι ή τροφή μου. Ἀποφεύγω πάντοτε τὰ καρυκεύματα, και τὰ δρεκτικὰ φαγητὰ, τὰ δποῖα, ἐνῷ εἶναι βλαβερὰ καθ' ἔαυτά, παρακινοῦν προσέτι τὸν ἄνθρωπον νὰ τρώγῃ περισσότερον ἀφ' ὅσον χρειάζεται, και νὰ φορτόνη οὕτω τὸν στόμαχόν του ὑπὲρ τὰς δυνάμεις του. Φροντίζω δὲ πάντοτε νὰ σηκώνωμαι ἀπὸ τὴν τράπεζαν ὅχι παραφορτώμενος, ἀλλὰ δυνάμενος, ἐὰν θελα, νὰ φάγω και περισσότερον.

Δὲν ἀρκεῖ ν' ἀποφεύγωμεν τὰ βλαβερὰ και δρεκτικὰ φαγητά· πρέπει προσέτι νὰ μὴ φορτόνωμεν τὸν στόμαχον και μὲ αὐτὰ τὰ πλέον ἀθῶα και ἀβλαβῆ· διότι ὅχι μόνον η ποιότης, ἀλλὰ και η ποσότης τοῦ φαγητοῦ βλάπτει και ἀφανίζει τὴν ὑγείαν

Καρδινάλιος τις λαίμαργος, ἀσθενήσας ποτὲ βαρέως, διετάχθη ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ ν' ἀφῆσῃ τὰ συνήθη του καρυκεύματα καὶ δρεκτικὰ φαγητά του, νὰ μὴ φάγη δὲ εἰμὴ ἀπλοῦν νερόθραστον δρύζιον. Ἀλλ' ὁ ἀσθενὴς τόσον πολὺ ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἀθώου φαγητοῦ ἔφαγεν, ὥστε, ὅτε ἐπανῆλθεν ὁ ἰατρὸς, εὗρε τὸν Καρδινάλιον σκυρμένον ὑπὸ τῆς πολυφαγίας.

Συνειθίσατε, φίλοι μου, ἐξηκολούθησε λέγων δὲ γέρων, νὰ μὴ τρώγετε ποτὲ ἄνευ ἀνάγκης, καὶ χάριν ἀπλῆς ἡδονῆς ἡ λαιμαργίας. Ή ἡδονὴ, ἥτις εὐχαριστεῖ καὶ γαργαλίζει τὸν οὐρανίσκον, καταστρέφει τὸν στόμαχον.

Ἐπαραπονεῖτο ποτὲ λαίμαργός τις κατὰ τοῦ στομάχου του, λέγων πρὸς αὐτὸν ὅτι ἐξ αἰτίας του ἀδιακόπως πάσχει, ἀγρυπνῶν τὰς νύκτας, πίνων ἰατρικὰ πικρότατα, καὶ ὑποφέρων στενοχωρίας καὶ πόνους.

— Διατί οἰκειοποιεῖσαι ἀδίκως τὰ ἴδικά μου παράπονα; ἀπεκρίθη πρὸς αὐτὸν ὁ Στόμαχός του. Δὲν ἐννοεῖς ὅτι πρῶτος ἐγὼ πάσχω τὰ δεινά σου, καὶ ἀκολούθως συμμερίζεσαι καὶ σὺ τοὺς πόνους καὶ τὰ βάσανά μου; Ἄντι νὰ παραπονῶμαι ἐγὼ κατὰ σοῦ, δοστις μὲ παραφορτόνεις καὶ μὲ καταβασανίζεις, τολμᾶς νὰ παραπονῆσαι σὺ, ὁ αἴτιος ὅλων τῶν κακῶν, τὰ διποταῖα ὑποφέρω;

Ο λαίμαργος, σκεφθεὶς ὅλιγον, ἐπείσθη ὅτι ὅρθη καὶ δικαία ἦτο ἡ ἀπάντησις τοῦ Στομάχου του. Ὡθεν ἤρω-

τησεν αὐτὸν ἀν γνωρίζῃ νὰ τὸν συμβουλεύσῃ τί πρέπει νὰ κάμνῃ εἰς τὸ ἔξης, διὰ νὰ ἐλευθερωθῶσιν ἀμφότεροι ἀπὸ τὰ βάσανά των.

Ο δὲ Στόμαχος ἔδωκε πρὸς τὸν λαίμαργον τὰς ἔξης συμβουλάς.

- 1) Ἐκλεγει τροφὴν ὑγιεινὴν καὶ ἀβλαβῆ.
- 2) Ἐσο μέτριος περὶ τὴν τροφὴν σου.
- 3) Μάσα καλῶς τὸ φαγητόν σου.
- 4) Ἐσο τακτικὸς περὶ τὴν ὥραν τοῦ φαγητοῦ σου.
- 5) Γυμνάζου διὰ νὰ ἐνδυναμώνῃς τὸ σῶμά σου, καὶ διευκολύνῃς τὴν χώνευσιν.
- 6) Άν δὲ κακοδιαθετήσῃς ποτὲ ἐκ τοῦ φαγητοῦ, σὲ συνιστῶ δίαιταν καὶ ἀνάπτασιν.

Ο λαίμαργος ἡκολούθησεν, ἀν καὶ μετά τίνος δυσκολίας, τὰς συμβουλὰς αὐτὰς, καὶ ἔκτοτε αὐτός τε καὶ διόριχός του ἔζησαν ὑγιεῖς, εὔτυχεῖς, καὶ ἄνευ παραπόνων.

Αὐτὰς τὰς παραγγελίας ἡκολούθησα καὶ ἐγὼ, εἴπεν δ Γεροστάθης, καὶ τοιουτοτρόπως ἀπέψυγον κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ βίου μου τὰς ἀσθενείας, τὰ ἀηδῆ ιατρικὰ, καὶ τὴν ἀργίαν, τὴν ὅποιαν αἱ ἀσθένειαι ἐπιβάλλουν, οἰκονομήσας συγχρόνως καὶ πολλὰ χρήματα, τὰ ὅποια ἄλλως ἦθελον ἐξοδεύσει εἰς τοὺς ιατροὺς, εἰς τὰ ιατρικὰ, καὶ εἰς τὰ πολυποίκιλα καὶ περιττὰ φαγητά.

Φαντασθῆτε, ἐπρόσθεσεν ὁ γέρων, πόσα χρήματα ἦ-

θελον οίκονομεῖσθαι, καὶ πόσαι ἀγαθοεργίαι δι' αὐτῶν ἥδυναντο νὰ γίνωνται, ἐὰν οἱ λαίμαργοι καὶ οἱ πλούσιοι ἥθελον ἀποφασίσει ν' ἀποκόψωσιν ἀπὸ τὴν τράπεζάν των ἢν η̄ δύο ἐκ τῶν περιττῶν καὶ πολυεξόδων φαγητῶν καὶ γλυκυσμάτων, διὰ τῶν δποίων προσπαθοῦν νὰ χορτάσωσι τὴν λαιμαργίαν των, η̄ νὰ ἐπιδείξωσι τὰ πλούτη των.

Διὰ νὰ μᾶς συμφιλιώσῃ δὲ ἔτι μᾶλλον ὁ ἀγαθὸς Γεροστάθης μετὰ τῆς φίλης του ἐγκρατείας, μᾶς ἐδιηγήθη κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην καὶ τὰ ἔξης.

Η ΕΓΚΡΑΤΕΙΑ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ.

Μεταξὺ τῶν πολλῶν προτερημάτων, τὰ δποῖα ἀνέδειξαν μέγαν τὸν βασιλέα τῆς Μακεδονίας Ἀλέξανδρον, η̄το καὶ η̄ ἐγκράτεια. Πολὺ βασιλικώτερον ἐθεώρει ὁ μέγας Ἀλέξανδρος τὸ νὰ νικᾷ τὰ πάθη του παρὰ τοὺς ἐγθρούς του. Διὰ τῆς ἐγκρατείας χαλινόνοντες τὰς ὅρεζεις, τὰ πάθη, καὶ τὴν πρὸς τὰς φυσικὰς ἥδονὰς ἕρπην μας, σωζόμεθα ἀπὸ πληθος κινδύνων καὶ δυστυχιῶν, καὶ ζῶμεν τῷ ὅντι βασιλικῶς, ἐλεύθεροι, καὶ εύτυχεῖς.

Εἶναι πολὺ χειρότερον, ἔλεγεν ὁ φιλόσοφος Πυθαγόρας, νὰ ἥμεθα δοῦλοι τῶν παθῶν μας, παρὰ δοῦλοι τῶν τυράννων. Εἶναι δὲ ἀδύνατον νὰ ἥγει τις ἐλεύθερος, ἐὰν η̄ναι δοῦλος τῶν παθῶν του, καὶ κυριεύεται ὑπὸ αὐτῶν.
« Άουλεύει πάθεσι χαλεπώτεροι η̄ τυράννοις. » Εἰσ-

θερος ἀδύνατος εἶναι τὸν πάθεσι δουλεύοντα, καὶ ὑπὸ παθῶν κρατούμενον. »

Óτε δὲ μέγας Ἀλέξανδρος, κυριεύσας τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, ἐδιόρισε βασίλισσαν τῆς Καρίας τὴν Ἄδαν, ἥ βασίλισσα αὗτη, ὡς δεῖγμα τῆς μεγάλης εὐγνωμοσύνης της, ἔστελλε πρὸς αὐτὸν καθ' ἡμέραν πολλὰ καὶ ποικίλα φαγητὰ καὶ ζυμαρικά· ἐπὶ τέλους δὲ τῷ ἔστειλε καὶ τοὺς καλητέρους μαγείρους καὶ ἀρτοποιούς της, νομίζουσα ὅτι τοιουτορόπως ἦθελεν εὐχαριστήσει τὸν εὐεργέτην της.

Ἀλλ' δὲ μέγας Ἀλέξανδρος οὔτε τὰ ὠραῖα φαγητὰ τῆς Ἀδης ἐγεύετο, οὔτε τοὺς περιφήμους αὐτῆς μαγείρους ἐδέχθη, λέγων· ὅτι « πολὺ καλητέρους μαγείρους ἔδωκε » πρὸς αὐτὸν δὲ παιδαγωγός του Λεωνίδας· αὐτοὶ δὲ ἦσαν « διὰ πρωτηρότητος περίπατος διὰ τὸ νοστιμώτατον γεῦμά του, καὶ ἥ περι τὸ γεῦμά του ὀλιγοφαγία διὰ τὸν ὀρεκτικώτατον δεῖπνόν του. »

Ἐκστρατεύων δέ ποτε μετὰ τοῦ ἴππικοῦ του διὰ ἔηρῶν καὶ ἀνύδρων τόπων πρὸς καταδίωξιν τοῦ Δαρείου, βασιλέως τῆς Περσίας, ὑπέφερε καὶ αὐτὸς καὶ οἱ ἵππεῖς του δίψαν μεγίστην. Κατὰ καλὴν δὲ τύχην ἀπήντησαν καθ' ὁδὸν Μακεδόνας τινας, φέροντας μακρόθεν ὀλίγουν ὕδωρ πρὸς τὰ διψῶντα τέχνα των. Οἱ Μακεδόνες οὗτοι, ἂμα ἰδόντες τὸν μέγαν Ἀλέξανδρον πάσχοντα ἐκ τῆς δίψης, προθύμως τῷ ἔδωκαν νὰ πίῃ. Οἱ Ἀλέξανδρος λαμβά-

νει ἀνὰ χεῖρας τὸ ὄδωρ, ἀλλὰ στρέφων τοὺς ὁφθαλμοὺς πρὸς τοὺς ἴππεῖς του, καὶ παρατηρῶν ὅτι τὸ ὄδωρ δὲν ἔξαρκεῖ δι' ὅλους αὐτοὺς, χωρὶς νὰ τὸ ἐγγίσῃ εἰς τὰ διψῶντα χείλη του, τὸ ἐπέστρεψεν εἰς τοὺς Μακεδόνας, εἰπὼν ὅτι « δὲρ ἀρέχεται αὐτὸς μὲν ῥὰ πιῆ, οἱ δὲ ἵππεῖς του ῥὰ διψῶσι. »

Τὴν ἐγκράτειαν ταύτην τοῦ μεγάλου Ἀλεξανδρου θαυμάσαντες οἱ στρατιῶται του, καὶ ἐνθουσιασθέντες διὰ τὴν πρὸς αὐτοὺς ἀγάπην του, ἐλησμόνησαν ἀμέσως καὶ τὴν δίψαν καὶ τοὺς κόπους των, καὶ κτυπήσαντες τοὺς ἴππους των ἐφώναξαν· « ἐμπρός! ὑπὸ τοιοῦτον ἀρχηγὸν οὔτε δίψα, οὔτε κόπους αἰσθανόμεθα, ἀλλ᾽ οὔτε δτε εἴμεθα θρητοὶ πιστεύομεν. »

Ο ΔΙΟΓΕΝΗΣ ΚΑΙ Ο ΜΕΓΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ.

Ο μέγας Ἀλεξανδρος μὲν ἐνθύμισεν, εἶπεν δὲ γέρων, τὸν Κυνικὸν φιλόσοφον Διογένην. Αὐτὸς ἐσυμβούλευε πάντοτε τὴν ἀσκησιν καὶ τοῦ σώματος καὶ τοῦ νοὸς, λέγων ὅτι ἀμφότεραι εἰναι ἀναγκαῖαι διὰ ν' ἀποκαταστήσωσι τὸν ἄνθρωπον ἐνάρετον.

Εἶναι ἐντροπὴ, ἔλεγεν, οἱ μὲν ἀθληταὶ καὶ οἱ τραγῳδισταὶ νὰ περιορίζωσι τὴν γαστέρα των, καὶ ν' ἀπέχωσιν ἀπὸ τὰς ἡδονὰς χάροιν τῆς φωνῆς των καὶ τῆς σωματικῆς των ὑγείας, ἡμεῖς δὲ νὰ μὴ περιορίζωμεν τὰς ἀρέσκεις μας χάριν τῆς σωφροσύνης καὶ τῆς ἀρετῆς.

Πολλοὶ ποντικοὶ συνάζονται, ἔλεγεν δὲ Ἰδιος, εἰς τὰς οἰκίας, ὅπου ὑπάρχουν πολλαὶ τροφαὶ παρομοίως δὲ εἰς τὰ σώματα, τὰ γεμιζόμενα ἀπὸ πολλὰ φαγητὰ, πολλαὶ ἀσθένειαι συσσωρεύονται.

Εἶναι ἄτοπον, ἔλεγε προσέτι δὲ Διογένης, ἐνῷ καθ' ἡ-
μέραν παρακαλοῦμεν τὸν Θεὸν νὰ μᾶς δίδῃ ὑγείαν, ἡμεῖς
νὰ πράττωμεν δλα τὰ εἰς τὴν ὑγείαν ἀντιθαίνοντα.

Οὐε εἰς τὴν Κόρινθον τῆς Πελοποννήσου δὲ Ἀλέξανδρος
ἔξελέχθη ἀρχηγὸς τῆς ἐκστρατείας τῶν Ἑλλήνων κατὰ
τῆς Ασίας, πολλοὶ πολιτικοὶ καὶ φιλόσοφοι προσῆλθον
ἐνώπιον αὐτοῦ διὰ νὰ τὸν συγχαρῶσι.

Μόνος δὲ Διογένης δὲν ἐπαρουσιάσθη, ἐνῷ ἔζη τότε εἰς
τὴν Κόρινθον ἀλλ' δὲ Ἀλέξανδρος, ἐπιθυμῶν νὰ γνωρίσῃ
τὸν ἄνδρα προσωπικῶς, ὑπῆγε πρὸς ἐντάμωσίν του. Εὗρε
δὲ αὐτὸν εἰς Κράνιον, προάστειον τῆς Κορίνθου, ἔξηπλω-
μένον καὶ ἡλιαζόμενον ἀντικρὺ τοῦ ἡλίου. — Εἶμαι Ἀλέ-
ξανδρος, δὲ βασιλεὺς, τῷ λέγει. — Καὶ ἐγὼ εἶμαι Διογέ-
νης, δὲ Κυνικὸς, ἀπαντᾷ δὲ φιλόσοφος. — Ἐπεθύμουν νὰ
σοὶ κάμω χάριν τινα, τῷ ἐπρόσθεσεν δὲ Ἀλέξανδρος, δὲν
ἔχεις τί νὰ μὲ ζητήσῃς; — Ναι, ἀποκρίνεται δὲ Διογένης
σὲ παρακαλῶ νὰ παραμερίσῃς δλίγον, διότι ἡ σκιά σου
μ' ἐμποδίζει τὰς ἀκτίνας τοῦ ἡλίου, αὕτη εἶναι ἡ μόνη
χάρις, τὴν δοπίαν σὲ ζητῶ.

Ο μέγας Ἀλέξανδρος, ἀντὶ νὰ δργισθῇ, ἐθαύμασε τὴν

ἀληθῆ ἀνεξαρτησίαν, τὸ ἀληθὲς μεγαλεῖον, εἰς τὸ δποῖον
ἡ ἐγκράτεια καὶ ἡ ἀρετὴ εἶχον ἀνυψώσει τὸν ἄνδρα, καὶ
εἴπεν· «*Ἄρ δὲρ ήμηρ Αἰέξαρδος, ἐπεθύμουνταὶ η-*
μαι Διογένης.»

Ο ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΚΑΙ Ο ΦΙΛΗΔΟΝΟΣ ΑΡΙΣΤΙΠΠΟΣ.

Οτε δὲ Γεροστάθης ἐτελείωσε τὴν ἀνωτέρω διήγησιν,
εἰς ἐκ τῶν συμμαθητῶν μας ἤρωτησεν αὐτὸν, ἀν καὶ δὲ
Σωκράτης, δὲ Ἀθηναῖος, ἦτο Κυνικὸς φιλότοφος.

— Όχι, παιδία μου, ἀπεκρίθη, δὲ Σωκράτης δὲν ἦτο
Κυνικὸς, ἀλλὰ ἥθικὸς φιλόσοφος.

Οἱ Κυνικοὶ καὶ ὡς πρὸς τὴν ἐγκράτειαν, καὶ ὡς πρὸς
τὴν σκληραγωγίαν ἐλησμόνουν τὸ *Μηδὲρ ἄγαρ*, καὶ κα-
τήντων εἰς τὴν ὑπερβολήν.

Ἀλλ᾽ δὲ Σωκράτης, φίλος τοῦ *Μηδὲρ ἄγαρ*, ἐβάδισε
τὴν μεσαίαν ὁδόν· δὲν ἐλάτρευε τὰ πλούτη, ἀλλ᾽ οὔτε
πάμπτωχος καὶ ἐπαίτης ἔζη, ὡς οἱ Κυνικοὶ, εἰς τὰς ὁδούς.
Δὲν εἶχεν οἶκον λαμπρὸν, ἀλλ᾽ οὔτε ἐντὸς πίθου ἐκοιμᾶ-
το, καθὼς περὶ τοῦ Διογένους διηγοῦνται· οὔτε ἡμίγυ-
μνος καὶ μὲ κατατρυπημένον τρίβωνα, ὡς δὲ Διογένης,
ἐπεριπάτει, ἀλλὰ κοσμίως καὶ καθαρῶς ἦτο ἐνδεδυμένος
πάντοτε.

Ἐσυμβούλευεν δικαὶος καὶ δὲ Σωκράτης τὴν ἐγκράτειαν,
τὴν αὐτάρκειαν, καὶ τὸν περιορισμὸν τῶν ἐπιθυμιῶν μας.
• Οὐδεμίαν ἀνάγκην, ἔλεγεν, ἔχει δὲ Θεός· ὅσον λοιπὸν

» περισσότερον περιορίζομεν καὶ ἡμεῖς τὰς ἀνάγκας καὶ
» τὰς ἐπιθυμίας μας, τόσον περισσότερον πλησιάζομεν
» εἰς τὴν θεότητα, γινόμενοι οὕτω πλέον ἀνεξάρτητοι,
» καὶ ἐπομένως εύτυχέστεροι. »

Παρακινῶν δὲ Σωκράτης τὸν φιλήδονον Ἀρίστιππον νὰ
ῇναι ἐγκρατῆς περὶ τὴν τροφὴν, τὸ ποτὸν, τὸν ὕπνον, καὶ
ὅλας τὰς σωματικὰς ἥδονάς, ἔλεγε πρὸς αὐτὸν, ὅτι μό-
νον τοιουτοτρόπως δύνανται οἱ νέοι νὰ γίνωσιν ὑγιεῖς,
ἀνδρεῖοι, ἐνάρετοι, καὶ ἐπομένως ἄξιοι νὰ ὑπηρετήσωσιν
ἐντίμως τὴν πατρίδα των.

Βάσις μὲν καὶ κρηπίδα τῆς ἀρετῆς ὡνόμαζεν δὲ Σω-
κράτης τὴν ἐγκράτειαν ἀρετὴν δὲ ὡνόμαζε τὴν δικαιο-
σύνην, ἀνευ τῆς δποίας, ἔλεγεν, οὔτε πολίτης ἀγαθὸς
δύναται τις νὰ ᾖ, οὔτε Πολιτεία δύναται ποτὲ νὰ δια-
τηρηθῇ εὑδαιμονοῦσα.

Ἀλλ' ὅτε δὲ φιλήδονος Ἀρίστιππος παρεδέχετο μὲν ὡς
ὁρθοὺς τοὺς λόγους τοῦ Σωκράτους, καὶ ὡμολόγει ὅτι
ἀναγκαία καὶ ὡφελιμωτάτη εἶναι ἡ ἐγκράτεια, διῆσχυ-
ρίζετο δῆμος ὅτι δυσκατόρθωτος εἶναι ἡ ἐξάσκησις αὐτῆς,
οὐ Σωκράτης ἐδιηγήθη πρὸς αὐτὸν τὸ ἔξῆς διήγημα τοῦ
σοφοῦ Προδίκου.

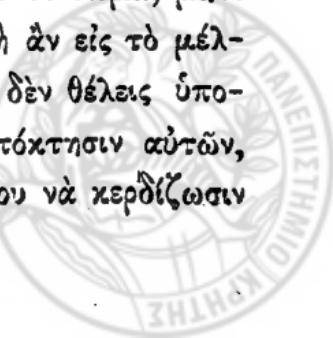
Ο ΗΡΑΚΛΗΣ ΜΕΤΑΞΥ ΑΡΕΤΗΣ ΚΑΙ ΚΑΚΙΑΣ.

· · · Ότε δὲ ὁ Ἡρακλῆς μετέβαινεν ἐκ τῆς παιδικῆς εἰς τὴν
νεανικὴν ἀλικίαν, ἐξελθὼν τῆς οἰκίας του, ἐκάθησε σύλτ-

λογιζόμενος ποίαν ὁδὸν ν' ἀκολουθήσῃ εἰς τὸν βίον του, τὴν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς, ή τὴν ὁδὸν τῆς κακίας. Έκεῖ καθήμενος, ἵδε μακρόθεν ἐρχομένας δύο γυναικας μεγαλοσώμους. Έξ αὐτῶν ἡ μὲν ἦτο λευκὰ ἐνδεδυμένη, ἀπλουστάτη, καθαρὰ, σεμνὴ, καὶ ὅλως φυσικὴ, καὶ ἀπροσποίητος· ἡ δὲ ἄλλη λαμπροφορεμένη, πολύσαρχος, μαλθακὴ, αὐθάδης, καὶ ἀναιδῶς καλλωπισμένη.

Οτε αἱ δύο αὗται γυναικες ἤρχισαν νὰ πλησιάζωσιν, ἡ μὲν λευκοφορεμένη ἔξηκολούθει βαδίζουσα τὸ ἥσυχον καὶ σεμνὸν βῆμά της· ἀλλ' ἡ πολύσαρχος προτρέξασα ἔφθασε πρώτη, καὶ ἤρχισεν ἀμέσως λέγουσα τὰ ἔξης πρὸς τὸν συλλογιζόμενον νέον.

— Βλέπω, ὡ Ἡράκλεις, ὅτι σκέπτεσαι ποίαν ὁδὸν νὰ ἐκλέξῃς εἰς τὸν βίον σου. Σὲ βεβαίνω λοιπὸν ὅτι ἀν ἐκλέξῃς ἐμὲ φίλην σου, θέλω σὲ δῦνηγῆσει εἰς ὁδὸν εὔκολωτάτην καὶ ἡδονικωτάτην, τὴν ὅποιαν θέλεις διέλθει ἀνευ κόπων καὶ φροντίδων. Θέλεις γεύεσθαι φαγητὰ καὶ ποτὰ ἡδονικώτατα· θέλεις τέρπει ὅλας σου τὰς αἰσθήσεις, καὶ θέλεις κοιμᾶσθαι ὅσον πολὺ ἐπιθυμεῖς. Όλα δὲ τὰ ἀγαθὰ ταῦτα θέλεις ἀπολαμβάνει, μήτε τὸ σῶμα, μήτε τὸν νοῦν κοπιάζων· διότι ἀν δὲν ἔχῃς, ή ἀν εἰς τὸ μέλλον στερηθῆς τὰ ἀναγκαῖα χρήματα, δὲν θέλεις ὑποφέρει ταλαιπωρίας καὶ κόπους πρὸς ἀπόκτησιν αὐτῶν, ἐπειδὴ ἐγὼ συγχωρῶ εἰς τοὺς φίλους μου νὰ κερδίζωσιν

δσον εύκολώτερα ἐμποροῦν, καὶ νὰ ὠφελῶνται ἀπὸ τοὺς κόπους καὶ τὰ χρήματα τῶν ἄλλων, κινηθέοντες εἰς τὴν φῶνὴν τῆς συνειδήσεως, καὶ εἰς τὰς ἐπικρίσεις τοῦ κόσμου.

— Ποῖον τὸ ὄνομά σου; Ἡρώτησεν δὲ Ἡρακλῆς.

— Οἱ φίλοι μου, ἀπεκρίθη, μὲ ὄνομάζουν Εὐδαιμονιlar, οἱ δὲ ἔχθροί μου Κακιar.

Τότε δὲ πλησιάσασα ἡ λευκοφορεμένη εἶπεν·

— Έγὼ, ὦ Ἡράκλεις, δὲν θέλω νὰ σὲ ἐλκύσω μὲ ὑποσχέσεις σωματικῶν ἥδουν, οὔτε νὰ σὲ συστήσω τὴν ὁκνηρίαν καὶ ἀφροντισίαν. Θέλω σὲ εἰπεῖ ὅλην τὴν ἀλήθειαν. Καὶ ἀγαθὸρ δὲρ δίδει δὲ Θεὸς εἰς τοὺς ἀρθρώπους ἄτεν κόπου καὶ ἐπιμελείας. Ἄν θέλῃς νὰ σὲ ἐλεῇ δὲ Θεὸς, ἀπαιτεῖται νὰ τὸν σέβεσαι, καὶ νὰ τὸν λατρεύῃς· ἂν θέλῃς ν' ἀγαπᾶσαι ἀπὸ τοὺς φίλους σου, ἀπαιτεῖται νὰ τοὺς εὐεργετῇς· ἂν θέλῃς νὰ λαμβάνῃς πολλοὺς καρποὺς ἀπὸ τὸ κτῆμά σου, ἀπαιτεῖται ἐπιμελῶς νὰ τὸ καλλιεργῇς· ἂν θέλῃς τὸ σῶμά σου ὑγιὲς καὶ δυνατὸν, ἀπαιτεῖται νὰ τὸ γυμνάζῃς εἰς τοὺς κόπους· ἂν θέλῃς ἡ Ἑλλὰς νὰ σὲ τιμᾷ, ἀπαιτεῖται διὰ τῶν κόπων σου ν' ἀναφράνῃς ὡφέλιμος εἰς αὐτὴν.

Ἡ δὲ Κακία, διακόψασα τότε τὸν λόγον τῆς σεμνῆς γυναικὸς, ζήτις Ἀρετὴν ὠνομάζετο, εἶπε· — Βλέπεις, ὦ Ἡράκλεις, πόσον κοπιώδης καὶ πόσον μακρὰ εἶναι ἡ δόδος, διὰ τῆς δόποιας θέλεις τὴν ὁδηγήσει ἡ γυνὴ αὕτη· ἐνῷ ἐγώ

διὰ πολλὰ εὔκόλου καὶ συντόμου ὁδοῦ θέλω σὲ φέρει εἰς τὴν εὐδαιμονίαν.

— Οὐ μέντοι ἀπεκρίθη ἡ Ἀρετὴ, ποίαν εὐχαρίστησιν καὶ εὐδαιμονίαν δύνανται ποτὲ νὰ αἰσθανθῶσιν οἱ φίλοι σου, ἐνῷ ποτὲ δὲν κοπιάζουν πρὸς ἀπόλαυσιν εὐχαριστήσεως τινός; Σὺ τρώγεις πρὶν πεινάσῃς πίνεις πρὶν διψάσῃς· κοιμᾶσαι πρὶν νυστάξῃς, διότι ἀηδιάζεις τὴν ζωὴν, μὴ ἔχουσα τί καλὸν νὰ πράξῃς. Οἱ Θεοὶ σὲ ἀποστρέφονται· οἱ ἀγαθοὶ ἄνθρωποι σὲ θεωροῦν ἀτιμον· οὐδεὶς σὲ ἐπαινεῖ· οὐδεὶς εἰς τὰς ἀνάγκας σου σὲ συντρέχει· οὐδὲν δὲ ἔντιμον καὶ ἀξιέπαινον ἔργον ἔπραξες ποτέ. Όσοι ἐκ τῶν ψευδῶν θελγήτρων σου ἀπατώμενοι γίνωνται διστυχῶς φίλοι σου, τὴν μὲν νεότητά των διέρχονται ὀκνηροὶ, ἀεργοὶ, φιλάσθενοι, κκοκοήθεις. ἀνωφελεῖς, καὶ ἐπιζήμιοι· εἰς τὴν πατρίδα των, καταφρονούμενοι παρὰ πάντων· εἰς δὲ τὰ γηρατεῖά των πάσχουν καὶ σωματικῶς καὶ ψυχικῶς ὡς ἐκ τῆς παραλυμένης νεότητός των· αἰσχύνονται δὲ ἐνθυμούμενοι τὸ παρελθόν των, καὶ ἀντὶ σεβασμοῦ, περιφρόνησιν καὶ ἀπέχθειαν ἐμπνέουν· ἐπὶ τέλους δὲ οὐδὲν ἀγαθὸν καὶ ἀξιέπαινον ἔργον πράξαντες διαρκοῦντος τοῦ βίου των, ἀποθνήσκουν ἀδημονοῦντες θάνατον ἄδοξον καὶ ἀδάκρυτον.

Ἐγὼ δέ μως, ἐπρόσθεσεν ἡ Ἀρετὴ, συγκατοικῶ μὲ τοὺς Θεοὺς, καὶ μὲ τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας. Οὐδὲν καλὸν ἔργον

γίνεται ἀνευ τῆς συνδρομῆς μου. Τιμῶμαι καὶ ἀγαπῶμαι παρὰ πάντων. Οὐδεὶς φίλος μου ἐδυστύχησε ποτὲ, καὶ ἀν ποτέ τις δυστυχήσῃ, γενναίως καὶ ἐνδόξως ὑποφέρει τὴν δυστυχίαν του, εὑρίσκων παρηγορίαν καὶ θάρξος εἰς τὴν φιλίαν μου. Οἱ φίλοι μου τρώγουν καὶ πίνουν, οὐχὶ χάριν ἡδονῆς, ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ πεινᾶσι καὶ διψᾶσι· κοπιάζοντες δὲ εὑρίσκουν καὶ τὴν τροφὴν, καὶ τὸ ποτὸν, καὶ τὸν ὑπνὸν των γλυκύτατα. Οἱ φίλοι μου ὑγιεῖς, φιλόπονοι, καὶ ὡφέλιμοι εἰς τὴν πατρίδα των, ἐνόσῳ μὲν εἶναι νέοι, χαίροντες, ἐπαινούμενοι ὑπὸ τῶν μεγαλητέρων των· γηράσκοντες δὲ, εὐχαριστοῦνται, τιμώμενοι ὑπὸ τῶν νέων, καὶ ἀγαπώμενοι ὑπὸ τῆς πατρίδος των· ἀποθνήσκουν δὲ μὲ τὴν γλυκυτάτην συναίσθησιν ὅτι ζήσαντες ἐναρέτως ἀφίνουν ἐπὶ τῆς γῆς μνήμην ἀγαθὴν καὶ ἔντιμον.

Οἱ Ἡρακλῆς, ἀκούσας τοὺς λόγους αὐτοὺς, οὐδὲ μίαν στιγμὴν ἐδίστασε, στρέφων τὰ νῶτα πρὸς τὴν Κακίαν, ν' ἀκολουθήσῃ τὴν Ἀρετὴν.

— Σᾶς βεβαιόνω δὲ, ἐπρόσθεσεν ὁ Γεροστάθης, ὅτι, καθ' ἓν ἡμέραν μικρὸς εἰς τὸ σχολεῖον παρεδόθην καὶ ἐγὼ τὸ ἀνωτέρω διήγημα τοῦ Προδίκου, πολὺ εὐχαριστήθην ἀπὸ τοὺς λόγους τῆς Ἀρετῆς· αὐτοὺς δὲ ἔκτοτε ἔχων πάντοτε κατὰ νοῦν, καὶ τὰς συμβουλὰς τῆς σεμνῆς ταύτης γυναικὸς προσπαθῶν εἰς τὸν καθημερινὸν βίον μου ν' ἀκολουθῶ, ἔζησα χωρὶς λύπας, χωρὶς μεταμελείας,

χωρὶς πικρὸς τῆς συνειδήσεως τύψεις, ἀλλὰ πάντοτε εὐ-
χαριστημένος καὶ εύτυχής.

Ἀπ' ἐναντίας ἐγνώρισα εἰς Βενετίαν ἵνα ἐκ τῶν λεγο-
μένων εὐγενῶν τῆς Ἰταλίας, Φαγόνδιον καλούμενον, ὅστις,
ἀκολουθήσας τὰς ἀπατηλὰς συμβουλὰς τῆς λαμπροφορε-
μένης καὶ πολυτάρκου Κυρίας, κατήντησε καὶ αὐτὸς πο-
λύσαρκος ὡς ἡ προστάτις του· παθὼν δὲ τὰ πάνδεινα,
τὴν αγκάσθη ἐπὶ τέλους νὰ χορεύῃ δ δυστυχής ἐπὶ πυρω-
μένων σιδήρων διὰ νὰ ιατρευθῇ.

— Τί παράδοξος ιατρεία! ἐφωνάξαμεν, καὶ ἀμέσως
παρεκαλέσαμεν τὸν Γεροστάθην νὰ μᾶς διηγηθῇ τὴν ἴστο-
ρίαν τοῦ Φαγονδίου.

Ἀλλ' δ Γεροστάθης μᾶς εἶπεν ὅτι ἦτο καιρὸς νὰ ἔξελ-
θωμεν, ὅπως ἀναπνεύσωμεν τὸν καθαρὸν ἀέρα τῆς ἔζοχῆς,
καὶ γυμνάσωμεν τὸ σῶμα, διὰ νὰ μὴ καταντήσωμεν νὰ
χορεύωμεν καὶ ἡμεῖς ἐπὶ πυρωμένων σιδήρων, ὡς δ Φα-
γόνδιος· μᾶς ὑπεσχέθη δὲ ὅτι τὸ ἐσπέρας θέλει μᾶς εἰπεῖ
τὰ περὶ αὐτοῦ.

Χ Η ΠΕΤΑΛΟΥΔΑ ΚΑΙ Ο ΦΑΓΟΝΔΙΟΣ.

Õτε τὸ ἐσπέρας ἐπανήλθομεν ἐκ τοῦ περιπάτου, καὶ
ἡνάψαμεν τὸν λύχνον, παρετηρήσαμεν ωκρὰν πεταλοῦ-
δαν πετῶσαν περὶ τὸ φῶς τοῦ λύχνου.

— Ή πεταλοῦδα αὐτὴ, μᾶς εἶπεν δ Γεροστάθης, μ' ἐν-

θυμίζει τὸν Φαγόνδιον, καὶ ἐπομένως τὴν ὑπόσχεσίν μου τοῦ νὰ σᾶς διηγηθῶ τὴν ἱστορίαν αὐτοῦ. *

Ιδέτε πῶς ἡ πεταλοῦδα, ἐλκυομένη ἀπὸ τὴν φλόγα, τριγυρίζει πέριξ αὐτῆς. Ιδέτε, ἐνίστε καίεται, πονεῖ, καὶ ἀπομακρύνεται, καὶ ὅμως ἴδου ἐπανέρχεται πάλιν εἰς τὴν ἐλκυστικὴν φλόγα. Ιδέτε, ἐπὶ τέλους ἐκάπι ἡ ἀνόητος, καὶ ἔπεσεν ἀκίνητος!

Ἀφρονες πεταλοῦδαι εἶναι, ἐπρόσθεσεν ὁ γέρων, ὅλοι οἱ λαίμαργοι, καὶ ἐν γένει ὅλοι οἱ φιλήδονοι. Τὸ γλυκὺ φῶς τῆς φλογὸς, τὸ ὅποιον ἐλκύει τὴν πεταλοῦδαν, εἶναι ἡ ἀπατηλὴ γλυκύτης τῶν σωματικῶν ἥδονῶν, ἡ ὅποια, ἐλκύουσα τοὺς μωροὺς ὅπαδοὺς τῆς Κακίας, κατακαίει ἐπὶ τέλους αὐτούς. Τοιουτοτρόπως κατεκάπι καὶ ἡ πεταλοῦδα, ἥτις ἐκαλεῖτο Φαγόνδιος!

Ο Φαγόνδιος κατήγετο ἀπὸ τὰς λεγομένας εὔγενεις καὶ ἀριστοκρατικὰς οἰκογενείας τῆς Βενετίας. Άλλ' οὔτε τὰ αἰσθήματά του ἦσαν εὐγενῆ, οὔτε τὰ ἥθη του ἄριστα.

Μεταξὺ τῶν διαφόρων ἐλαττωμάτων τοῦ Φαγονδίου τὸν πρῶτον βαθμὸν κατείχεν ἡ λαίμαργία.

Ο δὲ ὕπνος, δστις συνήθως φοβεῖται καὶ ἀποστρέφεται τὸν φορτωμένον στόμαχον, εἰχεν ἀρχίσει νὰ φεύγῃ μακρὰν τοῦ Φαγονδίου.

Ο στόμαχός του, ἐξησθενημένος ἀπὸ τοὺς ὑπερβολ-

κοὺς ἀγῶνας, καὶ ὅλως ἀβοήθητος ὑπὸ τῆς σωμασκίας, δὲν ἤδύνατο πλέον νὰ χωνεύῃ. Ἀλλ' ὁ Φαγόνδιος, δοῦλος χαμερπῆς τοῦ πάθους του, ἥναγκάζετο ἐκάστοτε νὰ καταφεύγῃ εἰς φαγητὰ καὶ ποτὰ ἐρεθιστικὰ τῆς δρέξεως, τὰ δποῖα ὅμως ἔτι μᾶλλον κατέστρεφον τὸν στόμαχόν του.

Ἔρχεται ἐπομένως νὰ ἔξογκοῦται ἡ κοιλία του, καὶ βαθυτήδὸν ὅλοκληρον τὸ σῶμά του· ὅδυνηρὰ σῆψις τῶν ὅδόντων του ἡκολούθησε τὴν δυσπεψίαν τοῦ στομάχου του· ἡ δὲ πολυσαρκία του τοσοῦτον ἐπροχώρει, ὥστε καὶ ἔξηπλωμένος καὶ ὄρθιος κατήντησεν εἰς ἄκρον δυσκίνητος· πόνοι ἐνοχλητικώτατοι κατέλαθον ὅλα του τὰ μέλη, καὶ ἐπὶ τέλους τρομερὰ ποδαλγία ἐκυρίευσεν αὐτόν· μὲ πολλὴν δὲ δυσκολίαν, ἐπὶ βακτηρίας στηρίζομενος, καὶ ὑπὸ τῶν ὑπηρετῶν του βοηθούμενος, ἤδύνατο νὰ μεταβαίνῃ ἐνίστις ἀπὸ τὴν ἀπαλὴν κλίνην του εἰς τὸ ἀπαλώτερον ἀνακλιντήριον τοῦ κοιτῶνός του.

Οἱ καλήτεροι ἰατροὶ τῆς Βενετίας ἐπεσκέπτοντο τὸν ποδαλγὸν Φαγόνδιον, ἀλλ' οὐδεμίαν ἐλπίδα θεραπείας εἶχον, διότι οὔτε τὴν πολυφαγίαν, οὔτε τὴν πολυποσίαν γίθελε νὰ ἐγκαταλείψῃ· ἐνόμιζε δὲ ὁ μωρὸς ὅτι διὰ μόνων τῶν ἰατρικῶν ἤδύνατο νὰ θεραπευθῇ.

Ἀλλ' ἐπὶ τέλους, μὴ βλέπων βελτίωσίν τινα, ἀπεφάσισε νὰ μεταβῇ εἰς Παταύιον, πλησιόχωρον πόλιν τῆς Βενετίας, διὰ νὰ θεραπευθῇ ἀπὸ τῶν ἐκεῖ περίφημον ία-

τρὸν τῆς Ἰταλίας Β. . . , ὅστις τότε καὶ καθηγητὴς τῆς Κλινικῆς ἦτο εἰς τὸ ἐν Παταύῳ πανεπιστήμιον.

Λαβὼν λοιπὸν παρὰ τῶν ἰατρῶν του συστατικὰ καὶ ἔκθεσιν περὶ τῆς ἀσθενείας του, μετέβη εἰς Παταύον, παρακολουθούμενος ὑπὸ τῶν ὑπηρετῶν, μαχείρων, καὶ ὑπομαχείρων του.

Ο σοφὸς καθηγητὴς τοῦ Παταύον ἀναγνώσκε τὴν ἰατρικὴν ἔκθεσιν τῶν ἐν Βενετίᾳ συναδέλφων του, καὶ παρατηρήσας δλίγον τὸν Φαγόνδιον, ἐννόησε καὶ τὰ αἴτια, καὶ τὰ θεραπευτικὰ μέσα τῆς ἀσθενείας του. Μ' ὅλην δὲ τὴν διδακτορικὴν του σοβαρότητα εἶπε πρὸς αὐτόν — Εὔχαριστως ἀναδέχομαι τὴν θεραπείαν σου, ἐὰν ὑποσχεθῆς τιμίως ὅτι θέλεις διαμείνει ὀλόκληρον μῆνα διαρκῶς ἐντὸς τῆς οἰκίας μου, καὶ ὅτι κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο θέλεις συμμορφωθῆ ἀντηρῶς μ' ὅλας τὰς διαταγάς μου, ἐκ τῶν ὅποιων ἡ πρώτη εἴναι ν' ἀποπέμψῃς εἰς Βενετίαν ὅλην τὴν συνοδίαν τῶν ὑπηρετῶν καὶ μαχείρων σου.

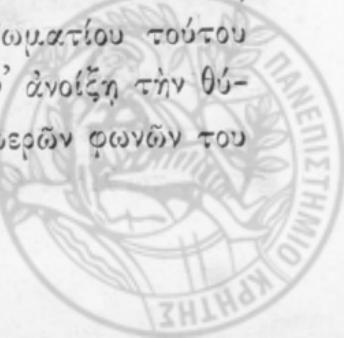
Ο Φαγόνδιος, πάσχων δεινῶς, ἡναγκάσθη νὰ δώσῃ τὰς ζητηθείσας παρὰ τοῦ ἰατροῦ ὑποσχέσεις, καὶ οὕτως ἐγκατελείφθη μόνος εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ καθηγητοῦ. Ή δὲ θεραπεία τοῦ πάθους του ἤρχισεν ἀμέσως κατὰ τὸν ἔξτης τρόπον.

— Δὲν εἴναι εἰσέτι ἔτοιμον τὸ ἴδιαιτερόν σου δωμάτιον, τῷ λέγει ὁ ἰατρός· οὐθεν λάβε τὴν καλωσύνην νὰ πε-

φριμένης δλίγας στιγμὰς ἐντὸς τοῦ μικροῦ τούτου δωματίου, μέχρις οὖ ἐτοιμασθῇ ὁ κοιτών σου. Τὸν εἰσάγει δὲ ἐντὸς μικροῦ δωματίου, ὅπου τὸν ἀφίνει μόνον, καὶ ἔξερχόμενος κλείει ἔξωθεν τὴν θύραν.

Ο Φαγόνδιος, μὴ βλέπων ἐντὸς τοῦ δωματίου μήτε θυρανίον, μήτε ἔπιπλόν τι, εἰμὴ μόνον ἕηροὺς τοὺς τέσσαρας τοίχους, ἥρχισε νὰ στενοχωρῆται· στηρίξας δὲ τὸ βαρὺ σῶμά του ἔμπροσθεν μὲν ἐπὶ τῆς βακτηρίας του, ὅπισθεν δὲ ἐπὶ τοῦ τοίχου, ἐπερίμενε νὰ παρέλθωσιν αἱ δλίγαι στιγμαὶ, ὅπως μεταβῇ καὶ ἀναπαυθῇ εἰς τὸν ἐτοιμαζόμενον κοιτῶνά του.

Ἀλλὰ μετ' δλίγον αἰσθάνεται τὸν τοῖχον, ἐπὶ τοῦ δποίου ἐστηρίζετο, καὶ τὸ ἔδαφος, ἐπὶ τοῦ δποίου ἐπάτει, θερμαινόμενα καὶ βαθμηδὸν καίοντα. Μὴ δυνάμενος δὲ ὡς ἐκ τῆς θερμότητος μήτε ἐπὶ τοῦ τοίχου διαρκῆς νὰ στηρίζεται, μήτε ἐπὶ τοῦ ἐδάφους διαρκῆς νὰ πατῇ, ἥναγκάζετο νὰ μεταβάλῃ θέσιν ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν, καὶ συγχρόνως ν' ἀναβιβάζῃ καὶ καταβιβάζῃ ἐναλλάξ τοὺς πόδας του, πρὸς ἀποφυγὴν τῆς αὔξανούσης θερμότητος. Τοιουτοτρόπως ἐτέθη ὁ δυστυχὴς εἰς ἀδιάκοπον κίνησιν, χοροπηδῶν καὶ δδυρόμενος ἐντὸς τοῦ δωματίου τούτου τῆς κολάσεως. Εἰς μάτην ἐπροσπάθει ν' ἀνοίξῃ τὴν θύραν καὶ νὰ σωθῇ, εἰς μάτην διὰ τῶν γοερῶν φωνῶν του ἐπεκαλεῖτο βοήθειαν.

Άλλα μετ' ὀλίγον ἡ θερμότης τοῦ δωματίου ἔρχεται
νὰ μετριάζῃ· ἡ θύρα ἐπὶ τέλους ἀνοίγει, καὶ δὲ οἰατρὸς
παρουσιάζεται κρατῶν θρανίον, τὸ διποῖον προσφέρει εἰς
τὸν Φαγόνδιον. Αὐτὸς δὲ ἀσθμαίνων, καὶ πλήρης ἴδρωτος
ἔπιπτει ἐπὶ τοῦ θρανίου, ἀποτείνων συγχρόνως πικρὰ
παράπονα πρὸς τὸν καθηγητήν. Άλλ' δὲ οἰατρὸς μὲ πολ-
λὴν ὑπομονὴν καὶ προβότητα διακόπτει τὸν ὥργισμένον
Φαγόνδιον, λέγων πρὸς αὐτὸν ὅτι τὸ δωμάτιον ἔκεινο
ἥτο νέον εἶδος ξηροῦ λουτροῦ ἀναγκαιοτάτου πρὸς θερα-
πείαν του, καὶ ὅτι ὑπάγει νὰ ἴδῃ ἀν τὰ διάφορα φαγη-
τὰ, τὰ διποῖα διέταξε διὰ τὸ γεῦμα τοῦ Φαγόνδιου, ἢ-
σαν ἔτοιμα.

Ο Φαγόνδιος ἀκούσας γεῦμα καὶ φαγητὰ διάφορα
κατεπράῦνε τὸν θυμόν του.

Τὸ γεῦμα ἐν τούτοις ἤργοι πόρησεν ὀλίγον, διὰ νὰ λάβῃ
κκιρὸν δὲ ἀσθενῆς ν' ἀναπαυθῇ ἀπὸ τὴν κούρασίν του, καὶ
ἄλλαζών ἐνδύματα νὰ ἔλευθερωθῇ ἀπὸ τὸν ἄφθονον ἴδρω-
τά του· ίσως δὲ διὰ νὰ κεντηθῇ ὀλίγον διὰ τῆς πείνης
καὶ ἡ ὅρεξίς του.

Μεγάλως δὲ εὐχαριστήθη ὁ Φαγόνδιος ὅτε, εἰσελθὼν
εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ γεύματος, ιδεν ἐπὶ τῆς τραπέζης
διάφορα μεγάλα καὶ μικρὰ πινάκια· ἀλλ' ἡ εὐχαριστη-
σίς του συντόμως μετεβλήθη εἰς ἀγανάκτησιν καὶ ἀπελ-
πισίαν, διότι, ἀποκαλύπτων τὰ πινάκια διὰ νὰ ιδῃ τί πε-

ριέχουν, εἰς μὲν τὸ πρῶτον δὲν εὗρε παρὰ ἡμίσυ γεώμηλον βρασμένον, εἰς δὲ τὸ δεύτερον ἄλλο ἡμίσυ ψημένον, εἰς τὸ τρίτον ὀλίγα χόρτα βραστὰ, εἰς τὸ τέταρτον τεμάχιον ἄρτου, εἰς τὸ πέμπτον μικρὰν πτέρυγα πουλίου, καὶ εἰς τὸ ἕκτον καὶ τελευταῖον ἐν μῆλον ψητόν.

— Ὡδυστυχία! ἐφώναξεν ἐν τῇ ἀγανακτήσει του ὁ λαίμαργος· τί γεῦμα εἶναι αὐτό!

Ἄλλ' οὐδεὶς τὸν ἥκουε, διότι εἶχον ἀφήσει αὐτὸν μόνον ἐντὸς τοῦ δωματίου. Κατ' ἀρχὰς ἀπεφάσισεν οὕτε κἀν νὰ ἐγγίσῃ τό ἄθλιον αὐτὸ γεῦμα· ἀλλ' ἡ πεῖνα ἀμέσως μετέβαλε τὴν ἀπόφασίν του, καὶ οὕτως ἐντὸς ὀλίγων λεπτῶν ἐκαθάρισε τὸ ἐν κατόπιν τοῦ ἄλλου ὅλα τὰ πινάκια.

Ότε δὲ μετὰ τὸ γεῦμά του ἐπαρκονεῖτο εἰς τὸν ἴατρὸν διὰ τὴν λιτότητα καὶ ἀθλιότητα τοῦ φαγητοῦ του, ὁ καθηγήτης προσεκάλεσεν αὐτὸν νὰ διασκεδάσῃ εἰς τὸν κῆπον τῆς οἰκίας του, τὸν δποῖον ιδίαις χερσὶν ἐκαλλιέργει χάριν διασκεδάσεως καὶ σωμασκίας.

Εἰς τὸν κῆπόν του ὁ ἴατρὸς, προσκαλῶν τὸν Φαγόνδιον ποτὲ μὲν διὰ νὰ τῷ δείξῃ ἄνθος τι ὠραῖον ἢ φυτὸν περιέργον, ποτὲ δὲ διὰ νὰ τὸν βοηθήσῃ εἰς τινὰ κηπουρικὴν ἔργασίαν, κατώρθωσεν ἐπιτηδείως ὥστε ὁ Φαγόνδιος κοὶ νὰ περιπατήσῃ καὶ νὰ γυμνασθῇ ἀρχούντως.

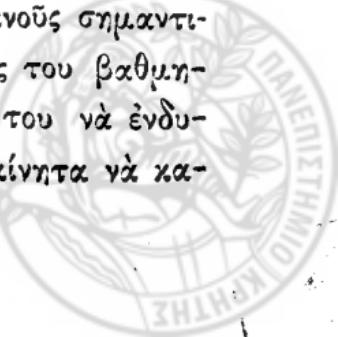
Ότε δὲ τὸ ἑσπέρας ἀπεσύρθη νὰ κοιμηθῇ, νέκας ἀφορ-

μὰς δυσαρεσκείας καὶ ἀπελπισίας ἔλαβεν, εὑρὼν καὶ τὸ στρῶμα τῆς κλίνης του σκληρὸν, καὶ τὸ προσκέφαλόν του σκληρότερον· ἀλλ᾽ ὁ δυστυχὴς ἐπρεπε νὰ συμμορφωθῇ μὲ τὴν σκληρὰν τύχην του, καὶ μὲ τὴν σκληρὰν κλίνην του.

Ἐν τούτοις ὁ ὑπνος, τὸν δποῖον ματαίως ἐπεκαλεῖτο ἐπὶ τῆς ἀπαλῆς καὶ μαλθακῆς κλίνης του εἰς τὴν Βενετίαν, ἀμέσως κατὰ τὴν ἐσπέραν ἐκείνην τὸν ἐπεσκέφθη, διότι καὶ τὸν στόμαχόν του εὗρεν ἐλαφρὸν, καὶ τὰ μέλη τοῦ σώματός του κουρασμένα ἀπὸ τὸ χορευτικόν δωμάτιον καὶ ἀπὸ τὸν διασκεδαστικὸν κῆπον.

Ἐξηκολούθησε δὲ κοιμώμενος ἄνευ διακοπῆς μέχρι τῆς αὐγῆς, ὅτε περὶ τὴν ἔκτην ὥραν ὁ ἱατρὸς τὸν ἐξύπνησεν ἐπὶ λόγῳ ὅτι ἐπρεπε νὰ τὸν ἐπισκεφθῇ πρὶν ἐξέλθῃ τῆς οἰκίας του· τὸν ἡνάγκασε δὲ ἀμέσως νὰ ἐγερθῇ, διότι ἐκ τῶν ἀναγκαίων πρὸς θεραπείαν ἱατρικῶν, τῷ εἶπεν, ὅτο καὶ τὸ νὰ ἐγείρεται ἐνωρίς.

Τοιαύτη ὅτο ἡ καθημερινὴ θεραπεία, εἰς τὴν δποίαν ἐπὶ δλόκληρον μῆνα ὑπεβλήθη. Ἐπὶ τέλους δὲ διὰ τοῦ δωματίου τῆς κολάσσεως, διὰ τοῦ κήπου, διὰ τῆς ἀπλουστάτης διαίτης, καὶ διὰ τοῦ ἀλίγου ὑπνου, ἐπέτυχεν ὁ καθηγητὴς καὶ τὴν πολυσαρκίαν τοῦ ἀσθενοῦς σημαντικώτατα νὰ μετριάσῃ, καὶ ἀπὸ τοὺς πόνους του βαθυηδὸν νὰ τὸν ἀπαλλάξῃ, καὶ τὸν στόμαχόν του νὰ ἐνδυναμώσῃ, καὶ τὰ μέλη τοῦ σώματός του εὔκινητα νὰ κα-

ταστήσῃ, καὶ ἀπὸ τὸ δῦνηρὸν πάθος τῆς ποδαλγίας ἐντελῶς νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ.

Ἀλλὰ πρὶν ἀποχωρίσθῃ ὁ καθηγητὴς τὸν Φαγόνδιον, ἐζήτησε παρ' αὐτοῦ νὰ τῷ ὑποσχεθῇ ὅτι, καὶ εἰς τὴν Βενετίαν μετακαίνων, θέλει ἔξακολουθήσει νὰ τρέφεται ὀλιγαρκῶς, νὰ γυμνάζεται διὰ τοῦ περιπάτου, καὶ ἐνωρὶς νὰ ἐγείρεται ἀπὸ τὴν κλίνην του· συγχρόνως δὲ ἐζήτησε παρὰ τοῦ Φαγονδίου νὰ καθαρίσῃ τὸ στόματον ἀπὸ τοὺς σεσηπότας ὁδόντας του, διότι μένοντες ἥθελον βλάπτει πάντοτε καὶ τὸν στόμαχον καὶ τὴν ὑγείαν του.

Ο Φαγόνδιος εὐχαρίστως ὑπεσχέθη τὴν ἔξακολούθησιν τῆς αὐτῆς διαιτῆς, καθυπεβλήθη δὲ καὶ εἰς τὴν δῦνηρὰν ἐκρίζωσιν τῶν σεσηπότων ὁδόντων του, καταρώμενος τὴν λαιμαργίαν, τὴν πολυφαγίαν, καὶ τὴν ἀκαθαρσίαν, αἰτινες ἐπέφεραν τὴν σῆψιν αὐτῶν. Εὐχαριστήσας δὲ καὶ ἀποχαιρετήσας τὸν σοφὸν καθηγητὴν τοῦ Παταύου, ἐπηνθίλθεν ὑγιὴς, εὔθυμος, καὶ εὐτυχὴς εἰς τὴν Βενετίαν.

Τὴν ἴστορίαν αὐτὴν, εἶπεν ὁ Γεροστάθης, ὅτι ἤκουεν ἀπὸ τὸ ἴδιον στόμα τοῦ Φαγονδίου, τὸν ὄποιον κατὰ πᾶσαν τριμηνίαν ἐπεσκέπτετο εἰς Βενετίαν, διὰ νὰ πληρόνῃ τὸ ἐνοίκιον τῆς οἰκίας, εἰς τὴν ὄποιαν ἐκατοίκει, καὶ ἥτις ἦτο ἴδιοκτησία τοῦ Φαγονδίου.

Πολὺ δὲ μᾶς εὐχαρίστησεν ἡ ἴστορία τοῦ Φαγονδίου· κατ' ἀρχὰς τὸν ἐλυπήθημεν διὰ τὰ βάσανά του· ἐπειτα

έγελάσαμεν διὰ τὸν ἐντὸς τοῦ θερμοῦ δωματίου ἀκούσιον χορόν του, καὶ ἐπὶ τέλους ἔχάρημεν διὰ τὴν ἀνάκτησιν τῆς ὑγείας του.

Μετά τινας δὲ ἄλλας διμιλίας ὁ Γεροστάθης, παρατηρήσας τὸ ὡρολόγιόν του, μᾶς εἶπεν ὅτι ἦτο καιρὸς νὰ ὑπάγῃ ἔκαστος εἰς τὴν οἰκίαν του, διὰ νὰ προμελετήσῃ τὰ μαθήματά του.

Μᾶς ἐκαλονύκτισε δὲ ὁ γέρων, κατὰ τὴν ὑπόσχεσίν του, μὲ τὰ ἀγαπητά του *Mηδὲρ ἄγαρ καὶ Πᾶρ μέτρον ἄριστον*, προσθέσας ὅτι ἀν ἐνθυμώμεθα πάντοτε τὰ χρυσᾶ αὐτὰ παραγγέλματα, οὕτε τὰς νύκτας, οὕτε τὰς ημέρας τοῦ ποδαλγοῦ Φαγονδίου θέλομεν ποτὲ ὑποφέρει. Οἱ τελευταῖοι δὲ λόγοι τοῦ Γεροστάθου κατὰ τὴν ἐσπέραν ἐκείνην ἦσαν οἱ ἀκόλουθοι:

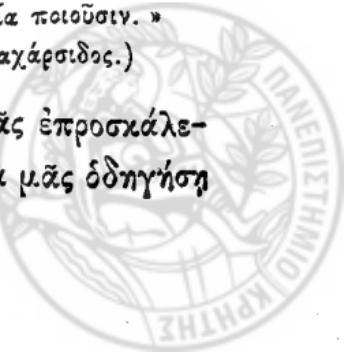
« Ἡ ἐγκράτεια μᾶς δίδει καὶ ὑγείαν κ' εὐτυχίαν »
 « Ἡδονὰς η ἀκρασία, πλὴν συγχρόνως ἀτιμίαρ,
 » Ἀσθετείας, καὶ πτωχείαρ ! »

.....

Η ΑΔΕΛΦΗ ΤΗΣ ΜΑΝΙΑΣ.

« Οὐκ ἀν μεθύσκοιτό τις, εἰ δρῶη
 τὰς μεθύσκοντας οἵα ποιεῦσιν. »
 (Ἀναχάρσιδος.)

ΜΕΤΑ τὸ μεσημέριον Κυριακῆς τινος μᾶς ἐπροσκάλεσεν ὁ Γεροστάθης εἰς τὴν οἰκίαν του, διὰ νὰ μᾶς ὁδηγήσῃ

εἰς πλησιόχωρον τῆς κωμοπόλεως πεδιάδα, ὅπου ἐπρόκειτο νὰ μᾶς δεῖξῃ νέον γυμναστικὸν παιγνίδιον, τὸ δόποιον ὀνόματός είσαι Σκλαβάκια.

Περίεργοι νὰ μάθωμεν τὸ νέον αὐτὸ παιγνίδιον, προθύμως ὑπηκούσαμεν εἰς τὴν πρόσκλησιν τοῦ ἀγαθοῦ γέροντος· καὶ κατὰ τὴν ὁρισθεῖσαν ὥραν παρευρεθέντες ὅλοι οἱ μικροὶ φίλοι του εἰς τὴν οἰκίαν του, ἐκινήσαμεν ἔχοντες αὐτὸν ἐπὶ κεφαλῆς.

Πλησιάζοντες νὰ διαβῶμεν ἔμπροσθεν τῆς οἰκίας Ἀθανασούλα τινὸς, κατοίκου τῆς κωμοπόλεως, παρετηρήσαμεν κόσμον πολὺν συνηγμένον ἐνώπιον αὐτῆς.

— Τί θέλει αὐτὸς ὁ κόσμος; ἡρώτησεν ὁ Γεροστάθης γέροντα, ἐρχόμενον ἐκ τοῦ πλήθους. — Μεγάλη δυστυχία! ἀπεκρίθη τεταραγμένος ὁ γέρων· φονικόν! φονικόν!

Ἐντρομός τότε ὁ Γεροστάθης ἐξήτησεν ἐξηγήσεις· ὁ δὲ γέρων μᾶς εἶπεν·

ΔΥΣΤΥΧΙΑ ΤΟΥ ΑΘΑΝΑΣΟΥΛΑ.

— Ο Ἀθανασούλας εἶχε συμπόσιον σήμερον, ἔορτάζων τοὺς γάμους τῆς ἀδελφῆς του. Γνωρίζετε πόσον καλὸς καὶ ἄξιος εἶναι αὐτὸς ὁ νέος, καὶ πόσον ἀγγελικὴν καρδίαν ἔχει πρὸς ὅλους, καὶ μάλιστα πρὸς τὴν ἀδελφὴν καὶ τὸν γαμbrόν του. Ἀλλὰ τὸ κρασίον ἔπνιξεν ὅλα τὰ προτερήματά του.

Φάίνεται δτὶ εἰς τὸ συμπόσιον ἐπὶε περισσότερον τοῦ

πρέποντος ἐμέθυσε λοιπὸν ὁ δυστυχῆς, ἔχασε τὰ λογικά του, καὶ νομίσας ἐν τῷ μέσῳ τῆς μέθης του ὅτι ὁ γαμβρός του τὸν ἐπεριγέλασεν, ἤναψε κατ' αὐτοῦ, καὶ ἀρπάσας ἐν μαχαίριον ἔτρεξε νὰ τὸ ἐμπήξῃ εἰς τὸ φτηθός του. Ἀλλὰ τὸ χέριόν του ἔτρεμεν· ἐπρόφθασαν δὲ καὶ τινες νὰ τὸν ἐμποδίσωσι, καὶ τοιουτοτρόπως ἀντὶ νὰ φονεύσῃ ἐπλήγωσε μόνον τὸν γαμβρόν του.

Ο Θεὸς νὰ λυπηθῇ τὴν ἀδελφήν του, καὶ νὰ ἥναι περαστικὴ ἡ πληγὴ τοῦ ἀνδρός της! Ο Θεὸς νὰ φωτίσῃ καὶ τὸν Ἀθανασούλαν καὶ ὅλους τοὺς νέους ν' ἀπέχωσιν ἀπὸ τὸ ἐπικίνδυνον κρασίον!

Κατηφής δ Γεροστάθης ἤκουσε τὴν διήγησιν ταύτην· καὶ ἐκεῖνος μὲν συλλογιζόμενος, ἡμεῖς δὲ σιωπηλοὶ ἔξηκολουθήσαμεν προχωροῦντες πρὸς τὴν πεδιάδα.

Ο συμμαθητής μας Ἰωάννης ἐνθυμήθη τότε ὅτι τὸ πρῶτον Ἑλληνικὸν μάθημά μας ἔλεγεν ὅτι ἡ μέθη εἶναι μικρὰ μαρτία. Ή δὲ παρατήρησις αὕτη, διὰ τῆς ὅποιας ὁ Ἰωάννης ἔλυσε τὴν γενικὴν σιωπήν μας, ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὸν Γεροστάθην νὰ μᾶς εἴπῃ τὰ ἀκόλουθα.

— Ὁχι μικρὰ, ἀλλὰ μεγάλη μανία εἶναι ἡ μέθη, ἀγαπητά μου παιδία, καὶ πολὺ χειροτέρα τῆς μανίας! Ο μανιακὸς εἶναι ἀξιολύπητος, διότι χωρὶς νὰ θέλῃ ὁ δυστυχῆς ἔχασε τὰς φρένας του· ἀλλ' ὁ μεθυσμένος εἶναι ἀξιοκαταφρόνητος, διότι θέλωρ χάνει τὸ λογικόν του,

καὶ οὗτως ἔκουσίως μεταβάλλεται διὰ τῆς μέθης εἰς ζῶον ἄλογον καὶ ἄγριον, ἐπικίνδυνον καὶ εἰς ἑαυτὸν καὶ εἰς τοὺς ἄλλους.

Ο ΠΙΤΤΑΚΟΣ ΚΑΤÀ ΤΗΣ ΜΕΘΗΣ.

Ο Πιττακὸς δ Μιτυληναῖος, εἰς ἔκ τῶν ἑπτὰ Σοφῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, ἐπρόσθεσεν δ Γεροστάθης, μεταξὺ τῶν ἄλλων νόμων, τοὺς ὅποιούς ἔθεσεν σὶς τὴν πατρίδα του Μιτυλήνην ἐπ' ἀγαθῷ τῶν συμπολιτῶν του, διέταξε προσέτι νὰ τιμωρῶνται μὲ διπλῆν ποινὴν ὅσοι πράττουν ἐγκλήματα, ὅντες μεθυσμένοι.

Ἐπειδὴ δὲ οἱ νόμοι δὲν ὠφελοῦν, ἀν δὲν ἐνισχύωνται απὸ τὸ καλὸν παράδειγμα τῶν ἀρχόντων, δ Πιττακὸς δὲν ἔπινε πάρὸς καθηρὸν ὕδωρ, τὸ ὅποιον εἶναι τὸ ὑγιέστερον καὶ ἀθωντερον ποτὸν, καὶ δι' αὐτὸ τοῦτο καὶ τὸ ἀφθονώτερον ἀφ' ὅσα ἐχάρισεν δ Θεὸς εἰς τοὺς ἀνθρώπους.

Συνήθως καὶ τὸ δλέθριον πάθος τῆς μέθης, εἴπεν δ Γεροστάθης, εἶναι ἐν ἔκ τῶν διυσμόρφων τέκνων τῆς ἀργίας καὶ δικυνηρίας. Ο δκυνηρὸς καὶ ἀργὸς, δστις οὔτε τὸ σῶμά του ἐσυνείθισε νὰ ἐνασχολῇ εἰς ἐργασίαν τινὰ, οὔτε τὸν γοῦν του νὰ προσηλόνῃ εἰς ἀνάγγωσιν ἢ ἄλλην διακονητικὴν ἐργασίαν, συχνάκις καταφεύγει πρὸς διασκέδασιν τῆς ἀργίας του εἰς τὴν οἰνοποσίαν, καὶ ἐπομένως εἰς τὴν μέθην, καὶ εἰς τὰ ἐγκλήματα. Δι' αὐτὸ συνήθως κατὰ τὰς ἔορτὰς καὶ τὰς πανηγύρεις, δτε οἱ ἀνθρωποι παραδίδον-

ταὶ εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς ἀργίας, συμβαίνουν αἱ περισσότεραι μέθαι, καὶ τὰ περισσότερα ἐγκλήματα.

Ο ΜΩΑΜΕΘ ΚΑΤÀ ΤΗΣ ΟΙΝΟΠΟΣΙΑΣ.

Λέγεται ὅτι ὁ Μωάμεθ, ὁ προφήτης τῶν Τούρκων, διαβάς ἡμέραν τινα ἐορτάσιμον ἀπὸ χωρίον, ἵδεν ὅλους τοὺς κατοίκους συνηθροισμένους εἰς τὴν πλατεῖαν, συνευθυμοῦντας, τρώγοντας, πίνοντας, καὶ χορεύοντας. Ἀλλ' ἐπινελθὼν τὴν ἐπιοῦσαν εἰς τὸ αὐτὸ χωρίον, παρετήρησεν αὐτὸ ἐρημωμένον, τὴν δὲ πλατεῖαν γέμουσαν πτωμάτων ἀνδρῶν, γυναικῶν, γερόντων, καὶ παιδίων. Ἐπληροφορήθη δὲ ὅτι κατὰ τὴν προτεραίαν ἡ εὐθυμία ἔφερε τοὺς πλείστους εἰς μέθην, ἡ μέθη εἰς ὕβρεις, αἱ ὕβρεις εἰς χειρονομίας, καὶ αἱ χειρονομίαι εἰς συμπλοκὴν ἔνοπλον, κατὰ τὴν δποίαν οἱ περισσότεροι τῶν κατοίκων κατεσφάγησαν.

Ἐκ τοῦ περιστατικοῦ δὲ τούτου λέγεται ὅτι ἔλαβεν ἀφορμὴν νὰ ἐμποδίσῃ διὰ τοῦ Κορανίου του εἰς τοὺς πιστούς του τὴν οἰνοποσίαν, ἐπὶ ποινῇ ἀποκλεισμοῦ ἀπὸ τὸν Τουρκικὸν παράδεισον.

Ἀλλὰ τί ὡφελοῦν αἱ ἀπαγορεύσεις καὶ αἱ ποιναὶ, ἐξηκολούθησεν ὁ Γεροστάθης, ὅταν οἱ γονεῖς, οἱ διδάσκαλοι, οἱ ἱερεῖς, καὶ οἱ νομοθέται δὲν φροντίζωσιν ὑπὸμακρύνωσιν ἐγκαίρως τὰς αἰτίας τῶν κακῶν, καὶ νὰ ἐκριζόνωσι τὰς πρώτας βίζας αὐτῶν;

Προσέχετε σεῖς, ἀγαπητά μου παιδία, ὑπὸμακρύνετε

πάντοτε τὰς αἰτίας καὶ τὰς ἀφορμὰς τῶν κακιῶν. Εἰν
δὲ, ὃ μὴ γένοιτο, συναισθανθῆτε ποτὲ ὅτι κακόν τι ἡ
ἔλαττωμα ἥρχισε νὰ ῥίζηνη εἰς τὸ σῶμα ἢ τὴν ψυχήν
σας, προσπαθήσατε ἀμέσως νὰ ἐκριζώσετε αὐτὸ, πρὶν ἡ
δυναμώσῃ ἢ ῥίζα του· ἀν εἰς τὴν ἀρχὴν δὲν τὸ προσέ-
ξετε, ἀλλ' ἀφήσετε νὰ κάμῃ δυνατὰς καὶ βαθείας τὰς ῥί-
ζας, πικρὰ θέλετε μετανοήσει, μὴ δυνάμενοι πλέον νὰ
τὸ ἐκριζώσετε.

ΤΑ ΣΚΛΑΒΑΚΙΑ.

Οτε εἰς τὴν πεδιάδα ἐφθάσαμεν, ἥρχισαμεν νὰ ζητῶ-
μεν παρὰ τοῦ Γεροστάθου τὰ Σκλαβάκια.

Ο Γεροστάθης μᾶς ἐδιαίρεσε τότε εἰς δύο ἴσαριθμα
τάγματα. Ἐπὶ κεφαλῆς ἑκάστου τάγματος ἐδιόρισεν ἀρ-
χηγοὺς τοὺς δύο μεγαλητέρους ἐκ τῶν συμμαθητῶν μας.
Ἐποποθέτησεν ἐπομένως τὸ ἐν τάγμα ἀντικρὺ τοῦ ἄλλου
εἰς ἀπόστασιν πεντήκοντα ἢ ἑξήκοντα ποδῶν. Γύψωσεν
εἰς ἔκαστον ἐκ τῶν στρατοπέδων αὐτῶν ἀνὰ ἐν μανδύ-
λιον ὡς σημαίαν. Ἐπειτα δὲ μᾶς ἐξήγησε πῶς οἱ μὲν κα-
ταδιώκουν τοὺς ἄλλους, πῶς γίνονται οἱ αἰχμάλωτοι, καὶ
πῶς οἱ σύντροφοί των χρεωστοῦν νὰ ἐλευθερώσιν αὐτούς.

Δὲν ἐβραδύναμεν δὲ πολὺ νὰ οἰκειωθῶμεν μὲ τὰ Σκλα-
βάκια, τὰ ἐποῖα εἰς ἄκρον μᾶς ἥρεσαν, διότι καὶ ζωη-
ρότατα ἦσαν, καὶ τὴν φιλοτιμίαν ἑκάστου διηρέθιζον.

Παρατηρεῖτε, μᾶς εἶπεν ὁ γέρων, τὰ Σκλαβάκια εἴ-

ναι είδος μάχης, ἵτις γίνεται ὅχι δι' ὄπλων, ἀλλὰ διὰ τοῦ δρόμου, ὅστις γυμνάζει τὸ σῶμα εἰς τὴν εὐκινησίαν. Αὐτὰ ἔξασκοῦν καὶ τὴν προσοχὴν εἰς τὰς διαφόρους κινήσεις τῶν φίλων καὶ τῶν ἐχθρῶν· διὰ τῆς αἰχμαλωσίας δὲ τιμωροῦν τοὺς βραδυκινήτους. Πρὸ πάντων δὲ ἐπιβάλλουν τὸ ἱερὸν χρέος τοῦ νὰ ὑπερασπιζόμεθα τοὺς καταδιωκομένους ὁμογενεῖς καὶ φίλους, καὶ διδάσκουν τοὺς ἐλευθέρους ὅτι πρέπει ν' ἀγωνίζωνται πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν σκλάβων ἀδελφῶν των.

Ο ΜΟΝΟΦΘΑΛΜΟΣ ΤΡΕΜΟΓΙΑΝΝΗΣ.

Ότε μετὰ τὰ Σκλαβάκια ἐπεστρέφαμεν εἰς τὴν κωμόπολιν, δ Γεροστάθης εἶχε διακρίνει μακρόθεν βαδίζοντα πρὸς τὴν κωμόπολιν ἐπαίτην τινα, Τρεμογιάννην καλούμενον, ὅστις τὸν ἐνθύμισε τοὺς μεθυσμένους Εἴλωτας. Ότε δὲ προχωροῦντες ἐφθάσαμεν τὸν Τρεμογιάννην, μᾶς εἶπε. — Τὰ παιδία τῆς Σπάρτης ἐθδελύτοντο τὴν οἰνοποσίαν, βλέποντα τοὺς μεθυσμένους Εἴλωτας· παρατηρήσατε καὶ σεῖς τὸν Εἴλωτα τοῦτον, καὶ θαυμάσατε τὰ κατορθώματα τῆς οἰνοποσίας καὶ τῆς μέθης.

Καὶ τῷ ὅντι ἐλεεινὴ ἦτο ἡ θέα τοῦ Τρεμογιάννη· δὲν ἦτο γέρων, ἀλλ' ἡ μέθη εἶχε καταντήσει αὐτὸν ἐσχατόγηρον, ἴσχνὸν, καὶ ἀδύνατον· εἶχε δὲ κυρτωμένον τὸ σῶμα, καὶ ρυτιδωμένον τὸ πρόσωπον· ἐπεριπάτει μετὰ μεγίστης δυσκολίας, καὶ κρατῶν βακτηρίαν ἐπροσπάθει δι' αὐ-

τῆς νὰ βοηθῇ τοὺς κλανιζομένους πόδας του. Ἡ κεφαλὴ του, αἱ χεῖρες, τὰ δάκτυλα, καὶ ὅλον ἐν γένει τὸ σῶμα του ἔτρεμον ἀδιακόπως· ἢ μύτη του ἦτο κατακόκκινος· φλογισμένος ἐπίστης καὶ διηνεκῶς δακρύων ἐφαίνετο καὶ ὁ ἔτερος τῶν ὀφθαλμῶν του, διότι τὸν ἄλλον εἶχε χάσει ὡς ἐκ τῆς μέθης του, πεσὼν ποτὲ ἐπὶ λίθων· ἔχων δὲ πάντοτε ἀνοικτὸν τὸ στόμα, ἐπαρουσίαζεν ἐπὶ τοῦ ἐλεεινοῦ του προσώπου τὸν ἀποτρόπαιον γέλωτα τῆς ἡλιθιότητος.

Ο Τρεμογιάννης, ἂμα ἴδων τὴν Γεροστάθην, ἐζήτησε παρ' αὐτοῦ χρήματα. — Τί τὰ θέλεις; τὸν ἡρώτησε, διὸ νὰ πίγι πάλιν; — Τί νὰ κάμω; ἀπεκρίθη ὁ Τρεμογιάννης, μ' ἔκυρίευσεν, ἀνάθεμά το! καὶ ὅσον πίνω, τόσον θέλω!

Εἰς μάτην ὁ Γεροστάθης μὲ τὴν συνίθη ἀγοθότητά του ὑπενθύμισεν εἰς αὐτὸν τὴν ἀξιοθρήνητον κατάστασίν του· εἰς μάτην τῷ ὑπεσχέθη νὰ τὸν τρέφῃ, ἀν ἀφήσῃ τὸ κρασίον. · Ο Τρεμογιάννης ἐπέμενε ζητῶν χρήματα· καὶ ἐπειδὴ ὁ Γεροστάθης ἡρνήθη νὰ τῷ δώσῃ, ἡρχισε νὰ προφέρῃ λόγια ἀσυνάρτητα, ἀναμεμιγμένα μὲ ὕβρεις καὶ βλασφημίας.

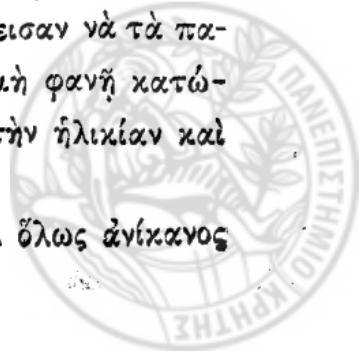
— Ἀπελπισία! εἶπεν ὁ Γεροστάθης, καὶ ἐπροχώρησεν ἀκολουθούμενος παρ' ἡμῶν. "Οσορ πίτει, τόσοτ θέλει! ἔχει δίκαιον! Αὐτὸς εἶναι ὁ νόμος ὅλων τῶν κακῶν καὶ ἐλαττωμάτων! Ἐὰν δὲν καταστραφῶσιν εἰς τὴν γένεσίν

των, προχωροῦν, καὶ καθ' ἡμέραν αὐξάνουν μὲν περισσότεραν δρμήν· ἀπαράλλακτα καθὼς ὅταν ἀφήσῃς ἀπὸ ὑψηλὴν θέσιν σῶμα βαρὺ, ὃσον περισσότερον προχωρεῖ πρὸς τὴν γῆν, τόσον περισσότερον αὐξάνει ἡ δρμὴ τῆς ταχύτητός του.

Οἱ ἐπαίτης Τρεμογιάννης, ἔξηκολούθησε λέγων δὲ Γεροστάθης, ὅτοιος εὐκαταστάτου προεστῶτος τοῦ Ζαγορίου. Εἰς τὸ σχολεῖον ἐσχετίσθη μέτινας νέους μεγαλητέρους του, περὶ τῆς διαγωγῆς ὅμως τῶν ὅποιων δὲν ἐφρόντισε νὰ πληροφορηθῇ πρὶν ἡ σχετισθῇ μετ' αὐτῶν· ἐλεύθερος δὲ πάστης ἐπιτηρήσεως ἔξηκολούθει τὰς σχέσεις του μετ' αὐτῶν, τοὺς ὅποιους ἐφιλοτιμεῖτο καὶ ἐπροσπάθει νὰ μιμῆται. Ἡρχισε λοιπὸν καὶ νὰ καπνίζῃ, καὶ νὰ πίνῃ κρασίον ὡς ἐκεῖνοι, μὴ συλλογιζόμενος ὅτι τοιουτοτρόπως καὶ τὰ πατρικά του χρήματα ἀδίκως καὶ ἀνωφελῶς διεσκόρπιζε, καὶ εἰς τὸν δλέθριον κατήφορον τῆς μέθης διὰ τῆς οἰνοποσίας εἰσήρχετο.

Κατ' ἀρχὰς τὸ κάπνισμα ἐσκότιζε τὸν ἐγκέφαλόν του, τὸ δὲ κρασίον, ξυνίζον τὸ στόμα του, ἐδυσαρέστει αὐτόν· ἀλλ' αἱ εἰδοποιήσεις αὗται δὲν τὸν κατέπεισαν νὰ τὰ παρατητήσῃ· ἀπ' ἐναντίας ἐπέμενε, διὰ νὰ μὴ φανῇ κατώτερος ἀπὸ τοὺς μεγαλητέρους κατά τε τὴν ἥλικιαν καὶ τὴν κακοήθειαν συντρόφους του.

Βαθμηδὸν δὲ κατήντησε μέθυσος, καὶ ὅλως ἀγίκανος

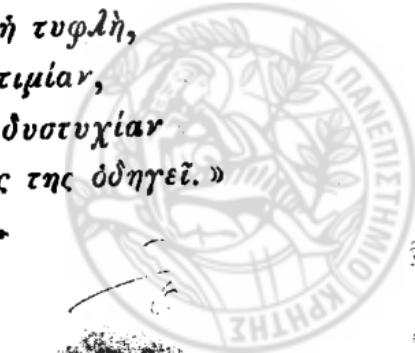

δι' ὅποιανδήποτε ἐργασίαν καὶ ἐνασχόλησιν. Ἐντὸς ὅλης χρόνων κατερέθρησε διὰ τοῦ οἴνου, καὶ μετέβαλεν εἰς καπνὸν ὀλόκληρον τὴν πατρικήν του περιουσίαν. Τὸ δὲ ἀρχοντόπουλον τοῦ Ζαγορίου μετεβλήθη τοιουτοτρόπως εἰς ἐπαύτην ῥάκενδύτην καὶ μέθυσον. Οὐ ποτὲ ὑγιῆς καὶ νουνεχῆς ίωάννης κατήντησεν οὔτω Τρεμογιάννης, μονόφθαλμος, ἄνευ ὑγείας, καὶ ἄνευ νοός. Ή οἶνοποσία καὶ ἡ μέθη κατέστρεψαν τὴν ὑγείαν του, τὸν ἐτύφλωσαν, καὶ παρέλυσαν τὸν ἐγκέφαλον καὶ ὀλόκληρον τὸ νευρικὸν σύστημά του· ὥστε καὶ ἡλίθιος καὶ μωρὸς ἀποκατέστη, καὶ εἰς τὴν τρομερὰν ἀσθένειαν, τὴν ὀνομαζούμενην *μαρταρ* τρέμουσαρ ὑπέκυψεν δὲ δυστυχῆς!

Μετὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς οὐδὲν ἄλλο ἐπρόσθεσεν ὁ Γεροστάθης, ὃν βέβαιος ὅτι ἡ θέα τοῦ Τρεμογιάννη, καὶ ἡ ἴσορία αὐτοῦ μᾶς ἐπροξένησαν φρίκην κατὰ τῆς οἰνοποσίας.

Ἀπεχωρίσθημεν δὲ κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην διὰ τῶν ἀκολούθων περὶ μέθης στίχων.

« *Κόρη τῆς Οιροποσίας,*
 » *Άδελφὴ δὲ τῆς Μαριάς*
 » *Ἐξ' ἡ μέθη ἡ τυφλὴ,*
 » *"Ητις εἰς τὴν ἀτιμίαν,*
 » *Καὶ εἰς πᾶσαν δυστυχίαν*
 » *Τοὺς πιστούς της δόηγεῖ.* »

Ο ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΟΣ ΣΥΝΤΡΟΦΟΣ.

« Έν δργῇ μήτε τί λέγειν, μήτε πράσσειν. »

(Πυθαγόρου.)

ΠΟΛΛΑΚΙΣ δ Γεροστάθης ἐπεσκέπτετο τὰς παραδόσεις τοῦ σχολείου μας, καὶ μετὰ προσογῆς ἡκροάζετο καὶ τοὺς διδασκάλους παραδίδοντας, καὶ τοὺς μαθητὰς ἔξεταζομένους. Διὰ τῶν ἐπισκέψεών του δὲ αὐτῶν τοὺς μὲν ἐνεθάξερνε, τοὺς δὲ ἐφιλοτίμει.

Ημέραν τινὰ μᾶς ἐπεσκέφθη καθ' ἣν ὥραν ἤρχιζε τὸ μάθημα τῆς Ἑλληνικῆς Ἰστορίας. Οἱ διδάσκαλος ἔσυρε, κατὰ τὸ σύνηθες, κλῆρον, καὶ δὲ κλῆρος, ἐνθυμοῦμαι, ἐπεσεν εἰς ἐμέ. Ἐπρόκειτο τὰ ἐκθέσω τὴν ναυμαχίαν τῆς Σαλαμῖνος. — Ἐμπρὸς, λογιώτατε, μὲ εἴπεν διδάσκαλος, εἰπέ μας τὰ περὶ τῆς ναυμαχίας τῆς Σαλαμῖνος ἀπεκρίθην δὲ, καθ' ὅσον ἐνθυμοῦμαι, τὰ ἔξης.

Ο ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΣΑΛΑΜΙΝΑ.

Άφοῦ διὰ τῆς προδοσίας τοῦ Ἐφιάλτου ἦμπόρεσεν δὲ Ξέρξης νὰ διαβῇ τὸ στενὸν τῶν Θερμοπυλῶν, ἐπροχώρησεν ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος μετὰ τῶν ἀναριθμήτων στρατῶν του, λεηλατῶν καὶ καταστρέφων βαρβαρικῶς τὰ πάντα.

Οἱ Ἀθηναῖοι ἐξέλεξαν στρατηγὸν τὸν συμπολίτην των Θεμιστοκλέα.

Ο Θεμιστοκλῆς ἐνόμιζεν ὅτι πολὺ εὔκολώτερον ἦτο νὰ

σωθῶσι διὰ τῶν πλοίων, καὶ νὰ νικήσωσι τὸν ἔχθρὸν κατὰ θάλασσαν, ἐκλέγοντες θέσιν κατάλληλον πρὸς ναυμαχίαν, παρὰ ν' ἀντισταθῶσι κατὰ ἤηρὰν εἰς τοὺς ἀπειράριθμους στρατοὺς τοῦ Ξέρξου. Όθεν κατέπεισε τοὺς συμπολίτας του νὰ ἐγκαταλείψωσι τὰς Ἀθήνας εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ ἔχθροῦ, καὶ τὰς μὲν γυναικας, τοὺς γέροντας, καὶ τὰ παιδία των ν' ἀποστείλωσιν εἰς τὴν Τροίζηνα, πόλιν τῆς Πελοποννήσου, ὅλοι δὲ οἱ ἵκανοι πρὸς πόλεμον νὰ ἔμβωσιν εἰς τὰ πολεμικά των πλοῖα.

Ο προνοητικὸς Θεμιστοκλῆς δὲν εἶχε θεωρήσει τὴν μάχην τοῦ Μαραθῶνος ώς τὸ τέλος τοῦ Περσικοῦ πολέμου, ἀλλ' ώς ἀρχὴν νέων ἀγώνων· καὶ δι' αὐτὸν ἔκτοτε εἶχε καταπείσει τοὺς Ἀθηναίους, ἀντὶ νὰ διανέμωνται τὰ ἀργύρια, τὰ ὄποια ἀπὸ τὸ μεταλλεῖον τοῦ Λαυρίου ἐλάμβανον, νὰ ἔξοδεύωσιν αὐτὰ πρὸς κατασκευὴν πολεμικῶν πλοίων.

Τοιουτοτρόπως ἡ πατρίς του κατὰ τὴν κρίσιμον αὐτὴν ὥραν εἶχεν ἔτοιμα διακόσια πολεμικὰ πλοῖα, εἰς τὰ ὄποια εἰσελθόντες ὅλοι οἱ ἵκανοι πρὸς πόλεμον Ἀθηναῖοι, ὁδηγήθησαν ὑπὸ τοῦ Θεμιστοκλέους εἰς τὸ στενὸν τῆς θαλάσσης, τὸ μεταξὺ τῆς νήσου Σαλαμῖνος καὶ Ἀττικῆς.

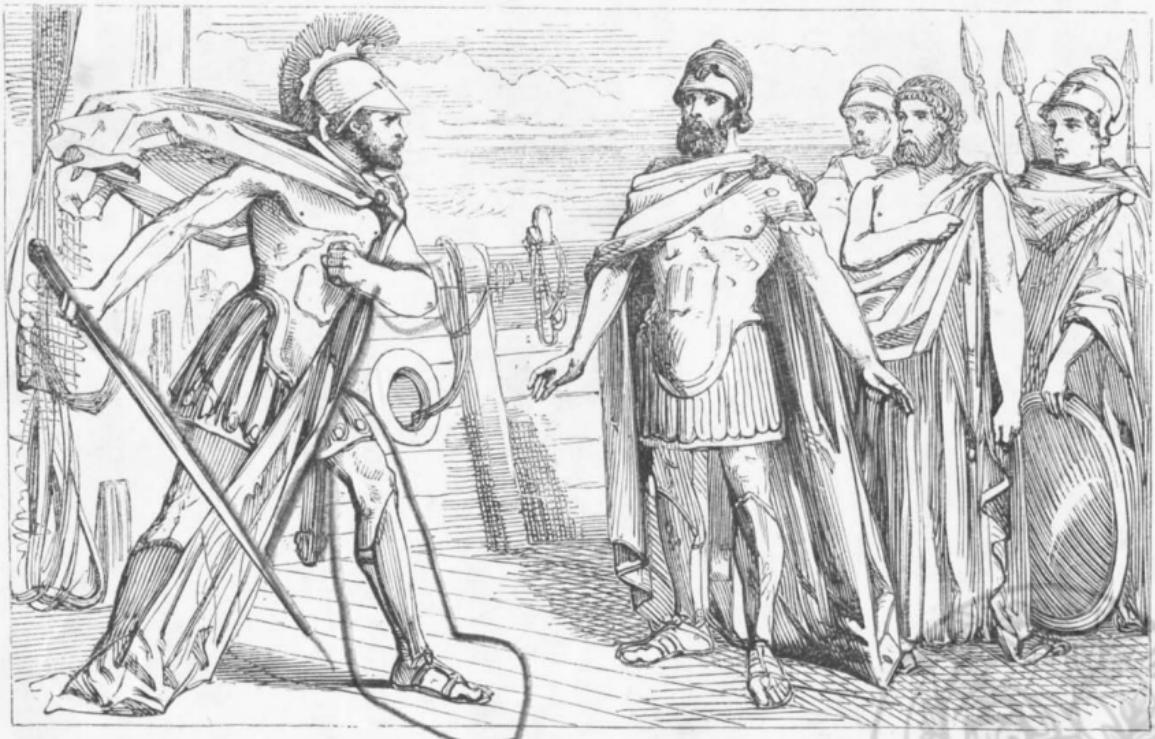
Εἰς τὸ στενὸν αὐτὸν ἔτυχε τότε προσωριμισμένος καὶ ὁ στόλος τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ὑπὸ τὸν ναύαρχον τῆς Σπάρτης, Εύρυθιαδῆν.

Θ

Λ

?

Πάταξον μέν, ἄκουσον δέ.

Ο Ξέρξης ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ μεγάλου στρατοῦ του, προχωρῶν ἀπὸ τὰς Θερμοπύλας, ἔφθασεν ἐπὶ τέλους μέχρι τῶν Ἀθηνῶν, τὰς δόποίας εὑρῶν ἐρήμους κατοίκων, καὶ ἄνευ τινὸς ὑπερασπίσεως, κατέκαυσε καὶ κατέστρεψε. Συγχρόνως δὲ ὁ μέγας στόλος του, παραπλεύσας τὰ παράλια τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος, ἔφθασεν εἰς τὸ Φάληρον, λιμένα τῶν Ἀθηνῶν.

Τότε ὁ Εύρυνιάδης καὶ οἱ ἄλλοι ἐσχεδίαζον ν' ἀναχωρήσωσι μετὰ τῶν πλοίων των ἀπὸ τὴν Σαλαμῖνα εἰς τὸν Ἰσθμὸν τῆς Πελοποννήσου.

Ἀλλ' ὁ Θεμιστοκλῆς, προβλέπων ὅτι εἰς τὴν ἀνοικτὴν θάλασσαν τοῦ Ἰσθμοῦ οἱ Πέρσαι μὲ τὰ πολλὰ καὶ μεγάλα πλοιά των εὔκόλως ἡμπόρουν νὰ περιζώσωσι καὶ καταστρέψωσι τὰ μικρὰ καὶ δλίγχ πλοῖα τῶν Ἑλλήνων, ἐπροσπάθει εἰς ἐν πολεμικὸν συμβούλιον νὰ καταπείσῃ τὸν Εύρυνιάδην ὅτι ἐσύμφερε νὰ μείνωσιν εἰς τὸ στενὸν τῆς Σαλαμῖνος.

Εἰς τὸ πολεμικὸν αὐτὸν συμβούλιον, παροξυνθεὶς ὁ Εύρυνιάδης κατὰ τοῦ Θεμιστοκλέους, ὑψώσεν αὐθαδῶς τὴν βακτηρίαν του διὰ νὰ κτυπήσῃ αὐτόν· ἀλλ' ὁ Θεμιστοκλῆς χωρὶς νὰ ταραχθῇ εἶπε· — « Πάταξοι μὲρ, ἄκουσσοι δέ ! »

Ἐπειδὴ δὲ δὲν ἡμπόρεσεν ὁ Θεμιστοκλῆς διὰ τῶν λόγων του νὰ καταπείσῃ τὸν Εύρυνιάδην καὶ τοὺς ἄλλους

νὰ ναυμαχήσωσιν εἰς τὸ στενὸν τῆς Σαλαμῖνος, κατέφυγεν εἰς τὸ ἀκόλουθον στρατήγημα.

Ἐμήνυσε κρυφίως τὸν Ξέρξην ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς στόλος σκοπεύει ν' ἀναχωρήσῃ ἀπὸ τὸ στενὸν, καὶ ἐπομένως νὰ ἐπισπεύσῃ νὰ τὸν ἀποκλείσῃ ἐκεῖ διὰ τῶν πλοίων του, πρὶν προφθάσῃ νὰ διαφύγῃ.

Οὐ Ξέρξης ἐπίστευσε, νομίσας ὅτι καὶ ὁ μέγας Θεμιστοκλῆς ἦτο ἄλλος Ἐφιάλτης. Ἀμέσως λοιπὸν διατάττει τοὺς στόλους του ν' ἀποκλείσωσι τὰ στενὰ τῆς Σαλαμῖνος, καὶ νὰ καταστρέψωσι τὸν Ἑλληνικὸν στόλον.

Πᾶν δὲ προΐδεν ὁ μεγαλόνους Θεμιστοκλῆς ἐπαλήθευσεν. Οὐ ἔχθρικὸς στόλος δὲν ἡμπόρεσε νὰ ἐπιπέσῃ ὅλος συγχρόνως κατὰ τῶν Ἕλλήνων, διότι μόνον ὀλίγα πλοῖα ἔχώρουν εἰς τὰ στενά. Τὰ πλοῖα αὐτὰ, ἀμα παρουσιάζομενα, εὔκόλως κατεστρέφοντο ὑπὸ τῶν Ἕλλήνων· ἄλλα δὲ τότε ἐλάμβανον τὴν θέσιν τῶν καταστραφέντων· ἄλλα καὶ αὐτὰ ἐπίσης κατεστρέφοντο. Οὕτω δὲ ἡ ναυμαχία ἐτελείωσε διὰ τῆς καταστροφῆς τοῦ ἔχθρικοῦ στόλου, διὰ τῆς αἰσχρᾶς φυγῆς τῶν διάσωθέντων, καὶ διὰ τῆς καταδιώξεως αὐτῶν ὑπὸ τῶν νικηφόρων Ἕλλήνων.

Οὐ ὑπερήφανος βασιλεὺς τῆς Περσίας, Ξέρξης, εἶχε στήσει ὑψηλὸν θρόνον εἰς τὸ παράλιον τῆς Ἀττικῆς, καὶ ἐξ αὐτοῦ ἐθεώρει τὴν νάυμαχίαν· ἀλλ' ὅτε ἀντὶ τῆς καταστροφῆς τῶν Ἕλλήνων ἴδε τὴν αἰσχρὰν ἦτταν καὶ τὴν

αἰσχροτέραν φυγὴν τοῦ μεγάλου στόλου του, ἀπηλπι-
σμένος καὶ ἔντρομος ἀνεχώρησε, καὶ ἐπανῆλθεν εἰς τὴν
Ἀσίαν.

Τοιουτοτρόπως δὲ Θεμιστοκλῆς ἔσωσε τὴν Ἑλλάδα
ὅλην κατὰ τὴν ἔνδοξον αὐτὴν ναυμαχίαν, ὅτις ἔλαβε χώ-
ραν περὶ τὰ τετρακόσια δύο δισκούντα ἐτη πρὸ Χριστοῦ,
δηλαδὴ δέκα ἔτη μετὰ τὴν μάχην τοῦ Μαραθῶνος.

Οὐτε ἐτελείωσα τὴν διήγησιν ταύτην, δὲ Γεροστάθης,
ὅστις μετὰ προσοχῆς μὲν ἡκροάζετο, κινῶν ἐνίστε τὴν
φαλακρὰν κεφαλήν του πρὸς ἐπιβεβαίωσιν τῶν λόγων μου
καὶ πρὸς ἐνθάρρυνσίν μου, ἔζητησε τὴν ἄδειαν παρὰ τοῦ
διδασκάλου νὰ μὲν ἀποτείνῃ ἐρώτησίν τινα· λαβὼν δὲ τὴν
ἄδειαν, μὲν ἡρώτησε·

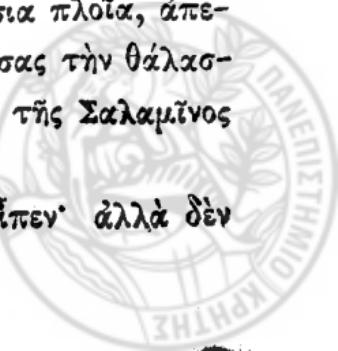
— Ποῖον προτέρημα τοῦ Θεμιστοκλέους νομίζεις ὅτι
ἐπέφερε τὴν νίκην τῆς Σαλαμίνος, γαὶ ἐπομένως τὴν σω-
τηρίαν τῆς Ἑλλάδος;

Συλλογισθεὶς ὁλίγον, ἀπήντησα ὅτι ἡ φρόνησις τοῦ
Θεμιστοκλέους κατώρθωσε τὴν νίκην αὐτὴν.

— Καὶ πῶς ἔδειξε τὴν φρόνησίν του αὐτὴν; ἐπρόσθεσε·

— Προετοιμάσας ἐγκαίρως τὰ διακόσια πλοῖα, ἀπε-
κρίθην, ἀφήσας τὰς Ἀθήνας καὶ προτιμήσας τὴν θάλασ-
σαν, καὶ ἐπὶ τέλους ἐκλέξας τὸ στενὸν τῆς Σαλαμίνος
διὰ τὴν ναυμαχίαν.

— Ὁλ' αὐτὰ φρόνιμα καὶ καλὰ, μὲν εἴπεν· ἀλλὰ δὲν

νομίζεις ὅτι ὅλ' αὐτὰ ἥθελον ἀποδῆ μάταια, ἢν δὲ Θεμιστοκλῆς ἐθύμουνε, καθ' ἣν στιγμὴν δὲ Εύρυθιάδης ὀργισθεὶς ὑψώσε τὴν βακτηρίαν διὰ νὰ τὸν κτυπήσῃ;

— Καὶ διατί; εἰπα πρὸς τὸν Γεροστάθρν. — Αὐτὸς δὲ μοὶ ἀπεκρίθη τὰ ἔξης·

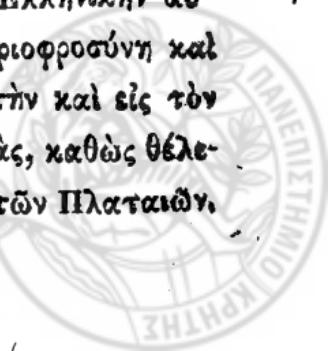
— Ἄν δὲ Θεμιστοκλῆς ἦτο ὀργίλος, καὶ ἀντὶ νὰ κυριεύῃ τὸν θυμόν του, ἐκυριεύετο ἀπὸ τὸ πάθος αὐτὸς, ἀν δὲ φρόνησίς του καὶ ἡ ἀγάπη τῆς πατρίδος του δὲν κατέπραΰνον τὸν θυμὸν, τὸν δποῖον φυσικὰ διήγειρεν εἰς τὴν ψυχὴν του ἡ αὐθάδεια καὶ τὸ ἄτοπον κίνημα τοῦ Εύρυθιάδου, ἢν ἐπομένως ὠργίζετο καὶ ἔξηπτετο, ὡς εἶχεν ὀργισθῆ καὶ ἔξαφθῆ δὲ Εύρυθιάδης, δὲν ἥθελεν εἰπεῖ ἀταράχως τοὺς περιφήμους ἐκείνους λόγους· «Πάταξον μὲρ, ἄκουσορ δὲ,» διὰ τῶν δποίων ἀπέδειξεν ὅτι χάριν τῆς πατρίδος ἀδιαφορεῖ περὶ τοῦ ἀτόμου του ἀλλ᾽ ἥθελε σύρει καὶ αὐτὸς τὸ ἔιφος του κατὰ τοῦ ναυάρχου τῶν Σπαρτιατῶν· εἰς τὴν ἔξαψιν δὲ τοῦ θυμοῦ του ἵσως ἥθελε τὸν πληγώσει, ἵσως ἥθελε τὸν φονεύσει. Οἱ Σπαρτιᾶται καὶ οἱ ἄλλοι Πελοποννήσιοι ἥθελον τότε ἔξαγριωθῆ κατὰ τοῦ Θεμιστοκλέους καὶ τῶν Ἀθηναίων, λησμονοῦντες δὲ ἐν τῇ ἀγανακτήσει τῶν τοὺς Πέρσας καὶ τὸν ἐπικείμενον τῆς Ἑλλάδος κίνδυνον, ἥθελον ἐκτραχηλισθῆ εἰς ἀλληλοσφαγίαν καὶ εἰς ἐμφύλιον σπαραγμόν· καὶ οὕτως ἀντὶ νὰ καταστρέψωσιν εἰς τὴν Σαλαμῖνα τοὺς Βαρβάρους, ἥθελον

καταστραφῆ οἱ Ἕλληνες διὰ τῶν Ἑλλήνων· τότε δὲ οὔτε τὰ διαχόσια πλοῖα τῶν Ἀθηναίων, οὔτε ἡ ἐγκατάλειψις τῆς πόλεώς των, οὔτε ἡ ἀνδρία των, οὔτε τὸ στενὸν τῆς Σαλαμῖνος ἥθελον σώσει τὴν Ἑλλάδα.

— Τί λέγεις; ἐπρόσθεσεν δὲ Γεροστάθης, δὲν φρονεῖς, φίλε, ὅτι ἀν δ Θεμιστοκλῆς παρωργίζετο, ή μὲν ἔνδοξος ναυμαχία τῆς Σαλαμῖνος δὲν ἥθελε στολίζει τὴν ἱστορίαν τῶν προγόνων μας, ή δὲ Ἑλλὰς ἥθελε χάσει ὑπὸ τὸν Κυ-
γὸν τῶν βαρβάρων τὴν ἐλευθερίαν, τὰ φῶτα, καὶ τὸν πολιτισμόν της;

— Ό! βέβαια, ἔχετε πολὺ δίκαιον, ἀπεκρίθην, καὶ ἐκάθησα εἰς τὴν θέσιν μου. Ο δὲ Γεροστάθης ἐξηκολού-
θησε λέγων·

— Βλέπετε, ἀγαπητά μου παιδία, πόσα τρομερὰ ἀπο-
τελέσματα δύναται νὰ ἐπιφέρῃ εἰς δλόχληρον ἔθνος ἐνὸς ἀτόμου στιγματίος θυμός! Ο θυμὸς τοῦ Εὐρυθιάδου ἦδύ-
νατο νὰ καταστρέψῃ τὴν Ἑλλάδα, ή δὲ πραότης τοῦ φρο-
νίμου Θεμιστοκλέους ἔσωσε καὶ ἐδόξασε τὴν Ἑλλάδα εἰς
τὴν Σαλαμῖνα. Τοιουτοτρόπως ἡ φιλοπρωτία τῶν δέκα
στρατηγῶν ἦδύνατο νὰ καταστρέψῃ τὴν Ἑλληνικὴν αὐ-
τονομίαν εἰς τὸν Μαραθῶνα, ἀλλ’ ἡ μετριοφροσύνη καὶ
ἀφιλοπρωτία τοῦ Ἀριστείδου ἔσωσαν αὐτὴν καὶ εἰς τὸν
Μαραθῶνα, καὶ ἀκολούθως εἰς τὰς Πλαταιὰς, καθὼς θέλε-
τε ἴδει ὅταν προχωρήσετε εἰς τὴν μάχην τῶν Πλαταιῶν.

Αἱ ἀρεταὶ λοιπὸν, καὶ ὅχι μόνον ἡ ἀνδρία καὶ τὰ ὅπλα, σώζουν τὰ ἔθνη· αἱ δὲ κακίαι καὶ τὰ πάθη καταστρέφουν καὶ ἴδιώτας, καὶ πόλεις, καὶ ἔθνη δλόχληρα. «Μακάριοι οἱ πραεῖς ὅτι αὐτοὶ κ. Ἰηρογομήσουσι τὴν γῆν, » μᾶς λέγει ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον. Μακάριος τῷόντι ἀνεφάνη καὶ ὁ πρᾶος Θεμιστοκλῆς, διότι διὰ τῆς πραότητός του ἐκληρονόμησεν ὅλην τὴν δόξαν τῆς Σαλαμῖνος.

Μετὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς τοῦ Γεροστάθου ὁ διδάσκαλος ἐξηκολούθησε τὴν παράδοσιν τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας, καὶ ἐξέθεσε τὰ μετὰ τὴν μάχην τῆς Σαλαμῖνος.

Οὗτε δὲ ἐτελείωσε τὸ μάθημα, ὁ Γεροστάθης ἥρχισε νὰ κρυφομιλῇ μετὰ τοῦ διδασκάλου· ἀλλ᾽ ἐκ τῆς μυστικῆς αὐτῆς διμιλίας δὲν ἤκουόσαμεν παρὰ τοὺς τελευταίους λόγους τοῦ διδασκάλου, εἰπόντος·

— Ἐχετε πολὺ δίκαιον, αὐτὸ προσπαθῶ πάντοτε, καὶ εἰς τὸ ἑξῆς ἔτι μᾶλλον θέλω προσπαθήσει νὰ ἐκπληρώσω τὴν δίκαιαν ἐπιθυμίαν σας.

Οὕτε ἐγὼ, οὕτε ἄλλος τις ἐκ τῶν συμμαθητῶν μου ἐννοήσαμεν περὶ τίνος ἦτο ἡ κρυφὴ διμιλία τοῦ Γεροστάθου. Ἀλλὰ τώρα συμπεραίνω ὅτι ὁ ἀγαθὸς γέρων ἐπρότρεπε τὸν διδάσκαλον νὰ μὴ περιορίζεται εἰς τὴν ἀπλῆν διήγησιν τῶν συμβεβηκότων τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας, ἀλλὰ νὰ προσκαλῇ ἴδιας τὴν προσοχὴν μᾶς εἰς τὰς ἀρετὰς καὶ εἰς τὰς κακίας τῶν προγόνων μας, ὅπως μιμώ-

μεθα τὰς πρώτας, καὶ ἀποφεύγωμεν τὰς δευτέρας· ἐπὶ
ἐκάστου δὲ συμβεβηκότος, ἐπὶ ἐκάστης πράξεως, ἐπὶ ἐκά-
στου λόγου νὰ γυμνάζῃ τὴν κρίσιν μας, καὶ νὰ μορφόνη
τὴν καρδίαν μας.

Ταῦτα δὲ ὑποθέτω, διότι πολλάκις ἡκούσαμεν τὸν Γε-
ροστάθην λέγοντα ὅτι ή ἐκπαίδευσις, δσάκις περιορίζεται
εἰς τὸ νὰ φορτόνη μόνον τὴν μνήμην τοῦ μαθητοῦ, χω-
ρὶς νὰ γυμνάζῃ συγχρόνως τὴν κρίσιν του, καὶ νὰ ηθοποιῇ
τὴν καρδίαν του, εἰναι ἐκπαίδευσις ἀτελεστάτη, ψευδῆς,
καὶ ἀθλία.

Ο ΓΕΡΟΣΤΑΘΗΣ ΚΑΙ Ο ΥΠΗΡΕΤΗΣ ΤΟΥ.

Ӧτε τὸ ἐσπέρας τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὑπήγαμεν πρὸς
ἐπίσκεψιν τοῦ καλοῦ φίλου μας, εὔρομεν τὸ δωμάτιόν του
εἰς μεγίστην ἀταξίαν. Ο Γεροστάθης ἴστατο κρατῶν τὰς
χεῖράς του ἐντὸς λεκάνης γεμάτης ὕδατος· τὸ συνήθως
κάτασπρον ἔνδυμά του ἦτο κατάμαυρον· κατεξήρυπωμέ-
νος ἐφαίνετο καὶ ὁ τάπης τοῦ δωματίου του· ἐπ' αὐτοῦ
δὲ ἦσαν ἀτάκτως ἐβριμμένα δίσκος, ἄγγειον, καὶ τεμά-
χια ποτηρίων καὶ πινακίων· κατηφῆς δὲ καὶ κατακό-
κινος δ ὑπηρέτης του ἐπροσπάθει νὰ καθαρίσῃ τὸν τά-
πητα, καὶ νὰ τακτοποιήσῃ τὸ δωμάτιον.

—Ζήτω δ πρᾶος Θεμιστοκλῆς, δ σωτὴρ τῆς Ἑλλάδος!
μᾶς εἶπε χαμογελῶν ὁ Γεροστάθης, ἅμα μᾶς ἔδει· ἀφῷ
ἔσωσε τὴν Ἑλλάδα μὲ τὸ πάταξον μὲν, ἀκούσον δὲ,

ἔσωσε καὶ ἐμὲ σήμερον ἀπὸ τὸ ἄλογον πάθος τοῦ θυμοῦ.

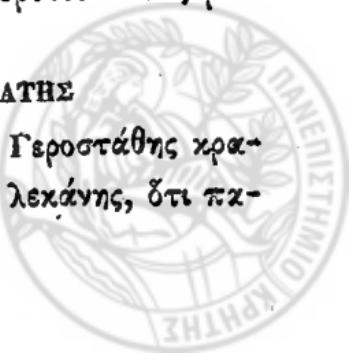
— Τί ἡκολούθησεν; ἡρωτήσαμεν, αὐτὸς δὲ μᾶς εἶπε·

— Πρὸ δλίγου μ' ἔφερεν δὲ οὐρέτης τὸν καφέν· ἀλλὰ τόσον ἀπρόσεκτα ἐκράτει τὸν δίσκον, ὥστε ἔπεσεν ἀπὸ τὰς χεῖράς του ἐπάνω μου· δὲ βραστὸς καφές κατέκαυσε τὰς χεῖράς μου, καὶ κατεβρύπωσε καὶ τὰ ἐνδύματά μου καὶ τὸν τάπητα· καὶ πινάκια δὲ καὶ ποτήρια κατεσυντρίψθησαν, ὡς βλέπετε.

Τὸ αἷμα ἀνέβη ἀμέσως εἰς τὴν κεφαλήν μου, καὶ ἦμην ἔτοιμος νὰ θυμώσω, καὶ εἰς τὸν θυμόν μου νὰ προφέρω ἴσως καὶ ἀτόπους καὶ ὑβριστικὰς λέξεις, ἴσως δὲ καὶ νὰ ξυλοκοπήσω τὸν οὐρέτην μου, καὶ νὰ συντρίψω οὗτο τὴν ἀθλίαν του κεφαλήν· ἀλλὰ, χάρις εἰς τὴν σημερινήν μου ἐπίσκεψιν εἰς τὸ σχολεῖόν σας, ἐνθυμήθην ἀμέσως τὸ « πάταξορ μὲρ, ἄκουιορ δὲ, » τοῦ Θεμιστοκλέους, καὶ ἐφιλοτιμήθην νὰ φανῶ γνήσιος ἀπόγονός του, μιμούμενος τὴν ὑπομονὴν καὶ πρᾳτητά του. Τοιουτοτρόπως κατώρθωσα ἀμέσως νὰ κρατήσω τὸν θυμόν μου, καὶ ἄλλο τι δὲν εἴπα εἰς τὸν Εὔρυθιάδην οὐρέτην μου, παρὰ νὰ μὲ φέρῃ λεκάνην μὲ ψυχρὸν νερὸν, διὰ νὰ δροσίσω τὰ ζεματισμένα μου δάκτυλα.

Ο ΠΛΑΤΩΝ ΚΑΙ Ο ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ

Τώρα ἐνθυμοῦμαι, ἐξηκολούθησεν δὲ Γεροστάθης κρατῶν πάντοτε τὰς χεῖράς του ἐντὸς τῆς λεκάνης, διὰ πε-

ρόμοιόν τι συνέβη καὶ εἰς τὸν Πλάτωνα. Ὁ μαθητὴς αὐτὸς τοῦ ἐναρέτου Σωκράτους εἶχεν ὀργισθῆ ἡμέραν τινὰ κατὰ τοῦ ὑπηρέτου του· ἀλλὰ κυριεύσας τὸν θυμόν του, κατώρθωσε μήτε νὰ εἴπῃ, μήτε νὰ πράξῃ τι κατ’ αὐτοῦ. Τοιαύτη ἦτο ἡ παραχγγεία τοῦ φιλοσόφου τῆς Σάμου Πυθαγόρου, ὅστις ἐσυμβούλευε τοὺς ὀργιζόμενους μήτε νὰ λέγωσι, μήτε νὰ πράττωσι τι, διαρκοῦντος τοῦ θυμοῦ των.

Ἐνῷ δὲ ὁ Πλάτων ἐκυρίευε τὴν ὀργήν του, εἰσῆλθεν ὁ μαθητὴς του Ξενοκράτης ἀποτεινόμενος δὲ πρὸς αὐτὸν, τὸν παρεκάλεσε νὰ δείρη αὐτὸς τὸν ὑπηρέτην του. — Καὶ διατί δὲν τὸν δέρεις σύ; ἐρωτᾷ ὁ Ξενοκράτης. — Διδτε εἴμαι θυμωμέρος, ἀπεκρίθη ὁ σοφὸς Πλάτων, Ὅστις, γνωρίζων τὰ δλέθρια ἀποτελέσματα τῆς ὀργῆς καὶ ὅλων τῶν παθῶν, κατώρθονε διὰ τῆς φρονήσεώς του καὶ αὐτὰ νὰ δαμάζῃ, καὶ τὰ ἀποτελέσματά των νὰ προλαμβάνη.

Ο θυμὸς δὲν διαφέρει ἀπὸ τὴν μέθην, ἐπρόσθεσεν ὁ ἀ-ἀγαθὸς γέρων. Καθὼς ἡ μέθη φθείρει τὴν ὑγείαν, οὕτω καὶ οἱ θυμώδεις διακινδυνεύουν καὶ καταστρέφουν πολλάκις καὶ τὴν ὑγείαν καὶ αὐτὴν τὴν ζωήν των. Όσον δὲ καταφρονοῦν καὶ ἀποστρέφονται οἱ τίμιοι καὶ φιλήσυχοι τοὺς μεθύσους, ἄλλο τόσον βδελύττονται καὶ ἀποφεύγουν τοὺς ὑποκειμένους εἰς τὸ ἄλογον πάθος τοῦ θυμοῦ;

Οταν θυμόνη τις, τὸ αἷμα ἀναβαίνει εἰς τὴν κεφαλήν

τοις ἐπομένως δὲ ἐγκέφαλός του καταπιέζεται, καὶ ὅλο-
κληρον τὸ νευρικόν του σύστημα παραλύει· διὰ τοῦτο
τότε η γλῶσσα δένεται, τὰ μέλη τρέμουν, οἱ ὀδόντες
τρίζουν, οἱ ὀφθαλμοὶ ἔξογκοῦνται, ἐντὸς δὲ τῆς ἔξαψεώς
του δὲν ἔχεύρει οὔτε τί πράττει, οὔτε τί λέγει, καὶ ἔξο-
μοιούμενος μὲ τὸν μανιακὸν καὶ μεθυσμένον, χάνει, ως
αὐτοὶ, τὴν χρῆσιν τοῦ λογικοῦ του, καὶ παρασύρεται εἰς
λόγους καὶ πράξεις ἀνοήτους, ἐπικινδύνους, καὶ πολλά-
κις ἀξιοποίους.

Εἰς ὅσα λοιπὸν ἐγκλήματα ὑπόκειται ὁ μεθυσμένος,
εἰς τὰ αὐτὰ ὑπόκειται δυστυχῶς καὶ ὁ θυμωμένος· ἔξυ-
βρίσεις, ξυλοκοπήματα, πληγώσεις, φόνοι εἶναι τὰ λυ-
πηρὰ προϊόντα καὶ τοῦ θυμοῦ καὶ τῆς μέθης.

Μ' εἴεθαίσαν μάλιστα ἰατροὶ σοφοὶ, ἐπρόσθεσεν ὁ
Γεροστάθης, ὅτι ἐνεκα τοῦ ὑπερβολικοῦ θυμοῦ πολλάκις
συμβαίνει καὶ τὰς φρένας του διὰ παντὸς νὰ χάσῃ τις,
καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν του νὰ στερηθῇ ἀποθνήσκων ἀποπλη-
κτικὸς, ἐξ αἰτίας τῆς μεγάλης συρροῆς τοῦ αἷματος, τὴν
ὅποιαν δὲ θυμὸς προξενεῖ εἰς τὸν ἐγκέφαλον.

Ο ΧΩΛΟΣ ΚΟΥΤΣΟΝΙΚΑΣ.

Ιδέτε τὸν συμμαθητήν εας Κουτσονίκαν, ἐξηκολού-
θησε λέγων δ Γεροστάθης· εἶναι δ δυστυχὴς χωλὸς κατὰ
τὸν ἔνα πόδα, καὶ ὀσάκις δ χειμὼν εἶναι δριμὺς, ὑποφέ-

ρει πόνους σφοδρούς, καὶ δλοκλήρους ἡμέρας μένει κατάχαιτος εἰς τὴν κλίνην του.

Ποία ἡ αἰτία ὅλων αὐτῶν τῶν δυστυχιῶν τοῦ Κουτσονίκα; ἵσως οὕτε αὐτὸς ἐνθυμεῖται τὴν αἰτίαν, οὕτε σεῖς τὴν γνωρίζετε. Ἐγὼ τὴν ἔκουσα ἀπὸ τὸν καλόν του πατέρα, καὶ θέλω σᾶς τὴν εἰπεῖ, ἂν καὶ θέλετε λυπηθῆσταν τὴν μάθετε· ἀλλὰ πολλάκις καὶ αἱ λύπαι μᾶς ὠφελοῦν, ὡς τὰ πικρὰ ἴατρικά.

Ο Κουτσονίκας εἶχεν ἀδελφὸν μεγαλήτερον· ὅτε δὲ ἦσαν ἀμφότεροι μικροὶ, ἔπαιζον ἡμέραν τινὰ τὸν δίσκον εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας των. Ο Κουτσονίκας, ὃν μικρὸς καὶ ἀνόητος, ἥθελε νὰ ἐνοχλῇ τὸν ἀδελφόν του, καὶ ὑπάγων δπισθέν του, δσάκις ἐκεῖνος ἐπρόκειτο νὰ βίψῃ τὸν δίσκον του, ἔσπρωχνεν ἐξαίφνης τὸν βραχίονά του, διὰ ν' ἀποτυγχάνῃ ἡ βολὴ τοῦ ἀδελφοῦ του. Εἰς μάτην ὁ ἀδελφός του ἐπέπληττε τὸν μικρὸν Κουτσονίκαν ἀγάνακτῶν καὶ θυμόνων· ὁ πείσμων Κουτσονίκας, ἀντὶ νὰ ἰσυχάσῃ, ἐπέμενεν ἐξάπτων ἔτι μᾶλλον τὴν δργὴν τοῦ ἀδελφοῦ του, ὅστις εἰς τὴν ἔξαψιν τοῦ θυμοῦ του βίπτει μὲ δρμὴν τὸν δποῖον ἐκράτει δίσκον κατὰ τοῦ Κουτσονίκα, τὸν κτυπᾷ, καὶ συντρίβει τὸ κόκκαλον τοῦ ποδός του.

Ἐκτοτε ὁ μὲν Κουτσονίκας ἔμεινε χωλὸς καὶ πάσχων, ὁ δὲ ἀδελφός του, ὅστις τὸν ἤγάπα ὑπερβολικά, ἤσθενης, καὶ μετά τινας ἡμέρας ἀπέθανε ἀπὸ φλόγωσιν τοῦ

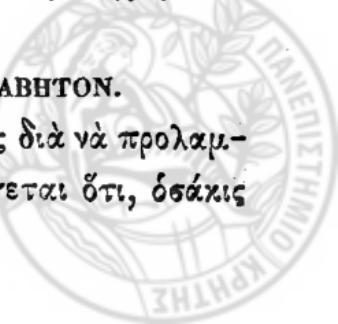
έγκεφάλου, τὴν δποίαν, καθὼς εἶπον οἱ Ἰατροὶ, τῷ ἐπρο-
ξένησεν δὲ ὑπερβολικὸς θυμός του.

Μετὰ τὴν διήγησιν ταύτην δὲ μὲν συμμαθητής μας
Κουτσονίκας συγχινηθεὶς ἐδάκρυσε, μαθὼν τότε πρώτην
φορὰν ὅτι εἴχε ποτὲ ἀδελφὸν, δοτις ἀπέθανεν ἐξ αἰτίας
του· ἡμεῖς δὲ μελαγχολήσαντες ἐμείναμεν σιωπηλοὶ καὶ
σκυθρωποὶ, ἀναλογιζόμενοι ὅτι ἔκαστος ἐξ ἡμῶν ἦτο
κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἦττον ὑποκείμενος εἰς τὸ πάθος τοῦ
θυμοῦ, τοῦ δποίου ἐν τούτοις αἱ θλιβεραὶ συνέπειαι μᾶς
κατετρόμαξαν.

— Μὴ λυπεῖσθε, παιδία μου, συλλογιζόμενοι τὰς τρο-
μερὰς συνεπείας τοῦ θυμοῦ, μᾶς εἶπε τότε δὲ γέρων, ἐ-
πειδὴ πολὺ εὔχολον εἶναι νὰ τὰς προλαμβάνετε καὶ νὰ
τὰς ἀποφεύγετε. Αρκεῖ, ἀμα συναισθανόμενοι ὅτι τὸ αἷμα
ἀρχίζει ν' ἀναβαίνῃ εἰς τὴν χεφαλήν σας, νὰ ἐνθυμησθε
τὸν μέγαν Θεμιστοκλέα, τὸν Πλάτωνα, τὴν συμβουλὴν
τοῦ σοφοῦ Πυθαγόρου, τὸν Κουτσονίκαν, καὶ ἀμέσως τὸ
αἷμα θέλει ἀρχίζει νὰ καταβίνῃ, καὶ δὲ θυμός σας νὰ
κατευνάζεται. Άλλὰ ὑπάρχει καὶ ἄλλο προχειρότατον
ἀντιφάρμακον κατὰ τοῦ θυμοῦ, τὸ δποῖον μετεχειρίζετο
ὁ Ἰούλιος Καῖσαρ.

Ο ΙΟΥΛΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ ΚΑΙ ΤΟ ΑΛΦΑΒΗΤΟΝ.

Ο μέγας αὐτὸς στρατηγὸς τῆς Ρώμης διὰ νὰ προλαμ-
βάνῃ καὶ διασκεδάζῃ τὸν θυμόν του, λέγεται ὅτι, δεάκις

ἐλάμβανεν ἀφορμὴν νὰ δργισθῇ, ἐσυνείθῃ, πρὶν ἡ θυμωμένος εἴπῃ ἡ πράξη τι, νὰ λέγῃ καθ' ἑαυτὸν δλόκληρον τὸ Πρωμαῖκὸν ἀλφάθητον· τοιουτοτρόπως ἔδιδε καιρὸν εἰς τὴν φρόνησίν του νὰ σβύνῃ εἰς τὴν γένεσίν της τὴν φλόγα τοῦ θυμοῦ του. .

Τίς ἔξ ήμῶν δὲν γνωρίζει, ἐπρόσθεσεν ὁ Γεροστάθης, νὰ λέγῃ ἐκ στήθους τὸ ἀλφάθητόν μας; Ἄς τὸ ἐπαναλαμβάνωμεν λοιπὸν, ἀμα αἰσθανόμενοι ὅτι θυμὸς ἔγειρεται εἰς τὴν ψυχήν μας, καὶ ἐν τῷ μεταξὺ ἡ φρόνησις θέλει καταπράει τὸν θυμόν μας, καθὼς ἡ Ἀθηνᾶ κατεπράει τὸν θυμωμένον Ἀχιλλέα.

Τὸ ὄνομα τοῦ Ἀχιλλέως εἶχομεν ἀκούσει, ὅτε εἰς τὸ Σχολεῖον παρεδόθημεν τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον· ἀλλὰ πῶς ἡ Ἀθηνᾶ κατεπράει τὸν θυμωμένον ἡρωα δὲν ἔγνωρίζαμεν· ἐπομένως παρεκαλέσαμεν τὸν Γεροστάθην νὰ μᾶς εἴπῃ τὰ περὶ τούτου.

— Θέλω σᾶς εἰπεῖ, ἀπεκρίθη ὁ γέρων, τὰ περὶ Ἀχιλλέως καὶ Ἀθηνᾶς, ἀν πρότερον μᾶς διηγηθῇ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον ὁ Παῦλος. — Ἐνθυμεῖσαι, Παῦλε, πῶς ἡρχισε καὶ πῶς ἐτελείωσεν ὁ πόλεμος τῆς Τρωάδος; Εἰπέ μας δσα περὶ αὐτοῦ ἐνθυμεῖσαι.

Ο δὲ Παῦλος, δστις διὰ τῆς προσοχῆς καὶ τῆς ἐπιμελείας του ἀνεφαίνετο πάντοτε ἀνώτερος τῆς μικρᾶς ἥλικίας του, ἔξεθεσε τὰ ἔξτις.

Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΤΗΣ ΤΡΩΑΔΟΣ.

Ό Πάρις, υἱὸς τοῦ Πριάμου βασιλέως τῆς Τρωάδος, ἐλθὼν εἰς τὴν Σπάρτην, ἐφιλοξενήθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Σπάρτης Μενελάου. Ἀλλ' ὁ Πάρις, ὃν κακοήθης, ἥρπασε τὴν σύζυγον τοῦ Μενελάου, Ελένην, καὶ ἐπανῆλθε μετ' αὐτῆς εἰς τὴν Τρωάδα.

Ο Μενέλαος τότε καὶ δλοι οἱ Ἑλληνες, ἀγανακτήσαντες δὲ τὴν ἄδικον καὶ ἀτιμον αὐτὴν πρᾶξιν τοῦ Πάριδος, ἦνώθησαν καὶ ἔξεστρατευσαν κατὰ τῆς Τρωάδος. Ἀρχηγὸς τῆς Ἑλληνικῆς αὐτῆς ἐκστρατείας ἦτο ὁ Ἀγαμέμνων, βασιλεὺς τῶν Μυκηνῶν καὶ ἀδελφὸς τοῦ Μενελάου· ἡκολούθησαν δὲ αὐτὸν διάφοροι βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνες τῆς Ἑλλάδος· μεταξὺ αὐτῶν ἦτο καὶ ὁ Ἀχιλλεὺς, βασιλεὺς τῆς Φθιώτιδος, ὁ ὠραίοτερος καὶ ἀνδρειότερος ὅλων τῶν Ἑλλήνων.

Η πόλις τῆς Τρωάδος ἔκειτο εἰς τὴν Ἀσίαν, ὅχι μακρὰν τοῦ Ἑλλησπόντου· ἦτο δὲ πόλις περιτειχισμένη, ὡστε οἱ Ἑλληνες ἦνχρυσάσθησαν νὰ τὴν πολιορκήσωσι δέκα διλόκληρα ἔτη. Ἐπὶ τέλους ἐπέτυχον τὸν σκοπόν των κυριεύσαντες αὐτὴν διὰ τοῦ Δουρείου ἵππου.

Ο Δούρειος ἵππος ἦτο μεγάλον ξύλινον ἄλογον, τὸ διποῖον ἐσυμβούλευσεν ὁ Ὁδυσσεὺς νὰ κατασκευάσωσιν. Ἐντὸς δὲ αὐτοῦ ἐμβῆκαν τινὲς ἐκ τῶν Ἑλλήνων, οἱ δὲ λοιποὶ ἐκρύφθησαν. Οἱ Τρωαδῖται, νομίσαντες ὅτι οἱ Ἑλ-

ληνες ἀπελπισθέντες ἀνεχώρησαν, καὶ ὅτι ἀφῆκαν ὡς ἀφίρωμα τὸν Δούρειον ἵππον, ἔφεραν αὐτὸν ἐντὸς τῆς Τρωάδος· ἀλλὰ τὴν νύκτα, ἐξελθόντες οἱ ἐντὸς τοῦ Δουρείου ἵππου χρυμμένοι, ἤνοιξαν τὰς πύλας τοῦ τείχους, ἐπροσκάλεσαν τοὺς λοιποὺς Ἕλληνας, καὶ οὕτως ἐκυρίευσαν καὶ κατέστρεψαν καὶ τὴν Τρωάδα καὶ τοὺς Τρωαδίτας.

— Εὖγε! φίλτατε Παῦλε, εἶπεν ὁ Γεροστάθης, πολὺ καλὰ καὶ καθαρὰ μᾶς ἐδιηγήθης τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον. Ἀλλ' ἀν σ' ἐρωτήσω τί μᾶς διδάσκει ἢ ἴστορία τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου, ἵσως δὲν ἐξεύρεις ν' ἀποκριθῆς.

— Μᾶς διδάσκει, ἀπήντησεν ὁ Παῦλος, ὅτι οἱ Ἕλληνες ἐνίκησαν τοὺς Τρωαδίτας.

— Ναὶ, φίλε Παῦλε, εἶπε τότε ὁ γέρων, οἱ Ἕλληνες ἐνίκησαν τοὺς Τρωαδίτας· ἀλλ' ἡ νίκη αὗτη κατωρθώθη πρῶτον, διότι οἱ Ἕλληνες ὅλοι ἥρώθησαν εἰς τὴν κατὰ τῆς Τρωάδος ἐκστρατείαν, ἡ δὲ ἐρωσὶς αὗτη τοὺς κατέστησε δυνατούς· καὶ δεύτερον, διότι ἐπέμειναν σταθεροὶ πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ σκοποῦ των, μ' ὅλας τὰς κακοπαθείας καὶ δυστυχίας, τὰς ὅποιας ὑπέφεραν δέκα δλόκληρα ἔτη. Εἳν οἱ Ἕλληνες δὲν ἦθελον δμονοήσει καὶ ἐνωθῆ εἰς τὴν ἐκστρατείαν αὐτὴν, καὶ ἀν δὲν ἦθελον ἀναφανῆ σταθεροὶ εἰς τὴν ἀπόφασίν των, ἡ ἄλωσις τῆς Τρωάδος δὲν ἦθελε βεβαίως κατορθωθῆ. "Ερωσιν λοιπὸν καὶ ἐπίγονον στα-

θερότητα πρὸς ἐκτέλεσιν ἔργων μεγάλων μᾶς διδάσκει
ἡ ἴστορία τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου.

Η ἴστορία τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου μᾶς διδάσκει προσέτι
ὅτι ἄλλοτε σᾶς ἔλεγχ, δηλαδὴ ὅτι αἱ μὲν ἀρεταὶ σώ-
ζουν τὰ ἔθρη, αἱ δὲ κακίαι τὰ καταστρέφουν. Η κακοή-
θεια καὶ ἡ ἔγκληματικὴ πρᾶξις τοῦ ἄρπαγος Πάριδος ἐπέ-
φερε τὸν κατὰ τῆς Τρωάδος πόλεμον, τὴν καταστροφὴν
τοῦ πατρικοῦ του βασιλείου, τὴν ἄλωσιν καὶ τὴν ἐρήμω-
σιν τῆς πατρίδος του, καὶ τὴν σφαγὴν καὶ τὴν αἰχμα-
λωσίαν τῶν ἀδελφῶν του, τῶν συγγενῶν του, καὶ τῶν
συμπολιτῶν του. Άς ἀποφεύγωμεν λοιπὸν τὴν κακοήθειαν,
τὸ ἔγκλημα, τὴν ἀδικίαν, ἐνθυμούμενοι πτὴν καταστρο-
φὴν τῆς Τρωάδος. Τώρα δὲ θέλω σᾶς διηγηθῆ καὶ ἐγὼ
τὰ περὶ τοῦ Ἀχιλλέως καὶ τῆς Ἀθηνᾶς.

Ο ΟΜΗΡΟΣ, Ο ΑΧΙΛΛΕΥΣ, ΚΑΙ Η ΑΘΗΝΑ.

Τὰ συμβάντα τῆς πολιορκίας τῆς Τρωάδος, καὶ μά-
λιστα τὰ τοῦ τελευταίου χρόνου, περιγράφει ὁ Ὁμη-
ρος εἰς τὸ λαμπρὸν ποίημά του, τὸ ὀνομαζόμενον Ἰλιάς.
Τὴν πόλιν τῆς γεννήσεως τοῦ Ὅμηρου θετικῶς δὲν γνω-
ρίζομεν, ἀλλ᾽ ἐξεύρομεν ὅτι ἦτο Ἑλλην, καὶ ὅτι ἐπτὰ
Ἑλληνικὰ πόλεις, ἡ Σμύρνη, ἡ Χίος, ἡ Κολοφῶν, ἡ Σα-
λαμῖς, ἡ Ρόδος, τὸ Ἄργος, καὶ αἱ Ἀθῆναι, διεφιλονείκουν
τὴν δόξαν τῆς γεννήσεως τοῦ μεγάλου αὐτοῦ πατρὸς
τῆς ποιήσεως.

Ο Όμηρος ἀρχίζει τὴν Ἰλιάδα ἐπικαλούμενος τὴν θεὰν νὰ φάλῃ τὴν δργὴν τοῦ Ἀχιλλέως. Ιδοὺ δὲ αὐτοσχέδιος μετάφρασις τῶν πρώτων στίχων τῆς Ἰλιάδος του·

« Θυμὸν ὁλέθριον, θεὰ, τοῦ Ἀχιλλέως ψάλλε·
 » Θυμὸν, δοτις ἐβύθισε τὸν Ἀχαιοὺς εἰς θάλψεις,
 » Καὶ εἰς τὸν ἄδην ἔστειλε πολλὰς ψυχὰς ἡρώων,
 » Κ' ἔχθρτασε τὰ ὅρεα διὰ πολλῶν πτωμάτων.»

Τὰ κακὰ λοιπὸν τοῦ θυμοῦ φάλλει καὶ ὁ γέρων Όμηρος εἰς τὴν Ἰλιάδα του, διηγούμενος ὃσα δεινὰ ὑπέφεραν οἱ Ἕλληνες, ἀφοῦ ὁ Ἀχιλλεὺς ὀργισθεὶς δὲν ἦθελε πλέον νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὰς μάχας των. Ωργίσθη δὲ ὁ Ἀχιλλεὺς, καθὼς λέγει ὁ Όμηρος, εἰς ἐν συμβούλιον κατὰ τοῦ Ἀγχαμέμνονος· τοσοῦτον δὲ ἐξήφθη, ὥστε ἔβαλεν ἀμέσως τὴν χεῖρά του εἰς τὴν λαβὴν τῆς σπάθης του, ἔτοιμος νὰ σύρῃ αὐτὴν κατὰ τοῦ γενικοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Ἕλλήνων.

Άλλ' ἡ Ἀθηνᾶ, ἡτις κατὰ τὴν Ἐλληνικὴν Μυθολογίαν ἦτο ἡ θεὰ τῆς φρονήσεως, ἀγαπῶσα τοὺς Ἕλληνας, καὶ ἐπιθυμοῦσα νὰ προλάβῃ τὴν ἀλληλοσφαγίαν, τὴν ὅποιαν ἡ δργὴ τοῦ Ἀχιλλέως ἤδυνατο νὰ ἐπιφέρῃ, κατέβη ἀμέσως ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ σταθεῖσα ὅπισθεν τοῦ θυμωμένου Ἀχιλλέως ἔσυρεν αὐτὸν ἀπὸ τὴν ξανθὴν κόμην, καὶ τὸν παρήγγειλε ν' ἀφήσῃ τὸ ξίφος του εἰς τὴν θήκην· δὲ ἡ Ἀχιλλεὺς ὑπήκουσεν εἰς τὴν φωνὴν τῆς Ἀθηνᾶς, καὶ ἡ ἀλληλοσφαγία ἐπρολήφθη.

Η Ἀθηνᾶ, δηλαδὴ ἡ φρόνησις, πρέπει νὰ σύρῃ ἀπὸ τὴν κόμην καὶ σὲ, φίλτατε Νικόλαε, εἴπεν ἐξαίφνης δ Γεροστάθης πρὸς τὸν συμμαθητήν μας Νικόλαον, διάκις, ὡς ἄλλος Ἀχιλλεὺς, ἀνάπτεις καὶ θυμόνεις.

Ο μικρὸς Νικόλαος, ἐνῷ εἶχε καλλίστην καρδίαν, ἵτο τῷ ὅντι εἰς ἄκρον δέξυθυμος· ἀλλ' ὁ Θεμιστοκλῆς, ὁ Πλάτων, τὸ ἀλφάβητον τοῦ Καίσαρος, ἡ ἱστορία τοῦ Κουτσονίκα, ἡ Ἀθηνᾶ τοῦ Ἀχιλλέως, οἱ λόγοι τοῦ Γεροστάθου, καὶ μάλιστα ἡ τελευταία πρὸς αὐτὸν ἀπροσδόκητος ἀποστροφὴ τοῦ γέροντος, ἐντελῶς ἐθεράπευσαν αὐτὸν ἀπὸ τὸ πάθος τοῦ θυμοῦ, καὶ διὰ παντὸς τὸν ἀπέσπασαν ἀπὸ τὸν ἐπικίνδυνον αὐτὸν σύντροφόν του.

Ἐκτοτε δὲν ἴδαιμεν ποτὲ θυμωμένον τὸν καλὸν αὐτὸν συμμαθητήν μας· πολλάκις μάλιστα τὸν ἡκούσαμεν τραγῳδοῦντα ἐκφραστικώτατα τοὺς ἀκολούθους στίχους, τοὺς ὅποίους εἶχε μάθει παρὰ τοῦ Γεροστάθου·

« Ὁργὴ καὶ μέθη ἀδελφαί, διαφορὰν δὲν ἔχουν·

» Ἔγκλήματα καὶ κίνδυνοι κατόπιν αὐτῶν τρέχουν. »

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ Α. ΜΕΡΟΥΣ.

ΠΙΝΑΞ

ΤΟΥ

ΠΡΩΤΟΥ ΜΕΡΟΥΣ.

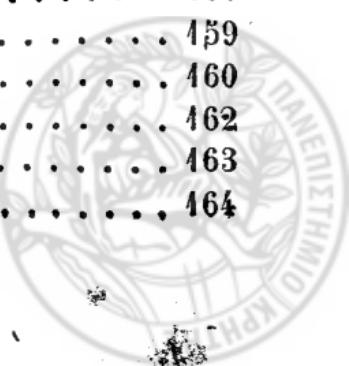
	Σελ.
Ό Γεροστάθης	1
Τὸ πρῶτον θεμέλιον	11
Ἡ ἀνατολή.	12
Τὰ ἄνθη !	15
Τὰ πτερά.	20
Τὰ ἄκαρπα δένδρα	22
Τὰ ἄγρια θηρία.	23
Ο Λινναῖος καὶ ἡ βιβλιοθήκη του.	26
Ο Σωκράτης περὶ Θεοῦ.	27
Αἱ συνέπειαι τοῦ περὶ πάτου.	28
Αἱ κόκκιναι παρειαί	30
Ο Ζαχαρίας καὶ ὁ παραλυτικὸς πλούσιος.	32
Τὸ ὄργανον τῆς ψυχῆς.	35
Μηδὲν ἄγαν—Πᾶν μέτρον ἀριστον.	36
Ο φίλος, καὶ αἱ τρεῖς φίλαι.	38
Ἡ ἀδράτος τροφή.	39
Αἱ ἀναθυμιάσεις.	41
Τγιεινὰ παραγγέλματα	44

	Σελ.
Ο Πέτρος, ὁ Ἰωάννης, καὶ ὁ Ἀθανάσιος	45
Τὸ μυστήριον τῆς μακροβίοτηος	47
Τὰ Σχολεῖα τῶν Ἀθηνῶν.	48
Ο Ἀριστοτέλης καὶ ὁ ὑπνος του.	49
Ο Βυφών καὶ ὁ ὑπηρέτης του.	52
Τγιεινὰ ἔργα.	54
Ο ὑγιεινὸς στολισμός	57
Τὰ ἄφθονα δῶρα.	58
Τγιεινὰ παραγγέλματα	60
Ο βυπαρὸς σιδηροδέσμιος.	62
Τὰ τρία καθαρὰ παιδία.	63
Η μήτηρ τῆς ὑγείας καὶ τῆς ἀνδρίας	66
Η δεξιὰ χείρ τοῦ σιδηρουργοῦ.	67
Ο Σόλων καὶ ὁ Ἀρειος Πάγος.	69
Ο Φωκίων καὶ ὁ οὐρανὸς του Φῶκος	70
Ο Λυκοῦργος καὶ τὰ παιδία τῆς Σπάρτης.	72
Ο Λυκοῦργος καὶ ὁ Ομηρος.	75
Ο Λυκοῦργος καὶ αἱ Σπαρτιάτιδες.	76
Ανατροφὴ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξανδρου.	78
Ο Μιλτιάδης καὶ ὁ Ἀριστείδης εἰς τὸν Μαραθῶνα. .	81
Ο Λεωνίδας εἰς τὰς Θερμοπύλας.	84
Η ζωὴ καὶ ὁ θάνατος	92
Ο Πιττακὸς καὶ ὁ μύλος του.	95
Ο Διονύσιος καὶ ὁ μαῦρος ζωμός	95
Η πληγὴ τοῦ Γεροστάθου.	95
Ο κακοῦργος Νάσος.	99
Τὰ λιμνάζοντα ὕδατα.	101
Οι μύρμηχες καὶ αἱ μέλισσαι.	103

Σελ.

‘Ο Μύρμηξ καὶ ὁ Τέττιξ.	104
‘Ο Ψωμοζήτης Χρῆσος.	105
Tὸ πατρικὸν ἐπάγγελμα.	109
‘Ο Μέγας Πέτρος σιδηρουργός.	110
‘Ο Βάσιγχτων καὶ ὁ δεκανεύς.	112
‘Ο Ἐπαρεινώνδας τελέαρχος	113
‘Ο Φωκίων ἀντλῶν, καὶ ἡ σύζυγός του ζυμόνουσα. . .	116
‘Ο Ζίσης καὶ ὁ Ἰωάννης.	118
Ἡ πρόοδος τῆς Ἀγγλίας.	121
Ἡ δυτική τοῦ Μαυρικίου.	122
‘Ο Σόλων, ὁ Θαλῆς, ὁ Πλάτων, καὶ ὁ Ἰπποκράτης. .	125
‘Ο Σωκράτης ἀγαλματοποιός.	126
‘Ο Κιγκινάντος καὶ τὸ ἄροτρόν του.	127
‘Ο Φιλοποίην γεωργός.	129
‘Ο Σωκράτης καὶ ὁ Πλούταρχος ὑπὲρ τῆς γεωργίας.	129
‘Ο σωτήρος χαλινός.	133
‘Ο ἀσθενής Σταῦρος.	135
Συμβουλαὶ τοῦ Στομάχου.	137
Ἡ ἐγκράτεια τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου.	140
‘Ο Διογένης καὶ ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος.	142
‘Ο Σωκράτης καὶ ὁ φιλήδονος Ἀρίστιππος.	142
‘Ο Ήρακλῆς μεταξὺ Ἀρετῆς καὶ Κακίας.	145
Ἡ πεταλοῦδα καὶ ὁ Φαγόνδιος.	150
Ἡ ἀδελφὴ τῆς Μανίας	159
Δυστυχία τοῦ Ἀθανασούλα.	160
‘Ο Πιττακὸς κατὰ τῆς μέθης.	162
‘Ο Μωάμεθ κατὰ τῆς οἰνοποσίας.	163
Tὰ Σκλαβάνια.	164

Σελ.

·Ο μονόφθαλμος Τρεμογιάννης.	165
·Ο επικίνδυνος σύντροφος.	169
·Ο Θεμιστοκλῆς εἰς τὴν Σαλαμῖνα.	169
·Ο Γεροστάθης καὶ ὁ ὑπηρέτης του.	177
·Ο Ηλάτων καὶ ὁ Ξενοχάρτης.	178
·Ο χωλὸς Κουτσούκας.	180
·Ο Ἰούλιος Καΐσαρ καὶ τὸ ἀλφάβητον.	182
·Ο πόλεμος τῆς Τρωάδος.	184
·Ο Ομηρος, ὁ Ἀγιλλεὺς, καὶ ἡ Ἀθηνᾶ.	186

